

ביאור שער הכוונות לפסח דרוש ו

הקדמה

א.

מצב הז"א בעת גלות מצרים

קודם שנצטרך דרוש זה שבו יתבאר סדר ליל פסח, נראה להקדים כמה הקדמות צענין פסח. דהנה כתב הרש"ש בספרו **נהר שלום** (מא.) וז"ל, **יצענין פסח לל"ע, איך כתב בשער הכוונות** (דרוש א דפסח) שצגלות מלרים חזר הז"א לעיבור תלת גו תלת' וכו', והלא בשער מיעוט הירח (עץ חיים של"ו פ"ג) כתב שבזמן גלות מלרים היו הזו"ן עומדים אצ"א וכו', עכ"ל, פי', שמקשה סתירה צדברי האר"י הק' איך היה מלצ הז"א צעת גלות מלרים, ויתבאר להלן. אמנם יש לעורר קושיא נוספת, דלפי מה שכתב הרב שהיה הז"א צצחי' תלת גו תלת, יש להקשות, דהנה מלצ זה פירושו שחזר כציכול הז"א לתוך מעוי דאימא, כציכול צסוד העיבור, צו נמלא הולד רגליו מקופלות על ידיו, היינו 'תלת' ר"ל חג"ת, 'גו תלת' צתוך הגה"י, שאין רואים את החג"ת רק את הגה"י, וא"כ הרי דבר זה מסור צידינו ששם הוי"ה הנכתב צתורה הכוונה צו אל הז"א, וכאשר נאמר צתורה 'ויאמר הוי"ה אל משה' היינו שהא"ס צהיותו מלוצב תוך הז"א הוא דיצר אל משה, ומעתה יקשה איזה צחי' צז"א דיצר עס משה צעת הגלות, והרי הז"א היה אז צצחי' עיבור, ומה שייך דיבור צמלצ זה.

וקושיא זו הקשה הגה"ק ר' מאיר פאפרוש צהגהותיו על דרוש א' דפסח (אות י) וז"ל, 'צאמת דרוש זה כולו מוקשה, א' הוא כי איך יתכן לומר שחזר ז"א צסוד העיבור הראשון ג' כלילין צג', ולא עיבור צ' שהוא הסתלקות פנימיותו תוך אימא כנזכר בשער הנסירה (עץ חיים שכ"ע פ"א), אלא זה היה הצחי' הקדומה מכולם, א"כ ח"ו נתצטל מליאות קימת ז"א כ"י, ואיך נשאר עולם השפל הזה צקיומו, ואפילו צי"ע איך לא נעשו תורה וצורה, כי אם אין ז"א אין עולם, ואיך ימלא דבר זה שנעלמו תוך הגרון וכו', עכלה"ק.

והנה תלמיד הרש"ש הגה"ק רבי **דוד מאג'אר זי"ע** (נה"ש מא.) הקשה קושיא זו, ותירץ, עפ"י הידוע, ויתבאר עוד להלן, אשר מתחילת צריאת הזו"ן הינם מתוקנים צצחי' הג"ר שלהם היינו נפש ורוח, וצהם לא שייך כל מיעוט ותוספת, ואילו נשמה חיה ויחידה שלהם אינם מתוקנים, ועלינו מוטלת העבודה להשלימה, וכן צכל מדריגה ומדריגה הג"ר שצה, היינו צחי' הו"ק שצה, מתוקנת ועומדת מששת ימי צראשית, והנח"י, היינו צחי' הג"ר, מוטלת עלינו

לתקנס, ע"ש, חזין שאף אם אמנם הז"א חזר תלת גו תלת, מ"מ כל זה הוא רק בצחי' הנח"י שבו, אמנם הנ"ר שבו הינם שלמים לגמרי, וזוהו יובן, שהז"א שדיבר עם מרע"ה היה ז"א בצחי' ג"ר שבו.

אמנם הרש"ש (נה"ש שם) כתב באופן אחר, וז"ל, 'ואע"פ שאינו כפשוטו שחזר ממש לתוך אימא, אלא ר"ל שנסתלקו כל המוחין, ולא נשאר בו כי אם מוחין דעיבור שהם אל"ם, ואפי' מוחין דיניקה לא נסתלקו, אלא שלא היו פועלים, והיו שם דוממים כסוד דומי"ה', עכ"ל. ביאור כוונתו, דהא דאיתא שחזר הז"א לתוך אימא, אין הכוונה ממש כפשוטו, אלא הכוונה ע"ד משל, כמו שאדם גדול יש לו מוחין ומשתמש בהם, וזוהו הוא נחשב לצחי' גדול, אמנם החינוך הרי וודאי שגם לו יש מוחין, שהרי יש לו ראש וכתובו מוחין גשמיים, אך מכיון ועדיין לא יכול להשתמש בהם, הרי הוא נחשב כמי שאין לו מוחין, וזוהו הכוונה גם כלפי הז"א, שכביכול לא היה משתמש במוחין שלו. והנה, שמות המוחין דקטנות הם שמות 'אלהי"ם' וכמו שיבאר הרב צדק שפנינו, אמנם מוחין דעיבור הוא שם 'אל"ם' היינו לרמז שהוא בצחי' אילם שאינו יכול לדבר, וכדברי הכתוב (תהלים לג ג) 'אלמתי דומיה', ומלכ זה נבחן לצחי' עיבור, וזוהו יתיישבו הדברים, שהרי הז"א לא חזר ממש לתוך אימא, אלא שנסתלקו ממנו המוחין והיו לו רק מוחין דעיבור, וכנ"ל. ואף שנכתב בתורה שם אלהי"ם, והוא שם דיניקה ולא דעיבור, מ"מ הכוונה כנ"ל, שהיו לו מוחין, אך לא היה יכול להשתמש בהם.

ומעתה נבוא לקושיית הרש"ש (נה"ש שם) וז"ל, 'איך כתב בשער הכוונות שגלות מלכים חזר הז"א לעיבור תלת גו תלת וכו', והלא בשער מיעוט הירח כתב, שצמזן גלות מלכים היו הזו"ן עומדים אצ"א עם מוחין דגדלות דאצ"א כוודע, ואין הה' ספי' עליונות דז"א מאירים צנוק' העומדת אחורי הנה"י שלו, וסיבת הגלות ת' שנה היה לסיבת חסרון הארת הה' ספירות עליונות דז' תחתונות דיליה, ששם עומדת הנוקבא, ותשוצתו הרממה כו'.

פי', דצדקש א' כתב האר"י שהיה ז"א בצחי' עיבור, וא"כ ודאי שהנוק' היתה רק בצחי' נקודה אחת תחת היסוד ששם מקומה, ובדאי שלא נתגדלה יותר מזה, ואילו במקום אחר כתב שהיו הזו"ן עומדים אצ"א, והיה הז"א גדול בכל בחינותיו, והנוק' עומדת מאח' הז"א רק ד' ספירות שבה, שע"כ היה גלות מלכים ת' שנים, מכיון שה' ספירות העליונות שז"א לא האירו לד' ספירות התחתונות שצנוק', וכנגד כל ספירה מהד' ספירות שלא האירה נגזר עליהם ק' שנה (דכל ספירה כלולה מי' וי' והם ק'), וא"כ יש להבין איך היה מלכ הז"א, עיבור או אצ"א.

והנה קו' זו הקשה הרש"ש גם במקומה דע"ח (שלי"ו פ"ב), וצ"ב המקומות לא הביא תירוצו לקושייתו. אמנם התורת חכם (קכג) כתב ליישב וז"ל, 'ונראה, שצחינות דזו"ן שחזרו בצחינות תלת כלילן בתלת, מדבר דזו"ן דסדר זמנים, שהם צחי' דנה"י וחג"ת דנה"י, שכבר נודע שהנה"י הם לבר מגופא, ושם אחיזת הקלי' כוודע, לכך חזרו זו"ן דסדר זמנים

בצחינת תלת כלילן בתלת, אצל צו"ן דששת ימי בראשית, לא היה כל כך אחיזה שהם צחינת גופא', עכ"ל.

ביאור הדברים, הגה בריאת העולם היה בששה ימים, ובשלושה ימים הראשונים נברא ארץ פרלוק הימים' הנק' פרלוק חג"ת, ובו כלולים חג"ת ונה"י דחג"ת, ובשלושה ימים האחרים נברא 'פרלוק הזמנים' והוא פרלוק הגה"י, וגם בו יש חג"ת ונה"י דנה"י, ופרלוק זה דזמנים בו היה פגם אדה"ר, ובו אכן חזר חז"א להסתלק תלת גו תלת, מכיון ופר' זה נקרא פר' הגה"י, והנה"י הוא צבחי' לבר מגופא, וע"כ יש להחיל' יותר אחיזה בו, והולך חז"א שבו לחזור צבחי' היותר קטנה דהיינו ג' גו ג', אמנם בפר' הימים לא היה עד כדי כך מלצ של קטנות, ובו חזר רק צבחי' אצ"א. ובזה גם נוכל ליישב קו' דלעיל מי היה חז"א שדיבר עם מרע"ה, דהיינו ז"א דפרלוק הימים, וכנ"ל.

ב.

ימים שבין שבת הגדול לפסח

כתב האריז"ל (ע"ח של"ז פ"ב) וזלה"ק, 'אח"כ בהגיע תור גאולת מצרים, צעורה לחודש לקחו הפסח, להורות כי ארץ היחה פרלוק שלם בסוד אצ"א צי"ס, ולכן לקחו מצעור, ואח"כ המתינו עד ה' ימים והאירו זה עוד ה"ר שבו, ואז היה ליל פסח צע"ו לחודש', עכלה"ק הנלך לעניינו. וכתב הרש"ש בהגהותיו 'זל"ט, אס ענין זה מתעורר בכל שנה צעור לחודש ניסן, ונפקא מניה, שאם הענין כן שכל שנה צעור לחודש ניסן חוזר להיות כמו באותה שנה, אין לכיין באותן החמשה ימים סדר הכוונות דק"ש וגם כוונות עמידה דשחרית, רק מצאהבה ואילך' וכו'.

ביאור הענין, הגה כל דבר שאירע לאבותינו, חוזר להתעורר אותם האורות באותם הימים שנעשו בהם, וכן הוא המדה אלל פסח (שע"כ בכל פסח נמשכין המוחין גדלות קודם קטנות, אע"פ שלבאורה דבר זה שייך רק צעת יריאת ישראל ממלכים, שאז היו בתחתית המדריגה, ולא היה להם שום מלוא וכו', וא"כ למה כהיום שצנ"י יש להם תורה ומצוות וכו' למה לא יכנסו כסדר, אמנם שכן הוא המדה, שחוזר להתעורר אלו הענינים כמאז, וכמו אז שהיה חז"א נעלם ג' גו ג' וכו', כן גם עתה חוזר כן, ויש כביכול פחד מהחיל' וע"כ נלך שיכנסו המוחין גדלות ואח"כ קטנות).

אמנם, מה שכותב האריז"ל שצ"י ניסן שהיה שבת הגדול באותה שנה, שנתגלה הגוף צי"ס ועמדה אצ"א עם חז"א, עד שצב' ימים האירו זה ה"ר דז"א, יש לחקור, האם גם דבר זה חוזר להתחדש בכל שנה ושנה או לא, והנפק"מ בזה, דאם חוזרים האורות כמאז כן גם עתה, א"כ אין לכיין שום כוונה השייכת להגדלת הגוף אצ"א באותם ה' ימים, כי אם אחר 'צאהבה' שאז חוזרים צו"ן פצ"פ, ומשם ואילך אפשר לכיין.

דהנה, הרש"ש כתב הפלגת דברים על המכוין בימי ספירת העומר, מלצד כוונת העומר עלמו, וז"ל (נהר שלום לב ע"ג), 'הרי כי סיצת המשך זמן הכנסת המוחין צמ"ע ימים ולא ציוס

א' כשאר ימות השנה, הוא מפני רוב אחיזת החילונים בו, וכדי לבטל אותה האחיזה לגמרי הולך מ"ע ימים וכו', כי עדיין אין בנו כח לבטלה בפעם א', רק לבטל אחיזתם בכל יום ממדה א' וכו', אם כן מי זה ערב אל לנו בסדר כונת התפלות שהם מסודרים לשאר ימות השנה, לכוונם בתפילות דימי העומר, בודאי שאיש זה עונו ישא, כי את קדוש ה' חלל, לתת אחיזה לחילונים בקדושה, ופוגם בנר"ן שלו ובכל תפילותיו ותורתו ומלותיו ומעשיו הטובים שיעשה בכל השנה, בכלם ילך חשכים, כי יתאחזו בהם, כיון שנתן להם יד בימים אלו, כי פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שהולך בהם זה מוליכים אותו כל ימות השנה, עכ"ל.

ואכן, כן היה המנהג אלל המקובלים שלא לבין בשום כוונה בימי הספירה, זולת כוונת הספירה עצמה. אמנם **בתורת חכם** (קנצ:) כתב שאפשר לבין אמנם בתנאים מסוימים, ומבאר, שיש ג' מקומות בהם מותר לבין בימי הספירה, והם, א', מ"ה דפ' הזמנים. ב', פר' הימים. ג', פר' הזמנים דשנה שעברה. ויש לבין בהם בדווקא, פי', שמכיון בפירוש שהכוונות שמכיון ילכו למקומות ההם, ובאם לאו אלא שמכיון בסתם, אזי הכוונות הולכים לבין דפר' הזמנים, שבו אסורה הכוונה. וראה **באמת ליעקב** (קו' שפת אמת אות ג) שהביא חבל מקובלים דסבירא להו שמותר לבין בימי הספירה.

ואגב נאמר, שמנהג הלדיקים תלמידי הצעש"ע ז"ע היה לבין כל הכוונות בימי הספירה כרגיל, ולא היו משמים מכל השנה, ואף שהם היו מכוונים רק כוונת האר"י, שלא נודע להם כוונות הרש"ש, מ"מ כבר כתב **הרש"ש דוויק ז"ע** שאף בזה אסורה הכוונה לדברי הרש"ש, אמנם, מאחר שהמנהג אלל הלדיקים היה לבין, ואף אם אינם יכולים להכריע במחלוקת שצין תלמידי הרש"ש, מ"מ מאחר שהיה להם בקבלה שאפשר לבין, בזה יכולים להכריע, שהרי פשט לשון האר"י אינו כדברי הרש"ש, ושפיר אפשר לבין בימי הספירה, שמעולם לא פסקה כוונה מתלמידי הצעש"ע מאותם שנהגו לבין.

ואגב נאמר מעין כוונה, הנה, כוונה אינה רק מחשבה בלבד, אלא דינה כמעשה, ונבאר, הרה"ק **בעל התניא ז"ע** כותב לחלק בין לימוד בעיון ללימוד בצקיאות, שהלומד בצקיאות לריך ללמוד דוקא בפה, ובאם לאו אינו נחשב ללימוד, (אמנם נחשב הוא למצות ידיעת התורה) אמנם בעת העיון בתורה אי"ל בדוקא להוליא מפיו, ומקיים מצות תלמוד תורה בעיונו אף במחשבה, מכיון ובעודו מעיין אינו יכול להוליא דיבורים מפיו, ובזה מקיים מצות ת"ת. ובנו **האדמו"ר האמלעי ז"ע** בספרו **תורת חיים** (פ' יתרו) כתב ביתר עמקות *, שבעת קבלת התורה לא דברו בני"ו והיו בצחי' שומע כעונה, ומכיון שכן, מתבאר, שכל פעם שאדם מעיין בדברי תורה במחשבה, הרי זה בצחי' קבלת התורה, שכן היו בני"ו בעת קבלת התורה, והרי הוא מתקדש בקדושה זו, וכן הוא בתורת הגסתר שאף המחשבה נחשבת בו.

עיונים והוספות

א. עי' צדקת הצדיק אות קצ"ג.

ולמעשה יש כמה דרגות בזה, יש דרגה שמחשבה נחשבת למעשה, ויש כוונה רגילה כוונת הלל, ויש דרגה בחי' רעותה דליצא וכו'. וצנוגע לכוונות צימית הספירה ס"ל להרש"ש שהוא ממש צנחנית מעשה, ולא יוכל האדם לומר מה מעשה אני עושה. וכבר היה מעשה צמנין מקובלים שהיו מכוונים בעיר העתיקה בירושלים ת"ו, וצרכות הימים נתבעל המנין, וכחצ אחד מהלדיקים שהיה מהמכוונים שם, שהוא שמח בזה, שראה שלא כל המכוונים הם צאוחה דרגה עליונה של הכוונה, וע"כ כוונתם הוא קלקלתם, למדנו מדבריו עד כמה היה פחד עלום מהכוונות, שדברים אלו הם ממש צנחי' מעשה.

ומעשה נשוב לדברי הרש"ש ויוצנו דבריו, שבאם חוזרים אלו הצחיות שהיו צאוחם הימים שבין שבת הגדול לפסח, הרי שאין לבין כל כוונה עד 'צאהבה', ורק משם ואילך יוכלו לבין, וכן הכוונות דק"ש, או שמוחר לבין צאלו הימים, וזהו כוונת חקירתו. וברש"ש לא כתב הלכה למעשה, אמנם המנהג אצל המקובלים הוא שאין משנים הסדר הרגיל צאלו הימים, ורק צפסח מתחילים השינויים.

ג.

ענין המשכות המוחין בליל פסח ב' פעמים

כתב הרש"ש (נהר שלום לד:) 'זהנה עתה צערצית דליל פסח יכוין להמשך כל המוחין דקטנות וגדלות שני דאור'א צז"ן וכו', כ"ז צפנימיות, וכנגדו נמשכים כל המוחין צחילוניות צמעשה המלוא שבהגדה, כנזכר צשער צ' משער צחילוניות ופנימיות (עץ חיים ש"מ פ"ב), כי כל מלות מעשיות הם וצרכותיהם, כגון ליטית ותפילין ושלש סעודות דשבת ואכילת מלח ופסח וקידוש על היין וסוכה ולולב וכיוצא, הנה הם לתקן ולהמשך מוחין לחילוניות העולמות, וכל מלות שהם צדיצור לצד, כגון התפילות ועסק החורה וכיוצא, הוא לתקן ולהמשך המוחין לפנימיות העולמות וכו', ולפי דרכנו למדנו שענין זה נעלם מקצת מקובלים, שכתבו שאחר ערצית דליל פסח מסתלקין כל המוחין מזו"ן, וחוזרים להמשך צסדר הגדה ע"כ, שאין הענין כן, אלא כמ"ש הרב זלה"ה, שזה צפנימיות וזה צחילוניות וכו', ע"כ. והציאו הרב צעל הגוצ"י זי"ע (דרוש ו אות א).

ציאור הדברים, הנה נודע אשר צליל פסח יש צו צ' פעמים המשכות מוחין, היינו, שצ' פעמים אנו ממשיכין את כל צחיות המוחין השייכים לליל זה, היינו מוחין דקטנות וגדלות א', קטנות וגדלות צ', הן דצחי' אימא והן דצחי' אבא, והוא, א' צעת תפילת מעריב, שאז נמשכים הם ע"י ק"ש ושמו"ע, ובהלל [ועי' לקמן צענין הלל], ופעם צ' צעת עריכת הסדר, שאז ההמשכה היא ע"י המלות והכוסות והכרפס, וכדברי הרב צדרוש שלפנינו, ויש להצין מהו ענין הכפילות הזו.

הנה, המהרח"ו כתב, ונמשך אחריו המשנת חסידים (סדר ליל פסח פ"א מ"ב), וכן כתבו צספרי החסידות, כגון הרה"מ מקוצניץ זל"ל (עבודת ישראל לפסח ד"ה צליל פסח) ועוד, שאכן הוא צ' פעמים, שמתחילה צעת התפילה אנו ממשיכין את כל המוחין, ומיד אחר התפילה

כשיואלין מצית הכנסת מסתלקין המוחין, וצעת עריכת הסדר אנו חוזרין להמשיך את אותם המוחין שנמשכו בתפילה, שימשכו שוב. ואז ישארו המוחין האלו כל הכ"ד שעות עד למואלין יו"ט.

אמנם, הרש"ש זי"ע מבאר באופן אחר, והוא עפ"י דברי האר"י הק' הג"ל, שיש חילוק בכל מלות עשה בין אם המלצה נעשית ע"י דיבור לבין מלצה הנעשית צמעה, שמלצה אשר פעולה דדיבור, המוחין הנמשכין על ידה הם צבחי פנימיות, והמוחין הנמשכין ע"י מלות הנעשות ע"י מעשה וצרכותיהם, הם צבחי חילוניות. ומעשה יוצן היטב החילוק שבין המשכת המוחין שבתפילת ערבית לליל הסדר, שהתפילה שהיא מלצה שדיבור ע"כ המוחין הנמשכין זה הם צבחי פנימיות, אבל המוחין הנמשכין צעת עריכת הסדר, שהיא צמעה, כשתיית הד' כוסות ואכילת המלות, אזי המוחין הנמשכין בהם הם צבחי חילוניות.

ואף שעפ"י רוב הסדר הוא שתחילה נמשך החילוניות ורק אח"כ הפנימיות, לפעמים הפנימיות קודם, וכמו כאלו שצעת התפילה נכנסין המוחין דפנימיות ורק אח"כ לליל הסדר נמשכין המוחין דחילוניות ב'.

ולכאורה יש להבין, דמש"כ הרש"ש ש'נעלם מקל'ת מקוצלים' יהיה כוונתו על דברי המהר"ו. אמנם צודאי הגמור שאין הוא חולק על דבריו, אלא כוונתו לומר שמש"כ המהר"ו ש'מסתלקין' המוחין, אין הכוונה כפשוטו שהמוחין עלמם שנמשכו חזרו להסתלק, אלא ש'אנו' מסתלקין לבחינה חדשה, פי' שבתפילה היינו מרכזה לבחינת פנימיות, שהרי זו מעשה שדיבור, ואחר התפילה אנו נעשין מרכזה לבחי' חילוניות, שהרי עתה מגיע עת עריכת הסדר ובו יש מלות מעשיות, והם צבחי מוחין דחילוניות, וצבחי' זו עדיין לא המשכו כלל מוחין, וע"כ נחשבת בחינה זו לענין 'הסתלקות המוחין', וזו כוונת המהר"ו, אך ודאי שאינו כפשוטו ממש.

והנה בלשם (ס' הדע"ה ח"ב דרוש ד עקף כד סי' ח) כתב לבאר באופן אחר, וז"ל, מה שנראה לי בזה וכו', כי העיקר הוא שכליל א' של פסח הנה נעשה גם עתה כל התיקונים למעלה רק מאליו ע"פ נס שלא על ידינו כלל וכו', אך כל התיקונים שאנו עושין בכל מלות הכוסות והמלה וכל הסדר כולו, הוא רק לכלול את עלמיו באותן התיקונים ג"כ, ולהמשיך אותם עליו, אבל למעלה נעשה הכל מעצמו תיכף אחר תפילת ערבית, כן נראה לענ"ד ברור, עכ"ל.

והנה משעחויות דבריו משמע שצא לחלוק על דברי הרש"ש, אמנם כבר ידענו אשר בדברי קבלה יש מקום יסוד ושורש לכל השיטות, ואף אלו הגראים חולקים זה על זה, וע"כ נראה לבאר דבריו באופן שיעלו בקנה אחד עם דברי הרש"ש. דנתבאר דענין המוחין שבתפילה הם מוחין דפנימיות ואילו כליל הסדר הוא דחילוניות, והנה אף שאמנם הפנימיות הוא צבחי

עיונים והוספות

ב. ומה שבאמצע הסדר, זמן מצוות מעשיות, שבדיבור, עי' להלן בד"ה 'מגיד'.
אומרים את ההגדה, שלכאורה הוא מצוה

יותר גבוהה, מ"מ החילוניות יותר קרובה אלינו להשיגה מאחר שהיא דרגה יותר נמוכה וממילא יותר קרובה אלינו, וא"כ יש לנו מעלה כליל הסדר יותר מאשר בעת התפילה, שצתפילה קשה להשיג המוחין ההם, משא"כ כליל הסדר. ובהצגה זו יתיישבו לנו דברי הלשם כמין חומר, שאכן צתפילה הוא במקום יותר גבוה וע"כ נחשבת צחינה זו לעבודה בעולמות העליונים שאינם צרי השגה בעצורינו, אמנם כליל הסדר שבו העבודה היא צחינויות, והיא יותר קרובה להשגתינו שפיר נחשבת עבודה זו להמשך המוחין אלינו ולהכלילנו באותם התיקונים, וכדצריז דלעיל ג.

ד.

גדלות הז"א בפסח ובספירת העומר

הנה פשטות לשון האר"י צשער הכוונות מראה, שנמשכין כליל פסח כל המוחין דיססו"ת ודאו"א עילאין, וא"כ הזו"ן עולים עד למדריגת חיה, וכ"כ הרש"ש הלכה למעשה, וכן מיהגין. אמנם יש צזה צ' דרכים מוספים בהצגת הענין, והם, א, הח"י צשמ"ש ה"ה הרה"ק ר' חזקיהו ילחק צנו של מרן הרש"ש זי"ע מציא מהשמן ששון והרה"ק ר' אהרן פריירא זי"ע, שכליל פסח אין ממשיכין יותר ממוחין דיססו"ת, שהם צצחי' מוחין דאח', ונימוקו עמו, שהרי צספיה"ע אנו חוזרין להמשיך כל מה שנמשך כליל פסח ונסתלק צמואל'י יו"ע, וא"כ הרי כל הצחי' דספיה"ע הם צצחי' אח', שהם צצחי' יססו"ת כלפי או"א, א"כ כליל פסח נמשכו רק מוחין דיססו"ת ותו לא, יולא מדצריז, דגם צתפילת ערצית שבו נמשכין כל המוחין כמו צסדר, יכונו רק עד 'צאהצה' ולא יותר, שהרי שם נגמרים ליכנס מוחין דאח', שאין לבוין צכוונת דפנים כליל פסח, ואף שצשעה"כ נאמר יססו"ת ואו"א עלאין, מ"מ הכוונה רק ליססו"ת. ודרך הג' היא שיעת התורת חכם (לט:): שכל המוחין דליל פסח הוא רק צחי' מוחין דעיצור, היינו מוחין דנה"י, ומציא כן מדצרי המהרח"ו צספר 'כוונות ישן' (ולפינו לא נמלא דצר זה).

ולריך להצין דצריהם הקדושים, שהרי הפשט צודאי הוא שהמוחין הנמשכין הוא עד גדלות צ' דאו"א עלאין, אלא שרלו לרמוז צזה סודות נסתרים צגודל מעלת וקדושת זה הלילה, ויש להצין עומק דצריהם, דלכאורה נראה שכ"א ממעט את עצודת הסדר, שהח"י צשמ"ש מורידו לצחי' יססו"ת, והתו"ח לצחי' נה"י, וכי חלילה נתכוונו למעט הקדושה.

אך הציאור הוא דלהיפך הוא, שכ"א מוסיף צעצודה, ונצאר, הנה קטן צעודו צעיצור צמעי אמו, אוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה, וגר דלוק על ראשו, ורואה מסוף העולם ועד סופו, וכל לרכיו ממנה (נדה ל:), וכותצ המהרח"ו, שיש צעוצר צ' אנפין, אורות

עיונים והוספות

ג. ועיקר יסוד דבר זה הוא עפ"י דברי ה'תורת חכם', שמביא משם ה'עולת תמיד', דאין מושג של הסתלקות המוחין, אלא הכוונה שאנו הולכין	לבחינה אחרת, ובבחינה זו עדיין לא הובאו לשם מוחין, וע"כ נחשב דבר זה לבחי' הסתלקות המוחין.

וכלים, ומלד האורות הוא כביכול צחי' הגבוהה ביותר, שהרי מלמדין אותו כל התורה כולה, היינו שכל ההשגות ששיג צימי חייו הוא משיג כבר אז, וכן הוא רואה מסוף העולם ועד סופו, אמנם מלד הכלים הוא בתחתית המדרגה, שהוא צחי' תלת גו תלת, שהרי אין לו כלים משל עצמו, וא"כ מצחי' האורות הוא בתכלית ומלד הכלים הוא בתחתית.

וצה נצין כוונת ה'תורת חכם', שהרולה לקבל המוחין דפסח באופן הראוי, יש לו לידע העבודה דעיבור, שיאכל ממה שאמו אוכלת, היינו שיחיה כולו רק מלד סייעתא דשמיא ולא מלדו כלל, היינו צחי' הציטול הגמור אליו ית"ש, פי', שאין כוונתו יתעלה שהאדם יגש אל הסדר וירגיש כביכול שזכחו ויגיעתו מגיעין כל האורות וכו', אלא הכוונה הוא לידע שהכל מהשי"ת, וכל המדרגות כולם הם מאת המאל"ל ית"ש, ובאופן זה אפשר להגיע לאורות עוד יותר מאשר בשצועות, דשצועות היתה קבלת התורה צחי' שקבלו מאריך, שלא זכו לקבל מעתיק, ואין לנו עתה קצה"ת מעתיק, אמנם ע"י פסח אפשר לקבל יותר ממה שנתגלה בשצועות, שהרי מצחי' האורות עתה הוא הזמן הגדול ביותר שבו האורות נמלאים בתכלית הנמלא, והוא לזכות לקבל התורה מצחי' עתיק, ואכן המתנהג בסדר הנ"ל הרי הוא מגיע לצחי' יותר גבוהה ולאורות יותר גבוהים, וכנ"ל.

עתה נבאר דברי הח"י בשמ"ש, דס"ל דאורות דפסח הם דצחי' ישסו"ת בלבד, דהנה אורות דיססו"ת הם צחי' מוחין דאח', ומוחין דאח"א הם צחי' מוחין דפנים, ובאופן כללי מוחין דפנים הם יותר מעולים ממוחין דאח', אמנם מלד א' יש מעלה למוחין דאח' על מוחין דפנים, דא' צהארי (ע' עץ חיים שכ"ה פ"ה; של"ה פ"צ) כשעומדין ז'ין אב"א, אז הכתר שיוירד לז"א משמש לשיהם יחד, ואז כביכול שני מלכים משתמשים בכתר אחד, שנה"י דאימא יורדים ונעשים כתר לשיהם, דצעת עמידתם אב"א המלכות שוה לז"א, אמנם צעת עמידתם פ"פ הז"א גדול ממנה, הנראה מזה, שצעת עמידתם אב"א שאז כתר שוה לכתרו, יש זה צחי' שלימות, ואז האורות מאירין ויורדין לחיילות הנוק' ומאירין עד לבי"ע, דהנה, באופן רגיל אין עולמות התחתונים מקבלים אורות כראוי רק באלי', וכמו שכן הוא העבודה כליל פסח בנשמה צחי' אלי' ולא בגוף צחי' בי"ע, וע"כ עיקר האורות הם באלי' ולא צבי"ע, אמנם עתה שיש בנוק' צחי' שלימות אזי מאירין גם לבי"ע, אמנם נלך לשמירה, וכמו שאכן בפסח יש בו שמירה שלא ילכו האורות שלא למקומם, מחמת גילוי האור הרב הזה, אמנם אין באפשרות הז'ין לעמוד כך זמן רב מחמת הקטרוג, ששניהם משתמשים בכתר א', ורק לעת"ל יהיה כן, ולכן מיד נסרין ונהפכין לפ"פ, ושזו אין הכתר שוה לשיהם, וזהו כוונת הח"י בשמ"ש, שידעו שהאורות דפסח הם אורות דאח', המאירים עד לבי"ע, ודלא כמו בזמן של המשכת מוחין דאח"א שאין מאירין צבי"ע.

ונראה להעמיק בשיטת ה'תורת חכם', דהנה שעתו בכללות הוא שאין ענין של סילוק מוחין, שכל מוחין שנכנסו אינם חוזרים להסתלק, אלא שהולכים עתה למדרגה יותר גבוהה מהקודמת, ולגבי המדה הקודמת צערכין נחשז זה לסילוק, ומהו ענין המוחין כליל פסח שמסתלקן לאחר יו"ע וחוזרין ונמשכין צימי הספירה, ע"כ ס"ל שכליל פסח הוא צחי' מוחין

דעיבור הנק' מוחין דנה"י, וזימי הספירה הוא מוחין דיניקה הנק' מוחין דחג"ת, וזשזועות אז הוא דגדלות הנק' מוחין דחצ"ד.

ומצא צעל ה'לשם' (הדע"ה ח"צ דרוש ד עקף כד סי' ח) ענין פסח שנקרא עיבור, דהנה אי' צגמ' חגיגה (עו.) 'צחולה שעיברה צאמצעי', היינו עיבור שלא כסדר הרגיל, וזהו סוד עיבור דפסח, שצני' צפסח הם צצחי' עיבור, ומקצלים צו אורות שלא כסדר הרגיל, שצני' לא היו ראויים ליחוד, שהיו צמדריגה שפלה עד למאוד, ומ"מ קצלו האורות מהזיווגים, והוא צצחי' קטן שמלד עצמו אין לו כלים אלא שאוכל ממנה שאמו אוכלת וכו', אמנם מלד האורות הם יותר גדולים, שהרי צעודו צמע'י אמו הרי הוא אופה ומציע מסוף העולם ועד סופו, והוא שהקצ"ה הוא צעלמו הציא כל האורות העליונים עד שהגיעו לצחי' זיווגא עילאה כדאי' צזה"ק (ח"ג נה:).

ואף שלכאורה עתה צזמנינו אנו, צני' מתכוונים לפסח ומכילים עצמם, וא"כ מה שייך לומר דברים אלו שהוא רק צחי' מוחין דעיבור, דצשלמא צעת יליאת מלרים היה רק אצערותא דלעילא, אמנם עתה יש גם אצערותא דלחתא. אמנם יש לצאר, שכל זה הוא רק למוחין דשנה שעברה, אמנם למוחין דשנה הבאה הרי שאין נחשצת כלל עצודתו, וצזה נחשצ פסח לצחי' עיבור.

ה.

ענין לאה בליל פסח

כתב הרש"ש (נהר שלום לד:) 'לריך להזהר שלא לכוין להמשיך מוחין ללאה', והציא דצרי' הרצ הגוצ"י (דרוש ו אות א), פי', דצכל תפילה יש כוונות להמשכת המוחין ללאה, וכגון צעת אמירת 'צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', וכן צעת אמירת 'אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב', מלצד הכוונות דהמשכת המוחין לרחל, וצפסח יש ליזהר מלהמשיך מוחין אל לאה, ואף הכוונות השייכים צצניה כמו שיצואר להלן, שיש להם שייכות ללאה צפסח ההמשכה צהם היא לרחל ד'.

עיונים והוספות

בבחי' 'יגיעה' כדרך הא', ובחי' רחל היא בדרך הב' עניין ה'התבוננות'. וכזה נמצא גם בין ב"א, אשר יש מי שדרכו בעבודה יותר ע"י הסתכלות אלוקות ובגדלות הבורא, והוא בחי' עבודה דרחל, ויש מי שדרכו יותר ע"י עבודה ויגיעה עצמית שהוא בחי' לאה.

וכן ישנם אופנים נוספים בהם משתנים עבודות בני האדם, כגון שיש אנשים שדרכם בעבודת

ד. ונראה לבאר עניין העלמת לאה בליל פסח בדרך העבודה.

הנה יש ב' בחי' בעבודת השי"ת, א' ע"י שמתבונן בשפלות עצמו, והוא דרך 'יגיעה', היינו שמייגע עצמו להרגיש שפלותו ופחיתותו. והדרך הב' היא, להתבונן בגדלות הבורא ית"ש. ויש להטעים שזהו החילוק שבדרכי העבודה היא כעין ב' בחי' הנוק', היינו דבחי' לאה היא יותר

דבקבלת התורה יש בה ב' בחינות אלו, עשיית המצוות היא בחי' יחול'ת, והמצוה עצמה היא בחי' יחול'ע, וא"כ התורה שבה יש שני דברים אלו, היא מקשרת שניהם יחד, ובשבעות שבו קבלת התורה הוא ג"כ עניין קישור שניהם יחד.

ואי' בגמ' (חולין ס:), דבעת בריאת העולם נבראו השמש והירח בשווה, וקטרגה הלבנה איך אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר א', ומיעטה הקב"ה, ואח"כ פייסה והרבה צבאה, וסוד הדבר עפ"י דרך הרה"ק בעל הסולם זי"ע הוא, דהנה ביום ד' שבו נבראו השמש והירח עדיין עמדו הזו"ן אח' באח', דאז ברא הקב"ה דרך השמש ודרך הירח, והנה בחי' השמש והירח רומזים לבחי' הזו"ן, שמש היינו ז"א, וירח היינו נוק', ובדרך העבודה הוא, שמש בחי' התורה הקדושה ועתה אנו מבחינים הבחנה זו כבחי' יחודא תתאה התבטלות כלפי הקב"ה, ואילו הלבנה הינה בחי' תפילה בחי' יחודא עלאה, ששורשה לחפש אלוקות ולהתבונן בו. אמנם כח התורה גדול יותר שיש בו לקשר ב' מידות אלו יחד, יחול'ע ויחול'ת.

ואז קטרגה הלבנה שאין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, היינו שא"א לאחוז משניהם יחד, אלא או ביחול'ע או ביחול'ת ולא בשניהם יחד, והטעם הוא, שכגון ביחול'ע המתעמק בזה והנכנס לעומק העניין הרי שמתבונן שהכל אלוקות ואין עוד דבר מלבדו, וא"כ אין לו מקום כלל ליחול'ת, וכן להיפך המתעמק בעניין יחול'ת להתבטל כלפי השי"ת אין לו מקום להתבונן בגדלות הבורא, מאחר שחושב בפחיתותו ואפסיותו, וע"כ א"א לאחוז משניהם יחד, וע"כ נצרך שכל גדול לידע איך לקשר ולייחד ב' דברים אלו יחד, שבאופן פשוט נראה כאילו יש סתירה בין הדברים.

השי"ת לפרט כל דבר ויש שדרכם בכללות, ועניין 'לאה' הוא בפרטות, שהוא עניין עבודה לעבוד בכל פרט ופרט, ואלו שדרכם בכללות הוא דרך 'רחל', שאין בזה עניין של פרטות כ"א בכללות לראות שהכל אלוקות.

ואולי יש לבאר, דבאופן כללי זהו החילוק דבין עבודת חודש תשרי מר"ה ועד שמ"ע, לעבודת חודש ניסן מפסח ועד שבועות, שבר"ה העבודה היא להתקרב להקב"ה ע"י יגיעה בבחי' לאה, ואילו בפסח העבודה היא יותר ע"י התבוננות בגדלות הבורא ובניסיון שעשה וכו' והוא בחי' רחל, כנ"ל.

ונראה להעמיק יותר בעניין זה, ונבאר עפ"י דרכו של הרה"ק בעל הסולם זי"ע, הנה עבודת השי"ת באופן כללי אפשר לכוללה בב' דרכים, והם הנקראים בספרי חב"ד בשם 'יחודא עלאה' ו'יחודא תתאה', ואפשר לקרואם גם בשם חכמה ובינה, היינו, דחכמה היא בחי' 'יחודא עלאה' לידע שהכל אלוקות ויחוד הבורא, ובינה היא בחי' 'יחודא תתאה' להתבטל כלפי השי"ת, שהוא מלכינו ואנו ממליכים אותו עלינו, על ידי ששומעים בקולו בתורה ומצוות, ודברים אלו הינם ארוכים מני ארץ, אך זהו הקיצור הנמרץ השייך לעניינינו, וכמו כן עבודה הנקראת לאה ורחל, דרחל שורשה ועיקר חיותה מחכמה, ולאה עיקרה מבינה, ואף שרחל מדריגתה קטנה מדלאה, שלאה ורחל שניהן עומדות מאח' הז"א, אלא שלאה היא העליונה ורחל היא התחתונה, מ"מ רחל היא הנוק' העיקרית.

והנה עיקר העבודה הוא לקשר חכמה ובינה יחד, וזהו בחינת הדעת שמקשרים חכמה ובינה (ע"י תורה), ועיקר התקשרות זה הוא בשבועות, שבו מגיעין לדרגה זו של קישור יחודא עלאה ביחודא תתאה, ואז נתגלה השלימות שיש בקישור ב' דברים אלו יחד, פי',

והענין הוא, דהנה בעולם האלילות יש צו צ' בחי' נוק', ללא ורחל, ללא היא בחי' יותר פנימית ומקומה היא מאחורי הדעת דז"א עד החזה שצו, ובחי' רחל, היא חילונית יותר, ומקומה היא מהחזה דז"א ועד סיוס רגליו, ובלא לזדה יש צה ד' בחימות נוק', ג' מהם פנימיים והאחת חילונית וזה אלו מדברים, וכלל פסח מתבטלת הארת ללא זו החילונית ונכנסת פנימה, והיא בחי' מלאה שמורה' המוכר צדרי הרצ ז"ל (דרוש ד), ונשאר רק בחי' רחל, וע"כ כתב הרש"ש שאין לכון להמשך מוחין ללאה.

וצפרטיות, הנה צעת אמירת צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, צמשך כל השנה כולה אלו מכוונים המשכת מוחין לחצ"ד ללאה, אמנם כלל פסח שצו ללא מתבטלת, א"כ

עיונים והוספות

והנה ליל פסח נקרא בזה"ק (ח"ג צה:): זיווגא עילאה, ומבאר הרה"ק בעל הסולם זי"ע, דזיווג דליל פסח הוא בבחי' מסוימת יחוד מעין לעתיד לבוא, שעתה בחי' היחוד היינו קישור תורה ותפילה, הוא רק במדרגה ו' שאינו יחוד הגמור דזו"ן, שהרי אין השלימות כ"א במדריגה זו, שיהיה בבחי' כתרו וכתרה שווין, וז"א עתה. אמנם בחי' האורות הבאים בליל פסח, הם אורות דמדריגה ו' ללא הכלים שלהם, ואילו בשבועות הוא בחי' שלימות הזיווג דיוח"ת ויחו"ע, וע"כ א"א שיהיה במדריגה ו' שדבר זה אינו רק לעת"ל, וע"כ בבחי' האורות פסח גבוה יותר, והנה אור זה הינו מאיר עד לעולם העשיה, וכלים אין בו שהוא מבחי' לחם עוני', וע"כ בפסח נוהרין בהרבה חומרות, כדי שלא יתפסו בחיצ' ולא יפלו בעוונות, וזהו גם הטעם שאומרים בפסח שיה"ש, שמתגלה בו יחוד הקב"ה, שאעפ"י שהיו בני" בתחתית המדריגה גאלם הקב"ה ונתן להם כל המדריגות הנוכרים. ואילו מבחי' הכלים שבועות יותר גבוה, ואפשר להקריב בו קרבן חמץ, ומתגלה בו בחי' קבה"ת, וכנגד לחם עוני' של פסח בשבועות הוא בחי' לחם מן השמים, ויש בו שלימות היחוד דחכמה ובינה, אמנם האור אינו במדריגה השלימה וכנ"ל.

והנה בפסח יצאו בני" ממצרים והיה נצרך ליתן להם מדרגות, והרי א"א ליתן להם ב' המדרגות יחד כנ"ל, שא"א לשניהם יחד, שהוא דבר עמוק מאוד וכנ"ל, וע"כ תחילת הכל נתחנכו לאמונה היינו יחו"ע, ויחו"ע היא בחי' רחל, וע"כ לאה שהיא בחי' יחו"ת מתבטלת. והנה, כשהאדם מתעמק ביחו"ע צריך זהירות מיוחדת מחמץ, פי' שחלילה לא יהיה אחיזה לנקודת החטא, דהנה כאשר האדם מתבונן שהכל אלוקות יכול חלילה לחשוב שאין כלל בחי' חטאים, שהרי הכל הוא אלוקות, ולא שייך דבר נפרד ממנו, ואין שום דבר נחשב לחטא, וע"כ מה מאד נצרך לזהר לא ליפול חלילה לעבירות, וז"ע החומרות הנעשים בפסח, וזהו עניין השמירה שבלאה בליל פסח, שלא הרומזת ליחו"ת מתבטלת, היינו שאין עובדים בדרך זו דיוח"ת, וצריך לשמור עליה לא להגיע חלילה לחימוץ היינו לעבירה. ואפשר להוסיף, שעניין עבודה דלאה כביכול כאדם שעובד השי"ת ע"י השו"ע, ואינו זו ממנו במלוא נימה, ע"כ אי"צ לחומרות וכו', מאחר שהוא עובד במדריגה קטנה, ואינו הולך בגדולות ובנפלאות ממנו, משא"כ העובד בבחי' החכמה דרך דרחל, שהוא ע"י התבוננות וכדו' נצרך לשמירה בדרכו שחלילה לא יכשל בעבירות.

לא שייך לבין כוונה זו, וע"כ כתבו בסידורים להמשיך מוחין דחצ"ד לנוק' במקום ללאה. אמנם יש להבין, לאיזה נוק' הכוונה, דללאה ח"א לומר שהרי נתצטלה ואין לבין אליה, ולרחל אין זה הכוונה השייכת אליה, וא"כ לאיזה נוק' יש לבין בתפילה, ומכאן קושיא זו כתב רבינו בעל השמן ששון שיש למחוק שורה זו מהסידורים, שאין לבין המשכת מוחין כשאין ידוע למי הכוונה.

והא לך לשון קדשו (פתח עינים פ ע"ד) 'צרוך שכל'ו, יכוין כמו בכל ק"ש צלי שמות, אלא שצמקום ללאה יכוין לנוק' סתם עכ"ל (הרד"ס בסידורו), לע"ד [ששון] לא הבנתי הקדמה זאת, דאם אין לו לבין בלאה מטעם דכבר נתצטלה ואינה בחוץ, ח"כ מה ענין שני השם לבין בנוקצא סתם וכו', והמצין יראה חיד' אין כל אלו הכוונות הנזכרים ללאה בק"ש ועמידה שייכים רק ללאה דוקא וכו', ומכיון שלא נתצטלה בפסח אין צריך להזכיר ולכוין כלל כל אלו הכוונות אפילו בנוקצא סתם, ועל זה נאמר 'ודגלו עלי אהבה' וכו', ומי זה ערב אל לבו לעשות מעשה וכו', ויהא רעוא שנזכה לתקן ולא לקלקל וכו', אחר זמן ראה ראיתי דלריך לבין נוקצ' סתם ואין לשמות, וראשונים כמלאכים, וכך מנהגינו פה ק"ק בית אל יכב"ץ לבין נוקצא סתם, ומעשה נורא אירע לי בענין זה דריתי לשנות שלא לבין, ולזה חזרתי ודקדקתי דלריך לבין נוקצא סתם, עכ"ל ק.

ומעשה שהיה כך היה, שצאונה שנה שכתב שיש למחוק מהסידורים השורה הנ"ל, למח לו ל"ע גידול צראשו במקום קשר של תפילין של ראש [שם הוא מקום ללאה], ותלה הדבר במה שכתב בן, שגראה בזלזול במקוצלים הקודמים אשר הם ראשונים כמלאכים, שהם אשר כתבו דבר זה בסידוריהם, ואין נפק"מ אם אנו מצינים דצריהם אם לאו, ומחמת זה חזר בו. ואחר כשנה ממותו נראה לתלמידו מוה"ר **עוצדיה הדאיה זי"ע** בחלומו, וראה אותו כציכול צעור"צ, שעדיין יש בו רשע מאותו קפידה של המקוצלים שכתב נגדם, שדנו אותו בשמים על כך.

והנה לעולם הענין, אין כל חשש לחלוק על הקודמים לנו, שכן הוא דרכה של תורה, אמנם מחמת שכתב שטעו ויש למחוק דבר זה, והיה נראה בזלזול כצודם, מדברים כאלו יש ליזהר, וע"כ נראה לנפשינו ליזהר מאוד בכל דברים אלו ולא לזלזל בשום מחבר סידור, ואף אם אנו רואים קושיא דצריהם, מ"מ משנה לא זזה ממקומה. וכן אי' בגמ' חולין (ו: ע"ש במאירי ז.) שרבי התיר בית שאן, שמקום הניחו לו משמים להתגדר זה, וכוונתו לומר, שאין זה מחמת שהראשונים טעו בדין חלילה, אלא שמהשמים מזכין לפעמים לאנשים אפי' בדורות המאוחרים לומר סצרות חדשות וחידושים חדשים וכדו', אמנם צרור הוא שח"א מחמת זה לבוא ולדבר כנגדם שטעו חלילה, אלא לכתוב בתחילת הדברים שכן דעתי נטתה וכדו'.

אמנם יש להבין, שהרי צליל הסדר ישנם כמה כוונות הנוגעות ללאה, כגון מרור, שהוא ענין מיתוק דיני ללאה, וכן בשחית הכוסות יש חלקים הנוגעים ללאה, ואם היא מתצטלת מה שייך לבין אליה, ומה שייך להמתיקה. ונאמרו בזה כמה מהלכים במפרשים, הרה"ק רח"ש דוויך תי' (הוצ"ד צס' שערי רחמים) שצעת שתיית הכוסות צריך ליתן חלקי ללאה לרחל, וכן יש

לכוין בכל כוס וכוס, והמתקת לאה הכוונה לאותם מוחין דלאה שנמצאין אלל רחל המקבלת אותם במקומה. והשמן ששון והיר"א כתבו, שמה שכותב האר"י שנתצטלה לאה אינה כפשוטה שנתצטלה ממש, כ"א שהאורות שלה מתצטלים, ר"ל שהאורות הם אלו הנכנסים פנימה כזיכול והם המתצטלים, אמנם לאה עצמה אינה נעלמת, וע"כ יש למתק דיניה, כי רצים הם. ופפשות היה אפשר ליישב, שאף שלאה נעלמה מ"מ דיניה קיימים ואותם נלך להמתיק, ששורש הדינים עדיין קיים.

ו.

החלל בליל פסח

כתב רבינו החיד"א ז"ע (שו"ת חיים שאל ח"צ סי' יא) וז"ל, ואל תשיצני ממנהגו שאומרים הלל בליל פסח אחר ערבית והוא ע"פ מסכת סופרים (פ"ב ה"ט), דהתם יש סוד גדול על דרך האמת, והוא מוכרח לומר הלל הגדול צעת ההיא, כידוע לאשר הריחו צסוד ה', ומגויית האר"י רדה דבש' עכ"ל, וכתבו המקובלים (עי' קף החיים אור"ח תפז סעיף ד ס"ק לח-לט), שאפילו המתפלל צצית הכנסת דנוסח אשכנז אשר שם אין נוהגים לאומרו, אף כי בכל השנה כולה אין לאדם לשנות ממנהג המקום שמתפלל בו, אמנם בליל פסח יש לו לומר ההלל ואפי' ביחידות, שסודו רס וגשא. והנה המעיין בכתבי האר"י"ל לא ימצא צשום מקום שמצא ר צו ענין אמירת ההלל בליל פסח, ועל כן יש לנו לידע מהו כוונת המקובלים שכתבו שסודו רס וגשא.

ונראה לומר, דהנה יש לבאר ענין ההלל צצ' אופנים, א' צפשיעות, שהוא ענין הודאה על כניסת המוחין, שצמשך תפילה אחת נכנס מה שלא נכנס כן בכל השנה כולה, שנלך דצר זה להעשות לאט לאט צמשך תפילות מעריצ שחרית מוסף. אמנם יש לבאר אופן אחר נעלה יותר, והוא, שההלל הוא צחי' הזיווג השלם בליל פסח שלאחר התפילה.

פי' דהנה כבר ביארנו לעיל שצתפילת ערבית בליל פסח נמשכין צו כל צחינת המוחין, כמו צעת עריכת הסדר, וא"כ צסוף תפילת ערבית נתגדל צו הז"א על כל פרלף צינה שהיא נשמה, ועל פרלף חכמה שהוא חיה, והנה צעת שנתגדל הז"א בכל אלו הרי הוא [כמעט] צתכלית הגידול, וכמו צעת תפילת מוסף דצצ"ק, ומעתה יקשה, שהרי צמוסף דצצ"ק יש צו זיווג דכל העולמות היינו יחוד השלם, היינו לא רק זיווג הרגיל דיעקצ ורחל [זיווג זר"ן הקטנים], כ"א זיווג דז"א ונוק' [זר"ן הגדולים], ואם צתפילת ערבית בליל פסח הוא ג"כ כהאי גוונא, למה לא מלאנו צו ענין היחוד השלם כצצ"ק, ואמנם בליל הסדר עצמו צאמירת 'נראה' יש מכוונים צו לזיווג העליון, ויתצאר צעצהי"ת צמקומו. ואכן צסידור הרצ וידל קוינקא זל"ל, אשר הוא היה מגדולי מקובלי ישיבת 'צית אל', נסדר צו הזיווג הנ"ל צאמירת 'שים שלום' כצמוסף ש"ק, אמנם צסידורים הרגילים לא נמצא כן, כ"א זיווג פרעי דיעקצ ורחל, שאין הוא יחוד גדול כאותו היחוד דזר"ן הגדולים הנעשה צמוסף יוש"ק, והלא דצר הוא.

אמנם הוא אשר דצרנו, דהנה כתב האר"י הק' (שער הכוונות דרושי ויעצור דרוש צ), שכאשר אומרין תחנון לאחר התפילה אזי עיקר הזיווג הוא צעת אמירתו, וכשאין אומרין תחנון

אזי הזיווג נגמר צעת אמירת ההלל, וא"כ לפי זה י"ל, דכיון דעשה צליל פסח אין צו אמירת תחנון, יולא שטיקער הזיווג, זיווג העליון, נגמר צעת אמירת ההלל, ובזה צין נצין דצרי הרצ חיד"א שאכן אמירת ההלל 'סודו רס ונשא', וע"כ מה מאד יש ליזהר באמירתו.

וראיתי בדצרי הרמ"ע מפאנו זי"ע (מאמר מעין גנים ח"ג סדר של פסח) שחידש צענין ההלל, דהנה בכל שצ"ק יש ג' צחי' צליל השצת, א' תפילת לחש, ב' מגן אצות שהוא כעין חזרה, ג' קידוש, והם כנגד ג' צחינות, נה"י צחפילת לחש, חג"ת באמירת 'מגן אצות', חצ"ד צעת הקידוש, וצליל פסח צמקום 'מגן אצות' אומרים את ההלל, אמנם ההלל צליל פסח הוא עוד יותר מעולה מאשר מגן אצות דכל ליל ש"ק, דמגן אצות הוא רק כעין י"ח ולא ממש כתפילת י"ח, אמנם ההלל הוא בצחינת תפילת י"ח ממש, והוא יותר נעלה ממנו, וכותב על מי שאינו אומר הלל צליל פסח 'מעוות לא יכול לתקון', ואף כשחל פסח בש"ק שאז ע"פ קבלה אומרים מגן אצות, וא"כ לכאורה לא היה מקום לומר ההלל, שהרי ההלל הוא צמקום מגן אצות, ואם אומרים מגן אצות צעלמו אי"ל להלל, ומ"מ כותב הרמ"ע דיש לאומרו, מחמת שהוא יותר מעולה ממגן אצות.

ז.

סדר הקערה להאריז"ל

כתב האר"י הק' **צפרי עץ חיים** (שער חג המלות פ"ו, והוצ"ד בצאר היטב תעג אות ח) וז"ל, 'סדר סידור הקערה ליל פסח, תקח הג' מלות מלה שמורה, ותניח הכהן למעלה, והלוי למטה ממנו, והישראל למטה ממנו, והם ג' צחי' חצ"ד, דאצא עלאה. אח"כ תקח מרור וכרפס וזרוע וציצה, ותניח על הג' מלות. והזרוע הרומו לחסד מזל ימין שלך, והציצה צלד שמאל שלך, ומרור הרומו לת"ת מ" מצריח מן הקצה אל הקצה צאמצע צין הזרוע והציצה, והכרוסם צלד ימין תחת הזרוע צקו ימין והוא נגד נלח, והכרפס הרומו להוד תניח תחת הציצה מזל שמאל צקו שמאל, וחזרת תניח למטה מן המרור צקו אמצעי לעשות צו אחר כך כורך והוא נגד יסוד, והקערה צעלמו הכוללת כולם, נגד מלכות', עכ"ל.

והנה יש להבין, מה הענין שגרמזו המלות המינין והקערה צי"ס דאצא, וצפשוט י"ל, מכיון שהמלות הם המוחין דאצא, לכן גרמזת כל הקערה אשר צו המלות והמינין צספירות דאצא. אמנם מה שעדיין קשה, דלפי דצרי האר"י המלות הינם מוחין צחי' חצ"ד, והמינין צחי' ז"ת, וא"כ איך יניחו הז"ת מעל גבי המוחין, דכן הוא הלשון 'ותניח על המלות', ולכאור' הם לריכים להיות מתחת למלת, ודבר זה לריך ביאור. ואמנם צין המקובלים הספרדים המנהג הוא שאין מניחים המינים מע"ג המלות, אלא מניחים המלות מלמעלה צראש הקערה, ועל ידם

עיונים והוספות

ה. ראה להלן הביאור בזה.

בתחתית הקערה שאר המינים, והוא עפ"י שלשון 'על' משמעותו גם 'ליד' כנודע, אמנם אלל תלמידי הצעש"ע נהגו להניח המינין על גבי המלות ממש, והלא דבר הוא, ונלך ביאור. והרה"ק ממונקאטש ז"ל תירץ (במכתב תשובה להרי"ז), דהנה הי"ם מתחלקים באופן זה חצ"ד שהם המוחין וו"ק שהם המידות, ובסדר זה אפשר לקראתם בכמה מיני הצננות אם צפנימיות וחילוניות, אם בגדלות וקטנות וכיו"צ, וזה יוצן הענין, דהרי כליל פסח הסדר הוא גדלות קודם קטנות, וא"כ הקערה שהיא המלכות צחי' הכלי המקבל את כל הספירות, ומתחילה מקבלת היא את המלות צחי' הגדלות, ואח"כ את המידות צחי' הקטנות, וא"ש.

והנה מנהג ק"ק ליוצאויטש הוא לעשות את הג' מלות צלורת כעין כלי, וביאור הענין הוא שהמינים הם צחי' האורות, ואילו המלות הם צחי' חצ"ד דכלים, וזה יוצן ג"כ מפני מה המינים מעל המלות שהרי האורות הם מעל הכלים, ועומדים עליהם שיקבלום.

אמנם בספר 'פרי קודש הילולים' להרה"ק מזידיטש ז"ל פירוש על 'פרי עץ חיים' (יד:), כתב לבאר ענין רמזי המינין שהם רומזין לו"ק המלבישים על אריך, ומשמע שהיה לו גירסא אחרת בפע"ח, דצמקוס י"ם דאצא היה אללו הגי' י"ם דא"א, ע"ש. וביאר שם מפני מה המלות עומדים בסדר זה על גבי זה ולא צלורת כל שאר הספירות ימין שמאל ואמלט, ומציא מתיקוני זוהר (תיקון סט, קי). דמשמע, שסוד המלות הם מצחי' מוחא סתימאה, והג' מלות הם צחי' ג' עיפות צלורת אות י' הבאין ממוחא סתימאה, דסוד ג' ראשין דאל"ה הוא צחי' אות י' משם הוי", והנה קוץ העליון הוא צחי' רישא דלא אחידע, וגוף היו"ד הוא צחי' גלגלתא, וקוץ התחתון הוא צחי' מוחא סתימאה, וע"כ המלות הם צלורה כזה כדרך הג' רישין האלו, ולכן אף שמלות הם רק צחי' חכמה אצא, מ"מ מכיון ושרשם הוא ממקום גבוה הג"ל, לכן סידורם הוא בדרך זו.

ובדבריו אלו, יוצן צעוב טעם מפני מה המינין ע"ג המלות, דהרי המלות רומזות לג"ר דאריך וכנ"ל, והנה מה שנגלה אלינו מספירות דא"א הם הו"ק שצו, שכביכול אצא ואימא והזו"ן הם מלבישים עליו, משא"כ הג"ר שצו אין עליהן כל התלבושות וע"כ אין לנו בהם כל השגה, ולכן המינין הם ע"ג המלות, לרמז כביכול שרק צו"ק שצו יש לנו השגה, ואילו הג"ר נעלם מאיתנו.

ונציא עתה לשון קדשו, וז"ל, הזרוע רומז לחסד, הוא אצא [מלביש] דרוע ימין דא"א. והצילה רומזת לאמא, בגימ' חלקים אהי"ה, דרועא שמאלא דא"א. ומרור לת"ת דא"א, אשר הוא מצריח מן קלה אל קלה, צו מתצררים כל הצחינות, צסוד קיפל רגלי א"א לחוכו, והוא רומז לדעת המחצ' או"א, והוא צסוד צחי' פרלוף יש"ס. והחרוסת ירמוז לנלח, סוד פרלוף ז"א העומד צנלח א"א, ויהי' חרוסת מלשון זריחת השמש, כטעם (איוצ ע ז) האומר לחרם כו', והוא רומז לז"א. וכרפס רומזת להוד, אשר שם נוקצא דז"א עומדת וכו'. והמרור הוא חזרת שצו נעשה הכורך, הוא נגד הכולל וכו', ודי צזה מה שפלטתה הקולמוס והקערה הוא כללות כלם צמלכות והצן. עכל"ק.

יש להבין מפני מה נרמז 'מרור' בת"ת הוא קו האמלעי, שלכאורה נראה המרור ככולו דינים, והנה צפרי עץ חיים (שער חג המלות פ"ז) כתב האר"י וז"ל 'קו האמלעי, הנקרא מרור, בלשון מר דרור', ויש להבין מה הפירוש דמרור הוא צחי' 'מר דרור'. ונראה לצאר, דהנה אי צעור (אוי"ח סי' רעז) צענין המור, דאף שהיא מין חיה עמאה, מ"מ דמה לאחר שמתייצב נעשה ממנו צוש חסוד, והציאור הוא, דכן הוא הדרך בקדושה, שכל דבר שנתרחק כאשר הוא חוזר ומתקרב הרי הוא מתקרב בקירוב נפלא, וכמו כן המרור שלאחר שממתיקין אותו הרי הוא נהפך לת"ת, והרי הקערה הינה רומזת ל"ס דאצא, וא"כ הרי המרור רומז לת"ת דאצא, שהוא מאיר עד לעולם העשיה, וכל זה הוא ע"י שהיה רחוק ונתקרב.

דרוש ו

א.

הקדמה בללית לליל הסדר

נבאר בו באורך סדר ליל פסח, והמצות, הם צחי' מוחין דאצא. וארבע בוסות, הם צחי' מוחין דאימא. והברפם, הוא צחי' מוחין דקטנות א' דמלך אימא. וגם החרושת, הוא מיתוק דיני לאה. וכל עניני ליל פסח, שאר הענינים שיתבארו בדורש זה כמו ענין הרחילה ועוד.

הנה נתבאר לעיל, כי בליל פסח נבנסין בז"א מוחין. לצאר ענין זה יש להקדים ולצאר ענין ומהות הז"א, ונצארו בקלרה, הנה צעת שצרא הקצ"ה את העולמות כולם צרא חמשה עולמות, והם, עולם העליון הק' מכולם הוא עולם אדם קדמון הגרמז צקולו של יו"ד משם הוי"ה צ"ה, וכמעט שאין מדצרים ממנו לגודל קדושתו ומעלתו. שני לו עולם האצילות וגרמז צאות יו"ד משם הוי"ה, שלישי עולם הצריאה הגרמז צאות ה' הראשונה, עולם הרביעי הוא עולם היצירה הגרמז צאות ו', עולם הה' הוא עולם העשיה וגרמז צאות ה' אחרונה. ובעולם האצילות נצראו ה' פרלופין [ואין לנו עתה נכנסין לצאר פרעיהן, אלא צאופן כללי, הנלך להצנת הענין], והם נקראים צשמות אריך אנפין, אצא ואימא, זעיר אנפין ונוק', וגם הם נרמזים צד' אותיות הוי"ה וצקולו של יו"ד. וצעת צריאחס, נצראו ג' פר' הראשונים שהם א"א א"א שלמים ומתוקים, ואין הם לריכים לעצודת התחתונים לתקנם ולהגדילם, אמנם עצודתינו הוא צ"א ונוק', וכמו שכתוב (דברים יד א) 'צנים אחס לה' אלהיכם' היינו לז"א ונוק', דז"א דאצילות נקרא הוי', ונוק' דאצילות נקראת אלהיכם, ובהם כל עצודתינו, צאם לנו עושים מלות ומעש"ט וכו' אזי הם נגדלים ואם ח"ו להיפך וכו'.

וענין העבודה היא, שכאשר נצראו לא נתקנו אלא בצחי' נפש ורוח, מתוך ה' צחינות שיש בכל פרלוק, והשאר שהם צחי' נשמה חיה ויחידה לא נצראו בהם, וזוהי עצודתו להמשיך אליהם מוחין אלו, ואז הם נגדלים בכל הג' צחי' הנ"ל וצפרעות, דמתחילה הז"א מגיע עד עצור דא"א, וכאשר אנו ממשיכין להם צחי' נשמה אזי הם נגדלים כמדריגת אימא (ואפשר לקרותו מדריגת ישסו"ת), ואם נמשך להם גם מוחין דחיה אזי הם נגדלים כמדריגת אבא (ואפשר גם לכנותו מדריגת או"א עילאין), ואם נמשך להם צחי' מוחין דיחידה אזי הם נגדלים כמדריגת א"א, ואז הם נגדלים בתכלית הגידול שלהם. וזוהי נצין המשך הדברים צע"ה.

והנה בפסח ע"י תפילת ערבית וכן ע"י ליל הסדר, אנו מגדילים את הזו"ן על פראופי אבא ואימא, כלומר שמקבלין כליל פסח מוחין דחכמה וציה, כמו שהם בתפילת מוסף דש"ק. ומוחין אלו נשארינן כל הכ"ד שעות דיו"ט, ואח"כ מסתלקין ואז מתחילה עצודת ימי הספירה להמשיך המוחין שוב באופן מעט מעט, מדריגה אחר מדריגה, עד שצשצעות נכנסים כל המוחין שהיו כליל פסח, ונכנס אז גם מוחין דכתר, צחי' היחידה.

ב.

ביאור ענין קטנות וגדלות

דקטנות א' וגדלות א', וקטנות ב' וגדלות ב'. ראשית יש להקדים, וכמו שמבאר הרצ לקמן שכל זה הוא בכל ימות השנה, אמנם בפסח אין הסדר כן, כ"א באופן שונה, וכפי שיבאר להלן בהרחבה.

הנה, שומה עלינו לבאר ענין קטנות וגדלות אלו מה ענינם, ונאמר, כבר נתבאר לעיל שיש צ"א ג' מדריגות בהם הוא מתגדל, אימא ציה, אבא חכמה, א"א כתר, אמנם עתה נראה לפרטם ביתר פירוט, הנה נודע כי בכל פרלוק ופרלוק מעולם האלילות יש צו צחי' זכר ונק', דהיינו שאחר שהיה שצירת המלכים וכו', כשראה המאיל לכתון העולמות, חלק מהתיקון היה ע"י שצכל צחי' תהיה כלולה מזכר ונק', וא"כ כשאנו מדברים מצחי' אבא ואימא, גם בהם יש צ' צחי' אלו, ואפשר לפרטם באורך ואפשר ברוחצ, וכשנפרטים ברוחצ היינו שצחי' הזכר והנק' דאבא הם אבא ואימא עילאין, וצחי' הזכר והנק' דאימא הם ישראל סבא ותצונה, ואפשר לומר באורך, היינו שצ' צחי' שצאבא, הזכר אבא עילאה, והנק' היא ישראל סבא, וצ' צחי' דאימא הזכר נקרא אימא עילאה, והנק' נקראת תצונה.

וצכדי לשבר את האוזן נלייר לעלמינו כדיכול תמונת עולם האלילות, צו הנוק' נמלאת בתחתיתו ומעליה הז"א, ומעליו מלד ימין נמלא יש"ם ומעליו אבא עילאה, ומעל הז"א צלד שמאל תצונה ומעליה אימא עילאה. ועתה נמשיך ונפרט אלו הד' מדריגות כל אחת לצ' צחי', והם נקראים בשם קטנות וגדלות, קטנות הוא צחי' חג"ת ונה"י, צחי' הו"ק, והגדלות הא' צחי' הכח"צ, צחי' הג"ר. וא"כ יש לנו עתה ח' מדריגות בעולם האלילות שאותם עלינו להגדיל צ"א, קטנות וגדלות א' מלד אבא והוא ו"ק וג"ר דצחי' יש"ם, וכן קטנות וגדלות צ' מלד אבא שהם ו"ק וג"ר דאבא עילאה, וכן מלד שמאל דאימא, קטנות וגדלות א' דצחי' תצונה, ומעליה קטנות

וגדלות צ' דצחי' אימא עילאה י'. וא"כ כשכתוב קטנות ראשון דאצא היינו ו"ק דיש"ס, גדלות ראשון דאצא היינו ג"ר דיש"ס, וכן ע"ז הדרך.

אכן, זהו הסדר הרגיל בכל ימות השנה כדלעיל, היינו כסדר הד' מדריגות הג"ל, מקטנות א' ועד גדלות צ', דכן הוא עפ"י סדר העבודה, שמתחילה יש ללמוד נגלות התורה והס' דצחי' קטנות וגדלות א', ורק אח"כ נכנסין בשערי פנימיות התורה הנצחיים לצחי' קטנות וגדלות צ'. אמנם כליל פסח אין הסדר כן, וכמו שמצאנו האר"י הק' בהמשך דבריו הטעם לכך, שהנה צנ"י צעת היותם צמארים 'ערוות הארץ' היו צשפל המדריגה שאין כמותה, ואם היה הצורא ית"ש משפיע עליהם המוחין כסדרם, אז לא היו הקל"י תופסין הכל, והיו המוחין הקדושים האלו נבלעין בכוחות העומאה ח"ו, על כן הולך המאליל להשפיע את כל המדריגות צפעס אחת, וכיכול לדלג על המדריגה הראשונה, ואז מחמת ריבוי ושפע האור לא יהיו יכולין הקל"י לניוק מהם, ורק אח"כ כשכבר אין פחד מהם יוכל ליכנס גם המדריגה התחתונה היינו קטנות ראשון. וכן הוא הסדר מאז בכל שנה וסנה צחג הפסח, שתחילה נכנסין כל המוחין גדלות א' קטנות וגדלות צ', ורק אח"כ נכנס מוחין דקטנות א'. ודבר זה הוא הן צסדר שרק אחר קדש וכניסת מוחין דאימא מלד חכמה נכנס מוח הקטנות א' צ'כרפס', וכן צתפילה רק אחר כניסת המוחין צק"ש וצתפילת לחש, נכנסין מוחין דקטנות.

לא זו צלצד, אלא שדבר מעלה נוספת יש צליל פסח, שהנה צכל השנה כולה כאשר אנו מגדילין את הז"א אין הדבר נעשה צפעס אחת כ"א ע"י כמה וכמה תפילות, וכמו צשצ"ק לדוגמא נלך תפילת ערבית דליל ש"ק, ואח"כ שחרית דיוס ש"ק לחש וחזרה, ואח"כ מוסף לחש וחזרה, ורק אז נגדל הז"א צכל הד' מדריגות הנצרות, והנה צליל פסח מלצד מה שנכנסו גדלות א' וכו' לפני קטנות א', עוד נוסף שנכנסין כל המוחין האלו ע"י תפילת ערבית אחת, לא זו אף זו שצכל השנה תפילת ערבית הוא רק צכלים חילוניים, ואילו עתה כבר צמעריצ אנו עוסקים צכלים פנימיים, וכן ע"י עריכת הסדר צפעס אחת שלא ע"י ריבוי תפילות ועבודות, וכל אלו הוא לטעם הג"ל, שצכדי לינלל מיניקת הקל"י היו לריבין לשני הדצרים, הן להכניס שלא צסדר המדריגות, והן שכל המוחין יכנסו צפ"א י'.

עיונים והוספות

דאצילות, וכפי שנתבאר, ועוד יתבאר באנפין אחרים.

ז. ונראה לבאר עניין 'קטנות וגדלות' בדרך העבודה, ונמשיל זאת (ע' מאור ושמש ויגש ד"ה עוד נראה להקדים, ובכ"מ) לקטן שגולד, הנה עד הגיעו לגיל י"ג שבו נכנס לעול תורה, אינו מבין מעצמו הלימוד וצריך למלמדים

ו. למעשה יש בדברים אלו אריכות גדולה מה הכוונה בישסו"ת ובאו"א עילאין, שיש לפרשם בכמה אנפין, אמנם אנחנו תפסנו כאן לבאר בדרך זו, מאחר שכן נוטים דברי הרש"ש לבאר שכן הוא הסדר דליל הסדר. פירוש דכוסות הינם שייכים לתבונה ואימא, שהם כביכול בבחינת שמאל דאצילות, ואילו המצות שייכים ליש"ס ואבא שהם בבחי' ימין

מוחין אלא שיורד ממדריגתו, אמנם בודאי שנמצא יותר גבוה מאשר קטנות א', וע"כ העצה להתחזק הוא ע"י בטחון. ואחר שעבר כל אלו המדריגות ומתחזק בהם מגיע לגדלות ב', והוא בהגיעו לגיל כ', ואז נבחן האדם לגדול, שכבר יש לו כל המדריגות, וכמו בז"א בעת גדלות ב' אז הוא יחוד העליון, כן האדם התחתון בהגיעו לזה, אז עומד הוא כביכול ברשות עצמו, וראוי הוא לישא אשה.

ונראה להרחיב עניין זה, הנה כתב האר"י הק' בהמשך הדברים דשמות המוחין של בחי' קטנות הם אלהים, אלא שבקטנות א' הוא שמות אלהים פשוטים, ואילו בקטנות ב' הם בחילוף, ועניין החילוף הוא המתקה, שכל חילוף ענינו שינוי, וכאשר החילוף הוא משם הוי"ה, הרי הוא מורה על הדין, דשם הוי"ה במקורו הוא רחמים, וכאשר מחליפין אותו אזי נהפך לדין, אמנם שם אלהים שהוא במקורו דין, כאשר מחליפין אותו נהפך לרחמים. עוד כתב האר"י, דשמות המוחין דקטנות הב' הם שמות אכדט"ם, וגם הוא ענינו חילוף, אמנם הוא יוצא מחילוף אלהים, דהיינו כל אות מתחלפת עם הקודמת לה, והנה אות א' אין אות קודמת אליה ע"כ נשארת א', אות ל' נחלפת בכ', אות ה' בד', אות י' בט', אות ס' סתומה במ' פתוחה, אלא שלחיותה בסוף התיבה שוב נהפכת לס' סתומה כמשפטה בסוף תיבה.

וכמו שאמר הרה"ק מרוזין זי"ע, עה"פ (שמות כא, א) 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' שכשאדם רואה שהדינים שולטים עליו, העצה להמתיק הדינים הוא ע"י בטחון, ואז אין הדינים יכולים לשרות עליו, וזהו הרמז בפסוק 'ואלה המשפטים', שכשרואה ששורין עליו דינים, העצה לזה הוא 'אשר תשים לפניהם' שיש להחליפם באותיות הקודמים להם, וזוהי המתקתם. והאותיות הקודמים לשם אלהים

שילמדוהו ויורוהו את הדרך ילך בה ואת הלימוד שיבין בו, וכן בכל דבר, ומצב זה נבחן לקטנות ראשון, שהוא העת שבו אדם במצב קטנות שאין למטה ממנו. ודרך העבודה בזמנים אלו הוא בעיקר עניין קבלת עול בדרך הפשוטה, ובכן הוא בעיקר עבודת המידות, שעדיין אינו משיג השגות כמוחין וכדומה רק שעובד בפשיטות, ומטהר מידותיו, דכ"ה בחי' חג"ת נה"י בחי' המידות.

ולאחר מכן עם הגיעו לשנת הי"ג נבחן שמקבל מדריגה ב' הנקרא גדלות ראשון, והיינו שאז הוא כבר עומד ברשות עצמו, נכנס לשיבה ללמוד, ולומד בכוחות עצמו ומבין מעצמו, והולך ומתעלה בעבודת ה'. אמנם לאחר מכן מגיע מדריגה ג' הנקרא קטנות ב', שאף שכבר הוא גדול עכ"ז נופל ממדריגתו, ומגיעים אליו זמנים קשים שקשה לו ללמוד, קשה לו להתפלל, וזהו למשל בשנת ט"ז י"ז, וכמו שנראה דבר זה במציאות, אשר הנערים שעד עתה למדו בהתלהבות ובהתמדה, ולפתע פתאום נופלים ממדריגתם ומקבלים רפיון בעבודתם, אלא הוא אשר אמרנו, שאחר גדלות א' באה מדריגת קטנות ב' ובה נופל האדם ממדריגתו לבחי' קטנות, אלא שהוא בחי' שנית מקטנות וכדלהלן.

ועיקר העבודה בזמן קטנות ב' היא ע"י התחזקות בבטחון בהשי"ת, וכמו שכתוב (ישעיה כו ד) 'בטחו בה' עדי עד', פי', דהנה שמות המוחין דקט"ב הוא שם אכדט"ם, והוא בדל' ע"ד ובגל' בטחון (עה"כ) והיינו שע"י בטחון בה' אז זוכין להארת מוחין אלו ולהתחזק בעבודת השי"ת. והעניין הוא, שאין קטנות ב' דומה לקטנות א', שבקט"א הוא עדיין בתכלית הקטנות שעדיין לא למד, ואף לא זכר לקבל שום מוחין, משא"כ בקטנות ב', שכבר היו לו

ג.

המוחין הנכנסים בכנסות ובמצות

וצריך שתדע, כי יש מוחין מצד אבא, היינו כניכול מלד ימין של עולם האלילות. ומוחין מצד אימא^ה, היינו מלד שמאל של האלילות, דנודע שאצא ואימא מלבישים את

עיונים והוספות

התורה (גדה ל:), וע"כ יותר בניקל לחנך הנער בעודו קטן וזהו דרך הצדיק הגמור, שבו הקט"א נכנס כניכול מתחילה. אמנם אחר שנופל חלילה בעבירות, ונצרך לתקן בעבורו דרך חדשה, הוא דרך הבעל תשובה ואז בחינת הקט"א נכנס אחרון, דמדריגה זו לשמוע בקולו של הקב"ה אינה יכולה להיות בידו אלא לאחר עבודה גדולות וכו', וע"כ בפסח שהוא דרך הבע"ת, שהיו בני^י במצרים מלוכלכים בעוונות, ע"כ קטנות א' נכנס רק לבסוף.

ח. נראה לבאר עניין העבודה דחכמה ובינה, [מוחין דאבא ומוחין דאימא]. הנה חכמה הוא עבודה בדרך ראייה אלוקית, היינו לראות בכל דבר האלוקות שבו, ובחי' בינה הוא בדרך של שמחה והוא עניין 'נועם', ובכל דרך כלול בו גם מהדרך הב', וכמו שאנו אומרים מוחין דחכמה דבינה או בינה דבינה, והביאור בזה הוא דיש לקשר ב' עבודות אלו יחד, היינו, חכמה דבינה הוא ראייה אלוקית הנמשכת ע"י שמחה, ואילו בינה דבינה הרי הוא שמחה שבשמחה, וכן עד"ז בכל ריבוי המדריגות שיש בכל דבר ודבר. וכמו כן יש לבאר עניין חכמה הוא סוד יחודא עלאה, ואילו בינה הוא בחי' יחודא תתאה [ולהלן יתבאר עניין יחודא תתאה ויחודא עלאה].

נוסף על כך, כל פרט ופרט מאלו הבחינות מתחלקים גם הם לכל החלקים המנויים בדברי האר"י כגון חכמה הו"ע ביטול, וא"כ יש בו קטנות דביטול גדלות דביטול, ומתחלקים גם

הרומזות למידת הדין הם אכדט"ם וכנ"ל, וע"כ בטחון הוא עניין המתקת הדינים.

וכבר נודע המעשה מהבעש"ט הקדוש זי"ע שהיה נוסע לארץ ישראל, ונקלע לאי נידח ונסתלקו ממנו כל המדריגות והמוחין, עד שלא זכר שום דבר מהתורה"ק, וא"ל תלמידו שנסע עמו שהנה הוא זוכר את הא' ב', א"ל הבעש"ט אמור אותם, ואמר את האותיות, ואמר הבעש"ט אחריו, ונגלה אליו רבו אחיה השילוני, וא"ל שבכל מצב ומצב שהאדם עובר יש לו לידע שהכל ממנו ית"ש, וגם המצב הזה הקשה והשפל הזה שעבר עתה הוא ממנו, ועל ידי שהאדם מתחזק בזה ומשיג בדעתו שהכל מאיתו והכל הוא צירופים של שמות, ואף שהוא בבחי' דינים מ"מ הכל הוא שמותיו של הקב"ה, והכל הוא בחינת אלוקית, זה עצמו ממתיק מעליו הדינים וניצל מהם, ואכן חזרו אליו כל המוחין כבתחילה, וזהו עניין התחזקות בבטחון 'בטחו בה' עדי עד', שיש לו לבטוח בו שהכל מאיתו, וע"י זה ינצל מקטנות זו.

ועוד יש לבאר בעניין קטנות א', דכבר נתבאר שהוא כבחי' קטן עוד קודם שמגיע לעול מצוות, והנה בשנים אלו כשהילד עדיין רך בשנים, נשמתו קשורה עדיין כניכול לקולו של הקב"ה, כאשר היתה עוד קודם ביאתה לעולם, וכן אח"כ בהיותו במעי אמו כתיב (איוב כט, ג) 'בהלו נרו עלי ראשי' והיה המלאך מלמדו

כן, כמו למשל לאדם שיש לו חבר טוב ומקושר עימו, הרי כביכול כל העולם מאיר וזורח לו, שאין צריך לזה עניין 'עבודה' וזה עניין 'עונג', וז"ע ראייה אלוקית, ואזי הוא בטל ומבוטל להקב"ה, והוא בחי' חכמה, וזהו ע"י מצה בחי' ביטול, ואילו שמחה באלוקות הוא ע"י יין הוא בחי' יין המשמח.

ואגב נאמר, דיש שביארו כל עניין העבודה של האדם בדרך הביטול, היינו לא רק שבחי' החכמה הוא עניין ביטול, אלא דגם דרך הבינה הוא דרך הביטול, אלא שיש חילוק בין החכמה לבינה, שבחכמה הוא עניין ביטול הישות במציאות, ובבינה הוא בחי' ביטול הישות דקדושה, ואכן עניין זה ששמו 'ביטול' הינו מושג רחב, ויש בו הרבה מדריגות. אמנם להבנת העניין נקטנו דבחי' ביטול הוא בחי' חכמה, וישות דקדושה הוא בינה.

והנה, חוץ מבחינת ביטול דחכמה וישות דבינה קיימת בחינת עבודה נוספת, והוא הנקראת שמחה שורשית, שמקורה בכתר, אמנם עתה בליל פסח אין העבודה בכתר כ"א בחכמה ובינה, שבהם יש כל המדריגות שנתבארו עד עתה, ובשבועות בוא נבוא בעזרה"ת לבחי' הכתר. ובזה גם יובן מה שבשבת נאמר (שמות לא יד) 'קודש הוא לכם', היינו ששבת הוא עניין חכמה ולכן נקרא קודש, וכן נקרא השבת 'עונג' וכדכתיב (ישעיה נח יג) 'וקראת לשבת עונג', ועונג בא ע"י בחי' הביטול. אמנם יו"ט היא בחי' הבינה ועל כן הוא בחי' שמחה ובחי' נועם, אמנם מ"מ גם יו"ט נקרא 'מקרא קודש' (שמות יב, טז), היינו שיו"ט שהיא בחי' בינה עונג, היא קוראת לחכמה, לבחי' השבת.

ובעומדינו בזה נראה לבאר עניין ה'המשכה', הנה נודע מהבעש"ט חק' שכל עניין ההמשכות שאדם רוצה להמשיך מעולמות העליונים יש לו

לקט"א וגד"א קט"ב וגד"ב, וכן בכל פרט ופרט.

ונראה להעמיק עוד בזה, הנה חכמה בחי' אבא הו"ע אתהפכא, והוא דרך הצדיק, לראות אלוקות בכל דבר בדרך של מנוחה וחיות, התבטלות בדרך של עונג ומנוחה. ובינה הוא אימא עניין אתכפא, דרך הבינוני, בדרך של מלחמה ויגיעה. ולמעשה על כל אחד יש לעבור את ב' הדרכים, שא"א לצדיק להגיע למדריגתו ללא עבודה בדרך הבינוני, וכן א"א לבינוני ללא עבודה בדרך של הצדיק, אמנם כל אדם עבודתו הוא עפ"י שורש נשמתו, ויש מי ששורש נשמתו בעיקר מדרך הצדיק וע"כ זוהי עיקר עבודתו, ויש מי ששורשו מדרך הבינוני ובזה הוא עיקר עבודתו וכו'. וכמובן, שנצרך לזהר לא להיות חלילה וחס ורשע.

ולעניין המעלות, ישנם מעלות בב' הדרכים, מצד אחד דרך החכמה אינו דרך מלחמה כ"א בדרך עונג, אמנם מטעם זה חסר לו בשמחה, שעיקר השמחה הוא הרגשות השלימות ודבר זה הוא רק ע"י מלחמה, שכשהאדם לוחם ומנצח אזי מגיע לידי שמחה, ובחי' זו שייכת רק בבינה, שהוא דרך מלחמה, והוא בחינת הישות דקדושה. ומבחינה אחרת בחכמה רואים האלוקות כביכול בראיה ברורה ממש, משא"כ בינה נחשב לדרך שמיעה, וכמו אחד ששומע שהוא מרחוק, משא"כ ראייה היא בחינה של קרוב. ובכל בחינה ובחינה מאלו הבחינות, יש בהם פרטים ופרטי פרטים עשד למאוד, ולא נתבאר כאן כ"א מעט מזעיר.

ועוד, הנה שמחה באה לאדם רק ע"י יגיעה, דאדם שאינו עובד את הקב"ה, ולהבדיל גם אינו עסוק בדברים אחרים והוא בטל, אינו יכול להגיע לשמחה, שהשמחה באה רק אחרי עבודה, וזהו עניין בינה. אמנם עניין העונג אינו

אריך, אצא מימינו ואימא משמאלו, וכבר נחצאר שיש בכל אחד מהם צחי' נוספת, יש"ם צאצא, ותצונה צאימא. ובבל בחינה מהם יש כל המדריגות של קטנות וגדלות הנזכרים, היינו שכל צחינה צחינה מהם יש זה צחי' קטנות הנצחנת לו"ק, וגדלות הנצחנת לג"ר.

והנה, עד עתה ביארנו כפי הפירוש הפשוט המוצן מדברי האר"י, דכוסות הוא צחי' מוחין דתצונה ודאימא, ואילו המלות הינם צחי' מוחין דיש"ם ואצא, דרך זו נקטו רוב המקובלים וכפשוט לשון האר"י הק', אמנם צעומקס של דברים יש בזה חילוקי דיעות, הנה הרה"ק ר' חיים שאל דוויך זי"ע ביאר באופן מחודש, והוא, שכניכול יש לקחת את כל המדריגות קטנות וגדלות וכל מדריגה לחלקה לב' חלקים, ג"ר וו"ק, והיינו שמדריגת קטנות א' דיש"ם מתחצרת עם קטנות א' דתצונה, ושניהם יחד מתחלקים לג"ר וו"ק, ואזי הו"ק נחשצ לקט"א דתצונה, והג"ר לקט"א דיש"ם, וכן בהמשך, גדלות א' דיש"ם ותצונה מתחלקים לג"ר וו"ק, הו"ק נחשצ לגד"א דתצונה, והג"ר לגד"א דיש"ם. וכ"ה צאו"א עילאין, הקט"צ דאצא ואימא יתחלקו לג"ר וו"ק, ו"ק יהיה קט"צ דאימא, והג"ר קט"צ דאצא, וכן גד"צ דאו"א יתחלקו לג"ר וו"ק, ו"ק גד"צ דאימא וג"ר גד"צ דאצא.

אמנם ה'תורת חכם' (קז: ד"ה עוד, הצי) ביאר באופן אחר הסדר, והוא, דצ' צחינות העצודות ליל פסח כוסות ומלות, נחלקים באופן זה, דישסו"ת הוא יקרא מוחין דכוסות, והוא יחלק לד' צחי' קטנות וגדלות ראשון, קטנות וגדלות שני, וכל זה יכנס צעת שתיית הכוסות, ואילו אצא ואימא עילאין הם יקראו מוחין דמלות, וגם הם יתחלקו לד' צחי' כדרך הנ"ל קטנות וגדלות ראשון ושני.

אמנם לכשנעיין היטב בדברי הרש"ש בהקדמתו (מהדו"ק ט), לכאורה נראה דברים מחודשים בנושא זה, וזה לשון קדשו **יכוין בצרכת הקידוש וכו' להעלות מין מצירורי אורות וכלים דה"פ צינה וכו' ומצירורי כלים ואורות דו"ק דה"פ חכמה** עכ"ל. והנה, ה"פ צינה היינו ו"ק וג"ר דישסו"ת, וצ"פ חכמה הם ו"ק דאו"א עילאין, ויש להבין הרי אנו עתה בכוס א', ומהו כל הצירורים האלו, ואף שצמדהו"ק ס"ל להרש"ש לצרר צירורים של כל הכוסות כבר בכוס א', מ"מ יש להבין למה הצירורים הם צה' פר' צינה וצ' פר' החכמה, דממה נפשך, אי

עיונים והוספות

נצרך להכניס בנשמתו זה העניין עד שישפיע גם על גופו להתבטל כלפי השי"ת לקבלת עולו, והיינו שגם מדת החכמה החסד והנצח הפרטיים שבגופו ירגישו זאת, ורק עי"כ יוכל להמשיך אותה בחינה בעולמות העליונים.

ט. וראה בסוף הדרוש בהרחבה עניין ב' המהדורות דפסח.

לעשות דוגמתו בעולם הזה, וכגון, כאשר האדם רוצה להמשיך מוחין אלו או אלו, אזי נצרך לעשות דוגמתו, ועניין הדוגמא הוא, לקבל על עצמו סדר העבודה דאותה הבחינה, ונבאר, הנה לדוגמא הרצה להמשיך מוחין דקט"א דחכמה, הנה חכמה הוא עניין 'ביטול', קטנות ראשון הוא עניין 'קבלת עול', וא"כ חכמה דקט"א הוא בחי' 'התבטלות דקבלת עול', והביאור בזה, שהאדם

ס"ל כפשטות הלשון שלד שמאל כזיכול הוא צחי' הכוסות א"כ ל"ל כל ה"פ חכמה [דמלד אימא]
ולא רק ו"ק דה"פ החכמה, ואי כדצרי התורת חכם דישסו"ת הם צחי' הכוסות, א"כ היה ל"ל
רק ה"פ הצינה ותו לא.

על כן נראה לצאר אופן מחודש, והוא, דכל ישסו"ת הן ג"ר והן ו"ק, וגם ו"ק דאו"א
עלאין, כל אלו נחשצין למוחין דכוסות, ויתפרטו לד' הצחינות, ואילו הג"ר
דאו"א עלאין הם יחשצו למוחין דמלות, וגם הם יהיו נפרטים לד' הצחינות ומעתה
נחדש לנו, שמוחין דכוסות יש בהם גם מחלקי או"א עלאין, דהיינו חלקי הו"ק
דקט"צ ודגד"צ.

וצדק זה הרווחנו מה שיש להצין, דהנה הצחינה צמוחין המסלקת את הקלי' ומכניעתם
ומצריחתם, הם מוחין דאצא, ולכאורה הרי צכוסות עדיין לא נכנסו מוחין אלו כ"א
מוחין דאימא לצדה, ואיך אנו יכולין להמשיך מוחין דקענות א' כצר כ'כרפס', אמנם לדצרינו
כאן יצוא על נכון, שהרי כצר צכוס א' נכנס מוחין דגדלות שני דאימא, והוא כצר נמלא צחלק
ימין דאצא עילאה, ושפיר יכול צחי' זה לסלק החיל', וכצר אפשר להכניס המוחין דקט' א',
והצין.

ד.

מוחין דאבא המתלבשין תוך מוחין דאימא

ונודע, כי המוחין דאבא מתלבשין תוך המוחין דאימא, דע, כי ענין זה הוא עמוק
מאוד, ולפי פשוטו אין לו הצנה, דהרי אצא ואימא מקומם כזיכול מעל הז"א, היינו
מטבזר דאריך ועד הגרון, דצימין דאריך נמלא אצא, ואימא נמלא צשמאל דאריך, וא"כ איך
שייך לומר דמוחין דאצא דמלד ימין, מלתצשין תוך מוחין דאימא דמלד שמאל. אמנם יש לצאר
הענין מעט, עפ"י הידוע, שצרוחיות כל דצר שהוא יותר רוחני מחצירו נצחן שהוא יותר פנימי
ממנו, ונחשצ שהרוחני יותר מתלבש תוך הרוחני היותר ממועט ממנו, ואף שלכאורה דצר זה
אינו נחפס צשכל הגשמי, מ"מ יש לידע שעפ"י רוחניות כך הוא הסדרם של דצרים.

והנה, הרה"ק מקאמרנא זי"ע הקשה, צהא דאמרי' שצעת עמידת הזו"ן אצ"א, הרי היא
מקבלת ממנו ע"י הנלח שמשפיע לחח"ן שצה, והוד שצו משפיע לצג"ה שצה, ויש להצין
דצר זה, הרי 'מצשרי אחזה אלוה' (איוב יט, כו), והרי חזיקן צגוף הגשמי שא' העומד עם חצירו
אצ"א, הרי שלד הימני שלו נגד לד שמאלי של חצירו, ולד ימני של חצירו נגד לד שמאלו שלו,
וא"כ איך הסדר נהפך צרוחני, ולכאורה הוא כקושייתו כאן, שעפ"י סדר הגשמי אין מוצן
ענין זה. ומתרג, שצרוחיות המושגים שונים לגמרי מאשר השגתינו, ואף שצגשמויות לא מוצן
דצר זה ואף נראה להיפך, מ"מ כך הוא הסדר צעולמות העליונים, ואף שמשמשים צלשומות
הגשמיים להצין עניני רוחניות, מ"מ שם צרוחיות הדצרים שונים.

והא לך לשון קדשו של רבינו הרש"ש זי"ע (רחוצות הגהר ח:) וז"ל 'אמנם לריך להצין
ענין עליות אלו לפי משמעות פשט הדצרים, אטע"י שאינם כפשוטם, שיש בהם

סודות ועלמים, הגה מתוך פשטם אפשר להבין מעט מסודם, אעפ"י שאין לסודם דוגמא עם הפשט, כי הם סודות ועלמים עמוק עמוק, לית מחשבה תופסת בהם כ"ש דיבור, אלא שדברה תורה כלשון בני אדם' וכו', עכ"ל. וכדברים האלו ביתר ביאור כתב בהגהותיו לעץ חיים (שער לח פ"ב) וז"ל, 'זה' יכפר צעדי, כי דברים אלו אינם כפשוטן, אלא שדברתי כלשון שנשתמש בו הרב, אבל אמיתות עניינם אלו ידעתי דלית מחשבה תפיסה ביה כלל, ואם היה אפשר להבין האמיתות, לא היה מקום להקשות', עכ"ל. הרי לנו מכל אלו, שאמנם נלמדים הדברים ברוחניות ממה שנראה בגשמיות, אך בעומקן של דברים לית מחשבה תפיסה ביה כלל, ולא ניתן לדמות גשמי לרוחני כלל ועיקר.

והרב איפה שלימה זי"ע תירץ, שדברי הרב כאן איירי צמוחין כאשר הם נכנסים אל תוך הז"א, שסדר כניסתם כך הוא מוחין דאצא מתלצשין תוך מוחין דאימא, שהרי אין מוחין דאצא נכנסין אלא א"כ קדמו להם מוחין דאימא והן מתלצשים בתוכם.

אמנם, מה שנראה ליישב הדבר על פי דברי הרש"ש בהקדמתו לסידור צפסת, דאף שצפשות הביאור הוא דאצא צימין ואימא צשמאל, אמנם אין זה כפשוטו, אלא ששניהם הינם הן צימין והן צשמאל, אלא שאצא הוא חלק העליון דאז"א, ואימא היא חלק התחתון דישס"א, ועפ"י נוכל ליישב שזהו הפירוש אצא תוך אימא, שאכן אימא מלצשת לאצא בהיותה מתחתיו, (וראה מה שנתבאר בסוגיא זו בארוכה לעיל, ולדברינו שם א"ש בעוצ טעם) '.

ה.

מוחין דאבא הנרמזים במצות

והנה בחינת המוחין דאבא נרמזים בסוד המצה, בסוד הלחם שהוא בחכמה. היינו, מלה הוא ענין ציטול וכמו שנאמר (דברים טז, ג) 'לחם עוני', וצפרעיות יותר, הגה אמרו חז"ל (ברכות מ). אין תימך קורא לאצו אצא עד שיטעום טעם דגן, כלומר, שע"כ מתצטל אליו ואומר זהו אצי ואין לי בלתי, היינו שהחכמה שצאדם אינה נכנסת כ"א ע"י הלחם, ועל כן לחם הוא חכמה, שהלחם הוא מציא את החכמה, ולכן מלה הוא ענין חכמה, וכן ענין מלה היא ענין ציטול שהוא ללא שאור, ולא תפח והחמץ, וזהו ענין 'חכמה'. וכן יוצן עפ"י שנתבאר לעיל שאצא עילאה ויש"ס הינם מצחי' הזכרים שצאז"א, לכן מוחין אלו נכנסים ע"י המלות, ר"ל דחכמה הוא צחי' זכר. אמנם המוחין שע"י הכוסות

עיונים והוספות

י. והנה, במקו"א ביאר האר"י דמוחין דאבא מאירין מצד פנים ודאימא מצד האח', ולכאורה יקשה ממה שנכתב בפנים שמוחין דאבא מתלבשין תוך מוחין דאימא, וכיצד יתכן הדבר.

ולזה תי' הרה"ק ר' חיים שאול דווין זי"ע שאבא הוא אכן יותר מפנימי מדאימא, אמנם מבחי' ההארה שלהם, אזי מוחין דאבא מאירין מצד הפנים, ומוחין דאימא מצד האח'.

שמנצחי' אימא, הם מוחין דאימא ודתצונה, ששניהם הם צחי' הנוק' דאו"א דצינה היא צחי' נק' יא.

כאן מקום אתנו לצאר צדק קלרה סדר כניסת המוחין ע"י המלות, וזהמשך הדרוש יתצאר צארכה. הגה מוחין דאצא הינס נפרטים מתחילה לד' צחינות, והם קטנות וגדלות א' והם נקראים מוחין דיש"ס, וקטנות וגדלות צ' הנקראים מוחין דאצא עילאה, וכל צחינה מאלו גם היא נפרעת לד' מוחין, והם חכמה וצינה חסדים וגבורות דדעת, א"כ יש לנו כאן ע"ז צחינות, ואמנם בכל מקום הסדר הוא תחילה קטנות בכל ד' המוחין שבה, ואח"כ גדלות צד' המוחין שבה, וכן הלאה ע"ז הדרך, אמנם כליל פסח אינו כן, דנחשצין כל המוחין כביכול לצחינה אחת המתחלקת לד' מוחין חו"צ וחו"ג דדעת הנקראין ד' קוין, וכל קו מאלו נכנס בפני ענמו, וכמוצן שהוא עפ"י הסדר שנתצאר לעיל גדלות קודם לקטנות וכנ"ל (מוסף על כך, גד"א נכנס כבר צעת קדושת היום, ויצואר להלן). והסדר הוא, דהנה יש ג' מלות, וצ' מלות העלויות שמהם אוכלים צ'מוליא מלה' הם ממשיכים מוחין דקו חכמה וקו צינה, ואילו המלה התחתונה הנאלכלת צ'כורך' הינה ממשיכה את קו האמלע היינו חו"ג דדעת, (כ"ה הסדר המקוצל צרוז ההגדות שנתקבלו צעת האחרונה, ולהלן יצוארו שיעות נוספות צענין זה).

ו.

מוחין דאימא הנרמזים בכופות

ובחינת מוחין דאימא נרמזים בסדר הר' כופות של יין, והסדר הוא, אלא שכיון ויש ד' כוסות, הרי שכל כוס רומזת לקו אחד של המוחין, היינו כוס ראשון הוא קו ימין דחכמה (גד"א צקדושת היום, קט"צ וגד"צ צכוסות, והקט"א אינו נכנס עתה כ"א צכרפס, ויתצאר להלן), כוס צ' דמגיד הוא קו שמאל דצינה, כוס ג' דצרכת המזון קו אמלעי חסדים דדעת, וכוס ד' דהלל קו אמלעי גבורות דדעת. **בי כל יין המשמח הוא באימא עילאה, פי'**, אימא הוא ענין נועם, היינו נעימות העבודה שלא צדק יגיעה, והוא צחינת יש דקדושה.

ז.

הקדמה כללית בענין הכוונות

וטרם שנבאר סדר ליל פסח, נבאר בקצרה בחינת כל המוחין הנזכרים, כדי שיוכנו אחר כך הדברים בקיצור. דע, שיש לנו להקדים כאן הקדמות נחולות למען הצין כוונת המוחין על צורין, ומה עניינם וסדר הכוונה בהם:

עיונים והוספות

יא. ובדרך העבודה הביאור הוא, שחכמה היא עניין ביטול, היינו ליבטל לגמרי ממציאותו כלפי המאציל העליון, דיש ואדם מרגיש עצמו לדבר מה ומתחזק בעצמו לבטל הרגש זה, אמנם בחינת ביטול דאבא הינו לבל יורגש כלל במציאות, וכמי שאינו, והוא שכאשר יהודי אוכל כליל פסח את המצה, הרי הוא מקבל דרגה נוספת באמונה, דהיינו

א. הנה צעת שהאדם לומד בספרי קבלה החירו לומר צעת הלימוד זעיר אנפין, נוק', ושאר שמות הפרלופים הרוחניים, אמנם כל זה צעת לימודו, אבל צעת שהוא צא להתפלל ורואה לבין הכוונות, סצרו הרצה מקובלים כהרמ"ק, בעל הלשם ועוד, שאיסור גמור הוא וחלילה מלחשוב צעמות הפרלופים, אלא יש לבין אך ורק צעמות הספירות שהם שמות הוי"ה וכו', וכגון שכתוב שיש לבין לז"א, אסור סתם לבין ז"א, אלא יש לבין לשמות הספירות היינו לשם הוי"ה המרמז על הספירה שבה הכוונה עתה, וזה הוא ענין סידורי הרש"ש אשר צו נרשמו מות הספירות ולא הספירות עצמם.

ב. כאשר האדם ממשיך את המוחין, לריך לידע להיכן להמשיכם, והוא, שלכל ספירה מספירות הז"א והנוק' יש ג' כלים, והם נצחנים לכלי פנימי אמלעי וחילון, וכמו שצאדם התחתון מלינו כן, שיש לו הגוף החילוני, וצחוכו יש כלים פנימיים כמוה וכו', וצין זה לזה נחשב לכלי אמלעי. ואף צזה צודאי שאין לבין סתם להמשיך לכלי החילון וכו', אלא שלכל כלי וכלי יש לו שם קדוש שהוא שמו הפרטי, ואז אלו מכוונים להמשיך שמות הוי"ה האלו, לתוך שמות הכלים האלו. ואגב נאמר, דהנה צימים הקודמים כאשר א' היה רואה ללמוד קבלה היה לריך ללמוד על פה שמות הכלים וליצחן עליהם, וצאם לא היה יודע לא היו מלמדין אותו, אמנם היום יש צ"ה צסידורים עצמם מסודר כל שמות הכלים וכו', ולכך אין מעכצ שיערכו לדעת כל השמות הללו על פה.

ג. ועתה נצוא לצאר ענין המוחין עצמם היינו מה נמשך, וכידוע מהרש"ש שיש ה' צחי צמוחין, ונתנו צהם סימן ממטה למעלה כ"ל למ"א, וזהו ציאורם, [כ] כלים, הוא מה שציארנו עתה, שיש צז"ן לכל ספירה ג' כלים פנימי אמלעי וחילון, אשר לתוכם נמשכים המוחין. [ל] לצושים, [ז] ללמים יב, צ' אלו הם מלצישים את המוחין עצמם, דמחמת שאורם

עיונים והוספות

נפרדים, דלבושים הם הנעשים מנה"י דאימא, אמנם הצלם הוא לבוש רוחני דק היורד ממוחין דאו"א מבחי' חב"ד דאו"א, והוא הנקרא 'צלם דק'. ומתוך חידוש זה הבינו הרבה מהמקובלים פשט שיש כאן ב' חידושים. א', שהצלמים אינם נעשים כלל מהנה"י. וב', שיש דבר נפרד הנקרא לבושים הנעשה מנה"י דאימא. אמנם דבר זה קשה להולמו, א. שהרי האר"י עצמו לא כתב כן, ותו, שאף עם דברי הרש"ש אינם עולים בקנה א', דהנה, בברכת 'פוקח עורים' כתב הרש"ש שהצלמים נעשין מנה"י דאו"א, וא"כ איך אפשר לומר שהם נעשין מחב"ד

שמכיר לבוראו, וכמו קטן על ידי שאוכל לחם מכיר ומתבטל לאביו, כמו כן על ידי המצה מכיר היהודי את אביו שבשמים, וע"י זה הוא מתבטל אליו ביטול גמור כנ"ל. יב. לבוש וצלם. יש לברר מה הם 'לבושים וצלמים'. הנה הלומד בכתבי האר"י יראה, שהמוחין היורדין לז"א נכנסין לתוך נה"י דאימא, ואח"כ נפרדים ממנה ונעשים חלק מהז"א, ולכא' זהו הלבוש, וא"כ מהו הצלם, ולכא' הרי הם דבר א', אלא שפעמים נקרא בשם צלם ופעמים בשם לבוש. אמנם הרש"ש ברחובות הנהר (ט:) כתב לחדש שהם ב' דברים

רצ אין ציכולת הז"א לקבל את האורות עלמס צלא כיסויים, וע"כ הם מגיעים אליו דרך מלבוש, והוא נעשה מנה"י דאימא, היינו, שכביכול מתרוקן האור העלמי של נה"י דאימא, ולתוכס נכנס אורות המוחין השייכים אל הז"א, ואח"כ נפרדים הנה"י מאימא כביכול ונכנסים לז"א, חלקם נכנס פנימה והם אורות פנימיים, וחלקם עומד מצחוץ אורות מקיפים י. וצ' אלו הם כמעט אותו דבר, ואף שמותיבם שוים, ומלצד במקומות מועטים אין מכוונים גם ללבוש וגם לללס כ"א לשיהם יחד [וראה צהערה]. ושמותם, יש זהם אשר הוא כשמות המוחין עלמס והוא צעת הקטנות וכמו שיתצאר להלן, אמנס צגדלות שמוחם שוים משמות המוחין, ויתצאר להלן.

[מ] מוחין, הם שמות המוחין שמצארכ האר"י הק', וכמו שגראה צהמשך הדרוש מה שמותם. [א] אורות, הם הויו"ת מנוקדות, והנה, דבר זה המעיין צשער הכוונות לא ימלא שום דבר מצחי' זו, אמנס הרש"ש (נהר שלום לג:) ציאר אשר על דבר זה נאמר (איוצ ד כא) 'ימותו ולא צחכמה', פי', החכמה נקראת 'אור אלוקי', וצכל פעמס שמכוונים מוחין יש לכוונס להמשיכס יחד עס האור המחיה אותם, אשר לולי זה הם נצחנים למיתה אם הם צלא החכמה שהיא ההו"ה המנוקדת, והם נקראים נרנח"י, שהם האורות של המוחין, והם נחלקים לצ' צחינות פנימי ומקוף, ואורות הפנימיים הם שמות הו"ה, ואורות המקיפין הם שמות אהי"ה, והיקוד שלהם הוא עפ"י הספירה שלשם הם נמשכים, שאם נמשך לחכמה הרי הוא צניקוד פתח"ה, ואם לחסד יהיה מנוקד צסגול' וכן הלאה ע"ז הדרך. והנה, מעיקר הדין היה לריך לכוין צכל פעס אהי"ה והו"ה א' צכל מוח, כגון צהמשכת מוח החכמה אהי"ה והו"ה א' מנוקד צניקוד פתח, צמוח החסד פ"א צניקוד סגול, וכן הלאה, אמנס המעיין צסי' היר"א וכן נהגו המדפיסים אחריו, נכתצו צו ד"פ אהי"ה וד"פ הו"ה צכל מוח, והטעם לזה, דאליצא דאמנת כל מוח כלול צו ד' מוחין חו"צ וחו"ג, ולכן כתצו צו ד"פ כנגד אלו הד' מוחין, כדרכם לפרט כל דבר צפרטיות. [וכ"ז הוא רק צצחי' צאורות דל', אמנס צאורות הל"מ, אי"ל לכוין כ"א פ"א לכל ספירה].

עיונים והוספות

נפרדים לצלמים וללבושים, מחמת שהם דבר אחד, ששניהם נעשין מהנה"י, [ואף במקומות שאיתא בסידור 'צלם', הוא שנכנס בסידורים המאוחרים יותר], ודברים אלו יותר מדוייקים בדברי הרש"ש. יג. באופן כללי אין מכוונים לשמות כלים דמקיפים, אמנס ב'עלינו' נכתב בסידור לכוין בשמות כלים אלו, וכבר דגו בזה המקובלים בהסבר הדברים.

דאו"א. ועל זה בא הרב חש"ד זי"ע וביאר, דיש טיפה רוחנית וטיפה גשמית [כביכול], שהרי הכל כאן איירי ברוחניות]. וביאור דבריו, שנה"י דאימא שהם הם הנכנסים לתוך ז"א יש בו ב' חלקים, חלק יותר רוחני וחלק כביכול פחות רוחני, והחלק הרוחני יותר נקרא 'צלמים' והחלק היותר גשמי נקרא 'לבושים', וא"כ שפיר איתא ששניהם נעשים מנה"י דאימא. ובוה גם מובן למה כמעט בכל הסידור לא נמצא שמות

ולסיכום יולא, אשר האורות מתלצשין תוך המוחין שמתלצשים תוך הלבושים והללמים וכך הם נכנסים לתוך כליהם של הזו"ן, והאור הזה הוא מגיע מרום המעלות, דרך קו הא"ס, ועובר דרך כתר א"ק, חכמה דא"ק וכו', ומשם משתלשל בכל העולמות עתיק ואריך וכו', עד שמגיע אל אימא ומשם לז"א, וכנ"ל.

ד. עוד נוסף לבאר, שכאשר ממשיכים מוח החכמה אל הז"א, אינו נכנס רק לחכמה דז"א בכל ג' כליו, אלא שנקנס לתוך כל קו הימין, היינו לחח"ן שהם ח'כמה ח'סד ונ'לח, פי', שאף שעיקר המוח הינו בראש, מ"מ הרי הוא מתפשט בכל הגוף, והיינו שעלם האור נכנס תחילה לתוך החכמה שבז"א בג' הכלים, ומשם הרי הוא ממשיך להתפשט צהסד דז"א וגם כאן בג' הכלים, ואח"כ ממשיך לנלח שבו ולג' כליו, וכן הוא ממשיך לחח"ן דנוק' ע"ד שנתבאר בז"א. וכמוצן שכן הוא גם בשאר המוחין, דמוח הצנייה מתפשט בכל הצג"ה, צינה ג'צורה והי"ד, ומוח הדעת בכל הדת"י, דעת תפארת ויסוד, ובכולם הכוונה הן לז"א והן לנוק'.

ח.

סדר בניית המוחין במשך כל השנה

דע, כי קטנות הא' הנבנם בתחילה, ר"ל בשאר ימות השנה, דאילו בפסח הוא נכנס אחרון. הוא אלהים, פי', הגה יש בכל צחי' ג' מלצים, עיבור יניקה ומוחין, ושמות דעיבור הם אל"ס, ודיניקה אלה"ס, ודגדלות הוי"ה, ועתה שהוא צקטנות שהוא צחי' יניקה הרי שהשמות הם אלה"ס. דמילוי יודי"ן, דצאותיות ה' וו' יש כמה אפשרויות הא"ך למלאותם, אות ו' אפשר למלאותה בג' אופנים, ואלו הן: וי"ו, וא"ו, וי"ו. ואלו ה' ג"כ מתמלאת בג' אופנים: ה"י, ה"ה, ה"א. ועל ידי אלו הצירופים נעשים ד' שמות מילוי דהוי"ה העולים בגי' ע"ג, ס"ג, מ"ה וצ"ן, כך שכל שם מתמלא אותיותיו בצופן אחר, וכן הוא בשאר השמות, ועתה אנו עוסקין במילוי אלקים שבו יש רק אות אחת שיש בה שינוי צמילואה, היינו אות ה', ועתה [היינו קטנות א' דנלח] אנו ממלאים אותה ביודי"ן.

בנצח, ביאור ענין 'נלח', הגה כבר נתבאר לעיל שהמוחין הם מתלצשין בתוך נה"י דאימא, והציאור הוא, שהנה כל המשכת מוחין הם ד', חכמה וצינה, ודעת המתפרע לב' חסדים וגבורות, והם מתלצשים צנה"י דאימא, כל אחד במקומו, חכמה נלח, צינה צהוד, וחסדים וגבורות דדעת ציסוד וע"כ גם צו יש צ' צחי'. א"כ מה שכתוב כאן נלח היינו מוח החכמה המתלצש תוך נלח דאימא. וכבר נתבאר ששמות שצקטנות הן המוחין והן הלבושים שמותייחס שוים, וא"כ גם שם לצו דנלח הוא שם אלה"ס צמילוי יודי"ן.

ואלהים דהח"י"ן בחדר, פי', מוח הצנייה שצא מלוצש תוך הוד דאימא, והוא נכנס לתוך הספירות השמאליות של הז"א, היינו צינה גבורה והוד. ואלהים דאלפי"ן ביסוד, וגם כאן צא מלוצש ציסוד דאימא ונכנס לתוך כלים של קו האמלע דז"א דהיינו דעת ת"ת ויסוד, ולהלן יתבאר שציסוד יש צ' מוחין, ויש צו שינוי צאות א' שבו צין החסדים

לגבורות. וסימנם יח"א, פי', די' הוא רמז לחכמה ולכן הוא צמילוי יודי"ן, וצינה היא ה' ולכן המילוי הוא ג"כ צה', והדעת הוא כעין ממולט בין החכמה והצינה וכן הא' הוא ממולט כמותו, היינו היו"ד העליונה שבו מרמזת על החכמה, והיו"ד התחתונה על המלכות, והוא צחי' מכריע ציניהם, וכבר נתבאר ששמות הלבושים דקטנות הם כשמות המוחין עלמם.

אח"כ נבנם גדלות הא', וכבר נתבאר שזהו הסדר של כל השנה, לא של פסח. והוא היו"ה דע"ב דיודי"ן, פי', שהמילוי שלו הוא דיודי"ן כזה: יו"ד, ה"י, וי"ו, ה"י. **בנצח, פי',** שמתלבש מוח החכמה תוך לבוש הגלגל, וכנ"ל. והיה דפ"ג, ובו הו' צמילוי א' כזה: יו"ד, ה"י, וא"ו, ה"י, בהורד. והיו"ה דמ"ה דאלפי"ן, פי', שגם הה"א וגם הוא"ו צמילוי אל"ף כזה: יו"ד, ה"א, וא"ו, ה"א, ביסוד. ואח"כ יתבאר איך שהיסוד שיש בו צ' מוחין, וע"כ גם שמות המוחין מתחלקין לצ' אופנים. וכ"ז הוא שמות המוחין, אמנם שמות הלבושין דגדלות אינם כשמות המוחין, אלא הם שמות אהי"ה צמילוי, והיינו שיש בו ג' אופני מילוי אס ציודי"ן אס צההי"ן או צאלפי"ן, והנה שם לבוש דע"ב דחכמה הוא צמילוי אהי"ה יודי"ן והוא צגי' קס"א, וכן הוא לבוש הצינה, ואילו לבוש חסדים דדעת הוא אהי"ה צמילוי אלפי"ן גי' קמ"ג, ולבוש גבורות דדעת הוא אהי"ה צמילוי הדי"ן וצי"ג קמ"ג.

אבל צריך שתדע ענין א' בבחי' היסוד שהוא מוח הדעת כנודע, ר"ל שניסוד נכנס מוח הדעת השייך אל הז"א. בי חנה ד' מוחין הם, חכמה בנצח, ובינה בהורד, וחסדים וגבורות ביסוד. וב' בחינות החסדים והגבורות הם מוח א' הנקרא דעת, אלא שנחלק לב' עטריץ אלו, צטעס שנקרא הדעת 'עטרא', דצטעס שמתייחדין או"א להמשך מוחין לזו"ן, אזי ציסודם נמלא מוח החכמה והצינה, ואילו הדעת נמלא צעטרת היסוד, ומשם זכה לקבל שם זה.

ונמצא, כי ביסוד דקטנות א' אשר ביארנו שהוא אלהים דאלפי"ן שבו, חנה יש בו ב' בחינות, ר"ל, כמו שהדעת נחלק לחסדים וגבורות, כן היסוד נחלק לחו"ג, וכ"א נלך שם חלוק לעלמו. כי החסדים שם אלהים דאלפי"ן שבו, צריך לצייר אות א' של המילוי דאות ה"א דאלהים שתהיה בציור יו"י כזה [א], אבל הגבורות שם האלהים שבהם צריך לצייר אות הא' דמילוי ה"א שבו בציור יו"ד כזה [א], כמבואר אצלינו ענין ב' הציורים אלו בהרבה מקומות, ובנזכר בספר הזוהר ובתיקונים. והטעם הוא, כי יו"ד התחתונה של צורת אלף בחיותה צורת היוד, היא זכר כנגד החסד, ובהיותה צורת ד' היא נקבה כנגד הגבורה כנודע, כי הד' רומזת למלכות.

בזה מבאר לנו האר"י הק' ענין לירופי השמות, דהנה צסם אלהים שצמילוי אל"ף אנו מחלקים אותם לצ' צחי', דאס האל"ף נכתבת ע"י יו"י, הרי הוא רומז לחסדים דדעת, והטעם הוא, שאות י' הוא רומז לזכר שהוא צחי' חסדים, דחכמה הרי היא רמוזה צאות י' דהוי"ה, הרי

שאות י' רומזת לזחי' זכר שהוא חסד, משא"כ ד' היא רומזת למלכות שהיא זחי' נוק' וע"כ היא זחי' הגבורות. ולכן גם שם אלהים דיודי"ן שהוא זחי' זכר הוא שם הגלגל, ואילו צמילוי ההי"ן הוא צהוד שהוא זחי' נוק', ואילו הדעת שהוא ממולט צין זכר לנוק', לכן מתמלא צאל"ף שבו יש הצחנה צין י' תחתונה זחי' הזכר והחסדים, לצין ד' תחתונה זחי' הנק' והגבורות יד'.

ואמנם ביסוד דגדלות הוא שינוי אחר, כי החסדים הם הוי"ה דמ"ה דאלפין, והגבורות הם הוי"ה דב"ן דהי"ן. ר"ל כזה: יו"ד, ה"ה, ו"ו, ה"ה.

ואח"כ נכנס קמנות ב', והוא שם אכדט"ם בנה"י, כבר נתבאר לעיל ענין קמנות ב' שהיא זחי' צטחון, צצחי' הפסוק 'צטחו צה' עדי עד', דשם אכדט"ס צגי' ע"ד וצגי' צטחון, דצחי' קמנות הינו שהאדם שצור צעלמו וקשה לו צעזודת השי"ת, אלא שצקט"א, אין לו צמה להתחזק עלמו כ"א צקבלת עול, אמנם קט"צ היינו שכבר יש לו צטחון וצזה הוא מחזק עלמו. וענין שם זה הוא, דשמות הקמנות הם שמות דאלהים, והנה צקמנות א' שהוא חזק הקמנות יש בו שם אלהים רגיל, אמנם צקמנות ב' שהוא לאחר גדלות א', יש בו המתקה ע"י חילוף, שכל חילוף הוא שינוי המלצ, ואם מחליפים שם אלהים שהוא זחי' דין, הרי הוא מתמתק, וכנ"ל.

אבל השינוי שבהם הוא, ר"ל צין כל מוח ומוח. כי שם אכדט"ם י"י שבנצח תכוין בו בבחינת ה' אותיותם עצמם בלבד, שהם חילוף ה' אותיות אלהים בנ"ל. פי', שיש לכיון לזור ה' אותיות דשם אכדט"ס, והנה אותיות לה"י מתחלפים באותיות הקודמות להם שהם כד"ע, אמנם אות א' אין לפניה אות אחרת, וכן אות ס' מתחלפת צמ' ולהיות שהיא צסוף התיצה שזה ונהפכת לס' סתומה, וכבר נתבאר, דשמות הלצושים שצקמנות הינם כשמות המוחין.

עיונים והוספות

טו. ובאגב נאמר בעניין הזכרת השמות הקדושים בעת הלימוד, הנה מדינא דגמרא רק שמות שאינם נמחקין אסורים בהגיה, ושאר השמות מותרים, אמנם יש נוהגין שלא לומר שום שם, ולכן המנהג היה לומר אַפְדָּט ללא מ' אחרונה, ואילו שם אהי"ה אפשר לאומרו אף בלא שנוי, שהרי יש לו משמעות גם כשאינו שם משמות הקודש, וכן היא המידה דכל שם שיש לו משמעות אחרת אפשר לאומרו, וכמו שאמר האר"י בעניין שמות המלאכים, שאם בנ"א נקראים בשמות אלו מותר לאמרם, וכגון בשם

יד. ונראה להעיר נקודה א', הנה בתפילין ומזוזות ע"פ האר"י הק' (שעה"כ דרושי תפילין דרוש ב) יש לכתוב אות א' בצורת יו"ד, אמנם בספר תורה נחלקו תלמידי הבעש"ט בזה, דבשם הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב זי"ע נאמר שיש לראות אם המילה היא 'זכר' אזי יש לכתבה יו"י, ובאם המילה 'נקיבה' יש לכתבה יו"ד, ועפ"י דעת הרה"ק בעל התניא זי"ע תמיד יש לכתוב יו"י, אמנם מה שנשתרש עתה המנהג לכתוב הכל יו"ד, לכאורה אין לו כמעט שום מקור בדברי האר"י.

ושם אכדט"ם שבהוד, תכוין בו בבחינת היותו נחלק לב' חלקים, והם א"ם ג"ל. ר"ל, כי ב' אותיותיו הראשונים והאחרונים שהם אותיות א"ם, אינם מתחלפות, כי כך הם עצמם בשם אלהים, ר"ל, שגם נשם אכדט"ס לא נתחלפו אותיות א"ם וע"כ גם עתה נשארו נמלכס. ולמטה בענין ל"ג לעומר נתבאר טעם נכון יז. כי זה מורה, כי אותיות

עיונים והוספות

ר"ע היה מהנימין, כמו דאי' בר"ע (מנחות כט:): שהיה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילין של הלכות שהם בחי' הנימין, ואילו מרע"ה היה שורשו מהחיוורתי דהיינו האור עצמו, וע"כ אי' שם שמרע"ה לא הבין דברי ר"ע וחלשה דעתו, עד ששמע שאמר 'הלכה למשה מסיני' ונתיישבה דעתו, שהנימין הם בחי' כלים להאור.

והנה, הכלים צריכים להיות בטלים להאור, בכדי שהאור יוכל להאיר בהם, ואם אכן כך הוא הרי מוטב, ובאם לאו אינו טוב, וכמו שמצינו שבעת זקנותו של האדם נושרים שערותיו והוא מטעם שהכלים הם השערות כביכול נלחמים עם האור וע"כ הם נושרים, וכמו כן בימי הספירה שהם בחינת האור, והנה האור הוא בחי' אחדות שהאור בחי' אחד, ואם היו נוהגים התלמידים כבוד זה בזה, היה הכלי בטל האור והיו בשלימות, ולא עוד אלא שהיו מתעלין, אמנם מאחר ולא היה כן אלא שלא נהגו כבוד זה בזה, ע"כ לא יכלו לקבל האור של ימי הספירה, וע"כ מתו בימי הספירה דייקא.

ומה שכתב כאן שהם 'ימי קטנות', והיינו שהם בחי' דין, אמנם במקו"א אי' שהם ימי חסד של כל השנה כולה.

ונחזור לדברי הרב, ובבוא יום ל"ג בעומר אז נתגלה קטנות ב' של אימא שהוא שם אכדט"ם אשר באי', והנה הוא חילוף שם אלהים אשר הוא בחי' רחמים בסוד אלהים חיים וכו', פי' שכבר נמתק השם, והוא בחי' בטחון כגי' שם אכדט"ם,

א"ם ג"ל יהיה אפשר לאומרו, שהרי א"ם הוא אמא, וג"ל הוא מל' גל עיני ואביטה', ואכן היה המנהג לומר שם זה.

טז. וז"ל האר"י (דרוש י"ב לספיה"ע, פז.), ימי העומר שבין פסח לעצרת שאז הוא זמן קטנות דז"א, בפשטות צריך ביאור לשון זה, שהרי כל יום מימי הספירה מתחלפת הבחינה כנודע, וא"כ איך שייך לומר שהם ימי קטנות, הרי חלק מהימים הם בחי' גדלות דאבא או דאימא, ורק ב' ימים שהם יום ג' וה' מתוך כל שבוע הם ימי קטנות.

אמנם יש לבאר העניין שכל ימי הספירה נחשבין כביכול למעין בחי' שמו"ע ארוכה, דכמו שבעת העמידה מגדלין את הז"א והנוק', כמו כן הוא בימי הספירה, וכל עוד שלא הגיעו למדריגתם האחרונה שהיא תהיה בשבועות, נחשב עדין לימי קטנות.

ובהמשך הדברים מבאר האר"י, דימים אלו הינם ימים גדולים, אמנם מצד שני הם ימי דין, וע"כ מתו בהם תלמידי רבי עקיבא ולא זכו לאריכות ימים ושנים לסיבה הנזכרת שם, מאחר שלא נהגו כבוד זה בזה, ויש בדברים אלו סודות עמוקים, מפני מה מתו בדווקא בימים אלו. הנה, ב' מחברת הקודש' [למהרח"ו] () כתב, כתוב (שמות טז, לו) 'והעומר עשירית האיפה הוא', ומבאר דר"ע שורש נשמתו הוא מנימין, פי' דבראשו דאריך יש נימין היינו שערות, ויש חיוורתי שהוא הלבן שבין השערות, ושרשו של

כד"ט נתחלפו לרחמים יותר מאותיות א"ם, וע"ש. וג' אותיות אמצעיות, שהם כד"ט, העולים בגי' ג"ל, הם מתחלפות באותיות לה"י דאלהים. וכבר נתבאר שניין החילוף מורה על המיתוך, וא"כ עתה שנחלק שם אלהים פ"צ, שאחרי שנחלק לשם אכדע"ס הוסיף להחלק לשם א"ם ג"ל, הרי הוא מורה על יותר מיתוך.

ושם אכדע"ס שביסוד, ר"ל, מוח הדעת הנכנס ניסוד. תכנין בו בבחינת מספר וחשבון אותיותיו, שעולה מספרו ע"ד, כמבואר אצלנו בדרוש רפ"ח ניצוצין ענין

עיונים והוספות

נתיבות חכמה הבאים לה מאבא וא"כ אינם שייכים לאימא וע"כ מתחלפות.

אמנם יש להבין זה, שאף שנתבאר ששם א"ם ג"ל הוא באימא, מ"מ אין זה שם פרטי שבה כ"א דקטנות ב' דבינה, וכמו שהוא בקט"ב דאימא כן הוא בקט"ב דאבא, והנה בדרוש זה (דרוש ו דפסח) כותב המהרש"ו שלא קיבל מהאר"י הק' שמות דקט"ב דאבא, וא"כ לכאור' יוצדקו הדברים ששייך שם זה באימא, אמנם בספיה"ע הרי א' להדיא שמות אלו גם לקט"ב דאבא, וא"כ מה שייך לומר דא"ם היא אותיות דאימא לבדה, ואשר על כן לא נתחלפו.

והנה, יש דס"ל מחמת קושיא דלעיל, דבפסח ליכא שמות קט"ב דאבא ואילו בספיה"ע איתא לשמות אלו, שאכן אין לכיין בשמות דקט"ב דאבא, דלהדיא כתב הרש"ו שלא קיבל שמות אלו, ולדבריהם יובן שפיר טעם שם זה, דהוא אכן שייך אך לקט"ב דאימא, ע"כ אותיות א"ם אינם מתחלפות. ועוד י"ל, דאף לאלו דס"ל דיש שמות בקט"ב דאבא, וכמו שאכן מצינו בספיה"ע, מ"מ הנה בבחינת דערכין י"ל דכל קט"ב כלפי ג"ל נחשבת כאימא כלפי אבא, וא"כ יוצא דעצם הקט"ב הרי היא בחינת אימא, ושפיר מיושב מה שלא נתחלפו אותיות א"ם. [ולעצם ענין דשמות הקט"ב דאבא, ראה להלן באורך].

והנה כבר נת"ל בדרוש הא' של פסח בענין ד' כוסות, כי שם אכדע"ס נתחלק לב' בחי', ג' אותיות אמצעיות והם כד"ט הם בגי' ג"ל, והם מתחלפים בג' אותיות לה"י דאלהים, וב' אותיות א"ם אינם מתחלפות, ונמצא כי נחלק לב' תיבות, א"ם ג"ל, כי אותיות ג"ל כיון שהם מתחלפות נעשים רחמים, כי אותיות לה"י שהם דין דאלהים נתחלפו ונעשו רחמים, משא"כ בב' אותיות א"ם, וז"ס מ"ש יעקב אע"ה ע"ד הג"ל הזה, רמז אל השם הנז' שהוא בגי' ע"ד. ואמנם האותיות המתחלפות בו הם בגימ' גל, והנה בהגלות נגלות השם הנז' ביום ל"ג לעומר, שהוא סוד אותיות המתחלפות שהוא יותר רחמים כנו', אז פסקו מלמות, עכ"ל. ואף שגילה כאן יותר, מ"מ עדיין הסתום רב על הגלוי.

ובהגוב"י (שם אות ב') הביא דברי המהרש"ו בטעם שרק האותיות האמצעיות מתחלפות, וז"ל, א"ש, הטעם הזה נלענ"ד, להיות היא אימא עילאה, הנה אותיות המקוריות שלה והם א"ם אינם מתחלפות, אמנם אותיות לה"י והם מספר ג"ל והם ל"ב אורות, ובאות לה מחכמה עילאה מל"ב נתיבות חכמה עם כללותם העולים ל"ג, הם מתחלפות, כנלע"ד, עכ"ל. פי' דלכן אותיות א"ם אינם מתחלפות שהם אותיות של שמותה. משא"כ אותיות לה"י שהם כנגד הל"ב

המדריגות של אורות עליונים, ומה הפרש יש בין האותיות בצורתם ובין האותיות במספרם ובחשבונו, וע"ש. פי', דעד עתה היו כל כוונת השמות בעלם האותיות, אמנם עתה יש לכון צגימ' של השם, והענין הוא כמו שנתצאר צשער רפ"ח (ען חייס שי"ח פ"צ), דכל ספירה וספירה נחלקת צפרעותה שוצ לי"ס, והשמות שלה הם כמו השם של הספירה העיקרית, וכגון ספירת הכתר, השם שצה הוא הוי"ה, והיא נחלקת צפרעותה לי"ס, וכל הי"ס שמותיהם הם ג"כ הוי"ה, אמנם יש חילוק בין ע"ס העליונות לבין ספירת המלכות שצכל פרעות הספירה, דצט"ס השם הוא אותיות הוי"ה עלמה, אמנם צמלכות היא שם הוי"ה צגימ' דהיינו כ"ו. היולא לנו מדצרים אלו, שכאשר השם הוא צחשצון האותיות הרי הוא צמדריגה יותר גצוהה מאשר כשהיא צגימ', דהחשצון הוא צט"ס עליונות, והגימ' צמלכות.

וכצ נתצאר צמקוצלים, שאין הכוונה צגימטריא, לחשוב שהנה שם זה הוא צגי' שצעים וארצט, ותו לא, אלא שנלך לראות האותיות, ואז לכון שאלו האותיות הם צגי' כך וכך י'.

ט.

ביאור תיבת 'ונלע"ד'

ונלע"ד. ציאר תיבה זו, דהנה הרה"ק רצינו חייס ויעאל זל"ל אשר סידר את כל הכתצים מרצינו האר"י הק', לא כתצ שום דצר מעלמו חלילה וחס, אלא שכאשר לא נתצצר אלו כלל הצדדים וללא שום כל של ספק שאכן כך אמר האר"י הק', כתצ על זה 'נראה לעניות דעתי', והוא לגודל דקתו, להראות שאין הוא צטוח צזה, וכנ"ל. אמנם כצר נתצצר הדצר אלא המקוצלים, שצכל פעס שכותצ כן הוא צודאי מהאר"ז"ל, וכן נסדר זו הכוונה צסידורי הכוונות.

י.

חילוק ביסוד בין החסדים לגבורות

ששמועתי ממוז"ל, כי גם בשם זה שביסוד יש בו שינוי בין החסדים ובין הגבורות, בדמיון הקטנות הא' והגדלות הא', ר"ל, שלא רק בין שמות היסוד דקטנות וגדלות א' יש צהס הפרש בין החסדים לגבורות, אלא גם צקטנות צ'. וזה עניינו, כי בשם אכרט"ם של החסד, תכוין כי עם הכולל שלו, הוא בגי' ע"ה, ענין גימ' עס הכולל, הוא

עיונים והוספות

בבחינת פתח ושער ליכנס אל הסוד עצמו, ועל כן יידע האדם לנפשו שלא להשאר בזו הבחינה כי אם להמשיך ולילך מדרגה לדרגה, וזה הפירוש, 'בזאת' על ידי המלכות, 'בוא אהרן' יש ליכנס פנימה לעומק הרוחניות, ולא לישאר למטה.

יז. כתוב בפסוק (ויקרא טז ג), 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', זא"ת היינו מלכות הנקראת זאת, היינו שרק על ידי המלכות אפשר לבוא למדריגות העליונים, והנה גימטריא הוא בספירת המלכות, והיינו, שכאשר נרמז באיזהו מקומן עניין גימטריא, צריך לידע שהוא

מרמז שיש כאן יותר בחינה של חסדים, והטעם לכך כ' הרמ"ע מפאנו וכ"א מהרה"ק צעל התולדות זי"ע, דכולל הוא ענין לירוף השכינה, וע"כ הוא יותר ממותק.

והוא רומז אל ג"פ יב"ק, שהם ג' יהודים וחיבורים של הויה אלהים, פי', שם יב"ק הוא 'צחי' יחוד' וזהו כוונתו 'יחודים וחיבורים' היינו שהשם עלמנו הוא יחוד, וע"כ שם זה נכתב בשילוב שהוא ענין 'חיבור', ור"ל, שילוב של שם הוי"ה עם שם אלהים, היינו שלוקחים אות הראשונה משם הוי"ה ואות ראשונה משם אלהים, ואח"כ אות שניה משם הוי"ה ואות שניה משם אלהים, וכן הלאה ע"ז הדרך. והטעם שהוא ג"פ, כנגד ג' יחודים חצ"ד חג"ת ונה"י. העולים יב"ק, פי', דדעת הוא ממוצע בין החכמה לצינה היינו בין דין לרחמים, דשם הוי"ה הוא רחמים, ושם אלהים הוא דין, והדעת המכריע ביניהם הוא כלול משיהם, וכבר נזכר זה השם יב"ק, אלל יעקב אבינו ע"ה כמו שכתוב (בראשית לז כג) 'יעקב את מעבר יבק', והיינו שגם יעקב אבינו היה ממוצע בין אברהם צחי' החסד, לבין יאחק צחי' הדין, ונכלל משיהם, שיעקב הוא צחי' הדעת המקשר בין החסדים צחי' שם הוי"ה, לבין הגבורות צחי' שם אלהים.

וג' החיות החם, וג' אלהים החם, בולט יהיו במילוי אלפין, דעיקר שם יעקב"א הוא שם מ"ה, שצו הוי"ה צמילוי אלפין, ומטעם זה גם שם אלהים הוא צמילוי אל"ף. ובאשר תמונה במספר האותיות בחיותם במילוי החם, הם ס"ט אותיות, דשם הוי"ה צמילוי אלפין הוא י' אותיות, ואלהים הם י"ג אותיות וציחד כ"ג, וג"פ הם ס"ט. ועם כללות הו' שמות, חרי ע"ה, כמנין אבדט"ם עם הכולל.

ובשם אבדט"ם של הגבורות תבויין בחשבון הפשוט בלבד, שהוא בגי' ע"ד, ולחיותם גבורות גרועות מן החסדים, אין אנו מוסיפין בהם הכללות לחיותו בגי' ע"ה, ע"ד מ"ש בחסדים. פי', דכאשר מוסיפין כולל על הגימטריא הוא מראה שהוא צחי' יותר גבוהה, ולכן בחסדים אנו מוסיפים את הכולל, אבל בגבורות שהם יותר גרועות מן החסדים, אין מוסיפין בהם את הכולל. בנ"ל ששמעתי.

אח"כ נכנס הגדלות הב', והוא ממש בדרך גדלות הא'. וכמו שכבר נתבאר לעיל, חכמה ע"צ, צינה ס"ג, חסדים דדעת מ"ה, וגבורות שצו צ"ן, והנה, עד כאן נתבארו שמות המוחין, וסדר כניסתן בכל השנה, ועתה מתחיל לבאר סדר כניסתם כליל פסח והשינויים שבהם.

יא.

השינוי שכליל פסח

והנה, אם אלו המוחין היו נכנסין בסדר המדריגות בשאר הזמנים, פי', דלא היה שינוי בסדר כניסת המוחין בין כל השנה לליל פסח. ודאי שהיו נכנסין לסדר

הנזכר, פי', קטנות וגדלות א', ולאחר מכן קטנות וגדלות ז'. והיינו מכוונים בהם כל מדריגה ומדריגה בפני עצמה, אמנם עתה אינם נכנסים אלא ביחד. פי', דליל פסח יש כמה חידושים משאר השנה, א', שעל סדר כניסת המוחין אינו ככל השנה כולה, אלא מתחילה גד"א, ואח"כ קט"ז וגד"ז, ורק לבסוף יכנס קט"א. ועוד, שכל פעם כניסת המוחין הוא כל מדריגה בפ"ט, וכגון קטנות א' בכל בחינותיו, ואח"כ גדלות ז', וכן הלאה ע"ז הדרך, אמנם כליל פסח הוא דרך קוין, ר"ל, שתחילה נכנסין כל המוחין דקו ימין, ואח"כ מוחין דקו שמאל, ובאחרונה יכנסו מוחין דקו האמצעי. והענין הזה הוא, שכיון שנכנסין כל המוחין, ר"ל כל הד' בחי' של קטנות וגדלות ראשון ושני כולם יחד, ע"כ נכנסים כולם לפראף אחד, וכמו שצפ"ר א' הסדר הוא חכמה צינה ואח"כ דעת, ע"כ גם כליל פסח הסדר הוא תחילה קו ימין נגד מוח החכמה, ואח"כ קו שמאל נגד מוח הצינה, ולבסוף קו האמצעי נגד מוח הדעת.

והידוע נוסף הוא, שכל פעם שהזו"ן מתגדלים הוא על ידי משך זמן, ר"ל ע"י עצודת כמה תפילות, וכגון צש"ק, שהגדלתם היא על ידי תפילת ערצית, ושחרית לחש וחזרה, ומוסף לחש וחזרה, ואז הם נגדלים עד למדריגת חכמה וצינה, שהם ישסו"ת ואו"א עילאין, אמנם עתה כל המוחין נכנסין צפעס אחת הן תפילת ערצית, והן כליל הסדר, ולא ע"י אריכות זמן. ודבר כזה אינו בכל השנה כולה, אשר צמח תפילה אחת ולילה אחת ישיגו כל אלו המוחין, ורק צפעס שבו 'לילה כיום יאיר', שכל העלויות של היום כבר כלולים בלילה, ועל זה ביארו שכל כן אומרים הלל כליל פסח, להודות על אלו המדריגות שצאו צפעס אחת י"א.

פי' הענין, כי קו הימין שהוא מוח החכמה דאימא נכנס יחד בכל בחי' קטנות וגדלות א', וקטנות וגדלות ב'. פי', דכבר נחצאר שיש כליל פסח ז' דברים, א' מלות והוא מלד אבא, ז' יין והוא מלד אימא, וכל א' מהם יש בו בחי' ד' מוחין חכמה וצינה, חסדים וגבורות דדעת, ומש"כ 'קו הימין שהוא מוח החכמה' היינו מוח החכמה שהוא צקו ימין מתוך ד' מוחין האלו, שנכנס בכל הד' בחינות קטנות וגדלות א' וז', והוא צכוס ראשון דקדש, אמנם קטנות הא' עדיין אינו נכנס עתה. וקו השמאל נכנס יחד אח"כ בכל בחינותיו, הוא צכוס שני שעל ההגדה. וקו האמצעי נכנס אח"כ ביחד בכל בחינותיו, שכוס ג' הוא חסדים דדעת, וכוס ד' גבורות דדעת.

עיונים והוספות

בתפילות שחרית מוסף ומנחה, וע"י בספר 'ים החכמה' לשנת תשס"ד, שם נתבאר דבר זה מה יעשו אלו הרוצים לכוין בתפילתם כיצד יכוונו, לשיטת הרה"ק בעל התורת חכם.

ית. ובדרך אגב יש להעיר, דהנה המוחין דליל פסח נשארים עד למוצאי יו"ט, וכל המוחין כבר נכנסו בלילה, הן דפנימיות ע"י מעריב, והן דחיצוניות ע"י ההגדה, וא"כ מה נשאר לכוין

יב.

'קדש'

וזוה ביאורם של דברים, בכום א', הוא כום דקדש שעליו אומרים הקידוש. תבויין אל קו ימין שהוא מוח החכמה שבז"א מצד אימא בלבד בנ"ל, ר"ל, בכל צחינותיו, גדלות א' וקטנות וגדלות ב'. והוא נכנס לתוך מוח החכמה דז"א, ומשם ממשיך להתפשט בחסד ובנלח שלו. והביאור בזה, שאף שנכנס מוח החכמה שהוא צחי' מוחין, מ"מ הרי הוא מתפשט בכל הגוף כצבול, שלריך שיכנס הארת החכמה גם לפעולות הידים והרגלים וכדו'. ואח"כ ממשיך להתפשט בתוך חס"ן דמוק', וכמוצן שכל זה צלד שמאל דאלילות, צחי' אימא. וקו זה הוא נכנס ראשון לכולם. פי', שכל קו הימין נתגדל תחילה, ואח"כ הז"א והמוק' מתגדלים במוח חכמה שבהם עד למדריגת חיה.

ולבין בום זה אומרים עליו קידוש, כי כל קדש הוא בחכמה בנודע, כבר נתבאר לעיל ענין חכמה שהוא קודש, והיינו, דיש צ' צחינות, קדושה וטהרה, קדושה הוא חכמה, וטהרה היינו צינה, ונמשיל זאת לאדם שנכנס למקוה שהוא צחי' צינה, הרי הוא מתטהר, וכן תשובה הגרמזת צינה הוא מטהרת את האדם מעומאותיו, והקדושה הוא ע"י החכמה והיא הכוונה, ואח"כ הנכנס למקוה ומכוין הכוונות, יש צידו שניהם, קדושה וטהרה.

ובין הראוי היה שיכנס תחילה הקטנות א' דמוח זה דחכמה, ואחריו גדלות א', ואחריו קטנות ב', ואחריו גדלות ב'. כי בתחילה נכנסים נה"י האחרונים דאימא, ואחריו נכנסים חג"ת דאימא שהם קטנות ב' וגדלות ב', פי', שתחילה היו ראוי לכנס מוחין דקט"א וגד"א, שהם צחי' נה"י דאימא, ואח"כ מוחין דקט"צ וגד"צ, שהם צחי' חג"ת דאימא.

יג.

טעם שנקראים מוחין דקטנות וגדלות שני 'חג"ת'

הנה, יש לתמוה, שלא נכתב כן בשום מקום שנקראים מוחין דקט"צ וגד"צ בשם חג"ת, דאין שייך לומר על קט"צ וגד"צ שהם חג"ת, דהרי ע"י אלו המוחין מתגדל הז"א על כל צחי' החיה, נמצא שהגדיל גם על מדריגת חצ"ד, ואין נקרא בשם חג"ת בלבד.

והנה, קושיא זו כבר תירצה האר"י עלמנו בספר עץ חיים (ש"כ פי"ב) וז"ל, 'ודע, כי עד עתה לא לקח ז"א רק ג' כלים דיש"ם וצבונה, אשר שניהן נקראו צינה לצד וכו', אך אח"כ חוזר ז"א לקחת ג' כלים אחרים דאז"א עלאין, ששניהם בסוד חכמה לצד וכו', והם סוד עיצור וייקקה וגדלות שניים הנזכר בכוונת ליל פסח, ואז נקרא חג"ת כנזכר שם, וטעם הדבר, כי אז"א שרשם הם חג"ת נה"י לצד, כי חצ"ד דאז"א לקחם עתיק והבן זה, נמצא כי כל יש"ם וצבונה נקרא נה"י, וכל אז"א נקרא חג"ת, עכ"ל.

ציאור הדברים, הנה צעת תיקון העולמות, ילאו אורות חדשים ממלח א"ק ונקראים בשם מ"ה החדש, ומוסף עליהם עוד אורות חדשים הנקראים תשלום ט"ס דצ"ן, דהרי קודם השצירה ילאו רק מלכויות דצ"ן, ועתה ילאו שאר הט"ס שלו. והנה צאורות דמ"ה החלוקה היתה שווה, דעתיק לקח כל ספירת הכתר לעלמו, והחכמה לקח אריך, וצנינה נחלקו אצא ואימא, והז"ת לז"ן, אמנם בספירות דצ"ן צהם החלוקה היתה צאופן שונה, והוא, שעתיק לקח לעלמו ה' ספירות עליונות דכתר שצצ"ן (**וצשמן ששון** שס אות ג) עפי"י הרש"ש, כתצ שעתיק לקח ט' ספירות עליונות דכתר דצ"ן ועוד ה' ראשונות ממלכות דכתר דצ"ן, ואכמ"ל, והוסף לקחת עוד ג' ראשונות דחכמה, וד' ראשונות דצנינה, וז' כתרים דז"ת, ומכל זה נצנה פרלופו. ואחר כך לקח אריך ה' תחתונות דכתר דצ"ן (וכנ"ל הכוונה לע"ס דכתצ וכן את תשלום ה"ת דמלכות דכתר שלא לקח עתיק), ואצא ואימא נחלקו בספירות החכמה והצנינה, והמלכויות שלהם לקחו יש"ס ותצונה, והנה יולא שספירת אור"א נצנו כשהם חסרים ג"ר דחכמה וד"ר דצנינה, ואף שאח"כ נשלמו ונעשו י' ספירות שלימות, אמנם צעיקר פרלופס הרי הם חסרים מכח"צ שלהם, ולכן נצחנים כאילו יש צהם רק צחינת חג"ת ונה"י, ולכן גם גדלות צ' שצו נתגדל הז"א על כל צחי' דאור"א, נצחן רק לצחינת חג"ת.

אמנם נותר עלינו חוצת הציאור צעטס שנקראו המוחין דישסו"ת צשם נה"י, דצשלמא מה שקרא לאור"א חג"ת הוא כנ"ל שחסרים כח"צ שלהם, אך ישסו"ת למה יקראו צשם זה, והרי לא נצנו מנה"י שיקראו צשם זה. ומה שגראה לומר צדרך אפשר, מכיון דאור"א נקראים חג"ת, הרי שישסו"ת שהוא כציכול החלק התחתון שצהם נקראים צשם נה"י, אמנם הציאור האמיתי צזה, לא נודע. ודע, ששינוי לשון זה הוא רק צכוונות פסח וכמו שכותצ מפורש, אמנם גם כאן צרור שכוונתו לגדלות וקטנות הרגילים שצכל השנה, אלא ששינה צלשונו וכאמור.

והנה צאיפה שלימה להגה"ק ר' חיים שאול זי"ע, ציאורים ע"ס אולרות חיים (שער הנקודים פ"צ אות ה), כתצ דצרי חידוש צעטס שנקרא קטנות וגדלות צ' צשם חג"ת וז"ל, **ידע**, **כי תלי"ת מלאתי ישוב צכתצים חדשים**, **כי כשאנחנו אומרים נה"י הוא צגדלות ראשון**, **אך צגדלות שני תמיד ההלצצה עד חג"ת וכו'**, **וכן הז"א צגדלות עולה עד חג"ת דאור"א כנז' צדרושי הפסח**, עכ"ל.

פי', הנה צכל פעם שהז"א מקצל מוחין הוא ע"י נה"י דאימא וכסדר הידוע, שהמוחין מתלצשין תוך נה"י דאימא ונכנסין לתוך הז"א, ואזי הז"א מתגדל על קומת ישסו"ת וזה נצחן לקטנות וגדלות א', דמוחין ענינס הגדלה, וצעת כניסת מוחין דקטנות וגדלות צ', אז נתגדל הז"א על כל קומת אור"א עילאין. אמנם מחדש הרחש"ד דכמו שקטנות וגדלות א' הכוונה שנכנסין צז"א נה"י דישסו"ת ועי"כ נתגדל הז"א על הנה"י דישסו"ת, כן קטנות וגדלות צ' פירושו שנכנסין לז"א חג"ת ונה"י דאור"א עילאין, ועי"כ נתגדל הז"א על חג"ת דאור"א עילאין, וזהו העטס שנקרא

גד"צ צשס חג"ת דא"מא. ואמנם דבר זה חידוש עלום, ומקורו מכתבים חדשים למהר"י ולא זכינו לאורם, ולא מלינו לא מהמקובלים האחרים שיאמר כדבריו, וצפשמות לית מאן דס"ל הכי.

ויש שרלו לומר צטעם שנקראו או"א צשס חג"ת, מפני שהם מלצישים לא"א על חג"ת שצו, אמנם אין תירוץ זה נכון, דא"כ מה נענה על ישסו"ת, למה הם נקראים צשס נה"י, והרי הלצשתם על אריך הוא מן החזה ועד העצור. ואין לנו על מי להשטן אלא על דברי האר"י שצטלמו כתצ צטעם שינוי הלשון וכנ"ל.

יד.

בניסת המוחין, גדלות ורק אח"כ קטנות

אבל לפי שהקטנות א' הוא דין גמור, שצבס שמות המוחין הם אלה"ם הנצחיים לצחינת דין. ובו נאחזים החיצונים תכלית האחיזה. והנה בוונתינו עתה בליל פסח לחשבית החמין, שהוא אחיזת החיצונים בקטנות דאלחים, הנקרא חמין ושאר י"ט, כמ"ש עניינם בדרוש החמין ושאר, כי לולי חיות הרחמים מתגברים בלילה הזו בתכלית, לא היו נגאלים כלל, כנ"ל. וזהו הענין שאין המוחין נכנסין כסדרן, שלולי כן לא היו נגאלין, שכל המוחין שהיו מתגלין לגאולת ישראל היו לוקחין

עיונים והוספות

והנה בעבודה זו יש ב' בחינות של הסתר, חמין ושאר, וכידוע ההפרש שבין חמין לשאר, שחמין הוא עצמו מחומין, ואילו שאר הוא המחמין אחרים, וזה גם עניינם בדרך העבודה, ש'חמין' הוא עניין עצבות ומרה שחורה, והוא כביכול עבודת 'רחל', ר"ל, שבמקום שהאדם יראה את האלוקות שבכל דבר, הרי נופל לעצבות, ועל כן נקרא חמין, שהאדם עצמו נופל מעבודת ה'. אמנם עניין 'שאר' הוא, שמחמין לאחרים, ר"ל, שבמקום שהאדם יתחזק בעבודתו ויאמר ליצה"ר הרף, ויתאמץ בכל כוחו לעבוד את השי"ת, ולידבק בו בבחי' ישות דקדושה, לא די שאינו עושה זה, אלא שהוא מתחיל להטיל דופי באחרים העושים, ועל ידי זה כביכול מרגיש גדולה בעצמו לאמר אין אני נופל מאחרים, גם הם במדריגה פחותה, ומרגיש בעצמו על ידי כן

יט. ונבאר כדרכינו עניין 'שאר וחמין' בדרך העבודה, הנה עיקר עבודה דקטנות היא יגיעה, שיש לאדם להתייגע בעבודת השי"ת, היינו כשהאדם מרגיש חושך ואפילה בעבודה, וכביכול נסתם בעדו הדרך לעבודת השי"ת, אזי הוא מתאמץ בכל כוחו לקבל עליו 'עול', היינו קבלת עול בדרך יגיעה, שזו תכלית הנרצה בעבודת הקטנות הא', וכשהאדם מתאמץ בזה, ורוצה להגיע לעבודת ה', אזי בא אליו היצר הרע ומנסה לפתותו בדרכיו, ונבחן כל זה לבחי' דין גמור, ועל כן עתה, בליל פסח, שאין אנו רוצין להתחיל העבודה על ידי דין חלילה, אנו צריכין להשבית החמין שלא תהיה ח"ו אחיזה להחיצ', ואם תתחיל העבודה בקטנות א' יגיע היצה"ר, שהוא הדין, וזה אין אנו רוצים, לכן העבודה מתחלת בגדלות א'.

אותם החיל' ח"ו, ועל כן אף שהרחמים מתגזרים, מ"מ קטנות א' אינו יכול ליכנס תחילה ב'.

ולכן אינן נכנסים הקטנות הא' בתחילה, לפי שהוא צחי דין. אמנם בתחילה נכנסים גדלות הא', והוא נכנס כבר בתחילת היו"ט, ע"י קדושת היום. ואח"כ קטנות הב', ואחריו גדלות הב', ואז כבר נתבטלה אחיזת החיצונים מחמת גדלות הא' והב' שהם רחמים גמורים, שמוחין אלו שמוחם שנות הוי"ה צחי' רחמים גמורים. ואפי' הקטנות הב' איננו בבחי' דין כמו הקטנות הא' ב'. במבואר לעיל, ששם אכרמ"ם הוא רחמים, ונק' אלהים חיים, שכבר נתחלף שמות אלה"ם שזהם לרחמים ע"י המיתוך שנטשה ע"י חילוף האותיות. יען כי אין החיצונים נאחזים שם הנקראים דרגא דמותא ואלהים אחרים.

ואז נכנס הקטנות הא' באחרונה, כי אז אין חשש כי לא יוכלו החיצו' לחזור עתה להאחז בהם, מחמת האור הגדול של גדלות א' וב' שנכנסו כבר. פי', דרך אחרי שכבר נכנסו צ' קדש' המוחין דגד"א ודקטנות וגדלות צ', רק אז אין לנו פחד מניקת החיל', מחמת שכבר נכנסו אלו המוחין והם קדושה גדולה, ומהם החיל' אינם יכולים לינוק, ועתה כבר אפשר להכניס המוחין דקט"א, והיינו ע"י הכרפס, וכדלהלן.

והנה קודם שהתחילו המוחין ליכנס, אין עדיין חשש וסכנה הנ"ל, והטעם לכך, כמו צמל הג"ל צצחי' האדם, דעד הגיעו לשנת הי"ג הרי הוא צצחי' קט"א, אמנם צעת היותו

עיונים והוספות

ומתחיל להתבונן בראיה אלוקית, דהיינו שישכח בכלל מכל היות העולם הזה, ואז לא יוכלו החיצו' להתאחו.

כא. ביאור העניין, שכבר נתבאר שבקט"א האדם הוא בבחי' קטן כביכול, ושאיך זה עתה התחיל בעבודת השי"ת, ועיקר עבודתו היא התגברות על היצר הרע ובקושי גדול, האמנם קטנות ב' שאז הוא כבר בבחי' גדול' לאחר שכבר קיבל מוחין דגדלות א', וכדביארנו לעיל במשל שהינו כבר שיתסר שיבסר, ואז אף כשנופל ממדריגתו, מ"מ אינו חוזר למדריגה התחתונה בחי' קט"א, ולכן אף שהוא קטנות וגם בו יש חושך ואפילה, מ"מ כבר נבחן דבר זה לרחמים, ועיקר העבודה אז היא בהתחזקות בבטחון, וכדלעיל.

שנהיה לו טוב, ל"ע, וב' ענינים אלו יש להשביט בפסח.

ב. ובמה שביארנו מקודם, יתבאר גם עניין זה, שמכיון והיו משוקעים במצרים בעומק הטומאה, אם היו מתחילין העבודה על ידי קט"א, ולדוגמא היה מתחיל ללמוד גמרא (כרפ"ס הוא בחי' קט"א, ועולה בגימ' ש"ס), היה מגיע אליו היצר הרע ואומר לו היאך אתה רוצה ללמוד, וכי תעלה בדעתך שתוכל ללמוד הש"ס כולו, ובוז מייאש אותו, ואחר כך מגיע אליו באופן אחר, ראה נא איך שפלוגי יותר ממך וכבר למד כך וכך, ובגלל זה הינו מבטל ומבזה בעיניו עבודתו של פלוגי, וכעניין חמץ ושאר שנתבאר, על כן הקדים הקב"ה 'קדש' שהוא מוחין דגד"א,

ממש קטן אינו נצחן אף למדריגה זו, דמחמת קטנותו אין הילר הרע נטפל אליו להכניסו בעלצות ובמרה שחורה, וכנ"ל שצזה הוא מתגבר בעיקר על האדם בקט"א, מפני שכלל אין זו עדיין דעת, לא לעלם הלימוד ולא להשתוקק ללמוד, ורק אחר שהתחיל ללמוד אז מתחיל הילר"ר ליעפל אליו, וכמו כן עתה צליל פסח, אשר קודם שנכנסים המוחין אין פחד לאחזת החי'ל, רק כשמתחילים המוחין ליכנס ואינם בתכלית הגידול, אז נלך ליזהר מהם.

אמנם מה שיש לעורר כאן הוא, דלכאורה איך ניתן להכניס מוחין דקט"א, והרי נכנסו רק מוחין דאימא דמלך חכמה, ואף שמוחין אלו נכנסו עד ג"ד, מ"מ הלוא היא רק מלך החכמה שבאימא, ואיך יכולים מוחין אלו לעכב החי'ל מלינק מהם, והרי עיקר הרחיקת החי'ל נעשית ע"י מוחין דאצא, והם אשר יש להם הכח להרחיק החי'ל לצלתי אחוז מהם בקדושה, ועתה עדיין לא נכנסו מהם.

אמנם כבר נתבאר לעיל, שיש פעמים אשר ישסו"ת נצחנים לבחי' זכר ונק' דאימא עילאה, ואז"א עילאין נצחנים לבחי' זכר ונק' דאצא עילאה, היינו, דאצא עילאה הוא בחי' הזכר שבאצא, ואימא עילאה בחי' הנק' שבאצא, וכן עד"ז בישסו"ת, וא"כ כשנכנס צ'קדש' מוחין דחכמה מלך אימא עד גדלות שני, הרי נכנסו גם מוחין דמלך נוק' דאצא, ובהם יש כח להרחיק החי'ל וכנ"ל.

אמנם לעיל כבר נתבאר צממה אגפין (שיטת הרש"ד, שיטת תורת חכם, ומה שגראה מדברי הקדמת הרש"ש למהדו"ק), אשר בפסח שונה הוא מכל השנה, שגם צבחי' דאימא יש בה חלקים מצחי' אימא, וא"כ יוצן היעצ איך אפשר כבר אחרי ג"ד צ' דאימא להכניס הקט"א.

והקשה הרב **שמן ששון** (אות י'), דהרי דבר זה הוא פלא עלום, שאיך מלינו דבר כזה שיכנסו גדלות קודם קטנות, וכי עולם הפוך ישנו כאן. וע"כ הוא יולא לחדש, דלענין הצירורים הרי הם נעשין כסדר, תחילה צירורי הקט"א (וצירורי הגד"א נעשו ע"י קדושת היום שלא על ידינו) ורק אח"כ צירורים דקט"א וגד"א, וכשהמוחין יורדין ליכנס לתוך הז"א, אזי כל המוחין מתפשטין בתוך הז"א במקום הראוי להם, ורק מוחין דקטנות א' נשארינן צרישא דז"א מחמת פחד החי'ל, ורק אחר שיכנס מוחין דגדלות צ' ישוב גם הוא להתפשט במקומו. אמנם שאר המקובלים לא ס"ל כוותיה, אלא שזהו אכן חידושו המיוחד דליל פסח.

והנפק"מ לדינא צזה הוא, שאכן לעלם ענין כניסת המוחין לא פליג השמן ששון וכנ"ל, אמנם צענין הצירורים ס"ל דיש לכוונם כסדר המדריגות, והרי צ'מלך העולם' אנו כבר מעלין את הצירורים של המוחין העתידין ליכנס, ולכן לשיטת שאר המקובלים שמוחין דקט"א יגיעו רק בצרפת, א"כ בצרפת כוס א' דיינו צכוונת צירורי קט"א וגד"א, ואילו צירורי הקט"א ייעשו בצרפת ה'צרפת', אמנם לשיטת השמן ששון ל"ל דיש לכין גם צירורי הקט"א כבר עתה בקידוש, ואף שהמוחין יכנסו רק בצרפת, מ"מ הצירורים ל"ל כסדר קטנות ואח"כ גדלות, כדי שיוכלו ליכנס צרישא דז"א עפ"י הסדר.

וראה בהקדמת הרש"ש (מהדור"ק) לקדש, שכתב וז"ל, **יצרכת כרפס היא צרכת הנהנין ואינו ענין למוחין [לליל פסח]**, עכ"ה"ק, ולפי דברי השמן ששון יוצנו דברים אלו, שהרי צוררי הקט"א כבר נעשו צ'קדש, וא"כ צרכת הכרפס הינה שייכת רק לצרכת הנהנין ולא למוחין.]

טו.

סדר בניסת המוחין ב'קדש'

ונמצא, כי בכוס א' נכנס גדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב' דמוח חכמה מצד אימא, האמנם גדלות הא' דרכו ליכנס תמיד מאליו בשאר לילי יו"ט ושבת, מלד קדושת היום ואין צורך לבוין בו על הכוס. כאן מבאר האר"י הק', אשר בכל ליל ש"ק ויו"ט עלם קדושת היום מכניסה מוחין דגד"א, וכן הוא גם כליל פסח, ומוחין אלו אינם נלכדים לכוונתנו בשביל ליכנס, אלא נכנסים מאליהם, וע"כ אין לריכים לבוין בהם, ועי' בסמוך. ולבן מה שצריך לבוין בכוונת כוס א', הוא קטנות ב' וגדלות ב', ותבוין כי מכל שכן שכבר נכנס בתחילה גדלות הא'.

ויש לתמוה, דלכאורה יש כאן סתירה בדבריו, מתחילה אמר שאין לריך לבוין כלל לגדלות א', מחמת שהוא נכנס מאליו, אמנם מיד אח"כ חוזר ואומר שיש לבוין כי מכל שכן שכבר נכנס גדלות א' בתחילה, וא"כ יש לידע, האם נריך לבוין לגדלות א' או שאין לריך.

ונציא בזה לשון הגוז"י (אות ז), נ"ב, א"מ, מסופק אני אם יש לבוין זו לכל הפחות אעפ"י שאין אנחנו רומזים אותו, ולענ"ד שאין לבוין זו כלל, כי נלענ"ד מאיר שקריתי צס"א משם הר"ל, שהגדלות א' נכנס צעמידה צערצית ליל פסח, וא"כ אינו ענין למה שאנו מוסיפין צעצורו כלילה זו שינויים מלה ומרור וכוסות, דזה גדלות א' דרכו לכנס תמיד ואינו חידוש ושינוי והדבר אלו צספק והיע"א, ומסוף הפרק משמע שיש לבוין זו, שכן אמר ואמנם צג"ר וכן צג"ש חכוון, אלמא צעי כוונה, ולא נזכר צאחה מקום יכוון ורמז הכוונה כי"ל הוא, ועדיין הדבר צספק, ול"ע, עכ"ל.

והנה הרש"ש צנהר שלום (לד:) ציאר דברי האר"י האלו ע"ז האופן, שגד"א זה הנזכר בדברי האר"י הג"ל הכוונה שנכנס ע"י קדושת היו"ט צלצד, ואינו ענין כלל למעריצ, וז"ל, אמנם ציו"ט מתעלים ויואלים פרלופי האצילות מתוך צי"ע דקדושה, וגם צי"ע דקדושה מתעלים ויואלים מתוך ימי החול, ר"ל דקלי, [פי', דכל ימות השבוע, העולמות ממלאים צחוך הקלי, הנקראים צחי' חול, וכשמגיע צצת ויו"ט יואלים העולמות מתוך הקלי ומתעלים צקדושה], עד שיטור שנשאר צנה"י וחג"ת דעשיה מלוצשים צימי החול, [ר"ל, שרק חג"ת ונה"י נשארים צחוך החול, הקלי], וזהו מה שנעשה מאליו, ואח"כ ע"י התפילות דיו"ט מתעלים העולמות ועולים עוד מדריגה א', עד שעולים גם החג"ת דעשיה מתוך ימי החול, ולא נשאר רק נה"י דעשיה מלוצשים חוך ימי החול, ולפיכך הותר מלאכת אוכל נפש שהם הגה"י, [פי', דע"י קדושת היו"ט מתעלין כל העולמות חוך מחג"ת ונה"י, וע"י התפילה גם החג"ת יואל, וא"כ

נשאר רק הגה"י, והנה טעם שאסור מלאכה בשבת לפי שכל הספירות ילאו מתחת ידי הקלי', ולכן אסור מלאכה זו, משא"כ יו"ט שהנה"י נשאר בתוך בחי' הקלי' על כן מותר זו מלאכה אוכל נפש, דנה"י היא בחי' נפש], וזהו אללי מ"ש הרצ ז"ל כי גדלות א' [דיסו"ת] נכנסת מאליו [צליל יו"ט], והוא כי בעליית העולמות עלו ז"ן למקום שהיו עומדין ישסו"ת, [דכשיצלו ז"ן מוחין דיסו"ת, עלו הם למקום היסו"ת] ואחר כך ע"י התפילות דיו"ט עולים עוד עד מקום או"א, [ובזה מבאר הרש"ש מה נק' גד"א הנכנס מאליו, שמתעלן העולמות ויוצאין מהקלי', ועומדים ז"ן במקום דיסו"ת], כל זה הוא סדר שיעור עליית העולמות, אמנם המשכת המוחין לז"ן לריך להמשיך להם גם מישסו"ת ממקום שהם עומדים זו עתה, [ר"ל שעד עתה דברנו מענין עליית העולמות, אמנם המשכת המוחין לז"א אף שכבר עלו למקום היסו"ת מ"מ יש להמשיך להם מוחין דיסו"ת, וא"כ מה שהציא מהר"ם פאפרוש מהאר"י ענין הגד"א הנכנס בערצית דליל יו"ט, אינו ענין לכאן, דהתם איירי מענין עליית העולמות, ואילו אן איירינן בהמשכת המוחין].

נראה מדברי הרש"ש, שמחלק בין עליית העולמות לבין המשכת המוחין, אמנם במקו"א (עי' דף ח') משמע מדבריו שעליית העולמות והמשכת המוחין, הא' צהא תליא, דהנה, כתב הרש"ש שאסור לבין דימי הספירה כל כוונה, והטעם, שכדיכול נחשז שאוחזין צאמלע תיקון א' ארוך, והמכוון נותן חיות לקלי', והוא איסור גדול, ע"ש באורך דבריו (לצ:), ובתוך דבריו כתב וז"ל, 'אפי' שבת החמורה נחצטלו עליוותיה דימים האלו, ואין עליית העולמות והמשכת המוחין כשאר השבתות דימי השנה', והקשה הרש"ש (פה"ג) וז"ל, 'נ"ל ר"ל קבלת המוחין שמקבלין ז"ן ככל שבת וכו', בשבתות אלוף אין קבלת מוחין כשאר שבתות השנה כי אם מקבל המוחין השייכים לאותו יום מימי העומר, אצל עליית העולמות ונשאר י"ד מדריגות כשאר שבתות השנה ודאי עולים דאם לא כן למה נאסרה המלאכה. ר"ל, דאם בשבתות דימי הספירה הכל מתצטל הן עליית העולמות והן קבלת המוחין, מדוע אנו אסורים בעשיית מלאכה בשבתות אלו, והרי טעם האיסור הוא לסיבת העליה, וכמו שאכן ציו"ט שהנה"י לא עולה מותר בעשיית מלאכה אוכל נפש, ומתוך ע"י חידוש, דאכן עליית העולמות יש, ואילו המשכת המוחין אין דימי הספירה, וע"כ אסור מלאכה גם בשבתות אלו. אמנם מדברי הרש"ש לא משמע כן וכלשונו דלעיל, אלא שיש להציא מעט ראיה לדבריו דיש לחלק בין עליית העולמות להמשכת המוחין מדבריו שהוצאו לעיל, שנראה מדבריו שהם אכן צ' ענינים נפרדים, שחזן ממה שעלו ז"ן למדריגת ישסו"ת נלרך עוד להמשיך להם מוחין דיסו"ת.

טז.

כוונת 'בבר נבנס' של גדלות ראשון

ועתה נבוא לבאר סדר כוונת 'גדלות ראשון', הנה בקדושת היום נמשך ע"י המאלל, שלא ע"י עצודתינו, גדלות ראשון הן דיס"ס והן דתצונה הן דפנימיות והן דחילוניות [פנימיות שייך לתפילת ערבית, והחילוניות שייך לסדר], וא"כ לכאורה היה לנו לבין בקידוש רק לבחי'

המוחין דקטנות שני וגדלות שני ותו לא, דקטנות א' לא נכנס עתה, וגדלות א' נכנס ע"י קדושת היום. והנה האר"י סתר דבריו, דתחילה כתב 'האמנם גדלות הא' דרכו ליכנס תמיד מאליו כשאר לילי יו"ט ושבת ואין לורך לבין זו על הכוס', ושם כתב 'ותכוין כי מכל שכן שכבר נכנס בתחילה גדלות הא', והוא תימה.

והנה אם נאמר שכוונתו לומר שאף שנכנס מאליו מ"מ לריך לבין אליו, דבר זה לריך ביאור, דלשם מה יש לנו לשבץ ולכוין צמה שכבר נכנס ע"י קדושת היום, והנה דבר זה אנו מכוונים לאורך כל הסדר, שצכל כוס וכוס יש לבין כבר נכנס ע"י קדושת היום גד"א וכו', ולמה זה. ואין לומר שהוא צדי שדע היכן אנו אוחזין בהמשכה, שהרי א"כ היה לנו לבין כך צכל שבת ושבת ג"כ על אותו הדרך, דהיינו שכבר נכנס צששת ימי המעשה מוחין אלו ואלו, ועתה אנו ממשיכין מוחין מוספים, והרי זה אינו, וא"כ מפני מה דוקא צליל פסח נעשה סדר זה.

ואכן, הרה"ק ר' חיים שאול דוויד זי"ע, מפני קושיא זו וקושיות מוספות ב, כתב לחדש, דבקדושת היום נכנסים מוחין דגדלות ראשון רק מלד האח, ועתה ע"י קידוש יכנסו מוחין דגדלות א' דצחי פנים, דהנה צכל מוחין יש צו צחי פנים וצחי א', וצדך צכל אין הכוונה נחלקת לב', אלא שמכוונים לפנים והאח' עולה עמו, אמנם כאן יתחלקו לב', [ויש לפרט דבריו, דכל צחי א' אפשר להצחינה כצחי ו"ק, וצחי הפנים כצחי ג"ר, וכן אפ"ל צצחי הארה ועלמות, וא"כ נאמר דההארה והו"ק נכנסים צעת קדושת היום, אמנם העלמות והג"ר, יכנסו ע"י היין והמלות], אמנם דבר זה הוא חידוש, וצפשטות שאר המקוצלים לא סבירא להו לפרש כן.

אמנם, השמן ששון ס"ל דמוחין דגדלות א' יש לבין צמחשצה צעלמא, שדיינו שנחשו צ (קודם הקידוש) שכבר נכנס גדלות א' דיסודית צעת קדושת היום ואי"ל לבין צזה צכל הפרטים דכ"ל למ"א, אמנם הרה"ק **רבי וידל קוינקא זי"ע** א"ס"ל אחר אריכות דברים וראיות מהסידור ומסדר ההגדה שיש לבין צזה כמו צשאר המוחין כלומר צכל הפרטים דכ"ל למ"א, אמנם שאר המקוצלים ס"ל דהכוונה הוא רק צדרך 'שכבר נכנס'.

ונראה לצאר טעם הדבר על זה הדרך, דהנה כתב האר"י (עי' שעה"כ דרושי תפילין דרוש צ) צענין כתיצת פרשיות דתפילין, שלמעשה לריך הסופר לכחוצ כל הד' פרשיות ציום אחד ללא הפסק צנתיים, אך, מכיון שדבר זה קשה וכמעט שאינו שייך צמציאות, ע"כ כתב האר"י עלה לזה, והוא, שכאשר צא הסופר להמשיך כתיצתו אחר שהפסיק, יכוין צמחשצתו מה שכתב אצמול ושעתה הוא ממשיך לכחוצ, וע"י כוונתו זו נחשצ כאילו הכל נכתב צפעס אחת. ולפי

עיונים והוספות

בב. וכן עפ"י שיטתו דס"ל שאין לבין כוונות פירושו של דבר שאכן נכנס עתה ממוחין אלו, ללא צורך, וא"כ אם מכוונין בגד"א שכבר נכנס דאל"כ לא היינו מכוונים בהם.

זה יש לבאר כאן ג"כ, שמכיון שנלמד להמשיך כל המוחין צפעת אחת, וכמו שכתב האר"י כן לעיל, והרי המוחין דג"ר כבר נכנסו ע"י קדושת היום, וא"כ מה מוכל לעשות צדדי שיכנסו כל המוחין צפ"א, וע"ז בזה העלה הג"ל, לכיון מה שכבר נכנס ע"י קדושת היום, וזוהי נחשז שכל המוחין נכנסין צפ"א.

ואכן, דבר זה שיש לכיון כל מה שכבר נכנס בכל פעם כן הוא בכל מקום ומקום, ואף יותר, שהנה צכום ראשון נמשכו רק מוחין דג"ר שכבר נכנסו ע"י קדושת היום ומוחין דקט"צ וגד"צ, אמנם צכום שני, שהוא כבר לאחר אכילת הכרפס, שבו נכנסו כל המוחין דקטמות ראשון, וכמו שיתבאר בעזה"י בהמשך, יש לכיון שכבר נכנס קט"א ע"י הכרפס, וכבר נכנס גד"א ע"י קדושת היום, ועתה אנו מכוונים להמשיך קט"צ וגד"צ, וכן צכום ג' וד'.

ועוד י"ל, דהנה צדרושי ק"ש שעל המטה כתב האר"י (דרוש ד), שע"י שהלדיקים מכוונים הרי זה נחשז כאילו שהם עשו את הצחינה שכיוונו אליה, ואף שהיא נעשית מאליה, וכמו כן יהיה כאן צגד"א, שאע"פ שנכנס מאליו, מ"מ ע"י כוונתנו צו, נחשז שאנו פעלנו כל זאת.

יז.

איך לבוין גדלות ראשון באכילת המצה

והנה כ"ז שאמרנו שיש לכיון גד"א צדרך שכבר נכנס, הוא רק צעת שתיית הכוסות, אמנם באכילת המלה אין לריך לבוין צזה, והטעם הוא, דכבר צעת הכוסות אנו מכוונים מוחין דגד"א הן דיש"ס והן דתצונה, ומכיון שכבר היתה לנו כוונה צהס, אי"ל לשוץ ולכוונס צמלה, וצפשטות יש לומר הטעם, מכיון שצעת קדושת היום נכנסו יחד, גם הכוונה צהס תהיה יחד, ולכן מכיון שהתחלנו לכיון גד"א צכוסות, שוב יש לכיון צהס גם למלות, וכן צהמשך.

אמנם יפלא מעט מזה על דברי הרח"ש, שצשלמא לדידן שכל ענין הכוונה הוא צכדי שיכנסו המוחין על הסדר, אף שעדיין יש מקום לתמוה אף לדבריו, דמה ענין ושייכות יש למוחין דאימא עם מוחין דאצא, שהרי היין הוא מוחין דאימא, מ"מ אפשר לידחק צזה. אמנם לדברי הרח"ש שצקדושת היום נכנס רק צחי' אח' ועתה נכנס צחי' פניס, למה יש לכיון ציש"ס וצתצונה יחד, והרי אנו עתה עוסקים להמשיך פניס דגד"א דתצונה, ומה ענין חיבור ושייכות יש להם עם גד"א דיש"ס, שהרי צצחי' הפניס כלל לא נכנסו יחד.

יח.

זמן בוונת גדלות ראשון

ויש לברר מתי זמן כוונה זו, צסידור היר"א כתב לכונו קודם השתיה, וצסידור הרצ קוינקא נכתב לכונו עוד קודם הקידוש, וכן סידרו הרצ הלל צסידורו 'אהצת שלום', אמנם המנהג הוא ע"פ סידור היר"א. אלא שיש להקשות לשיעת הרצ קוינקא זי"ע, שהרי הצירורין דגד"א מחצריין צעת הצרכה, וא"כ איך אפשר להמשיך מוחין דגד"א עוד ערס שנעשו הצירורין, וצשלמא להרחש"ד דס"ל דגד"א דאח' נכנס ע"י קדושת היום וע"י הכוסות הוא דצחי' פניס,

י"ל דהפנים יכנסו אחר הצרכה והצירורים, ורק האח' דגד"א יכונו צו קודם הקידוש, אמנם
אם נאמר שיש לכון כל הגד"א קודם הצרכה, לא אתי שפיר.

יט.

מתי זמן בירורי גד"א לשיטת הרש"ש

[ומעתה יש לדון מתי הוא זמן צירורי המוחין האלו. הנה כתב הרש"ש בהקדמתו לקידוש
דפסח (למהדו"ק), וז"ל **זיכוין להעלות מ"ן מצירורי אורות וכלים דה' פרלופי**
צינה דז"ן דיעקב ורחל' וכו', ומתחילה נבאר דצ"ו, הנה, הז"א מקבל מוחין מישסו"ת
ומא"א עילאין, וכשמקבל מישסו"ת נצחן דבר זה לצינה, וכשמקבל מא"א עילאין נצחן זה
לחכמה'. וזהו כוונתו פרלופי 'צינה', היינו מוחין דיססו"ת. ומה שכתב 'ה' פרלופין' פירוש,
דהנה צינה (וכן בחכמה) יש צ' צחי' קטנות וגדלות, וקטנות כולל חג"ת ונה"י, וגדלות כולל
כח"צ, ולדברי הרש"ש אין הכוונה שצקטנות יש רק ו' ספירות וצגדלות נוספים עוד ג'
ספירות, אלא שפרלופי הקטנות נצחן לצ' פרלופין שלמים, פרלופי הגה"י הנקרא מלכות, ופרלופי
החג"ת הנקרא ז"א, וצגדלות יש צו ג' פרלופין שכל ספירה הוא פרלופי צפני עלמו, והיינו
צינה חכמה וכתר, וא"כ יש לנו צינה (ישסו"ת) ה' פרלופים כנגד מל' וז"א, או"א ואריך,
והיינו שכל פעם שיש המשכת מוחין דקטנות, הרי שהוא נפרט צסידורים לצ' פרלופין חג"ת
ונה"י, וכשיש המשכת מוחין דגדלות הרי הוא נפרט לג' פרלופי כח"צ, וכן הוא לעולם וצכל
מקום.

ומ"ש שיש לכון להעלות מ"ן מצירורי אורות וכלים, פירוש, שכל פעם קודם המשכת מוחין
מוטל עלינו לצרר הצירורים השייכים לאותם המוחין העתידיים ליכנס. ומעתה תעלה לנו
כוונתו דקודם הקידוש צו אנו רואים להמשיך מוחין אל הז"א, א"כ יש לנו מקודם לכון
הצירורים השייכים למוחין אלו, והם ה"פ הצינה.

ומעתה נתנה ראש לבאר דצ"ו, דהנה קידוש הוא כוס ראשון מד' כוסות, שצו עפ"י הנתבאר
דצ"ו האר"י נכנס צו מוח הקט"צ וגד"צ צלצד, דקט"א יכנס רק צכרפס, וגד"א
כבר נכנס צקידוש היום, וא"כ יש להקשות, מהו זה שכתב שיש לכון צצירורים צה' פר' הצינה,
והרי קט"א לא נכנס עתה וגד"א כבר נכנס, ולמה יש לכון צזהם.

והנה בשלמא לענין קט"א שנכנס רק צכרפס, אפשר ליישצ עפ"י דצ"ו השמן ששון [והוצאו
דצ"ו לעיל], שאעפ"י שהמוחין דקט"א נכנסין רק צכרפס, אמנם ס"ל דהצירורים נעשין
כבר צקידוש, וא"כ מוצן שפיר, שהרי עתה הוא זמנו של צרורי הקט"א להעלות, אמנם צירורי
הגד"א יקשה, דלמה לנו לכוונס. וצזה נלמד לתרוו של הרח"ש דוויך זי"ע שחילק פרלופי הגד"א
לצ' פנים ואח', והאח' נכנס צקדושת היום, ועתה נכוין לצירורי הפנים, אמנם כבר נתבאר
דצ"ו זה הינו חידוש, וצפשטות המנהג הוא לכון שצבר נכנס וכמו שנתבאר, וא"כ קשה עלינו
קושיא דלעיל]

ב.

המשך סדר בום ראשון דקדש

וזזה סדר כוונת בום א', תבויין בתחילה אל קטנות הב', שהרי כגד"א אין לריך לכיין כ"א דרך ש'כזר נכנס. והוא, ר"ל, מוחין דקט"ז, ענין הכום בעצמו, והיד האוחזת בו שהוא בחי' מעשה, ותבויין כי ה' אצבעות יד ימינך אשר עליהם יושב הכום הזה כ', הם בחי' הקטנות הב' שהוא הכלים והלבושים של חג"ת דאימא, וכזר נתזאר דזר זה לעיל, אשר צדוש זה קורא האר"י למוחין דישסו"ת קטנות וגדלות א' נה"י, ולמוחין דאו"א עילאין קטנות וגדלות ז' חג"ת. הנכנסין עתה בז"א, ותבויין כי מכל שכן שבבר נכנס גדלות א' בנז', ולעיל הוצאו צזה דעות והרי סיכומם צקלרה, א. שיש לדיע צמחשצה צעלמא שכזר נכנסו מוחין דגד"א, ותו לא לריך מיד. צ. לכיין כצשאר המוחין, אלא דרך ש'כזר נכנס. ג. דצקדושת היום נכנסו אח' דגד"א, ועתה נכנסים מוחין דפנים דגד"א.

והגה מפשטות לשון האר"י הק' נראה, שטלס אחזת הכום הוא הכנסת מוחין דקט"ז, ופלא הוא שהרש"ש ותלמידיו לא הסכימו עם פשט הדברים האלה, וס"ל דהוא רק רמז צעלמא [וראה עוד להלן]. ואולי י"ל צכוונתם, דהנה צהמשך הדוש כותצ האר"י שהה' אלצעות הם כנגד קטנות א', והוא פלא, שהרי אין לו רשות להכניס מוחין דקט"א לפני גד"ז, אלא י"ל שזהו רק רמז צעלמא, וא"כ י"ל, דכמו שקטנות א' הוא רמז צעלמא, כמו כן הקטנות הב' הוא ג"כ רק רמז צעלמא.

בא.

הרמזים בכום עצמה

ותבויין, מאחר שציארנו שהכום רומזת למוחין דקט"ז, מציא עתה האר"י הק' רמזים לרמז על מוחין דקט"ז. כי הכום עצמו הוא בגימט' אלהים, שהוא הקטנות הב', אמנם הוא בבחי' תמורתו שהוא שם אבדט"ם בנ"ל, דכל אות מתחלפת צאות הקודמת לה, וראה לעיל וחה' אצבעות יד ימינך, הם סוד ה' אותיות אבדט"ם. וא"כ יש כאן צ' רמזים לענין קט"ז, הן צצחי' הגימ' של הכום, והן צה' האלצעות האוחזת צכום, ויש להצין מפני מה נלך להציא צ' רמזים לדזר אחד, וליישצ זה מוסיף המהרח"ו וכותצ. ונלע"ד

עיונים והוספות

המקובלים הספרדיים, אמנם הר"י צמח כתב משם האר"י שיש לכום לישב על כף היד והאצבעות יסובבו אותה, ובדרך זו נהגו רבים מתלמידי הבעש"ט הק', ולעניין המנהגים, יש שנהגו גם כן לעשות לכום כעין שושנה, והוא על פי דברי הוזה"ק (שם) שהכום דומה לשושנה.

כג. אגב גררא נאמר צורת אחיזת הגביע בעת הקידוש. הנה בעניין זה רבו בו המנהגים. והנה, בזה"ק (ח"א א. א.) נאמר שיש להכום לישב על ה' האצבעות, ובפשטות הכוונה על קצה האצבעות, וכן איתא מהאריז"ל בשמונה שערים (שער מאמרי רשב"י פ' בראשית) שהכום תשב על האצבעות, וכן נהגו

ששמעתי ממוז"ל, כי ה' אצבעות הם קטנות הא', והבום הוא קטנות הב', והשתא א"ש, שהרי אין כאן ז' רמזים לדבר א', כ"א ז' רמזים לז' ענינים, הן לקטנות א' והן לקטנות ז', דשניהם הם שמות אלה"ם, ונרמזים כ"א במקומו.

אך דבר זה עיון זיכור, שהרי עתה צעת הקידוש אין לנו מכווין כלל וכלל בקטנות א', מפני שיש צוה סכנה לאחזת החי' בקדושה, ואיך יתכן שנעשה לזה רמז עתה [וראה גם לעיל]. ואפשר לומר, שזהעלמה יש לידע שטוד יכנסו המוחין דקטנות ראשון אע"פ שאין עתה מקומו, ואף יש צו סכנה מ"מ רמז בעלמא שפיר דמי, והוא כמו דאמרי' 'להזהיר גדולים על הקטנים', דהיינו לידע צומן שנכנסין מוחין דגדלות שטוד יכנסו גם מוחין דקטנות, היינו שאף צימי הגדלות יש לזכור שטוד יגיעו ימי הקטנות.

והרה"ק בעל הדברי שלום ז"ע (שאלה לה) מיישב צאופן אחר, הגה צכום א' נכנס כל קו ימין חוץ מקט"א, ואח"כ בצרפס נכנס גם הקט"א דכל הצחינות היינו חח"ן בג"ה דת"י, ולפי זה יש לזכור האם צכום ז' והצאין אחריו יש לכין שכזר נכנס קט"א ע"י הכרפס וכזר נכנס גד"א ע"י קדושת היום ועתה נמשך קט"ז וגד"ז, או שמא א"ל. ואפשר לומר שאכן זוהי כוונת המהרח"ו שיש רמז צה' אלצעות נגד קט"א, לומר שצשאר הכוסות [חוץ מכוס א'], יש לכין שכזר נכנס קט"א ע"י הכרפס, וע"כ נרמז צחי' ז' צרמז זה.

אמנם מדברי רבינו **השמן ששון** (אות י, וראה גם בצפרו פתח עינים פג:) משמע דיש לחלק בין ענין הצירורים לעלם המוחין, שאכן לגבי המוחין הם נכנסים שלא כסדרם, וקט"א יכנס באחרונה, אמנם לענין הצירורים לריכין להתצרר דווקא כסדרן, וראה גם בהקדמת הרש"ש (מהדו"ק) דס"ל שיש לכין צ'קדש' צצירורים דה"פ צינה, והנה קט"א הם צ"פ חג"ת ונה"י, וגד"א הם ג"פ הכח"ז, וא"כ משמע מדבריו ג"כ שיש לזכור כזר צכום א' צירורי הקט"א, וכדברי השמן ששון, וצדצרים אלו יתישב הענין, דהרמז לקט"א שנכתב כאן הינו לגבי הצירורים, ולא חלילה לענין המוחין עלמם.

אבל, אין לפרמוד ע"ז, אלא על מה שבתבתי, ר"ל, שחוזר צו המהרח"ו ממה שהציא משם האר"י, ואין לעשות שום רמז למוחין דקטנות א', אחר שאין זה מקומו וגם חשש סכנה וכנ"ל, אלא יש לסמוד רק על מה שכתב לעיל שיש כאן ז' רמזים לענין הקטנות ז', כי מצאתי בכתוב בקונט' מן העת ששמעתי מפי מוז"ל.

ואמנם פשוט הוא, כי אף במוחין דקטנות יש בהם עצמות, ר"ל עלם האור. וכלים, הם לבושי האורות, והיינו שגם בקטנות יש צו ז' צחינות מוחין ולבושים. שהם האורות שבתוכם הנקראים מוחין ממש, והכלים שהם הלבושים שלהם. והנה הכלי הוא הבום בנזכר, ר"ל שהכום הוא רמז אל לבושי המוחין. והמוחין הם היין שבתוך הבום, שהיין הוא רמז אל המוחין עלמן. והוא ג"כ שם אברט"ם, דהן הלבושים והן המוחין הם שמות אכדט"ם, דצקטנות שמות המוחין והלבושים הם אותם השמות. כי הנה היין בגי' ע', ואם תחברוהו עם המשה אצבעות האוחזים בו הרי ע"ה, במנין אברט"ם עם הכולל, הרי לנו

עשה ג' רמזים אל מוחין דקט"ז, א. ה' אלצעות כנגד ה' אותיות דשם אכדע"ס. ז. הכוס שהיא צגי' אלהי"ם, אלא שהיא צצחנית תמורתו, [ומתחילה רלה המהרח"ו לומר שא' נגד קט"א וא' נגד קט"ז, ודחה מהלך זה]. ג. היין שצחוך הכוס עם ה' אלצעות צגי' שם אכדע"ס, אלא שכאן הוא רמז אל המוחין עלמן.

וגדלות הב' נכנס על ידי הדיבור ועל ידי הכוונה של ברכת הקידוש וברכת היין, פי', שגדלות ראשון נכנס מאליו ואינו נלך לכוונה כ"א בדרך 'שכזר נכנס' וכדלעיל, וקט"ז נכנס ע"י הכוס שהוא רמז לעלמות האור וללבושו וכנ"ל, ועשה מצאח כניסת מוחין דגדלות שני, והנה שמות המוחין דגדלות הם הוי"ה צמילוי, וצחכמה הוא צמילוי דע"ז וצצונה דס"ג, וע"כ כאן שהוא קו ימין היינו חכמה הוא הוי"ה דע"ז, והרמז אליהם הוא ע"י הזכרת שם ה' ומכווין צו לשם הוי"ה דע"ז.

ולכן תבין בהיות שבברכות אלו שהם הוי"ה דע"ב דמילוי יודין, כי מילוי יודין הוא במוח החכמה בנודע, ויש לתמוה, הרי בקידוש נמשכו ג' צחי' מוחין גד"א, קט"ז וגד"ז, ולמה הכוונה דווקא צמוחין דגדלות ולא דקטנות שגם הם נמשכו, וצפשו הפירוש הוא, שמכיון והמוחין הגדולים ביותר שנמשכו הם מצחי' גדלות ז', ע"כ מכוונים בהם. וחרי ביארנו מילת קדש.

כב.

זמן כניסת המוחין

והנה שומה עלינו לזכר, צאחה פעם כשמזכיר שם הוי"ה יכוון צו להוי"ה דע"ז, דהרי יש בצרכת הקידוש ג' צרכות, צורא פרי הגפן, צרכת אשר צחר צו דקידוש עלמן, וצרכת שהחיינו, והנה צהגהות וציאורים (אות יא) הציא הגהה משם מהר"ם פאפרוש, אמר מאיר, מסופק אני צאחה צרכה מהם אס צקידוש, אס צצפה"ג, אס צשהחיינו, ונ"ל שטוב לבין צכל הג' צרכות, כי צצר נתצאר כי מוח זה מתפשט צכל קו ימין וצו ג' פרקים, ונ"ע. ר"ל, שהוא מסתפק מתי זמן כניסת מוחין דגד"ז, צאחה מהג' צרכות, וע"כ ס"ל שיכוין צג' הצרכות, מכיון ומוח החכמה מתפשט צכל הג' פרקים חכמה חסד ונלח, א"כ יש לבין ג' פעמים כנגדם, וצכל צרכה יכנס פרק א' צז"א.

אמנם שיעת הרש"ש אינה כן, דהנה עלם כניסת המוחין הכתוצים צדצרי האר"י זמן כניסתם הוא צעת השתיה אחר אמירת הצרכה, ומה שכתב שיש לבין צאחית הכוס צצר נתצאר שהוא רמז צעלמא, ואינו ענין לכניסת המוחין עלמן, ומה שכתב שגד"ז נכנס ע"י הדיבור והכוונה, יש לצאר דכוונתו על עצודת הצירורים וכניסת המקיפים, דהצירורים הרי נעשים צמילת 'מלך העולם', והמקיפים נכנסים צסוף הצרכה. אמנם יש שרלו לומר שזמן הכנסת מוחין דגד"א תהיה צעת אחית הכוס, ואכ"מ.

ומעתה יש לנו לדון מתי זמן העצודה דצירורים ודמקיפים, דהרי יש כאן ג' צרכות, והנה צרכת שהחיינו אינה ענין כלל לעצודות אלו, ומעתה נדון דהנה לשיעת הרש"ש צכל

כוס וכוס יש הן מ"ע דאורייתא, והן מ"ע דרבנן, וכגון צרכת קידוש ס"ל להרש"ש [וכשיטת חבל ראשונים] שהוא דאורייתא, וא"כ ידוע הכלל שמ"ע דאורייתא המשכת לזו"ן הגדולים, וא"כ בצרכת הקידוש 'אשר צחר צנו' תהיה הכוונה הן בצירורים והן צמקיפים לזו"ן הגדולים, אמנם צרכת 'צורא פרי הגפן' שהוא מ"ע דרבנן שצו הכוונה הוא לזו"ן הקטנים, א"כ תהיה הכוונה בצרכה זו לזו"ן הגדולים, וא"ש. ואף שצרכת צופה"ג שהיא דרבנן נאמרת ודס לצרכת קידוש שהיא דאורייתא, מ"מ אין הסדר מוכרח שיהיה דאורייתא קודם לרבנן, ויתכן שיהיה אף להיפך.

ועתה נצאר שיעת הרש"ש צענין המשכת המוחין, והנה צשיטתו ישנן צ' שיטות עיקריות, הנקראים מהדורה קמא ומהדורה צתרא ויש בהם כמה וכמה חילוקים, וכן הוא בכל השנה כולה אמנם צפסח ישנן עוד חילוקים ציניהם, והגוגע לעניינינו הוא, דצסידור הרד"ס שהדפים הרה"ק ר' חיים שאלו זי"ע הנקרא 'כוונות צמניות -שר שלום', שס אי' דיש לכיון ג"פ כל הכוונות, ע"ז הסדר, תחילה צעת אחיצת הכוס יכוין כל הכוונות צאור פנימי צצחי' ל', דכל צחיות המוחין יש בהם לל"מ, ל"מ היינו אורות מקיפין, ול' הוא אור פנימי, ומוחין אלו דל"מ הם הנכנסין עתה צעת אחיצת הכוס קודם הצרכה, דכל מלוא צצמטשה, היינו עלס האחיצה, הוא צאו"פ. ופעם צ' בצרכה, יכוין כל הכוונות שוב צצחי' אור מקיף שנמשך לז"א, ופעם ג' צעת השתיה, שוב יכווין כל הכוונות להמשיך המוחין אל הנוק', דהיינו שמחלקים את ההמשכה לצ', לז"א צפ"ע ולנוק' לצדה. וראה צספר שצרי רחמים לתלמיד הרח"ש דוויך זי"ע שכתב לחדש עפ"י ראיות שמציא, שאו"פ נחשב לצחי' אח', ואור מקיף נחשב לצחי' פנים.

אמנם שיעת המהדו"צ אינה כן, והיא, שאין מחלקים את האו"פ מהאו"מ והכל נמשך צפ"א, וכן שאין מחלקים את המשכת המוחין לז"א ולנוק' צפ"ע אלא לשניהם יחד, וצעת האחיצה אין מכווין כלל, ואף שפשט לשון האר"י משמע דקט"צ הוא צעת האחיצה מ"מ להלכה למעשה אין מכווין צעת האחיצה, וא"כ מעתה הכוונה תהיה צעת הצרכה הוא עבודת הצירורים, וצעת השתיה להמשיך המוחין או"פ ואו"מ לז"א, ומשם אל הנוק'.

הנה נצבאר שזמן הכנסת המוחין הוא צעת השתיה עלמה, והנה עפ"י ר' א"א להספיק לכיון כל הכוונות צעת השתיה, מה גס שזמן שתית רציעית הוא קלר ציותר, ואס יכוין לאחר שתייתו אי"ז נחשב לכוונה, וכמוצא צספר סוד יכין וצועז (פ"ח) להרה"ק ר' מאיר מרגליות זי"ע תלמיד הצעש"ט זי"ע, וז"ל, ולא כמו שפושט להפך שאומרים התיצות תחילה ואחר כך מכוונים פירוש המלות, וכמדומה שלא תקנו צזה כלום, כי מה דהוה הוה שכבר אמרו התיצות צלא כוונה, והס כגוף צלא נשמה וכו', ע"כ, הרי שהמכוון לאחר הפעולה אינו נחשב לכוונה. ולשתות מטע מטע עד שיגמור לכיון, אינו נכון ע"פ הלכה. והנה אפשר לכיון אחר הצרכה קודם השתיה, ואין דבר זה נחשב להפסק, אמנם העלה העוצה ציותר היא להתחיל צכוונה צעת השתיה, ולהמשיך אח"כ, ואז נחשב הכל כצעת השתיה מכיון שהתחיל צצמנו.

בג.

עבודת הבידורים דליל פסח

[ומעתה מאחר שזכינו לצאר סדר ה'קדש', ניתנה ראש ונשוצה ונצאר דצרי מרן הרש"ש זי"ע אשר דיבר בקדשו צענין סדר פסח, ונצרר בדצרינו מה שעטון צירור. ותחילה נצאר ענין 'מעצב הצרכה', ונאמר בקילור סדר זה דכל ימות השנה. מתחילת הצרכה ועד תיבות 'מלך העולם' הוא הנקרא 'תשלום מוחין דיניקה', פי' שהזו"ן הם מתוקנים מששת ימי צראשית צנפש ורוח שלהם, ועלינו מועלת העצודה להמשיך להם מוחין דנשמה חיה ויחידה, וצתחילת הצרכה אנו ממשיכים להם מוחין הנקראים 'תשלום מוחין דיניקה', היינו שמו"ל א' הם מוחין היינו מצחי' הנשמה, מצחי' הג"ר, ומו"ל הצ' הינם יניקה דהיינו הו"ק שלהם, וגם הו"ק דנשמה מתוקן בחלקו, וע"כ יש לנו להשלים את כל חלקיו שיהיו כל צחי' היניקה שצו מתוקנות, וזה הוא הנק' 'תשלום מוחין דיניקה', וצחי' זו היא מוחין דקטנות א', ומוחין אלו אנו ממשיכים מתחילת הצרכה ועד לתיבות 'מלך העולם',

ואח"כ צאמירת 'מלך העולם', יש לכון להעלאת הצירורים, היינו צירורי כלים ואורות דרפ"ח דמלכים, דאיתו פרלוק שצו אנו רואים להמשיך מוחין חדשים, וסדר הכוונה הוא כידוע, שמעלים הצירורים מעולם לעולם, ע"י שכל עולם מצרר הצירורים הנארכים לעולם שעל גציו, וכן עד"ז עד שעולים היצירורים לרום המעלות. ודרך העלאה הוא ע"י מסירות נפש, והעטם לזה, שהרואה לקבל מוחין חדשים לריך מקודם לעצוד צעמנו ולזכך את גופו, והדרך הוא ע"י עבודת מס"י, ומקבל על עצמו ד' מיתות צ"ד, ועי"כ יוכל לקבל את המוחין החדשים.

ואחר שהעלנו את הצירורים עד לרום המעלות, אזי אנו מכוונים לזווג ע"צ ס"ג דא"ק, ואזי ממשיכים י"ם דמ"ה ממלח דא"ק, ותשלום ע"ס דצ"ן מעינים דא"ק, וצתוכס הנגרנחי' שהם ההוי"ת והאהי"ה המנוקדים עם אור העעמים ואור הא"ס צ"ה, ואח"כ אנו חוזרים להמשיכים מפר' לפר', כאשר כל פר' לוקח המוחין המוצחרים השייכים לו, והשאר נמשך עד שמגיעים אל הז"א. וצאופן רגיל, אזי תחילה נמשכים מקיפי חכמות וצינות ו"ק ומלכויות דל"מ דאצא ויש"ס אימא ותצונה, ואח"כ צשעת המעשה (צצרכה שיש צו מולה מעשית) נמשך האור הפנימי הנקרא ל' דלל"ס דחכמות וצינות ו"ק ומלכויות דא"א וישסו"ת.

וכל זה איירי צצרכה רגילה עפ"י מעצב הצרכה, אמנם צליל הסדר (וכן צזמנים אחרים) ישנו דצר נוסף, והוא, המשכת מוחין לז"א, היינו שאחר שנתצררו הרפ"ח וכו', נמשכים מוחין חדשים לז"א ומגדלים אותו, פי' דאם נמשך מוחין מישסו"ת נתגדל על פרלוק הנשמה, ואם המוחין הם מאו"א הרי נתגדל על פרלוק החיה, ואם מקבל מוחין מן הכתר נתגדל על פרלוק היחידה, וכבר נתצאר סדר ההמשכה אל הז"א צאזיה אופן הוא, וכן מה הם המוחין הנמשכין צליל הסדר.

והנה, אותם המוחים הפרעיים גם הם לריכים צירורים, וצזמן שמצררים את המוחין הנמשכים בכל צרכה וצרכה, צאותו זמן גם מצררים את המוחין המיוחדים לאותו מולה פרעית.

אמנם מה שיש לדון עתה הוא, הנה בקידוש דליל פסח יש ג' זרכות, א' זרכת זפה"ג, ז' זרכת הקידוש, ג' זרכת שהחיינו, ויש לחקור זאיזה זרכה נעשין הזירורים של המוחין המיוחדים לליל פסח.

והנה, זרכת שהחיינו אין לה כלל שייכות עם המוחין, וע"כ לא זה נעשין הזרורים, וזרכת זפה"ג, הנה זר"ן (פסחים כז. מדה"ר) א"י שזרכה זו היא זרכת הנהגין ואינה חלק מן הקידוש, אמנם הרש"ש פליג וס"ל דגם קידוש דיו"ע הינו מלות עשה דאורייתא, והרי הוא חלק מהקידוש ואינו זרכת הנהגין גרידא, כ"א זרכת המלוות, וא"כ יש לנו כאן ז' זרכות שזבה אפשר לעשות עצודת הזירורים זרכת הגפן וזרכת הקידוש, וכזר נתזאר לעיל שלדזרי הרש"ש זכל כוס וכוס יש ז' המשכות הן דאורייתא לזו"ן הגדולים והן דאורייתא לזו"ן הקטנים, וא"כ זרכת הגפן דהוי דרזקן ימשכו זו המוחין לזו"ן הקטנים, ואילו זרכת הקידוש דהוי דאורייתא תהיה ההמשכה לזו"ן הגדולים.]

בד.

תשלום מוחין דיניקה דליל פסח

[**הנה** יש מקום לחקור, דזאופן רגיל זתחילת הזרכה מכוונים להמשיך תשלום מוחין דיניקה היינו קטנות א', וזבה אין נעשין זירורים שהרי זתחילתם רק ז'מלך העולם, אמנם זליל פסח, שזו אין נכנסין מוחין דקטנות א' כ"א לזסוף אחר שנכנסו מוחין דגדלות ז', והוא לסיזת פחד אחיזת החי', יש לידע איזה מוחין נמשכין זתחילת הזרכה עד מלך העולם, והאם יש לזרר זבה זירורים. והנה, זסידורים הדפיסו שיש לכוין זתחילת הזרכה זמקום למוחין דקט"א למוחין דקט"ז, ועתה נשאר לזאר מה עם הזירורים הנזרכים להם, שהרי זכל השנה אין נכנסים מוחין אלו כ"א ע"י זירורים וא"ך יכנסו עתה ללא עצודה זו.

והנה, זקריאת שמת דליל פסח (שהרי זתפילת ערבית נכנסין כל המוחין, וגם שם קטנות א' נכנס לזסוף, וכפי שיזאר להלן זעז"ה) שזאופן רגיל זמילת 'ישראל' מכוונים ל'תשלום מוחין דיניקה' ואין נעשין זבה זירורים, ואילו זליל פסח, מחמת פחד אחיזת החי', אנו ממשיכים מוחין דקטנות ז', ועדיין לא נעשו הזירורים, שהרי הם נעשים רק זמילת 'אחד', וא"כ חזינן להדיא שאין לריך זליל פסח לעשות זירורים לקטנות ז', וא"כ גם זזרכה הזירורים הם רק לגדלות ז', וכן משמע מהרש"ד עפ"י הסדר שסידר זסידור ליל פסח.

והנה, זסידור כוונות זמניות (י"ת) נחלקו זזה הרש"ש דוויך זי"ע עם רזינו אליהו לעגימי זי"ע, מה הם הכוונות שמכוונים זתחילת הזרכה וזהמשכה, ונזיא את לשון קדשו, ונזאזרם זס"ד, וזל"ק, נלע"ד שד"ה, שלריך לכוין זמטזע הזרכה של אכילת מלה שהיא זרכת המלוות עד מלך העולם נה"י וחג"ת קט"ז דאזא, וזמלך העולם להעלות הרפ"ח דגד"ז וגם דקט"א, וזתשלום הזרכה ימשך ל"מ דאזי"ע דגד"ז, וע"י אכילת המלה שהיא עשיית המלה ל' דללס דגד"ז, ואח"כ יכוין להמשיך קט"א אשר כזר העלה הרפ"ח דיליה זמלך העולם וכו', כנלע"ד, עכ"ל.

ציאור הדברים, דס"ל להרח"ש דתחילת הצרכה מכיון ואינה יכולה להיות בקטנות א', שלא רק מוחין א"א להכנים קטנות מתחילה, אלא גם עצודת הצירורים אין יכולים להתחיל העצודה עם קט"א מתחילה, וע"כ היא בקטנות ז', וצמלק העולם הצירורים הם דגד"ז ודקט"א, דגד"א נכנס ע"י קדושת היום וכבר כיוונו זהם צכוסות, וקט"ז כבר נכנס בתחילת הצרכה, ואח"כ יכוין להמשיך ל"מ, דהיינו מקיפין דגד"ז, וצאכילה ל' דגד"ז, ורק אח"כ מוחין דקט"א.

ומעתה נמשיך לדברי רבינו אליהו לעגימי וז"ל, ולי אני הצעיר נלע"ד, אפשר אם יראה צעיני ה', שכל המוחין הנמשכין צמלה צין דקט"ז דאצא צין דגד"ז הן דקט"א, יכוין להמשיך עיבור וייקרה של כל אחד ואחד, שהם נה"י וחג"ת דכא"ו, מתחילת הצרכה עד מלק העולם כידוע, והגד' דכל אחד מהג"ל שהוא פר' כח"צ דכא"ו ימשיך הל"מ שלהם צתשלוס הצרכה, והל' שלהם צאכילה וכו', ודו"ק כי קלרתי, וכן דעת הצברים הי"ו, ומה שנלע"ד כתצתי ואם שגיתי אח"מ, עכ"ל.

פירוש הדברים, דס"ל דיש לקחת כל המדריגות הנמשכים בצרכה זו שהם, קט"א, קט"ז וגד"ז (שהרי גד"א נכנס ע"י קדושת היום), ולחלק כ"א מהם לצ' חלקים, חלק תחתון חג"ת ונה"י הנקרא פר' דיניקה, וחלק עליון כח"צ היינו פראוף הגדלות, וצזה יוצן סדר הצרכה, דתחילת הצרכה היא צו"ק דכל מדריגה, ותשלוס הצרכה הוא צג"ר דכל מדריגה, ואז הוא המשכת ל"מ שלהם, וצמטשה היינו צאכילת המלה הוא מוחין דל'. ואף שעתה יולא שנמשך מוחין דקט"א עוד קודם שגמר ליכנס מוחין דגד"ז, מ"מ ס"ל דמכיון ואינו נכנס צפ"ע, דדוקא צצרכה רגילה שנכנס קט"א לצדו עד מלק העולם, יש פחד מהחיל', אמנם עתה שנכנס יחד עם מוחין דקט"ז וגד"ז אין חשש.

אמנם מדברי ה'שמן ששון נראה דאין שינוי צעלם הצרכה צין פסח לכל השנה כולה, ומתחילת הצרכה עד 'מלק העולם' הוא צקט"א וקט"ז, וצמלק העולם הוא עצודת הצירורים דגד"א ודגד"ז.

כה.

הקדמות כניסת ל"מ לצ' בברכה

[נתצאר] עתה שסדר כניסת המוחין הוא כך, דצאופן רגיל צעת שהמוחין נמשכין אל הז"א אזי תחילה נכנסין מוחין דאצא ואימא המלוצשים תוך נה"י דאימא לתוך ז"א, ושם מתפשטין צכל הג' קוין חח"ן, צג"ה ודת"י, וציוחד הם ע' ספירות, וכ"א כלולה מ"י, הרי לנו ל' ספירות, והוא סוד אות ל ממילת לל"ם. ואח"כ נמשכין לז"א מקיף א' שהם חג"ת דאימא, וגם הם מתפרטין ל' ספירות והוא ל דלל"ם, ומתפשט צצורת ל. ואח"כ נמשכין אליו מקיף ז', כחצ"ד, שהם ד' ספירות ונפרטין למ' ספירות, והוא מ דלל"ם. אמנם צצרכה הוא צשינוי, שתחילה צעת הצרכה נמשכין המקיפים הם ל"מ דלל"ם, ורק אח"כ צעת מעשה המלה נמשך הל', והוא מילתא דתמיהא, האריך נכנסים מוחין מקיפים לפני הפנימיים.

וַיֵּשֶׁב עַפְ"י קו' הַרְה"ק הַחִידוּשִׁי הַרִ"ס זי"ע, דהנה אמרו בגמ' (פסחים ז:): כל המלוות מצרך עליהן עובר לעשייתן, ומקשה הגמ' מגלן דהאי עובר לישגא דאקדומי הוא, ומציאין ראייה מהפסוק (שמו"ב יח כג) 'ויעבור את הכושי', דהיינו שהקדימו, והקשה, וכי לא מלאה הגמ' פסוק לגבי ענין הקדמת צרכה למלוה רק מפסוק זה, ע"ש תירומו. ועפ"י קושייתו נראה ליישב, דהוקשה לגמ' מפני מה צרכה נכנס הל"מ קודם ל' משא"כ צכל שאר המקומות, וזהו ביאור הלשון כל המלוות מצרך עליהן 'עובר לעשייתן', היינו שיש להעביר ולשנות הסדר, וזהו הקושיא מניין לנו ש'עובר' הוא לשון של העברה ושינוי הסדר, פי' שאכן צרכה אנו מקדימין ומשנים הסדר, וע"ז הביאו ראייה מפסוק זה דוקא ששם אנו רואין ש'עובר' הוא לשון שינוי והעברה, שאכן צרכה הוא ענין מיוחד, שבו אנו מקדימין הל"מ קודם ל'.

בו.

בענין הל"מ דפסח ודפירת העומר

[מאחר שנתבאר מהו הסדר באופן רגיל ומהו הסדר צעת הצרכה, יש לעורר דבר תמוה, דהנה המוחין עלמס הנכנסין צליל הסדר בשחיה או באכילה הינם צחי' ל', שהרי הם מוחין הנכנסין דרך נה"י דאו"א והם כידוע צחי' ל', וא"כ יש לזרר מה עם הל"מ, האם גם הם נכנסים, ולכא"ו צפשוט ל"ל דבדאי שגם הם נכנסים, שהרי צליל פסח מתגדלין הזו"ן עד לאו"א עילאין, והרי כידוע שא"א לעלות מדרגה לדרגה בלא הל"מ, שהרי כך הוא הסדר תחי' נה"י צחי' ל' ואח"כ חג"ת צחי' ל' ואח"כ כחצ"ד צחי' הנ', וא"כ כאן שעלו הזו"ן עד לפר' החיה, בודאי שקבלו גם הל"מ.]

ומאחר וזכינו לדין שיש ל"מ צפסח נלך הביאור בנושא זה, והוא, הנה כאן צליל פסח הוא פעם יחידה שבה סידר הרש"ש שנקנסין הל"מ צעת המעשה היינו אכילה השחיה, ויש להבין עממו של דבר, וכמו שנראה צסידור היר"א שסידר הל"מ בשחיה ולא צעת הצרכה ב', אמנם מלשוננו בהקדמתו משמע שגם צצרכה יש ל"מ, ויש להבין למה נשתנה. ואף גם זאת, ישנם סידורים וכמו סידורו של הרב קווינקא זי"ע צהם נסדר צ' פעמים כניסת הל"מ, דהיינו הן צשעת הצרכה והן צשעת השחיה, ומהי כפילות זו. ועוד יש להקשות שנראה מתוך הקדמת הרש"ש אופן שונה מכל מקום, דהנה נתבאר לעיל דהל"מ הם מקיפים, וכצדכול הם עומדים מעל ה', ואילו מלשוננו כאן בהקדמה נראה שכל הג' דהיינו כל הל"מ, עומדין צשוע כצדכול זה צגוצה של זה, שכתב שהמ' מלוצש צל' שמוצש צל', ומה הביאור צזה.

עיונים והוספות

כד. עי' עמ' 336-334 בברכת בופה"ג, ונסדר ובעמ' 339 בכוונת השתיה שם הועמדו הן גד"א שם כל הכוונות עד 'מלך העולם', וב'בורא פרי הגפן' לא נסדר כל כוונה ואף לא ל"מ דמוחין, שיש לכוונו עתה ש'כבר נכנס', והן הל"מ דכל המוחין.

והנלע"ד לבאר צזה דדרך אפשר, הנה צימי ספירת העומר מלינו מה שלא ראינו בכל השנה כולה, שלאחר כל כוונות דספיה"ע, אזי צליל שצעות צעת אשמורת הבוקר אחר העצילה יש לכיין כוונות הל"מ דכל ימי הספירה, משמע דכל ימי העומר לא נכנסו עדיין מקיפין דל"מ, כי אס אורות דל' צלצד היינו פנימיים, ויש להציא ראייה על כך, שהנה רק צליל שצעות נכנסים הכתרים דספיה"ע, והרי כל עוד שלא צאו הכתרים, אף הל"מ אינם נכנסים, שהל"מ קשור עם הכתר. וחו שהרי גם צספיה"ע עלמו צצרכה יש ל"מ, וא"כ מה הכוונה שיש להמשיך שוב ל"מ, ומה טעמו של דצר, ולמה נשתנה. וצשלמא להסוצרים כשיטת רציו השמן ששון, שצרכת ספירת העומר הוא צמחצ המלוות, א"ש, דאכן עלס ספיה"ע צמה שחוצרין צו המוחין דפסח אין צהס ל"מ, אמנס מלד הצרכה שהיא מלוא צפ"ע יש צה ל"מ, וז"ע הל"מ דצרכה, אמנס להתו"ח דלא ס"ל הכי, י"ל לדצרו מהו הל"מ דצרכת הספירה.

אמנס מה שיש לבאר צזה הוא, דלל"ס זה מעיקרו יש צו ג' צחי' ל' וי', וצאופן רגיל הינס עומדים כציכול צאורך, היינו ל' ומעליו ל' ומעליו מ, אמנס הל' שצו אנו מדצרים עחה, יש צו גם צחי' עוצי וגס צחי' אורך פרטי, כלומר, ש' דאורך הכללי מתפרט הן ללל"מ צאורך פרטי, והן ללל"מ צעוצי, היינו ל' והוא מלציש צעוצי אל הל' והוא מלציש צעוצי אל המ'. והנה, שצעות הוא ל"מ דאורך הכללי, ואילו ספיה"ע הוא ל' דאורך הכללי, והרי כל מה שנכנס צליל פסח חוצר ליכנס צימי הספירה (אמנס כצר נחצאר דלשיטת התורת חכס אין הפשט כך, כ"א דפסח הוא צחי' נה"י וספיה"ע חג"ת ושצעות חצ"ד, ע"ש), וא"כ יולא שצליל פסח נכנס רק צחי' ל' דאורך הכללי, והוא מתפרט ללל"מ שלס הן צעוצי והן צאורך, אמנס הל"מ דעוצי הוא עדיין צצחי' ל' שהרי הוא צעוצי ולא צאורך, וצזה יוצן מה שמלד א' נאמר צו ל' המלוצש צל' המלוצש צמ', ומלד שני יש צו גם ל"מ צצחי' מקיפים על גציו. וא"כ הל"מ הנכנס צצרכה הוא צאורך הל' הפרטי, ואילו הל"מ דשתיית היין או דאכילת מלוא, הוא ל"מ דעוצי פרטיים דל'.

וצעומדינו צזה נצין כוונתו של הרש"ש צמקוס נוסף, שכתצ דל"מ האלו הם 'מקיפים פנימיים', ולכאורה מה שיך לומר על מקיף שהוא פנימי, שאס הוא מקיף אינו פנימי. אמנס לדצרינו יצוא על נכון, שכל צחינת ל' הוא פנימי כידוע, והרי יש צו גם ל' וגס ל"מ, וא"כ הל"מ האלו הם צחינת מקיף פנימי, שהס גם צחינת מקיף, וגס מעלס היוחס צחוך ל' הכולל היא פנימיים, וא"ש. ועדיין אין סוגיה זו צרורה כל לרכה, ועיין להרצ שמן ששון צספרו 'פתח עיניים' (פצ: ע"ש) שנתחצט צקושיה זו ודן צה, עיין עליו.

ויש שציארו על ידי חידוש, הנקרא 'מחלצ המלוות', וציאורו, דצכל מלוא יש צה צ' צחינות, א' מה שנוגע לעלס המלוא גופה ללא קשר למנה, וצ' מה ששיך מלד זמנה, כגון כוס קידוש צליל פסח, דיש עלס הכוס והשחיה וצרכת צפה"ג, ויש מלד שהוא כוס א' מד' כוסות, וד"ז נקרא 'מחלצ המלוות', ועל כן יש צכאן צ' ל"מ, א' דעלס צרכת היין, וא' דמוחין דליל פסח.

בז.

'ורחץ'

אח"כ ורחץ והוא ענין הרחיצה הא'. פי', הנה כליל הסדר נמלא בו ג' רחילות, והס', 'ורחץ' קודם אכילת הכרפס, 'רחלה' קודם אכילת המלה, ו'מים אחרונים' קודם צרכת המזון. וטעם אלו ג' הרחילות, דעתה אנו מכוונים להמשיך אל הז"א מוחין קדושים, והס' נכנסים לתוך כלי הז"א, ובו יש י' ספירות, ולכל ספירה יש ג' כלים, פנימי, אמצעי וחילון, ויש לנקות ולטהר כזיכול את הכלים קודם שיכנסו בהם המוחין כדי שיוכלו לקבל את האורות ההם בה, ולכן יש ג' פעמים רחילות כנגד ג' הכלים (כ"א צמשת חסידים מס' סדר ליל פסח פרקים ד, יג, יד). אמנם מים אחרונים מחמת שהוא קודם צרכהמ"ז, וא"כ עדיין לא נכנס גדלות צ' דעת, לא נכתב בו כוונת שמות כ"א לרחוץ כלי חילון דז"א.

ורחנה הכוונה של הרחיצה היא בשם של י"ה במילואו, כי שם י"ה הוא סוד המוחין בנודע, דעיקר המוחין הם צצ' אותיות ראשונות של השם שהם י"ה שהם כנגד חכמה

עיונים והוספות

משפאלי זי"ע אל הרה"ק בעל התניא זי"ע שאין יתכן שיעסקו במושכלות מקודם שישגו הדברים ע"י עבודה, וענה לו שזוהי שיטת בית שמאי, אמנם בית הלל סבירא להו 'מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך', ר"ל שע"י הלימוד בדברים גבוהים הרי האדם עצמו מתעלה למדריגות ההם, וזהו אכן 'קדש' ואח"כ 'ורחץ'. ומשמו של הרה"ק מאפטא זי"ע נאמר, שכל עבירות שאדם עושה נעשית מהם מחיצה בינו לבין הקדושה, וע"י ההתבוננות שמעיין ומתבונן בדבר זה, היינו שמדבק עצמו בקדושה ע"י התובננות באלוקות (והוא רמז להכאה הנ"ל), נופלים אלו המחיצות ומתנקה הכל, ואפי' עובד ע"ז, כמו שהיו אכן בנ"י בעת יציאתם ממצרים, מ"מ ע"י ההתבוננות באלוקות הכל נמחל לו, ושוב אין לו מפריע בעבודתו. והנה באופן כללי הסדר בכל השנה הוא ורחץ ואח"כ קדש, היינו שמתחילה צריך האדם לטהר עצמו בחי' 'סור מרע', ואח"כ 'עשה טוב' להכנס לבחינת הקדושה, אמנם בפסח

כה. והביאור בזה בדרך העבודה, שאין עיקר הכוונה רק בכדי לקבל את המוחין, אלא העיקר הוא שהאדם ינקה ויטהר עצמו, כדי שיהיה מוכן לקבל את האורות שהם המוחין, וע"כ יש על האדם לנקות ולטהר עצמו מכל חטא ופשע, כדי שיהא כלי מוכן לקבל השפע, ואחר עבודת ה'קדש' והכנסת האורות דקו ימין מבחי' אימא, ניתן כח לנקות ולטהר גוף האדם להיות ראויים אל המוחין. ואפשר להבין עוד, דלאחר שהאדם מקבל מוחין, היינו השגות בעבודת ה', שמשיג ורואה יותר להקב"ה, מוטלת החובה עליו להשתמש בזה ולהתקדש על ידי כן יותר ויותר, לעשות תשובה ולהתרחק מעוונות וכו', וזהו ענין ורחץ.

והנה בכל השנה כולה הסדר הוא, מתחילה יש לעשות תשובה ורק אח"כ אפשר לקבל אורות וכו', אמנם עתה בפסח מתחילה נכנסים האורות, ועל ידיהם אפשר להגיע לתשובה 'ורחץ', וכבר היה מעשה ששלח הרה"ק הסבא

וזינה. ותכרין בי"ה במילוי ע"ב דיודין בזה יו"ד ח"י, היינו דצקדש נכנס מוח החכמה עד גד"צ דאימא, ושמות המוחין דגד"צ הוא הוי"ה דע"צ, וע"כ המילוי הוא צע"צ. וזהו בווזנת הרחיצה זו של אחר הקידוש.

והצי"ה הגז"י (אות צ) וז"ל, אמר שמואל, מלאתי כתוב לזולתי, היינו שכן שמע מתלמיד אחר מהאר"י, שהכוונה הוא כך, שתכה היו"ד פעמים ה"י הם ש', פ', יו"ד שהוא גי' כ', תכפיל זה"י שגגי' ט"ו, ר"ל שיש לכון כ' פעמים מילת ה"י, וכשנבוא אל החשבון, אזי כ' פעמים ט"ו הם גגי' ש', וכן מילת רחץ, עולה גימ' הג"ל, ואף ש'רחץ' גגי' רל"ח, מ"מ צצ' אותיות י"ה פשוטות, ר"ל, דנוסף עליהם צ' האותיות הפשוטות משם י"ה ואזי גגי' הם ש', וזהו כוונת רחילה, רחץ י"ה, ר"ל כי משם י"ה זהבאלו כאמור יולא מילת רחץ, פ' שהאור של אותיות יו"ד וה"י, שהם סוד המוחין, הם המנקים את הכלים, והיינו, שצ'קדש' נכנס מוחין דגדלות שני דחכמה שבו שם הוי"ה דיודין, וממנו אנו לוקחים צ' אותיות הראשונות צמילואס, ומכין אותן זו צז, וע"י כוונה זו מתנקים הכלים הפנימיים דזו"ן.

בח.

'ברפס'

אח"כ ענין הכרפס כ'. והענין הוא, כי אחר שנכנסו הגדלות הא' והקטנות חב' והגדלות חב' דמוח חכמה דמצד אימא בכוס יין הקידוש כנזכר, וכנתצאר כל זה צאורך. הנה כבר החיצונים נסתלקו אחיותם, פירוש, שעתה כבר יכול האדם ללחוס נגד החי' וללחוס, והענין הוא, דכאשר יש לו לאדם רק צחי' נפש, עדיין לריך ללחוס נגד הקלי', וכשמקבל תוספת רוח, אף שהמלחמה עדיין קיימת מ"מ הינה יותר קלה, וכאשר מקבל צחי' נשמה אזי יכול ללחוס צעזב נגד הקלי', אומנם כאשר מקבל הארות דחיה, אזי יכול להכניע הקלי' לגמרי, וע"כ עתה צקידוש שקבלנו מוחין דאימא, אף שאימא היא צחי' זינה נשמה,

עיונים והוספות

הזכות שבו יכנס האדם לג"ע העליון הוא ע"י לימוד סודות התורה, ואילו נגלות התורה על ידם יזכה ליכנס לגן עדן התחתון, אמנם להגיע למדריגה הגבוהה יותר מג"ע העליון כביכול למדריגת אריך, כתר, גאולה, הוא רק ע"י כלים נמוכים, כדרגת הנגלה שבתורה 'ותלמודו בידו', שרק ע"י חיצוניות הכלים הוא הכלים למדריגה הגבוהה יותר, היינו דיש רזין ויש רוא דרזין, וכלים ד'רזין' הוא סודות התורה, וכלים ד'רוא דרזין' הוא נגלות התורה.

הסדר הוא להיפך קדש ואח"כ ורחץ, שאפשר ליכנס לקדושה ואח"כ לסוד מרע.

כו. נראה לבאר ענין הכרפס בדרך העבודה. הנה נגלות התורה הוא דבר גדול מאוד, וכבר אמרו חז"ל (פסחים נ.). אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, דייקו לומר 'תלמודו' ולא 'סודות התורה' בידו, והוא איירי בחלק הנגלה שבתורה. והענין הוא, שהנה א' מהרה"ק האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זי"ע, שאמר שאכן

ואצא הוא צחי' חכמה חיה, מ"מ המוחין שמקבל הוא מצחי' או"א עילאין, ויש זהם גם מצחי' אצא ב', וע"כ יכול להכניע הקלי', ושוב אין חשש להכנסת מוחין דקט"א.

ובבב' יכול לבנם הקטנות הא' אע"פ שהוא דין קשה. והביאור בזה, שכבר נתבאר לעיל דענין גדלות שני, הוא ענין התבוננות אלוקית, וא"כ כל עוד שלא הגיע האדם לדרגה זו, עדיין יכול הילכה"ר להפריע לו צעזעדותו, וע"כ אינו יכול לירד עדיין למדריגת קטנות ראשון, שיכול חלילה ליכנס צעזעדות ומרה שחורה, אבל כשמגיע לדרגה זו של התבוננות אלוקית, שוב אין מפריע לו דבר, וכל המניעים והמקטרגים מסתלקים ממנו.

והנה מילת ברפס הוא בגימ' ש"ם, טעם שגרמז שם קטנות א' בשם ש"ם, הוא עפ"י דברי האר"י זמק"א (ע"ח שכ"ז פ"ג) שכותב שיש ש"ם לירופי אלה"ם, ושם המוחין דקטנות הוא אלה"ם, ע"כ גרמז בגי' של ש"ם, אמנם כאן מביא האר"י טעם נוסף לכך, והוא שם אלהים במילוי יודין שהוא ש', ובשתמלאנה במילואה ש"ן, יהיה בגי' ברפס ב". אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ס, גי' ש', וכשמלא אות זו ש"ן, הוא בגי' ש"ם בגי' כרפ"ס, וזה טעם שגרמז הקט"א ז'כרפס'.

והוא הקטנות א' דמוח חכמה שבנצח דאימא בנ"ל, דנתבאר לעיל דשם אלה"ם שצנח הוא צמילוי יו"ד. ותבין שגם כל שאר הקטנות א', דמוח בינה ודעת דמצד אימא גם הם נבנסיין יחד עם קטנות דמוח החכמה, פי', דנתבאר לעיל שצפסח אין המוחין יכולין ליכנס כסדרן, אלא קט"א דוקא אחר גד"צ, וא"כ לכאורה שורת הדין נותנת שאחר כל כוס מד' הכוסות שבהם נמשכו המוחין עד גד"צ, רק אז יהיה אפשר להמשיך מוח הקט"א דאוחה הצחינה ולא קודם לכן, אמנם מפשטות לשון האר"י הק' משמע שאין זה כך, אלא שכבר עתה אחר כוס א', שבו נכנס קו ימין דמלד אימא, אפשר כבר להמשיך את כל המוחין דקטנות א' דמלד אימא, דהיינו גם קוי צינה ודעת.

והנה צהגהות וציאורים (אות ג) הביא דברי ר"מ פאפרוש, אמר מאיר, מכאן משמע שאין לבין צשאר כוסות כלל בקטנות א', כי עתה זכרפס נכנס כולה, כי אינם לריכות להמתין אלא עד אחר כניסת מוח החכמה, ונמלא שכל הג' אלה"ם דקטנות ראשון נכנס עתה, אלא שקשה למה צימי העומר שהם דומיא דליל פסח נכנסין תמיד הקטנות ראשון ציוס ה' דכל שצוע כפי צחי' המוחין שצשצוע ההיא. פי', דצספירת העומר חוזרין ליכנס כל המוחין שנכנסו צליל הפסח אחר אשר צמוצי יו"ע ראשון נסתלקו כולם (ואכ"מ להרחיב הביאור בזה), וכשחוזרין צימי הספירה חוזרים על זה הדרך, ליל א' דכל שצוע גד"א דיש"ם,

עיונים והוספות

בז. ראה לעיל בעניין זה באריכות. הש"ס היא בחינת הקטנות, כמו שאכן ש"ס גימ' כרפ"ס גימ' אלה"ם דקטנות, ואילו לימוד הפנימיות הוא אשר נבחן לבחי' מוחין דגדלות. כח. ולדברינו דלעיל יובן על נכון, דהנה לימוד

ליל ז' גד"א דחזונה, ליל ג' קט"ז דא"א, ליל ד' גד"ז דאימא, ליל ה' קט"א דישסות, ליל ו' רשימו דגד"ז דאצא, ליל ז' עלמות גד"ז דאצא, וצאופן כללי סדר זה דומה לסדר דליל פסח, שאין המוחין דקט"א נכנסין אלא אחר גד"ז דאימא. אמנם מה שיקשה לנו בזה הוא, מפני מה ואינם נכנסים כולם אחר מוח החכמה כפי הלשון דמשמע כאן. פי', דהבא חזין דלאחר שנכנסו המוחין דגד"ז דאימא דמלך חכמה שוב יכולין המוחין דקטמות האחרים, דמלך בינה ודעת, ליכנס תיכף ומיד ואינם לריכים להמתין עד אחר גד"ז דבינה ודעת, וא"כ לפי זה היה לריך להיות הסדר בימי הספירה, שצבוע הראשון שהוא מוח החכמה, שהוא כמו כוס ראשון דליל פסח, יכנסו המוחין דקט"א רק אחר גד"ז דאימא, אבל צבועות האחרים יוכלו ליכנס כל המוחין כסדרם, וקא חזין דלאו הכי הוא, אלא שכל שצוה הסדר הוא מהופך, וז"ע, ולכן צחרתי לעלמי שלא לכון צשום ק"ר דאימא כליל פסח רק צאותו שצכרפס. ר"ל, שסוצר שיש לכון צכרפס רק לקטמות א' דחכמה.

ואכן, צסידור הרד"ס, שהוא עפ"י רוב מיוסד על מהדו"ק להרש"ש, אי' שעלמות דקט"א דחכמה נכנס עתה צכרפס, ואילו מצינה ודעת נכנסין רק הארה מהס, ועלמותם תכנס צמקומס, בינה צכוס צ', חסדים דדעת צכוס ג', והגבורות צכוס ד'. אמנם המעיין צמהדו"ק להרש"ש כגון צסי' היר"א, סידור כ"י, וסידור הרצ קוינקא, יראה שאין הסדר כן, אלא דהמוחין דקט"א נכנסין כבר עתה הן דחכמה והן דבינה ודעת, שמאחר שנכנסו מוחין דגד"ז שוב אין כלל חשש לאחיזת החי', ושפיר אפשר להכניס כבר עתה כל הקט"א. וצפשעות הסדר הוא קו ימין חכמה, קו שמאל בינה, וחסדים וגבורות דדעת דקו האמלעי, אמנם יש סידורים שסידורו בהם הכוונה צדרך חצ"ד חג"ת נה"י.

ונמצא, כי אין שינוי רק במוח החכמה שנכנס קטנות הא' אחר גדולתו הב', אבל במוח הבינה ודעת נכנס קטנות א' שלהם טרם יכנסו הגדלות הא' שלהם, והם נכנסים בסדרן ממוש, ואין השינוי אלא במוח החכמה בנזכר. וצפשעות הוא כסדרת הרש"ש צמהדו"ק שלו, שכל המוחין דקט"א נכנסים כבר עתה צכרפס.

ונציין בזה לחידוש נוסף מהרמ"ע מפאלו ז"ל (מעין גנים ח"ג סדר של פסח), וז"ל 'ואלו המוחין המשועבדים צסוד נשמה [ר"ל מוחין דגדלות, ע"ש], קדמו צבית הכנסת למוחי קטמות, שכלם צאים אח"כ ונמתקים על ידס על השלחן אשר לפני ה'", פי', דעד עתה נתצאר שצערצית נכנסין כל המוחין גדלות וקטמות, ושוב חוזרין צעת הסדר צאותו אופן, אמנם הרמ"ע ז"ל ס"ל, שצתפילת ערצית נכנסין מוחין דגדלות כלצד ללא קטמות, ורק צעת אכילת הכרפס מתחיל ליכנס המוחין דקטמות.

בט.

סדר תפילת ערבית דליל פסח

[לאחר שצבר נכנסו צסדר מוחין דקט"א, נתינה ראש וגשוצה לצאר סדר עצודת תפילת ערצית דליל פסח מה היא. דצסדר התצאר שאין נכנס מוחין דקט"א עד לאחר גד"ז דאימא

מלך חכמה, ויש לזרר האס גם צמעריז כן הוא. ומתחילה יש עלינו לזרר החילוקים שצין תפילת ערבית דכל השנה כולה לצין מעריז דליל פסח, והנה צמשך כל השנה כולה, המוחין הנכנסין הם אך ורק צכלים חילוניים, אמנס צליל פסח נכנסים גם לכלים הפנימיים, וכן החילוק העיקרי שהמוחין הנכנסים הם מוחין דישסו"ת ודאו"א עלאין, ועל ידם נתגדל הז"א על כל פרלוף הנשמה והחיה.

ועתה נחל לזרר הסדר, הנה נתצאר צדצרי האר"י הק' (לקמן צדרוש ו), אשר צכח קדושת היום נכנסין מוחין דגדלות א' דישסו"ת, הן דפנימיות של התפילה, והן דחילוניות של הסדר, וזמן כניסת המוחין עלמן הוא צאמירת 'צרכי', והם נכנסין מעלמן שלא על ידינו, אמנס צצר גילה לנו האר"י צקדשו, צצסדר יש לכוונו צדרך ש'צצר נכנס', וכמו שיתצאר צעו"ה להלן, וא"כ גם צתפילה הרואה לכוון מוחין דגד"א יוכל לכוונו ש'צצר נכנס'.

והנה צכל השנה כולה, צעת אמירת 'שמע ישראל' הכוונה הוא להמשיך 'תשלום מוחין דיניקה', והם מוחין דקט"א, אמנס צליל פסח מחמת פחד אחיזת החי' אין אנו ממשיכים מוחין אלו עתה, וא"כ תהיה הכוונה להמשיך מוחין דקטנות צ' דאצא ואימא עלאין.

ואצב נאמר, דנראה מכאן שאין לורך לכוין צליל פסח צירורים דקטנות צ', דהנה צכל השנה כולה כשממשיכין מוחין דקט"א אי"ל לכווין צצירורים שלהם, שהרי מוחין אלו נמשכין עד תיבות 'מלך העולם' (צ'מעצע הצרכה', ואילו צק"ש נמשכים צ'אחד'), ואילו הצירורים עלמן הרי הם נעשים רק צ'מלך העולם', אמנס קט"צ שייך צה צירורים. אצל עתה צליל פסח, שהמוחין הגמשים תחילה הם מוחין דקט"צ, והם נמשכים עוד קודם הצירורים שהיו צמילת 'אחד', אי"כ משמע שא"ל לכוין צצירורים שלהם. ואח"כ צמילת 'אחד', אנו ממשיכין ו"ק דגדלות צ' דאימא, וצזה תמו ליכנס מוחין דק"ש.

וצצצר זה צצין מעלת וקדושת עולם יו"ט דפסח, אשר לילה כיום יאיר, אשר צצר צעת התקדש החג צעת אמירת הק"ש, צצר נמשכו מוחין דקט"צ דאימא, מה שצכל השנה כולה הוא אחר כמה וכמה יגיעות ועצודות.

ואח"כ צשמו"ע צאמירת 'אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב', אנו ממשיכין חצ"ד דגדלות צ' דאימא, ואז נסתיימו מוחין דאימא ליכנס. וכן נכנסים אז נה"י דגדלות צ' דאצא, וצמילת 'גומל' חג"ת דגדלות צ' דאצא, וצ'קונה הכל' חצ"ד דגדלות צ' דאצא, והכל צמוחין דאח', וא"כ צצר נכנסו כל המוחין דאו"א דצחי' האח', וצמילת 'צאהצה' נגסרין וחוצרין להיות פצ"פ.

אמנס קטנות ראשון דישסו"ת אינו נכנס עפ"י הסדר, דמחמת פחד אחיזת החי' אין אנו ממשיכים אותו כ"א אחרי גדלות צ', אלא שנחלקו צזה המקוצלים מתי זמן הכוונה צו האס צצר אחר גד"צ דאימא או רק אחר גד"צ דאצא, צצספר דצרי שלום וכן הרה"ק רצינו **ידל קיינקא זל"ל** כחצו, דקט"א דתצונה יש להמשיכו אחר אמירת 'אלוקי אברהם' וכו', פי' דאז נגמר להיכנס מוחין דגדלות צ' דאימא, ואזי אפשר צצר להכניס מוחין דקט"א, והעטס

לזה דכמו שמלינו זכוסות שנסדר, שאחר כוס ראשון שכבר נכנס חכמה דגדלות ז' דאימא, אפשר להכניס מוחין דקט"א דאימא, כמו כן עתה אחר כניסת מוחין דגד"ז דאימא, אפשר להכניס מוחין דקטנות א' דתצונה, ואחר אמירת 'קונה הכל' שגמרנו להכניס כל מוחין דאצא דגדלות ז', מכוונים להמשיך קטנות א' דאצא.

אמנם בסידור הגדפס, והוא עפ"י שיעתו של הרה"ק רבי חיים שאול דוויד זצ"ל כתבו באופן אחר ב"י, דרך ז' קונה הכל יכנסו המוחין דקטנות ואף דאימא, והטעם בזה, דאין לקשר בין תפילת העמידה להסדר, דהנה עיקר מה שמכניע הקל" והחיל' ושע"כ יהיה אפשר להכניס מוחין דקטנות, הוא מוחין דאצא, ולכן דוקא ז' סדר' שזכוס א' כבר נכנס בו חלק ממוח דאצא, שפיר אפשר להכניס מיד אח"כ ז' כרפס' מוחין דקטנות, ביאור הדברים, דהנה בפשטות מוחין דקט"א ודגד"א נצחנים ליססו"ת, וקט"ז וגד"ז נצחנים לאו"א עלאין, אמנם בעת עריכת ה'סדר' עפ"י שיטת הרחש"ד אין זה כן אלא דמה שעד עתה נתכנה בשם קט"א דישסו"ת - ו"ק, יתחלק לז' ג"ר וו"ק, הו"ק יחשז לזחי' קט"א דתצונה והג"ר לקט"א דיש"ס, וכן הגד"א דישסו"ת - ג"ר, יתחלק לז' ג"ר וו"ק, הו"ק הוא יקרא גד"א דתצונה והג"ר גד"א דיש"ס, וכן ה"ה באו"א עילאין, שיחלקו מעתה לד' חלקים, קט"ז דאו"א יהיו הו"ק שבה קט"ז דאימא והג"ר שבה קט"ז דאצא, ואילו גד"ז דאו"א יהיו הו"ק שבו גד"ז דאימא והג"ר שבו גד"ז דאצא.

ודברים אלו מוכיח הרח"ש עפ"י הכלל המסור צידנו שאין המשכת מוחין דאצא ללא מוחין דאימא, וע"כ מן הלוך שיהיו מוחין דאצא יחד עם מוחין דאימא, וצדק ז' יתבאר הדברים, שהרי כשאנו ממשיכים מוחין דאצא הרי כלול בתוכם גם מוחין דאימא, שהרי חליים הימני של המוחין הוא מצחי' אצא וחליו השמאלי מצחי' אימא, וע"כ שפיר אפשר צסדר להכניס מוחין קט"א דאימא כבר זכרפס, אמנם בתפילת ערצית אין זה כן אלא כסדר הרגיל וע"כ רק אחר 'קונה הכל' יהיה אפשר להכניס מוחין אלו ל'.

ל.

ביאור 'מה נשתנה'

וְז"ס משו"ל בענין הכרפס, שמביאים אותו כדי שישאלו התינוקות, ויאמרו עדיין לא אכלנו לחם, פי', לחם הוא רמז אל מוחין דגדלות. ואנו אוכלים עתה ירקות בתחילת הסעודה, פי', ירקות הם רמז אל קטנות המוחין. ופוד הענין הוא, כי התינוקות

עיונים והוספות

כט. ראה בסידור ח"ג לפסח עמ' טז. ושם
בהערה.
ל. אמנם, עי' לקמן שביארנו שעת הרש"ש
עפ"י הקדמתו במהדו"ק, ושם נראה שס"ל שכל
ישסו"ת וכן ו"ק דאו"א הם נחשבים לבחי' מוחין
דאימא, ואילו הג"ר דאו"א הם יחשבו למוחין
דאבא, וא"כ אף בשמו"ע יוכלו להכניס מוחין
דקט"א דאימא כבר אחר אלוקי אברהם וכו'.

רמז לזמן הקטנות הא', פי', שתינוק הוא צחי' קטנות. ולכן הם עצמם תמחים איך נכנס הקטנות הא' שהוא אכילת הכרפס שלא בסדרן, אחר שכבר נכנס גדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב' בכוס של הקידוש. ולכאורה כוונת השאלה היא, הרי כבר נכנס מוחין דגדלות ואיך נחזור להמשיך מוח הקטנות, אבל כשנעיין בדברי הרב אין זה נכנס כוונת דבריו, שלכאורה לפי לשונו נראה שהשאלה היא להיפך, ר"ל, הרי עדיין לא אכלנו לחם, היינו שעוד לא נכנס מוחין דגדלות, ואנו אוכלין ירקות, ועתה נכנס מוחין דקטנות, והרי לא כך הוא, אלא שרק אחר מוחין דגדלות יכנסו מוחין דקטנות. וע"כ מצאנו מוה"ר חיים שאול דוויק ז"ע שהכוונה היא בדרך שאלה, וז"ל, בתמיה, ופירושו לא אכלנו לחם, ר"ל כבר נכנס גדלות שני בקידוש שהוא הויות, א"כ איך קטנות א' שהוא הכרפס נכנס האחרון, עכ"ל. וזוהי יוצן כוונת הרב, עדיין לא אכלנו לחם בתמיה, וכי לא כבר נכנס מוח הגדלות, וא"כ איך נשוב עתה ונמשיך מוחין דקטנות.

וגם עד"ז יתבאר שאלת מה נשתנה הלילה הזה בו', שבכל הלילות אין אנו מטבילין בו'. פי', שגם כאן השאלה היא ע"ד זה, איך אנו ממשיכין צחי' מוחין דקטנות, רק אחר שכבר נכנסו המוחין דגדלות, דמה סדר הוא זה.

ותיריין שאלה, והיא, באמרנו עבדים היינו לפרעה בו', ולכן כדי שלא ישלשו החיצונים, הוצרך להקדים בניסת הגדלות אל הקטנות הא' ע"ד הנ"ל. פי', דזהו התשובה על השאלה, דהטעם שאנו לריכין לשנות הסדר ולהכניס מקודם מוחין דגדלות ורק אחר"כ מוחין דקטנות, הוא מפני ש'עצדים היינו לפרעה צמארים', ופרעה הרשע היה יושב מאחורי העורף, והיה יונק כל הקדושה, ולכן כשר"ה הקצ"ה לגאול אותנו ממאריס, אם היה עושה כסדר שיכנסו תחילה מוחין דקטנות, היה פרעה הרשע וכל החי' יונקים כל המוחין הקדושים, ולא היה מגיע לבני' כלום, ולא היו יכולין ליגאל, וע"כ הולך המאליל לשנות הסדר ולהציא תחילה ריבוי אורות כדי שלא יוכלו לינק מהם החי', ורק אחר שנסתלק פחד אחיזת החי' וינקתם מן הקדושה, היו יכולין המוחין דקטנות ליכנס.

לא.

הירק שנלקח לברפס

ובזה תבין, כי לקיחת הכרפס בליל פסח אינה בהזדמן כמ"ש הפוס' (שו"ע או"ח תעג, ד) שלוקח ירק אחר במקומו אם ירצה, ואין הענין כך, כי דברי חכמים ומנהגם תורה היא, וצריך לדיוק ולהזהר לאכול דוקא הכרפס ולא ירק אחר. נראה מדברי הרב שיש להקפיד ולאכול דוקא מין ירק ששמו 'כרפס' והוא הנקרא צימיו 'סלרי', וכן בלשון ערב כן נקרא שמו 'כרפס' עד היום הזה, וכן אי' מהרה"ק ר' נתן אדלר ז"ע לא שחקר אחר דבר

עיונים והוספות

לא. ראה שו"ת חתם סופר (או"ח סוף סי' קלב) שהיה תלמידו, שהביא כן בשמו.

זה, ומסקנתו היתה על ירק הנקרא סלרי, והיה מקפיד דוקא על אכילת מין זה הנקרא כרפס. אמנם תלמידי הצעש"ט לא הקפידו בזה, ועיקר עעמם הוא שלא היה במקומם הירק ההוא, אכן, הרה"ק מלאנו זי"ע אמר שלא כל הנהגה שמלאנו אלל האר"י הק' יש לנהוג כמוהו, ואף שכותב בפירוש שיש ליקח ירק הנקרא 'כרפס', אין זה בדיוקא כ"א לרווחא דמילתא שיהיה נקרא שמו כן, ובוודאי בפסח שלכל אחד יש את מנהג אבותיו אלו דברים נהגו לאכול ואלו דברים שלא נהגו לאכלם, ולא כל אחד יכול לשנות מנהג אבותיו, ע"כ בודאי יש לשמור על מנהג אבותיו, ובדאי שאם אפשר לקיים דבריו, הרי שהוא יותר טוב, אך מ"מ גם בלא זה שפיר עבד, והעטם לך, שצנגלה עיקר הענין הוא המעשה, ובאם לא עושה המעשה הראוי הרי נתבטל הענין, אמנם בדברי קבלה אין הוא כן, דהעיקר הוא הכוונה, ולכן אין נפק"מ אי לוקח ירק ששמו כרפס או כל ירק אחר, ואין דבר זה מעכב כמו צנגלה.

לב.

יחץ'

ענין יחץ יתבאר לקמן, שהוא התחלקות המלה לב' חלקים, הגדול ו' והקטן ד'. ובספר **צריח כהונת עולם** (מאמר 'מלות משוחים בשמן' פ"ד ואילך) ושוב מלאתי שכן כתב גם מהרצ"ו צ'מחצרת הקודש' (ושם הוא כותב עוד סודות בזה), כתב לבאר סוד יחץ, שהוא מעורר סוד צחי' קריעת ים סוף, צחי' נסירה. והציאור הוא, שדרך הגדלת הנוק' הוא, שמתחילה מגדלין אותה בכל ספירותיה, אולם עדיין הוא עומדת צחי' אצ"א אל הז"א, ובשכיל להחזירה פצ"פ יש לעשות נסירה, ואז היא ננסרת מאח' ובאה לפניו, וכגון בצרכת 'מגן אברהם' שצטמודה, שעד מילת 'צאהצה' הוא צחי' הגדלת הנוק' ועדיין היא אצ"א, ובמילת 'צאהצה' נעשית הנסירה וחוזרת עמו פצ"פ. והנה בפסח אנו ממשיכים כל המוחין גד"א וקט"א, קט"ב וגד"ב, והנה קטנות וגדלות א' נצחנים שניהם יחד כ'קטנות' כלפי קטנות וגדלות צ', ומוחין דקטנות כלפי מוחין דגדלות הם נצחנים כאח' כלפי פנים, וא"כ יש לעשות נסירה צין האח' לפניו, ומתי נעשית נסירה זו, וזהו ענין היחץ', שהוא ענין הנסירה, דהמלה האמלעית רומזת לו' זכר, וד' נוק', וכשצורין המלה, כציכול נעשית הנסירה, ואז יוכלו לבא צחי' פצ"פ יב'.

עיונים והוספות

ישנם ב' שמות הוי"ה ואלהי"ם, והם ב' שמות נפרדים, ובהשתלשלות גורם דבר זה לפירוד בין בני ישראל, ובכללות הפירוד הוא ב' מדריגות שיש בבנ"י מדריגת יהודה מבחי' משיח בן דוד בחי' מלכות אות ד', ובחי' יוסף שהוא מבחי' משיח בן יוסף בחי' יסוד כנגד אות ו', ובעת היחץ' יש לכיין עפ"י הפסוק (יחזקאל לו כב)

לב. ונזכיר כאן סנסן אחד בביאור עניין 'יחץ', אי' מהרה"ק מרופשיץ זי"ע (זרע קודש להגדש"פ), שעניין יחץ הוא הקדמה להגדה, שהנה ביחץ אנו חוצים המצה האמצעית לב' חלקים הנרמזים באותיות ד' ו', והביאור בזה הוא, דיש ב' משיחין, משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, ושורש הדבר הוא, שהנה בבחי' העליונות

לג.

כוס שני

כוס הב', הוא בחי' מוח בינה דמצד אימא, ובכל פרטי כוונותיו הם שוים אל כוונת כוס הא', ר"ל, לענין שמות המוחין דגדלות ודקטנות, וסדר הכוונה, אמנם ישנם שינויים מועטים וכמו שיפורטו להלן. רק שהכוס הא' הוא מוח חכמה דאימא, וזה הכוס הב' הוא מוח בינה דאימא, וזה ההפרש שיש ביניהם, הנה תחילה תבין כי הקטנות הא' דמוח הבינה דאימא כבר נכנס בענין כרפס בנ"ל, לשיטת היר"א שזכרפס נכנסו כל המוחין גם דצינה ודדעת, הרי שעתה יש לכין לקט"א רק צצחי' כצר נכנס, אמנם לשיטת הרד"ס שזכרפס נכנס רק הארת צינה ודעת דקט"א, יש לכין עתה לעלמות המוחין. ועכ"ז תבין עתה בו, שהוא אלהים דמילוי החין, ואח"כ תבין דגדלות א', הוא הויה במילוי ס"ג, והכוונה הוא ש'כצר נכנס' צינה דגדלות א' דישסו"ת ע"י קדושת היום, וכדלעיל, שכין שנכנסו יחד יש לכוונס ככל פעם יחד. ואח"כ תבין אל קטנות הב', שהוא בחינת הכלי והלבוש של המוח דבינה, הנה הוא שם אכרס"ם, אלא שהוא בבחי' התחלקותו לב' חלקים א"ם ג"ל בנ"ל, שהוא התחלפות נוספת, שאותיות א"ס נשארים כמקודם, ואותיות כד"ע מתחלפים לג"ל ע"י גימט'. ובכל שאר הפרטים תבין ע"ד מ"ש בכוס הא', ואח"כ תבין אל גדלות הב', וגם הוא הויה במילוי ס"ג.

והרי זה סדר הכוונה למעשה כוס שני, תחילה יכין 'כצר נכנס' צינה דקטנות א' דמלד אימא ע"י אכילת הכרפס, ושמות המוחין שבה היא אלהי"ס צמילוי ההי"ן, וכ"ה שמות הלבושים. ואח"כ 'כצר נכנס' צינה דגדלות א' מלד אימא דיש"ס ותצונה ע"י קדושת היום, וכנ"ל.

עיונים והוספות

ועוד יש לבאר, הנה עיקר הפירוד הוא בבינה, דבחכמה הוא בחי' אות יו"ד אות שלימה, שבו אין פירוד ופולוגתא, שהחכמה הו"ע ראייה אלוקית, וכמו שכבר נאמר שהוא בחי' יחו"ע, שהכל הוא בחי' אלוקות ואין דבר נפרד ממנו, אמנם בבינה שם הוא התחלת עניין הפירוד והבלבול, וע"כ פורסים את המצה האמצעית שהיא אות ה' הנפרדת לד"ו, שהוא עניין השבירה בחי' הנסירה, והוא המקום שבו השורש לכל ההסתירות וההעלימות, ועיקר העניין הוא, לחבר ולקשר ד' עם י' חכמה ובינה, וזהו שורש המיתוק, וז"ס גדלות ואח"כ קטנות, שאם מביאים חכמה ואח"כ בינה, זהו המיתוק.

ולא יחצו עוד לשני ממלכות עוד, ולהתפלל שלא יתפרדו בנ"י ושלא תהיה מחלוקת בניהם, וכל ההפרש יהיה בבחי' הקדושה בלבד. ובזה יובן מה שאומרים 'הא לחמא עניא', ודברים אלו עולים על המצה שנשארה בקערה, המרמזת לאות ד' בחי' מלכות, יהודה, שהיא עניה ע"י שיש מחלוקת בבנ"י, ובזה גם יובן מה שנהגו הקטנים לגנוב ה'אפיקומן' שהרי מצה זו היא מרמזת על אות ו' בחי' יוסף, וביוסף נאמר בו (בראשית מ טו) 'כי גנב גנבתי' עניין גניבה, ובזה התחיל הגלות, ובפסח שהוא לרמז על הגאולה, אזי אנו עושין רמזים אלו לתקן אלו הבחי' בכדי לקרב הגאולה.

דיש לכוונס יחד, ושמות המוחין הם הוי"ה דס"ג, ואילו שמות הלבושים הם אהי"ה צמילוי יודי"ן, קס"א [וכ"ה גם צמוחין דיש"ס]. ועתה ע"י שתיית כוס ב', אנו ממשיכין מוחין צינה דקטנות ב' ודגלות ב' דמלד אימא, ושמות המוחין הם, דקטנות ב' הוא שם א"ס ג"ל וכ"ה שם הלבוש, ודגלות היא הוי"ה דס"ג ואילו הלבוש הוא שם קס"א.

והנה צסידור הרד"ס סידר צאופן אחר, והוא, שהנה צכוס א' היה הסדר מהופך לגמרי, שלא נכנס קט"א עד שלא נכנס גד"צ, אמנם עתה אין הסדר מהופך לגמרי, אלא שמתחילה יכוין לגד"א דישסו"ת שכבר נכנס ע"י קדושת היום, ואח"כ יכוין לקט"א, ואח"כ יחזור ויכוין על הסדר קט"צ וגד"צ. וכן ה"ה צכוס ג' וד', גד"א קט"א, ואח"כ קט"צ וגד"צ. והטעם הוא, לסיבת המחלוקת צענין הכרפס, דהנה שיטת היר"א שנכנסו ממש מוחין דקט"א דצינה ודדעת צכרפס, ע"כ שוב אין מורא ופחד מהקלי', ושפיר אפשר להכניס מוחין דקט"א צשאר הכוסות כסדרם. אמנם שיטת הרד"ס שנכנסו צכרפס רק הארות דקט"א דצינה ודדעת, ע"כ מלד א' עדיין יש פחד מהחיל' וא"א להכניס תחילה קט"א, אמנם מלד ב' שכבר נכנסו הארות דקט"א ע"כ אי"ל להמתין עד לאחר גד"צ ודיינו להכניסם אחר גד"א, אמנם עדיין לריך ישוב צטעם זה דמנין לנו לחלק חילוק זה, שאינו נזכר צדברי הרש"ש.

ואולי אפשר ליישב הדברים צאופן אחר, דהרד"ס ס"ל דיש לבוין הכוונות כסדרם, אלא שיש לבוין כסדר הכניסה, והנה מתחילה צעת קדושת היום נכנסו מוחין דגד"א, ורק אח"כ נכנסו שאר המוחין, ולכן אף שצכוס ב' אפשר להכניס מוחין דקט"א מתחילה, שכבר נכנסו הארות מוחין אלו, אמנם מחמת שסדר מליאות כניסת המוחין היה צאופן דגד"א נכנס תחילה, ע"כ יש לכוונן תחילה לכל המוחין, ורק אח"כ ימשיכו לבוין עפ"י הסדר הרגיל, קט"א קט"צ וגד"צ.

לד.

'מגיד'

ענין מגיד וסיפור יציאת מצרים, כבר נתבאר למעלה בענין שם פסח, שהוא פ"ה פ"ה. ציאור הענין, שצכל השנה כולה אף שהאדם מדבר ומוליא צפיו דיצורים קדושים כגון צעת הלימוד והתפילה, מ"מ אינו יכול להגיע על ידם לדציקות צהשי"ת, משא"כ צפסח צליל הסדר הוא צחי' 'פה סח', ר"ל שע"י כוס א' שנכנסין צו מוחין דגדלות, וע"י הכרפס מוחין דקטנות, ודבר זה משפיע שע"י הדיבור דאמירת ההגדה יכול להגיע לידי דציקות, ר"ל שעל ידי המוחין שהצאנו עד עתה אזי נפתח הפה לדבר דיצורי דציקות.

הנה לכאורה עלם כוונת ההגדה הוא קיום מ"ע דיוהגדת לבקך' (שמות יג, ח), ויש להצין אף נכנס עתה דבר זה צאמלע הכוסות, ומה שייכות יש לה עם סדר זה, ויש צציאורו עפ"י פשע דברי האר"י צשער הכוונות לפסח (דרוש ד) שע"י צצכוס ראשון נכנסו מוחין דחכמה מלד אימא, נעשה צציכול צקיעה צפה שהאדם יכול לדבר (ולספר שצחו של מקום), והציאור הוא, שדבר זה שאומרים ההגדה היא כתולאה מריצוי האורות שגרם לזה וכמו שנתצאר לעיל.

אך בדברי הרש"ש (נהר שלום לה:) מלינו מהלך אחר, וזל"ק זיהא [ההגדה] מ"ע בדבור, שהיא בצחינת הפנימיות דפנימיות, אלא שנראה מס' 'מצוא שערס' כי הוא בחילוניות דחילו' וכו', ול"ע, ואפשר, כי עיקר המ"ע זו היא מורה על צחי' זוג העליון זה דנשיקין שהוא צחיק וגרון דא"א, ולפיכך היא דדיבור, ואינה מורה על צחי' זוג התחתון דיסוד ומלכות דא"א, כי זה נעשה ע"י מלות מעשיות, עכ"ל"ק.

ציאור דצרו, דכוונתו להקשות, שהרי מסור לנו כלל מדברי האר"י (עץ חיים ש"מ פ"ב) שכל מלה שדדיבור היא צפנימיות, וצמעה הוא בחילוניות, ועפי"ז מעריב הוא צפנימיות והסדר הוא בחילוניות, וא"כ מה ענין אמירת ההגדה, שהוא מלה שדבור צחי' פנימיות, צאמלע הסדר, ויותר היה מתאים לאומרו בעת תפילת ערבית, ומלד שני נראה מדברי האר"י י"ג, שאמירת ההגדה יש לה שייכות לחילוניות, והוא פלא.

וציאור תירולו נאמרו צ' מהלכים, יש שרלו לומר שכוונתו שאכן דבר זה אינו קשור לסדר ולמוחין, כ"א יש לכוון שיש מלה נפרדת ומיוחדת דסיפור יליאת מלרים, דהיינו, שפירשו שכל מלה יש זה גם ענין ד'מחלצ המלוות', ר"ל מלכד מה שמתקן המלה צאופן פרטי צמערות הכללית, הוא מתקן גם דבר מה צמלמות השייך לו לבדו, כגון קידוש כליל הסדר, יש צו צ' עניינים א' עלם מלות קידוש על הכוס ציו"ט, וצ' כוס א' מד' כוסות, וענין א' הוא הנקרא 'מחלצ המלוות'. וזה יתיישב ענין אמירת ההגדה שדבור שצחיק הסדר השייך למעשה, שדבר זה היא מלה פרטית ד'הגדת לבק' השייכת למחלצ המלות ואינו שייך למעשה הסדר, אמנם דבר זה 'מחלצ המלוות', לא נזכר בדברי הרש"ש עלמנו כ"א צמפרשים שציאורו דצרו על פי כלל זה, ועי"ז תירלו הרצה קושיות המתעוררות, ועי"י כלל זה נחו גם שקטו, אלא שאינו נכנס כל כך צלשמו.

אמנם המעיין ברש"ש עלמנו יראה שדצרו נועין ללד אחר, והוא, דהנה בכל ייחוד יש צו צ' חלקים, א' הוא זיווג עליון הגן' 'זיווג דנשיקין', והצ' זיווג תחתון הגן' 'זיווג דיסודות', וכל מה שמתדש האר"י שמעשה הוא בחילוניות ודיבור הוא צפנימיות, הוא רק כלפי זיווג התחתון, שצו יש חילוק אס צמעשה או דבור, אמנם כלפי הזיווג העליון אין חילוק זה, וזיווג זה נעשה ע"י דיבור, והציאור הוא, דכמו שיש צעוצי פנימיות וחילוניות, היינו, שפנימיות נתקן ע"י דיבור וחילוניות ע"י מעשה, כמו כן בחילוניות גופא יש צאורך פנימיות וחילוניות, והחילוניות ע"י מעשה דכוסות והמלות, והפנימיות היא אמירת ההגדה, והוא צחי' זיווג עליון דחילוניות, ומעשה א"ש דדיבור ההגדה שייך ליחוד העליון דחילוניות אף שהוא דבור.

ולפי דצרינו יולא, שכוונת אמירת ההגדה היא להמשיך המוחין דזיווג התחתון, שאף שכבר נכנס מוח דחכמה ע"י כוס א', מ"מ שאר הכוסות וכן כל המוחין דאצא, הם נשפטים

עיונים והוספות

לג. הרש"ש מדייק כן מלשון האר"י במבוא שם הוא עיבור השייך לחיצוניות. שערס, ואינו מפורש, אלא דמין העיבור הנזכר

ע"י אמירת ההגדה ליד, ודלא כמו שנתצאר לעיל, שכניסת המוחרין גורמת לאמירת ההגדה, אלא להיפך, שע"י אמירת ההגדה זה גופא עושה את המשכת המוחרין דאח"כ, וכמה שהאדם יותר מתאמץ זכוונת ההגדה, כן נפעל אח"כ שיהיה נשפט השפט שזכוסות האחרים וזמלות.

והנה בליקוטי מוהר"ן (קמא כ) כתב לומר ההגדה בקול רם, ואם הפירוש כפשט דברי האר"י שענין ההגדה ע"י בקיעת המוחרין, למה יש לאמרו בקול רם, הרי כבר נעשו התיקונים, ועתה הוא רק מה שנבקע ע"י האורות, אמנם לדברינו שטיקר המוחרין העתידין לימשך, צחי' לידת המוחרין, הוא ע"י אמירת ההגדה, מוצן שפיר ענין הרמת הקול, שהיא לעורר המוחרין שירדו שפט גדול וכו'.

לה.

'חוטפין מצות בלילי פסחים'

גם בע"ה לקמן בכלל הדרוש יתבאר כמה טעמים וכמה כוונות אחרות, וגם יתבאר מקצת מפסוקי ההגדה. ונאמר גרגיר קטן מענין ההגדה, אי' בגמ' (פסחים קט.) חוטפין מלות בלילי פסחים צביל תינוקות, וצ"ש כ"כ אובלין מהר, ועפ"י יש שציארו שהכוונה לא רק על אכילת המלה כ"א גם על אמירת ההגדה, שיש למהר צאמירתה כדי להגיע לאכילת המלה צעזור הקטנים, או אם רוצה להספיק לאכול קודם חלות, אמנם כבר העירו על כך שאין זה הפירוש הנכון, דהרי גם אמירת ההגדה הינה חלק מהסדר עצמו, ואיך יתכן למהר זה לחטוף אותה, אלא הציאור הוא, 'צביל תינוקות' מכיון ששאלו הקטנים 'מה נשתנה' והתשובה להם היא 'עצדים היינו', ע"כ יש להזכיר צעזורם ליתן להם לאכול מלה, שהיא חלק מהתשובה, צאם רואים שהם נרדמים וכדו'.

לו.

שקיעת בני' במצרים בשער המ"ט משערי המזמאה

נאמר בהגדה, 'ואילו לא הוליא הקצ"ה את אבותינו ממלרים הרי אנו וצנינו וצני צנינו משועצדים היינו לפרעה צמלרים', הנה, הרצה ספרים קדושים הציאו מאמר צסם האר"ז"ל, והוא, שצני' צעת יליאחם ממלרים היו צשפל המדריגה צשער המ"ט, ואילו לא היה הקצ"ה מוליאם צאותו הרגע ממלרים היו מופלין צשער ה' ולא היו יכולין ליגאל, והוא פלא, שצכל כתצי האר"י המלויים עתה צידינו לא נמלא דבר כזה, [ומקור המאמר הוא צ'חסד לאצרהס' מעין צ נהר נו], וצספר הלשם (ספר הדע"ה ח"צ דרוש ה' ענף צ' סי' ד) חלק על מאמר זה, וס"ל שאי אפשר לומר דבר כזה חלילה וחס, ואף האר"י הק' לא אמר כן, ומצא, שהרי כבר שנה שלימה שהלקה הקצ"ה את מלרים צע' מכות, וכל מכה הייתה להחליש כוח הסע"א

עיונים והוספות

לד. ובאמת, אליבא דהרש"ש, לפעמים מצינו שזאפשר לזווג זיווגים אף שלא כסדרן, וא"כ זיווג העליון דהגדה יכול להיות אף אחר כניסת מוחרין דחכמה ודקט"א.

והקלי', וצנ"י עלמס נתקדשו בכל מיני קדושות, וצליל פסח עלמו אכלו צנ"י קרבן פסח והיו מדמו ומלו עלמס, ואיך אחר כ"ז יתכן לומר שלולי היו נשארים עוד רגע אחד היו נעמעין שם ח"ו, ומכאן כל זה דחה דברים אלו מכל וכל.

אמנם אי' מהרה"ק מקארין זי"ע (אמרי פנחס, צא) שענין שער הג' שלא נפלו בו צנ"י, היה ענין שימיו שם, לשון, לבוש, והוא עפ"י הפסוק (שמות טו, ט) 'אחלק שלל' ר"ת הג"ל. ע"י שצנ"י נהרו צזה נשארו ביהדותם ולא נעמעו בין הגויים רח"ל, וע"כ בגלות האחרון שיש מצנ"י שאין מקפידין בדבר זה כ"כ, נחשב לכן שנכנסו לשער הג', ורק בכוח התורה הק' אפשר להחזיק מעמד גם בשער הג', (לכן צנ"י צמחים לא היו יכולים לכנס בשער הג', שלולי כן לא היו יכולים ללכת שלא היה להם עדיין תורה).

ואולי אפשר לומר צעטס הדבר שלו היו נשארים עוד כמעט רגע לא היו נגאלים, דאז היה היל"ר מתגבר בכל כוחו ומנסה להכשילם בדבר זה, שיטתו שםם לבושם ולשוים. והציאור הוא, דכל עוד שצנ"י לא הרימו ראש כציכול, ולא עשו דברים להלחם נגד הס"א, היה גם היל"ר מלידו לא היה מתגבר כנגדם להחטיאם בתחתית המדרגה, אחר שכבר היו שקועים אללו בעומק העומאה בשער המ"ט, ורק אחר שהחלו לריב עמו ולעשות פעולות ללכת ממנו, ע"י המכות שהחלישו כח הס"א, וכן שלקחו קרבן פסח ללכת מע"ז, אז כציכול הוי כגירא צעינא דשיטנא', וע"כ נתאזר ביותר לריב עמום ולהכניעם בשער הג' ככדי שלא יהיו יכולים ללכת ח"ו, שהרי עדיין לא היה להם תורה, ולכן היה מוכרח הקצ"ה לגאלם צרגע האחרון שלולי כן אכן לא היו יכולים ללכת.

לז.

'רחצה'

רחצה: והוא רחיצה הב', והוא לרחוץ כלי אמלעי דז"א, ומים אמלעים אינם חוצה, ונשאר מים אחרונים לרחיצת כלי חילון דז"א, אמנם אין מכוונים אז בכונת השמות די"ה, מחמת שהוא עוד קודם המשכת המוחין. גם היא בפור י"ה ע"ד הגזבר ברחיצה הא', פירוש כמו צרחילה הא' שנכנסו המוחין דע"צ בכוס ראשון ועל ידם נעשית הרחילה צ'ורחץ, כמו כן כאן על ידי המוחין דכוס צ' בכוחם נעשית רחילה ז. אלא שישם י"ה חזה תבויין אל י"ה של הוי"ה דס"ג. פירוש, שהוא חלוק מרחילה הא', שהרי כוס שני הוא לד שמאל דאימא היינו צחינת צינה, ואילו כוס א' הוא מוח החכמה לד ימין וזהו החילוק שציניהם, שמוח חכמה דגדלות שני הוא שם ע"צ, ואילו גדלות שני דמוח הצינה הוא שם ס"ג, ולכן כוונת הרחילה גם כן נעשית על ידי אותיות י"ה דשם ס"ג ולא דע"צ, ושאר הכוונות הוא כצרחילה הקודמת, שכופלין שם יו"ד צה"י, היינו שיש לכיין כ' פעמים שם ה"י, והוא גימ' ש', ומוליאין את צ' אותיות המוחין ונשאר גימ' רח"ץ.

לח.

'מוציא מצה'

מוציא מצה: ענין המצה, הנה נתבאר לעיל, כי המוחין דמצד אימא נכנסין ע"י ד' בוסות היין, לפי שהיין המשמח הוא באימא, ר"ל, ענין השמחה הוא צאימא, דמוחין דאימא הם המציאין שמחה אל האדם, משא"כ מוחין דאבא הם מצחינת 'ציעול', ובסמוך יתבאר.

וגם ענין הכוס הוא בגי' אלהים, וזה להורות על אימא דמינה מתערין הדינין, פי' שלכן נרמז כוס בגי' אלהים שהיא צחי' דינין, להראות על התעוררות הדינין שבה, והענין הוא, שהנה מוחין דאימא הם המציאין שמחה לאדם, ומהו ענין ה'שמחה' בעבודת ה', שכאשר האדם מרגיש דבר מה בעלמו אזי הוא צחי' שמחה, וכמוצן שהוא צאופן של ישות דקדושה ולא חלילה אחרת, דהיינו שמרגיש בעלמו צחיזה צחינה בעבודתו ית'. אמנם, אף שהוא מצחי' הקדושה מ"מ ענין 'ישות' גוררת אחריה התעוררות הדינים על האדם, דכאשר האדם בעל בעלמו, כמו צחי' אבא, שאינו מרגיש עלמו לכלום, אין חלין עליו כלל דינים, משא"כ כשמתחיל להרגיש עלמו, יש צזה התעוררות אל הדינין, אמנם צאימא מלד עלמה כולה רחמים ואין צה דינין כלל, אלא שמינה, ר"ל ע"י צחינתה, מתעוררין הדינין.

אבל המוחין דאבא נרמזים באכילת מצה הנקרא לחם, פי', דיין הוא כנגד מוחין דאימא, ואילו המלות הם נגד מוחין דאבא. כי לחם הוא בגי' ג' חיות, שהוא צחי' רחמים. ונודע כי שם החויה הוא באבא, ושם אלהים הוא באימא, וכל אחד נרמז כפי צחינתו ומדריגתו.

ודע, כי ב' המוחין דמצד אבא, פי' צ' המוחין, מוח החכמה ומוח הצינה שכלל אבא, דאילו מוח הדעת הכלול מחסדים וגבורות אינו שייך עתה כ"א צוקר, ועוד יתבאר.

וכתב הרמח"ל, שלכן יש לאכול צ' כזיתין צ'מוציא מלה', לרמז שעתה נכנסו צ' מוחין חכמה וצינה דמלד אבא, וכנגד כל א' יש לאכול כזית א'. אמנם בפשטות, צ' המוחין דחו"צ נכנסין יחד צעת אכילת צ' הכזיתין, דהמעין צסידור היר"א יראה שנסדרו השמות 'מוציא מלה' על כל המוחין הן דחח"ן והן דצג"ה [והן דדתי', לשיעתו שגם דתי' נכנסין עתה].

מבחינת גדלות הא', כבר נכנסו מואליהן בענין ב' הכוסות הא', ר"ל, כמו שנתבאר לעיל צענין צ' הכוסות הראשונות, שהם כנגד חכמה וצינה דמלד אימא, שאין לכוין צהם לגדלות א', מחמת שהם כבר נכנסו צקדושת היום, כמו כן עתה צמוח החכמה והצינה דמלד אבא, ג"כ אין לכוין צהם מאותו העם. אמנם עתה צמלות, אף צדרך ש"כצר נכנס' לא יכוין, שהרי כל עלמם כבר נכנסו צקדושת היום, ושצנו לכוין צהם צכוסות הן דיש"ס והן דתצונה, ושוצ אין צריך לחזור ולכוין צהם.

אמנם לכאורה יש להעיר, דיש מכאן כעין ראייה לדברי הרח"ש דוויך, שכבר נתבאר דלדבריו ס"ל שצעת קדושת היום נכנסו מוחין דגד"א דישסו"ת מבחי' אח' בלצד ואילו בסדר יכנסו מוחין דפנים, דהנה כתוב כאן דמוחין דגד"א כבר נכנסו מאליהן צענין הצ' כוסות הא', והרי שם לא נכנסו אלו המוחין כ"א שהיתה הכוונה בהם בדרך 'כבר נכנס', אלא שמתחילה נכנסו צבחי' אח' ועתה צבחי' פנים, וכבר נתבאר מדברי הרש"ש יש ראייה ברורה שכתב שיש לבוין צירורי גד"א, ואם כולו נכנס בקדושת היום מה שיך לבוין צו צירורים.

ומה שיש להעיר עוד, דלמה יש לבוין בגדלות א' דאימא שזכוסות גם על גדלות א' דאצא, דלמה לא נכוין כ"א במקומו, ובפשטות העטם הוא שכיון שנכנסו יחד צעת קדושת היום, כן גם יש לבוין בהם יחד, אמנם יש להבין מפני מה מכוונין בהם צעת שתיית הכוסות ולא צעת אכילת המלות. ויש מפרשים העטם, מאחר שעיקר צחינת יום טוב הוא אימא ושבת הוא באצא, וכמו כן ס"ג עס הי' אוחיות גי' יום טוב', והוא צחי' אימא, ע"כ מכוונים באימא גם בשציל אצא, דהעיקר עתה הוא צחי' אימא, ושזב אין לורך לבוין צמלות לגד"א.

ועוד י"ל, דהנה בשציל להכניע הקלי' וכדי שנוכל להכניס את הקט"א לריך מוחין דמלד אצא, וע"כ בגד"א אנו ממשיכין גם מוחין דמלד אצא דהיינו יש"ס, ומכיון שכבר התחלנו לבוין בהם יחד, נמשך כן הסדר עד סופו.

ואמנם הקטנות הא' דאבא לא נכנס לסיבה הנ"ל, כי אינו יכול לבנם בראשונה, פי' שגם באצא, אף שכבר נכנסו מוחין מלד אימא, ואף קטנות א' דתצונה כבר נכנס ע"י כרפס, מ"מ כשנכנסין מוחין דאצא גם בהם יש לבוין קודם אל הגדלות ורק אח"כ אל הקטנות. לפי שהוא דינין גמורים, ויש בזה פחד שמא ינקו החיל' מהקדושה. עד שיבנם גדלות הב', ורק אחר מוחין דגדלות צ' יוכל ליכנס מוח הקטנות א'. ובזה יש חילוק בין המוחין דאצא למוחין דאימא, דבאימא אחר שהצאנו זכום א' מוחין דקו ימין, כבר אפשר להכניס מוחין דקטנות וע"כ זכרפס נכנסו כל מוחין דקטנות [לשיטת היר"א, ולשיטת הרד"ס עכ"פ הארות דצינה ודעת גם כבר נכנסו], אמנם באצא אינו כן, אלא כל קו וקו עומד בפני עצמו, ורק אחר שגמרנו להציא מוחין דגדלות צ' לאותו קו, אזי אפשר להציא מוחין דקטנות. בי בן קטנות הא' דאימא לא נכנס עד שנכנס גדלות ב' דאימא, וראה לעיל מה שנתבאר בעניינים אלו בארוכה.

לט.

עיקר העבודה בליל פסח הוא דוקא בקטנות

אמנם יש להעיר, דהנה לקמן בדרוש ספירת העומר (דרוש ח) כתוב, שצימי הספירה נחלק מוחין דגד"צ דאצא לצ' ימים, דצליל ו' נמשך הארה מגדלות צ' דאצא, וצליל ז' עלמות הגד"צ, ומזה לכאורה נראה שאף צליל פסח לא נכנס מוחין עלמות דגד"צ, כ"א הארה מהם בלצד, שהרי כל מה שנמשך צליל פסח חוזר לימשך צימי הספירה, ולמה א"כ נלכדו צ' ימים

לגד"צ, ע"כ שגם צליל פסח לא נכנסו המוחין עלמין כ"א הארה מהם, וע"כ לריכין צספיה"ע צ' ימים לצרר עלמות הגד"צ.

ונראה לצאר, שהנה עיקר הענין צליל פסח הוא הכנסת מוחין דקטנות, אלא שמכיון וצליל פסח ישנה לאחיזת החילונים, ומפחדם א"א להכניסם כסדר, לכן נלך מקודם להכניס כל המוחין אף דגד"צ, אמנם הוא רק צדרך הארה ולא עלמות.

ונראה להרחיב ענין זה, הנה המעיין צדרושי האר"י (דרוש ה' לפסח, וראה גם צהמשך צכוונת המלות עלמס וצמה שנתצאר שס) יראה שציקר צצודת המלות הס 'קטנות', דהנה, המלה עלמה היא צחי' הקטנות ואילו הגדלות רק צדרך רמז צעלמא, וצספרי חסידות אי' עוד, שאף עיקר צצודת הכוסות הוא 'קטנות', וכצכול כל צצודתיו צהכנסת כל המוחין דאצא ודאימא צכל צחינותיהם, הוא צכדי שוכל אה"כ להכניס את הקטנות כדצעי. והציאור, דליל פסח ענינו 'אמונה', ואמונה ענינה צחי' קטנות דאצא, דהיינו שאין האדם נפנה אחר מוחין ולצקש השגות וכדומה, אלא אמונה פשוטה ללא מדריגות, אמנם צכדי שוכל האדם להגיע לזה לקבל מוחין אלו צשלימות, נלך מקודם לקבל כל המוחין.

ונצאר, דהנה צצרי קבלה נקראים 'צצר גדול' ונגלה נקרא צחי' 'צצר קטן', וכדאי' צגמ' (סוכה כח), וא"כ צשלומד האדם קבלה הרי הוא צמדריגה יותר גצוהה מאשר לימוד הנגלה, אמנם הלומד נגלה אחר שכבר למד קבלה, אזי ה'נגלה' עלמו הינו צאופן אחר ונעלה יותר מאשר קודם לכן, וא"כ גם כאן שכאשר נכנסין מוחין דקטנות אחר מוחין דגדלות, הוא צאופן אחר, נעלה יותר.

ונליין צזה לצצרי הרה"ק ר' **לדוק מלוצלין ז"ע** שכותצ, עעס שצפסח הסדר הוא הפוך מתחילה גדלות ואה"כ קטנות, דצפסח צגי' הינס צצחי' צעלי תצוה, וע"כ הסדר לריך להיות מהופך היינו שהקטנות יהיה לצסוף, שצכדי שצעל תצוה יוכל להשאר צמדריגתו החדשה ולא ליפול שוצ חלילה, לריך להקדים צחי' הגדלות, ורק אה"כ יוכל לעצוד השי"ת גם צדרך הקטנות, אמנם צשצועות זמן קבלת התורה אזי צגי' הס צצחי' 'תורה', וע"כ שס הוא צצר עפ"י הסדר הרגיל, שמאחר וכבר קצלו את דרגתם ונתחזקו צה, שוצ יוכלו להתחזק צעצודה גם צדרך הקטנות.

ועוד יש לצאר צזה, הנה צספרי חצ"ד וצעיקר ה'למח לדק' כתצו צזה, שהקטנות היא העיקר, והיא צחינת תינוק שאינו מכיר לצציו עד שיאכל פת דגן (צרכות מ), והיינו צגי' שאוכלין מלה צליל פסח, וכמו שאי' מהר"ש מקינון שאחר שידע כל הכוונות היה מתפלל כתינוק, ומצארים הרה"ק מקאמארנא והלמח לדק, ענין 'תינוק', היינו להתפלל כעצד פשוט לפני השי"ת, ומדריגה זו קשה להשיגה, דהנה אי' מרציו מוהר"ן ז"ע דיש צ' צחינות חכס ותס, והתס מדריגתו יותר גדולה, ואף שלכאורה כל א' יכול לומר הגני תס, מ"מ אי"ז תמימות הנכוה, שנלך לחכמה גדולה צכדי להגיע לחמימות, ולריך שיהיה לו לצ נקי וצרוור להקצ"ה צכדי שיגיע לדרגה זו, ולהגיע לזה יש להשתמש כצכול עס כל המוחין דגדלות, אמנם אין זה העיקר, כ"א

להגיע אל הפשטות, וכמו דמלינו צמרע"ה שהיה לו כל המוחין, ודווקא עי"ז זכה להיות עצד פשוט להקצ"ה ללא מוחין, כמו שנאמר עליו (דברים לד, ה) 'משה עצד ה', 'משה עצדי' (צמדצד יז, ז). אמנם המגיע לדרגה זו ללא שקיבל מקודם מוחין, יכולים החיל' לתופסו, ואינו כלל עצד, וזהו הטעם שא"א להקדים קטנות א' לפני גדלות הצ', וזהו העצודה כליל פסח, שאז אפשר להגיע למדריגה זו, לזכות להכיר להקצ"ה פנים צפנים כמו דאי' צמרע"ה.

מ.

המוחין הנכנסין במצה

ונמצא, כי עתה באכילת מצה צריך לבין בקטנות הא' דמצד אבא ובגדלות הב' דמצד אבא, לא נקט כפי הסדר של הכוונה, שמקודם יש לבין גדלות ז' ורק אחר כך קטנות א', אלא שנקט עתה לסימן אלו מוחין יש לבין בהם להכניסם. והנה בגדלות א' אין מכונים עתה, מאחר שכבר נכנס הוא צקדושת היום. ולעיל זכום ראשון נחצאר שמכוונים לגדלות א' צדרך 'שכבר נכנס' הן דיש"ס והן דתצונה, ועל כן כאן א"ל כלל לבין לגד"א, מאחר שכבר היתה הכוונה צזה צמקום אחר, ונחצאר טעם הדבר שיש לבין 'שכבר נכנס', כדי שצצחי' מסוימת יכנסו כל המוחין על הסדר, וכמו שמלינו כן לענין כתיצת ד' פרשיות, ע"ש.

אלא שעדיין יש להצין, דצשלמא לגבי מוחין דאימא שפיר, שהרי צכוסות אנו מכווים להמשך מוחין דגדלות א' ש'כבר נכנס' ואח"כ קטנות וגדלות שני, וא"כ עתה כל המוחין נכנסין על הסדר, ובעטם דלעיל, אמנם כאן צמלות שהם מוחין מלד אצא, איך תועיל הכוונה של הכוסות לצחי' המלות, והרי חסר לנו עתה מוחין דגדלות א' לשיכנסו המוחין על הסדר.

וצדרך אפשר י"ל, דמאחר שכל כוונתינו כליל פסח להגדיל הז"א על כל צחי' הצניה והחכמה, היינו מוחין דישסו"ת ודאו"א עלאין, נחשבין כל המוחין האלו לצחי' אחת, וכמו שמלינו שלכן נכנסין המוחין צדרך קוין משא"כ צכל מקום אחר, והטעם הוא, שהכל נחשב לפרלוף אחד, וכמו שצכל פרלוף כניסת המוחין הוא צדרך קוין, גם כליל פסח הכל הוא צדרך קוין, וא"כ י"ל, שגם לעניינינו כאן, שמכיון וכליל זה כבר היתה הכוונה גם לגד"א דיש"ס, אף שהיה זה צכוסות, מ"מ הכל נחשב לצחי' א' והכוונה מהכוסות עולה גם על הכוונה של המלות.

מא.

לבאר מה שאין שמות למוחין דקט"ב דאבא

ואמנם קטנות הב' דמצד אבא גם הוא נכנס עתה, פי, דלעיל כתב שיש לבין לקט"א ולגד"צ, ואילו את הקט"צ לא זכרו, אמנם מ"מ גם צחי' זו נכנסת עתה. אבל לא קבלתי ממוז"ל זולתי בווונות קטנות א' וגדלות ב', ר"ל שצכל מוחין יש שמות הן דמוחין והן דלבושים, וצכל מוח ומוח יש שמות אלו, אמנם צקטנות ז' דאצא לא מסר האר"י הק' לרצינו המרח"ו לא שמות המוחין ולא שמות הלבושים.

והנה, בדבר זה נתחצטו המקובלים ונחלקו זו, דהנה פשטות דברי הרצ הס שלא קיבל מהאר"י הק' כוונת שמות דקטנות ז' דאצא וע"כ אין לכווין בהם, אמנם דבר זה קשה, שהרי כידוע כל מה שאנו עוסקין במוחין דליל פסח ובהמשכתו, הכל חוזר ומסתלק במוצאי יו"ט, ואזי בימי ספירת העומר שבים להכניסם, אמנם לא בדרך של פעם אחת ובלילה אחת, כ"א לאט לאט, דהיינו שנחלקין ימי הספירה לז' שבועות, וכל שבוע ספירה אחת מספירות דחצ"ד חגת"ס, וכל שבוע נחלקת לז' ימים וכל יום בחי' א', היינו ליל א' גדלות א' דיש"ס, ליל ז' גדלות א' דחצונה, ובליל ג' קטנות ז' דא"א וכן ע"ז הדרך, והמעין שם הנה יראה שישנם גם ישנם שמות דקטנות ז' דאצא, משמע שמדע לנו כוונת שמות אלו, ולמה לא נכוין בהם, וחו דמהו הפשט שאין ידוע לנו שמות אלו.

ואכן, מטעם זה, מוריניו הרד"ס תלמיד הרש"ש ס"ל שיש לבוין בשמות דקטנות ז' דאצא כאותם השמות שמזכרו בספירת העומר, אמנם הרש"ש עלמו לא כתב כן בסידורו, וכן בשאר סידורי המקובלים לא סידרו שמות אלו, ואף שלכאורה הוא דבר תמוה, שהרי נראה להדיא שמדע שמות אלו, מ"מ סבירא להו מכיון שמוריניו הרח"ו זי"ע כותב להדיא שלא קיבל השמות, אלו מנין לנו, ומשנה לא זזה ממקומה.

ויש סידורים שאכן מפני דברים אלו גם בספירת העומר ס"ל שאין לבוין בשמות המוחין דקטנות ז' דאצא, ולכן השמיטו כוונת שמות האלו. אמנם, בודאי הגמור שיש לבוין שנכנסים המוחין דקטנות ז' דאצא, וכל החילוק הוא האם מכוונים בשמותם או לאו.

ונראה ליישב הענין בדרך נחות עפ"י הקדמות, א. הנה יש מחלוקת באחרונים האם יש חיוב שמחת יו"ט כליל הסדר, **השאלה אריה** (עורי אבן מגילה ז:): ועוד אחרונים כתבו, שעפ"י מסקנת הגמ' (פסחים עא.) שאין מציאין קרבן שמחה בעצור ליל א' דיו"ט, משמע דאין בו חיוב שמחה, אמנם **החתם סופר** (שו"ת ח"א סי' קאה) ס"ל שחיוב שמחה דיו"ט שייך גם כליל הסדר, ויש בזה נפק"מ לגבי חיוב אכילת צמר וכדו'. ב. עוד יש להקדים דבספר **שפת אמת** (אות לג ע"ש) כתב לבאר טעם הדבר מה שא"י (שעה"כ דרושי סדר שבת דרוש א') דבשבת יש ללבוש בגדי לבן, ואילו ציו"ט יש ללבוש בגדים יותר נאים מהם בגדי לבנונים, וביאר, שדבר זה תלוי במוחין המתגלים בהם, דבשבת יורדים מוחין דאצא עם לבושיהם, ובחי' אצא הוא לבן, וגם לבושו הוא בחי' לבן, וע"כ יש ללבוש בו בגדי לבן, משא"כ ציו"ט שמתגלים המוחין דאצא בלא לבושים, אלא מוחין דאימא נעשים לבושים אליהם, ואימא הרי היא בחי' זהב, ולכן יש ללבוש ציו"ט בגדים יותר נאים, שהם כבח"י הזהב כלפי הלבן. וזהו הטעם לשמחה שציו"ט, שכידוע אימא הרי היא בחי' שמחה משא"כ אצא, ולכן ציו"ט שמתגלים המוחין דאצא ע"י לבושי אימא יש בהם שמחה.

ועפ"י אלו ההקדמות נראה לבאר הענין, דהנה יש שנהגו לילך כליל הסדר עם צגד לבן (קיעל), וטעם הדבר הוא עפ"י הדברים דלעיל, שהם סוברים שאין חיוב שמחה כליל הסדר, פי' דמוחין דאצא מגיעים עם הלבוש שלהם עצמם, ואינם מתלבשים תוך מוחין דאימא, והנה

נודע שצחי' קטנות וגדלות אפשר להצחינם כלבש ואורות, וא"כ ס"ל דמוחין דאצא יורדין כליל הסדר מלובשים תוך לבושים שלהם, שהוא צחי' קטנות, הרי לנו שיש לבוין צשמות מוחין דקטנות, שהרי הם צאים יחד עם המוחין דגדלות. משא"כ אם נסבור שיש חיוצ שמחת יו"ט כליל הסדר, והשמחה הרי היא מגיעה מאימא, וא"כ משמע שמוחין דאצא מגיעים מלובשים תוך מוחין דאימא, והיינו שאין מכוונים צשמות הקטנות, שהרי לבושי המוחין דאצא הם מוחין דאימא ולא מוח הקטנות, ולכן יש שנהגו שלא לילך בצגדי לבן, אלא כגון צעלית, וכמו שנהגו חלק מתלמידי הצעש"ט, וצזה א"ש. וזהו הספק אם יש לבוין צשמות הלבושים, שהדבר צספק אם יש שמחה כליל יו"ט, ואזי מגיעין מוחין דאצא מלובשין תוך מוחין דאימא, או שאין שמחה כליל יו"ט ומוחין דאצא הם כלבושיהם עלמס, ודו"ק.

מב.

רמזי המצה אל המוחין

וזה ביאורו, ר"ל, עתה צא לבאר האיד נרמזין מוחין דאצא, גד"צ וקט"א, צמלה. תבויין, **כי מצה היא בגימ' הוי"ה דע"ב** דיודיין, והוי"ה דס"ג, והם ב' מוחין חכמה ובינה דמצד אבא דגדלות ב', הנכנס קודם הקטנות הא' לטעם הנ"ל, שחלילה לא יתאחזו צהם החיל' ואלו הן ב' המצות העליונה והאמצעית, והמצה התחתונה היא מוח הדעת דמצד אבא דגדלות ב', והרי נרמזו גדלות הב'.

וצזה יש מעט סמך למה שנתפשט המנהג כיום לבוין צמוציא מלה לב' מוחין דחח"ן צג"ה, וצבורך למוחין דדעת חו"ג, עפ"י פשט לשון דברי הרצ, שצ' מלות העליונות, שאותם אוכלים צמוציא מלה, הרי הם מרמזים לחכמה ובינה, היינו קו ימין ושמאל, ואילו המלה התחתונה הנאכלת צבורך מרמזת לדעת היינו חו"ג דדת"י, והצן, וכן הוא להלן גם צרמזי הקטנות.

אח"כ תבויין בקטנות הא' וזה עניינו, כי המצה העליונה היא אלהים דיודיין חכמה דקטנות א' דאבא, פי' דכבר נתצאר לעיל דמוח קטנות חכמה דאצא הוא שם אלהי"ם דיודיין. והאמצעית אלהים דהחין בינה, דמוח קטנות בינה דאצא הוא שם אלהי"ם דהחין. והמצה התחתונה אלהים דאלפין דעת, ואילו שם מוח קטנות דעת דאצא הוא אלהי"ם דאלפין, ויש צו חילוק צין חסדים שהוא אלף כזה יו"י [א], לצורות שהוא צלורת יו"ד [צ]. אבל בענין הגדלות כבר רמזנו הבורנה שלהם בענין חשבון אותיות מצה שהוא ע"ב וס"ג בנזכר.

נמצא עתה, כי צחי' הגדלות נרמזת רק ע"י גימטריא שהוא צחי' קטנה יותר (ע"י עץ חיים שער יח פ"א), למנס הקטנות נרמזים צמלות עלמס, וכמו שכבר נתצאר לעיל. והציאור צזה הוא, דהנה לקמן (דרוש ח מדרושי פסח) כתצ האר"י וז"ל 'גם ענין הצערות צ' לילות ליל ו' וליל ז' לגדלות צ' דאצא, העעס הוא, כי עיקר ליל פסח היתה צעיקר ד' כוסות צזהם נרמזו ד'

מוחין דאימא, אצל גדלות צ' דאצא לא נכנסו רק דרך רמז קטן צענין המלה, אחר שנכנסו כל שאר המוחין, ולכן הולך עתה צ' לילות' וכו', הרי שלא נכנס עתה עלמות גד"צ דאצא, וע"כ הוא נרמז ברמז צעלמא.

ובענין הקטנות אנו צריכים לבוין איך נרמזים ג' אלהים אלו בג' המצות האלו, ר"ל, שצמלה יש רמז גם אל מוח הקטנות דג' אלהי"ם המזכרים, דיודי"ן, דההי"ן ודאלפי"ן. ואמנם ענין כוונתם היא מחולקת כפי בחינת ציור אותיותיהם, ר"ל, כי הנה באשר יש במה שמות וכולם שוים, ואין ביניהם חילוק ושינוי רק באות א' מהם, אין צריך לבוין רק באותה האות לבדה אשר נפל בה השינוי. ר"ל, שאין צריך לשונו ולכוין בכל השם, אלא דיינו אם נכוין רק את השינוי שיש בין כל אחד לחצרו. והנה, ג' אלהים הנו' בולם שוים, ואין ביניהם שנוי אלא באות ה' בלבד, כי אות ה' זה של אלהים בהיותה בחכמה, היא במילוי יוד בזה ה"י, ובהיותה בבינה מילוייה ה"ה בזה, ובהיותה בדעת מילוייה בא' בזה ה"א.

ועד"ן ג"כ אנו מכוונים עתה בשנוי ג' שמות אלו של שם אלהים בג' מיני ציורים שיש באות ה"ה, ר"ל, שאנו נכוין רק להשינוי שיש בג' שמות אלו, וכדלהלן. ולפי שאלו האלהים הם בחי' קטנות א', וגם שהם מבחי' מוחין דאבא, לכן אין אנו מכוונים בהם השינוי המילויין שבהם, רק בשינוי ציורי אות ה"ה הפשוטה עצמה שבשם אלהים, ובבחי' ציורה יוכר ההפרש שיש בין אלהים דחכמה לאלהים דבינה או דדעת, ר"ל, שאות ה' עלמה גם כשנכתבת ללא מילוי יש בה ג"כ ג' מיני ציורים, כנגד ג' המילויין שבה, ועל ידי זה נכיר כל מלה לאיזה ספירה היא מכוונת. כי הנה יש זמן שאלו האלהים אינם ממולאים אלא פשוטים, וא"א להכיר איזהו בחכמה ואיזהו בבינה ואיזהו בדעת, אלא ע"י שינוי ציורים האלו כמו שנזכיר.

וזה עניינה, הנה אות ה' דאלהים דחכמה ציורה וצורתה היא ד"י, כזה [ה], דבחי' י' הינה בחי' רחמים, וע"כ נרמז בזה בחי' החכמה. ושל הבינה ד"ו, כזה [ד], דו' ענינו התפשטות, והוא צינה המתפשטת ומתרחצת. ושל הדעת ג' וויין. והביאור הוא, כי הנה צורת אות ה' היא ד' על ו', אבל זו הו' היא קטנה ואין בה ראש, ולכן לפעמים נצייר' בצורת יוד, והוא בהיותה בצד החכמה, ר"ל כשאנו מרמזים לבחי' החכמה אזי הו' הקטנה שצאית ה' תהיה כלורת יו"ד. כי הנה זו הו' שבתוך ה' היא בחי' ז"א, ובהיותו תוך החכמה היא צורת יוד שהוא טיפת מוח החכמה, שעדיין הז"א הוא בבחי' טיפת המוח בלבד. ובהיותו בבינה אז נעשה ו', כי הוא מורה על זמן העיבור שהוא בתוך' שהוא ו' בסוד ו"ק, והענין הוא, דצינה כשלעלמה היא בחי' אות ד', אמנם צחוכה יש אות ו' הנרמז על הז"א בהיותו צעצור צינה, וכן הוא בכל צחיות הצינה הנרמז כלורת ד"ו להורות על עיבור המדרגה הצאה אח"כ. ובהיותו בדעת אז הוא הוראת התפשטות אימא בתוך הז"א הנקרא דעת בסוד מוחין שבו, ומתפשטת בג' קוים שבו, לכן צורת ה' זו היא

ג' ויין בזה [ר"א], שהוא חוראת ג' קוים בנובר. וכן צשס הוי"ה הק', י' מרמז על מוח החכמה, ה' היא צינה, וו' היא חסדים דדעת, וה' גבורות דדעת.

והנה הדעת הוא קו אמצעי שצורתו צורת ו', ענין מוח הדעת הוא, שהוא המקשר בין מוח החכמה למוח הצינה וכוללם, ומכיון שישנם ג' קוים ימין שמאל ואמצע, הרי שקו האמצעי כולל כל הג' קוים, ולכן אות ה' שזה ניכר ההפרש שבין המוחין, הרי היא עשויה מג' קוים, וכבר נתבאר לעיל בענין יצ"ק שהוא כעין זה שכולל צ' המוחין יחד.

חזין מכל אילין, שעלם המלה הרי היא צחי' קטנות, ואילו הגימ' הוא צחי' הגדלות, והוא להורות שטיקור הענין צליל הסדר הוא להגיע לצחי' הקטנות כדבעי, שיוכלו להכניסו כראוי, וכמו שכבר נתבאר. ובעיקר הדבר י"ל, דהנה מורינו ר' חזקיה צנו של הרש"ש כתב, שטיקור המוחין הנכנסים צליל פסח הם מוחין דקטנות וגדלות א' (אלא שנפרטים לכל אותם הצחינות) ואילו מוחין דקטנות וגדלות צ' הוא רק צדך מאליו, היינו שעולין וז"ן לחיק אור"א ושם נמשכין מוחין אלו צדך ממילא, [ונתבאר דבריו לעיל צדך העבודה]. דהעיקר צליל פסח הוא האמונה שזה ענין מוחין דקטנות.

ועתה נבאר ג' מיני ציורים אלו, איך מצטיירים בשלשה המצות, ובה יתבאר ענין היחזק, שלא נתבאר עד עתה, וכדלהלן. הנה נתבאר בענין גדלות חב', כי מצה הא' היא הוי"ה דע"ב מוח חכמה, וחב' היא הוי"ה דס"ג וחוא מוח בינה, וכן נתבאר שהמלה הג' היא מוח הדעת. ולסיבה זו המצה הא' אינה נחלקת ונפרסת לב' פרוסות, כי היא בנוגר החכמה הנקרא אות י', והיא אות א' שלימה, ר"ל שאות י' אינה מורכבת מצ' חלקים, אלא היא אות שלמה. אבל המצה חב' נחלקת ונפרסת לב' פרוסות בנוגר, הציה לאבילות מצה וחציה לאפיקומן, לפי שהבינה נק' אות ה', והיא נחלקת לציור ב' אותיות, ד' על ו', ר"ל מכיון ואות ה' הינה עשויה מצ' חלקים, ע"כ יש לפורסה ולחלקה. וראה צנן איש חי שכאשר שוצרים המלה האמצעית לצ', יש לחלקם לד' וו', היינו שהאחד יהיה גדול ועצ כלורת ו' והשני קטן ודק כעין ד'.

ובהגהות וציאורים (אות יצ) כתב וז"ל, א"מ, אל תחשוב שפירושו לצייר עליהם אותיות ממש שזה אסור, ואפשר דהוי כמוחק השם, ומוחק אסור ציו"ע כמ"ש בעל המפה ז"ל [רמ"א בשו"ע אור"ח שמ ג], אלא פי' הציור צכוונה. אמר מנחם מענדל, ואני הצאתי צספרי הקטן כבוד חכמים וכו' שאין צו משום מוחק וכו', וכן צספר חיים שאל [ח"א סי' עד] להגאון חיד"א ז"ל ג"כ כותב שאין צו משום מוחק וכו', ע"כ. אמנם ישנם פוסקים שמחלקים בין אם השצירה היא ציד שאסור, לבין אם השצירה הוא צפה ומוחר. ומלד קדושת ה', אם היה נכתב על המלות אותיות ממש, הנה יש פוסקים דסצירא להו שאף צאות ה' ממש הוי"ה יש ליזהר ממחיקתה, והרולה לכתוב צראש הדף ייטיב לעשות אם יכתוב צד' כגון צס"ד פן יצוא חלילה למחיקת השם.

מוג.

שמות אלהי"ם דקטנות

יש להצין, שמתחילה כתב האר"י שצקטנות יש חילוק בשמות אלהים, היינו שחכמה הוא מילוי ה"י, צינה ה"ה ודעת ה"א, משמע שיש לכוונם מלאים, ולאחר מכן שינה את לשונו וכתב שדיינו אם נכוין צחות ה' לצדה צג' מיני צוירים ד"י, ד"ו, וג' ווי"ן, ויש לנו לידע מהו אכן הכוונה להלכה ולמעשה. והנה הרש"ש צסידורו, סידר צקטנות א', הן דכוסות והן דמנאות, אלהים מלא דיוודין לחכמה, דההי"ן לצינה, ודאלפי"ן לדעת. והרד"ס רלה לעשות כעין פשרה, והוא, לכוין אלהים פשוט וצשינוי אות ה', כג"ל, ויש שרלו לומר שזהו אכן הפירוש צדצרי האר"י, וכן אכן נראה מדצרייו. אמנם ליישצ דעת הרש"ש י"ל, דהפירוש הוא שצעת כניסת המוחין יש אכן לכוין צאלהים מלא, אמנם צעת אחיצת המנאות יש לכוין צרמז זה, וכמו שכתב האר"י לגבי אחיצת הכוס, שיש צו רמז לקט"צ ולקט"א, וא"כ גם כאן יהי' הכוונה כך.

וצאגצ נאמר כאן דצר פלא, דהנה צהגדת הרש"ש מכ"י שנדפסה לאחרונה והוא מכ"י סופרו של הרש"ש זי"ע ז"ה, לייר שם צשמות מוחין דקטנות פ"א שם אלהי"ם, והנה אכן שמות המוחין והלצושים דקטנות הינם אותו שם, אך צכל המקומות נדפסו צ"פ, א' צעצור שמות המוחין וא' צעצור שמות הלצושים, וכאן יש חידוש שלייר רק פ"א, ותו שהאר"י עלמו כתב שיש לכוין צ"פ שם זה למוחין וללצושים, וכ"כ הרש"ש עלמו, [וראה עוד צרש"ש (נה"ש מה): שכתב שיש לכוין שמות אלו משולצים, ויש להצין דצרייו, ואכ"מ]. ואפשר שחצר צו הרש"ש מדצרי זה וס"ל דיש לכוין רק פ"א, ואולי הוא מאהצת הקיולור ליירו פ"א צלצד, וכמו שמלינו צהרצה סידורים שקצרו הכוונה וסמכו על המעיין וכיואל צזה. ואולי י"ל, דצמוחין דקטנות דיינו אם נכוין אל הלצושים וא"ל לכוין שוצ צעצור המוחין, ועדיין ל"צ.]

מד.

צפרין

הנה נחצאר כאן, שצחי' הצינה היא אות ה' הנחלקת לד"ו, וכצר נודע כן מהאר"י (שער הכוונות דרושי תפילין דרוש צ) צענין כתיצת שם הוי"ה צ"ה צס"ת, שיש לעשות רגל השמאלי דה' יולא מעט לחון צצחי' 'פסיעה לצר' (זוח"ג רג:), היינו שעלם הרגל רומצת לז"א והפסיעה לצר רומצת אל הנוק', וא"כ לפי זה יולא שצחי' אפיקומן הרי הוא צחי' הו', שהוא כנגד הז"א, דהחלק הקטן הרומז לד', צחי' הנוק', הוא שייך ל'מנה', הרומצת למוח הצינה, ואילו החלק הגדול הגרמז צו', צחי' הז"א, הוא נעמן לאפיקומן. ונראה לדקדק, דהנה הרש"ש לא סידר כוונות לאכילת האפיקומן, וצפשטות הוא מחמת שאין לנו מה לכוין צו, שכל המוחין דאצא שהוא צחי' המנאות צצר נמשכו ונכנסו, וא"כ צציכול לא נשאר כל כוונה אל האפיקומן.

עיונים והוספות

לה. ה"ה רבי יוסף דרעי ז"ל, סופרו הנאמן של מרן הרש"ש. ראה שם בעמ' 16 בצילום כ"י.

אמנם לקמן (דרוש יב, פז): כתב האר"י וז"ל, 'לפון, והוא האפיקומן, יכוון כי עתה נכנסה ה' שנשאלה מאות הד' ו', עכ"ל. פי', שנתצאר לעיל שמלה השניה היא צינה ונרמזת באות ה', והיא נחלקת לשנים ד' ו', לבחי' ז"א ונוק', ונרמזים זה בסוד העיצור, והוא סוד קטנות א', שהיא המדרגה הקטנה ביותר שיש כליל פסח, היינו שהאפיקומן רומז לקרבן פסח שהיה ראשו על כרעיו ועל קרצו' (שמות יב ט), היינו בחי' תלת גו תלת, שהוא המדרגה הקטנה ביותר. ואף שאמנם אין לנו בפסח כל כוונה לבחי' זו, דאף בחי' הקטנות שיש הם רק בחי' יניקה ולא דעיבור, מ"מ בחי' הצינה דקטנות א' היא הצחינה היותר קטנה שיש לנו, ולכן אף שגם הקטנות הא' נכנס כבר קודם צעת אכילת המלה, מ"מ שם היה ההתחלה, אמנם הסיום הוא באכילת האפיקומן הרומו למדריגה היותר קטנה, דהיינו צינה דקטנות א' דהרי הפרוסה שנשאלה לאפיקומן רומזת לזה, וכיכול כל עוד שלא אכלנו מלה זו לא נגמרו אורותיו ליכנס, ועתה צעת אכילת האפיקומן נגמר ליכנס גם חלק זה. אמנם הרש"ש לא סידר כוונה זו, וע"כ אין לריך לבין לזה, אמנם הרואה יכול לבין כדלעיל. אך צסידורים הרגילים המסודרים עפ"י האר"י הק' כתבו כוונה זו, והכוונה הוא כנתצאר.

וי"ל בטעם הדבר שלא דיבר הרש"ש מענין האפיקומן, דנתצאר לעיל (ד"ה יחז) שהוא רומז לב' משיחין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, וע"י החיצור שיהיה ציניהם תצוא הגאולה, ונדוע שכל דבר אשר הוא רומז לגאולה לא דיבר בו הרש"ש, וכ"ה גם צענין האפיקומן יי'.

עיונים והוספות

הגויים כופרים במידת הייחוד, והרי בני ישראל הם מרכבה לשם הוי"ה לז"א, וזהו סוד הגלות, וזהו הכוונה ה"א לחמא עניא, היינו שבזמן שהא לחמא עניא, שכביכול מוצאיאם את מידת הז"א מתוך הבינה, היינו שא"א להתבונן במידת הוי"ה, אמנם בבחי' החכמה אפשר להבחין בז"א, והרי הוא רואה הנהגת הוי"ה, אמנם במידת הבינה כביכול נסתר הז"א, בחי' האפיקומן, ונק' לחמא עניא, ואזי יש העלמה בעולם, והילדים שהם בחי' מפי עוללים ויונקים יסדת עוז', הם כל הזמן רצים לחפש האפיקומן, שהוא בסוד גניבה כביכול, היינו אף שאין בג"י ראויים, מ"מ מחפשים שיהיה להם גילוי אלוקות.

לו. עניין האפיקומן, הנה גלות מצרים היה, שפרעה היה כופר בשם הוי"ה משא"כ בשם אלהי"ם, פי', שהאמין רק בהנהגת המלכות, בחי' הטבע, משא"כ בשם הוי"ה בחי' הז"א הוא סוד הייחוד לא היה האמין, היינו שלא היה מאמין שהקב"ה יכול לעשות כרצונו, ושהקב"ה הוא למעלה מדרך הטבע, ואף שהקב"ה עשה פעולות משתנות לא היה מאמין, והנה כל הגלות היה, ע"י שהעלים הקב"ה מידת הז"א, שם הוי"ה, והכל היה נראה כאילו מתנהג בדרך הטבע, והגויים לא האמינו שיש הקב"ה והוא מסתתר, וזהו הטעם שמחביאין את האפיקומן בחי' הז"א שהיה כביכול מוחבא, והנה כשהז"א מוסתר אזי

בזה.

‘בורך’

קודם שנמשך צביאור המשך הדרוש נראה לבאר כאן ענין ‘בורך’, שלא נתבאר בדברי הרב.

הנה שיעת הרש"ש שנתקבלה בדורות האחרונים אלל המקובלים כהלכה למעשה בענין מוֹלֵא מֵלֵא וכוּרְךְ, הוא עפ"י שיעת הרב קוּינְקָא צסידורו, דצ'מוֹלֵא מֵלֵא נכנסים מוחין דחכמה וצינה דמלך אבא, כולם לפי סדר של ליל פסח, קט"ז וגד"ז ואח"כ קט"א, חוץ מגדלות א' שנכנס בקדושת היום וכבר היה צו הכוונה בכוסות וכו"ל, ואי"ל לשוֹב ולכוּון צו באכילת המֵלֵא, וצ'כוּרְךְ הוא המשך המוחין דאבא, דהיינו מוח הדעת, שיש צ' צו בחינות מוחין חסדים וגבורות, ושניהם נכנסים צ'כוּרְךְ, וגם הוא כנ"ל גדלות קודם לקטנות, וללא גדלות א'.

עוד נלמד לידע, שכל הכוונות האלו שאמרנו הוא צו"ן הגדולים, דהיינו, דצעולם האלילות יש בכללות ה' פרטופים, אריך, אבא ואימא, זעיר ונוק', והצו"ן יש בהם צ' הבחנות גדולים וקטנים, ועפ"י הצביאור הפשוט בזה הוא באופן זה, דז"א כולל בתוכו ז"א ונוק', והם הנקראים צו"ן הגדולים, ונוק' דכללות האלילות גם היא כוללת בתוכו ז"א ונוק' והם הנקראים צו"ן הקטנים, הנקראים גם בשם 'יעקב ורחל', וכן אפשר לקרואם גם בדרך זה, חג"ת ונה"י דחג"ת, וחג"ת ונה"י דנה"י, דחג"ת הוא צחי' הז"א ונה"י צחי' המל', וא"כ חג"ת ונה"י הוא צו"ן דחג"ת דז"א והיינו צו"ן הגדולים, ואילו חג"ת ונה"י שהוא צו"ן דנה"י היינו דנוק' והם הנקראים צו"ן הקטנים, וסצירא ליה להרש"ש וכמו שיבאר בסמוך, דכל המוחין הנכנסין צמוֹלֵא וצמֵלָה ובכוּרְךְ הם דצו"ן הגדולים, ובדרך ממילא הם נכנסים גם לצו"ן הקטנים.

אמנם מורינו הרד"ס שהיה מתלמידי הרש"ש נחלק בזה וכן ס"ל עוד מתלמידי הרש"ש, וס"ל שהוא כסדר זה, 'מוֹלֵא מֵלֵא נכנסים צו כל המוחין דמלך אבא, היינו, הן מוח חכמה דקטנות וגדלות א' וקטנות וגדלות צ' (וכמוצן עפ"י הסדר שנתבאר לעיל), והן מוח הצינה בכל אלו הבחינות, וכן מוח הדעת דחסדים וגבורות דכל אלו הבחינות, אלא שכל זה הוא צו"ן הגדולים, ואילו בכוּרְךְ נכנסים שוב כל המוחין דמלך אבא פעם שנית ככל החזיון הנ"ל, אלא שעתה הוא צו"ן הקטנים. והטעם בזה, דהנה כלל קבע לנו מורינו הרש"ש (נהר שלום לב. ועוד), אשר כל מ"ע שהוא מדאורייתא המוחין שבו הם נכנסים לצו"ן הגדולים, ואילו מ"ע דרבנן המוחין הם לצו"ן הקטנים, ומעתה נחזה אכן, דהנה אכילת מֵלֵא דכזית הראשונה הוא דאורייתא, ולכן ס"ל דצמוֹלֵא מֵלֵא נכנסין מוחין לצו"ן הגדולים, משא"כ כוּרְךְ שהוא מ"ע דרבנן נכנסים צו מוחין לצו"ן הקטנים. אמנם המנהג הוא בעיקר כשיעור שכל הכוונות דמוֹלֵא מֵלֵא וכוּרְךְ הם רק צו"ן הגדולים.

ומן הענין לייין מה שראיתי בספר **קיצור הכוונות לרמח"ל** סדר חדש, והוא, דכוּרְךְ הוא מוחין דחסדים דדעת, ואפיקומן הוא גבורות דדעת.

ונעיר עוד, שהגה שיטת הרד"ס בכללותה הוא עפ"י המהדו"ק, אמנם הרש"ש שינה אח"כ כמה דברים ונקראים בשם מהדורה צתרא, ושיטת היר"א עפ"י ר הוא כמהדו"צ, מ"מ כאן הסכימו שניהם לדעה אחת, ש'מוליא מלה' נכנסים כל המוחין צו"ן הגדולים, וצ'כורך' צו"ן הקטנים, ועתה ראיתי צסידור הרש"ש מכ"י הגדפס לאחרונה ז' שכתב שם שצמוליא מלה הוא אכן כל המוחין צו"ן הגדולים, אך 'כורך' הוא רק רמז בעלמא ואין צו המשכת מוחין, עכ"פ השיטה הנפולה כיון הוא כנ"ל ועפ"י שיטת הרב קוינקא זל"ל יח.

אלא שיש לעורר בדברי הרד"ס קושיא אחת, דהגה כל זה אחי שפיר צארץ ישראל צו יש רק יום א' יו"ט, וע"כ אפשר לפרט את מוליא מלה לזו"ן הגדולים וכורך לזו"ן הקטנים, אמנם צחול שצו יש צ' ימים, ונעשים שם צ' סדרים, מה נעשה צליל יו"ט צ', ואין להאריך צזה כאן. אמנם להרש"ש א"ש, דהיינו ליל יו"ט א' שהוא דאורייתא יהיה צו"ן הגדולים, וליל יו"ט צ' דהוי דרבנן הוא צו"ן הקטנים, אמנם צא"י מה שנעשה צחול צמשך צ' ימים נעשה כאן ציום א'.

מו.

סדר ספיה"ע ביו"ט שני של גלויות

וצעומדינו צזה, נראה לצאר דבר נוסף השייך לחילוק זה דצין מ"ע דאורייתא לדרצנן, והוא, הנה צא"י מתחילין לספור ספירת העומר צמולאי יו"ט, דהנה המוחין שנכנסו צליל הסדר נשאריין כך כל הכ"ד שעות עד מולאי יו"ט שאז מסתלקין המוחין, ומתחילין ליכנס צמשך ז' שזעות לאט לאט, וא"כ א"ש, שאפשר לספור ספירת העומר צצר צתחילת הלילה. אמנם לצני חו"ל, אשר הם מתחילים לספור צליל יו"ט צ', כיצד יעשו, שאם יספרו צתחילת הלילה יקשה, שהרי צליל א' דספירת העומר נכנס מוח גדלות א' דיש"ס מלד מוח החכמה צלצד, וא"כ איך אח"כ צעת הסדר יכונו להמשיך כל המוחין, ואם יערכו תחילה הסדר ויכונו צו צכל הכוונות ואח"כ יספרו ספירת העומר, שצ יקשה, שהרי כידוע מוחין אלו דליל הסדר נשאריין כל הכ"ד שעות, וא"כ איך יתכן שצעוד כל המוחין כולם נמלאים כאן נכוין להמשיך צחינה אחת פרעית דספיה"ע, וא"כ הרי הדברים נסתרים מיניה וציה.

עיונים והוספות

לז. עי' סידור היר"א (הוצ' מדרש עובדיה) עמ' 447 ושם אי' וז"ל, אבל כורך בזה"ז אינו אלא זכר בעלמא מדרבנן ואינו כשאר מצוות דרבנן, אלא זכר בעלמא, ע"כ.

לח. והנה לעניין סדר הכוונה למעשה, בפשטות כל אחד צריך לכיון על פי שורש נשמתו, היינו, איך שהוא מרגיש בעבודה, שאם מרגיש שיכול לכיון כל המוחין בפ"א שיעשה כך, ואם מרגיש שיש לו לחלקם וכדו', והטעם הוא, דעל פי קבלה לכל שיטה ושיטה יש מקור, וח"ו לומר על שיטה אחת שאינה נכונה, ואין ראוי לנהוג כמותה, על כן עיקר הדבר תלוי בהרגשת הלב.

והנה הרד"ס כתב דיש לנהוג כהלכ' הצ', היינו קודם לערוך הסדר ואחר כך לספור ספיה"ע, ומה שיקשה הרי המוחין עדיין כאן, י"ל שזהו רק צליל יו"ע א', אמנם צליל יו"ע ז' חוזרין המוחין להסתלק מיד אחר הסדר ואינם נשארים כל הכ"ד שעות, ואם כן אחי שפיר, וכן ס"ל להחיד"א, והוא מהמקומות היחידים בהם נחלק החיד"א על מורו ורבו הרש"ש זי"ע, וכן היה מנהג 'לאנז' וכן הרבה לדיקים שנהגו צדדס ז', מתחילה לערוך הסדר ואחר כך לספור ספירת העומר, וכן כתב צפשיטות הרמ"ע מפאנו.

אמנם הרש"ש (נה"ש לב) ס"ל שיש לספור בתחילת הלילה (ויתצאר בסמוך בהרחבה) ורק אחר כך לערוך הסדר, וז"ל ענין ברכת העומר לבני ח"ל, ודאי ל"ל אחר ערבית כשאר לילות, כי אין לה שייכות עם הסדר צלילה זו לבני חו"ל, כי מלות ספירת העומר היא מלות עשה דאורייתא שהם צשני פרלופי חג"ת ונה"י הכוללים דז"ן הכוללים כנודע, והסדר צלילה זו לבני חו"ל הוא ממלות דרבנן שהם ציסוד שהם פרלופי יעקב ורחל כנודע, כמ"ש ענין מלות עשה ומלות לא תעשה בהקדמת סדר הקרצות ע"ש, ולפיכך ל"ל ברכת העומר תיכף אחר ערבית דיו"ע ז', ולא יאחרנה עד אחר הסדר, שאם יאחרנה הרי גורם לתת אחיזת לחיטוי' בכלי מוח החכמה וכו', לפיכך לריך להזהר מאד לאמרה אחר ערבית ולא יאחרנה עד אחר הסדר כמ"ש קצת המקובלים עכ"ל. ולא קשיא מידי.

אמנם יקשה לנו, שהרי אנו ס"ל כרוצ הפוסקים דסבירא להו דספירת העומר אינה מדאורייתא כי אם מדרבנן, וא"כ איך ניישצ את המנהג לספור הספירה כבר בתחילת הלילה עוד קודם עריכת הסדר, וכנ"ל ויש לבאר, דשונה הוא ספירת העומר מאשר יו"ע שני דבחז"ל, והיינו, דיו"ע שני הרי הוא למעשה מתחילת הוויתו מדרבנן, ואין לו שום מקור מהתורה, משא"כ ספיה"ע אשר צימי צית המקדש היה מלות עשה דאורייתא, וא"כ עיקרו הוא מהתורה, ותו, מהרה יבנה ציהמ"ק, ולו ילוייר שיהיה זה צאמלע ימי ספיה"ע א"כ איך יתיישצו הדברים, שעד עתה היתה הספירה מדרבנן ועתה מדאורייתא, אלא שיש לומר שכך הרי הכל הוא דאורייתא, כלומר אעפ"י שצאמלע עתה הוא מדרבנן, מ"מ עיקרו ושורשו הוא מדאורייתא, וע"כ התיקונים הנעשים בהם הינם כצדאורייתא, היינו צז"ן הגדולים, וכ"כ מתלמידי הרש"ש כה"שמחת כהן ועוד, וכן ציאר ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע, וא"כ א"ש המנהג לספור בתחילת הלילה.

אמנם מעיקרא שמילתא לא קשיא מידי, דהנה ידוע הוא שיעתו של הרש"ש זי"ע לפסוק כאחד מן הפוסקים אף שהיא לכאורה נגד הרבה פוסקים אחרים, והוא כאשר הדבר מתאים עפ"י הקצלה, וכגון קידוש דיו"ע דאי' צמגן אצרהס (או"ח סי' רע"א ס"ק א) דהוי דרבנן, והרש"ש ס"ל שהוי דאורייתא, [אמנם צהלכה ז', שצתי וראיתי אשר ישנם חבל ראשונים דסבירא להו דהוי דאורייתא ודלא כהמג"א, עי' צס' צס']

אולרות הקידוש (פכ"ו סי' א) להרה"ג ר' שמחה זונס ליצרמן שליט"א מלפתי"ו לט], עכ"פ הרש"ש סצירא ליה לדינא לפסוק כאותם פסקים המתאימים עפ"י קבלה, ולכן י"ל דגם ספיה"ע ס"ל כהני פוסקים כהרמז"ס (תמידין ומוספין ז, כג) דס"ל דהוי דאורייתא.

וכן כתב הרה"ק מקאמנא זי"ע, אשר הוא היה מנהגו לספור רק אחר הסדר, ונתגלה אליו בחלוס מן קה"ק הצעש"ע זי"ע ואמר לו שישנה מנהגו לספור כהמקובלים מיד אחר מעריב עוד קודם הסדר.²

ומעשה היה אלל הרה"ק מלאנא זי"ע, והיה מנהגו לספור אחר הסדר, ובסוף ימיו הגיעו אליו כתבי הרש"ש 'זה שלום', וראה שכתוב בו שיש לספור קודם עריכת הסדר, וראה מפני כן לשנות מנהגו, והיה אז אללו הרה"ק מספינקא בעל ה'אמרי יוסף זי"ע, ואמר לו הרה"ק מלאנא שאילו היה זכוחו היה משנה ממנהגו, אלא שעתה קשה עליו השינוי במנהגיו. וענה לו הרה"ק מספינקא שאינו לריך לכל זה, דהו דוקא להרש"ש דהוא ז"ל סצירא ליה דהוי דאורייתא, ע"כ יש לספור בתחילת הלילה אחר מעריב, אמנם לדין דס"ל כרוז הפוסקים דהוי דרבנן, שפיר יש לספור אחר הסדר, ואף לשיטת הרש"ש.

ועוד נראה לומר, דאף אי סצירא לן כדעת הרש"ש, ג"כ יש מקום לספור רק אחר הסדר, ובהקדם, דהנה ישנם פוסקים דס"ל לספור בתחילת הלילה בכדי שיהיו כל ימי הספירה 'תמימות', וגם עפ"י קבלה יש לספור בכל לילה מימי הספירה בתחילת הלילה, והוא עפ"י דברי הרש"ש (נה"ש לב), שצאס אין סופרים בתחילת הלילה אזי יש חשש לאחיזת החיל', וצפרע שימים אלו הינם משפיעים על כל השנה כולה (שם ע"ג), ולכן יש לספור בכל ימי הספירה תיכף בתחילת הלילה, ולכן יש לומר שאותם המהגים עפ"י דבריו אלו וסופרים גם כליל יו"ט צ' בתחילת הלילה דשפיר עבדי, ואמנם אותם הסופרים אחר הסדר מה יעשו עם דברי הרש"ש האלו, שהמתעבז מלספור יש צזה חשש לאחיזת החיל'.

ולכאורה יש מקום להמליץ עליהם הפסוק (קהלת ח ה) 'שומר מלוא לא ידע דבר רע'. והמלצה זו כבר נאמרה לגבי ברכות השחר, דהנה הרש"ש (נה"ש כ) ס"ל דאף הניעור כלילה בהגיע נקודת חלות, יש לומר כל הי"ח ברכות, וצאס לא יאמר אותם יש חשש אחיזה להקל', אמנם הרי ידוע שיעת רוב הפוסקים שאסור לצרך בחלות אס לא ישן עדיין, וא"כ הוי ברכה לצטלה, וא"כ הוזה מנהג מלד א' כהרש"ש ומלד צ' הרי הוא מפחד מצרכה לצטלה, מה יעשה, אלא די"ל דע"ז נאמר 'שומר מלוא לא ידע דבר רע', היינו מכיון ומה שלא אומר הצרכות מחמת ששומר המלוא שלא רוצה לצרך לצטלה חלילה, וע"כ לא ידע רע. וכן היו לדיקים שנהגו

עיונים והוספות

לט. ושם הביא, בעל הלכות גדולות (דף י"ב), מ. מכתב מבנו הרה"ק בעל ה'דמשק אליעזר', רש"י (שבועות יג.), וכן ראייה מהמכילתא (פר' יתרו) ועוד, ע"ש. הובא בס' שלשלת הקודש בסו"ס 'אמרי קודש קאמרנא' (עמ' תקד).

לאחר זמן אמיירת הצרכות עד שיקיימו אותה מן המוצחר, כמו הרה"ק ר' לצי הירש מזידיטשוב זי"ע שחיכה עד שיתאספו אנשים שיענו לו חמון על צרכותיו, וכל זה נכנס בגדר 'שומר מלוא לא ידע דבר רע'. וא"כ ה"ה נמי לעלם הספירה אחר הסדר, והוא שאינו רולה לספור קודם לכן מחמת שיעות הסוברים שהוא דרצון, ואין לו מקום קודם הסדר, ואין לו לחשוש מהחיל.

וכן יש להמליץ על אלו שקשה להם לספור כבר בתחילת הלילה בכל לילה מלילות הספירה, דאף ההכנה למלוא שמחכונן אליה ולומד קודם, ומכונן שלימודו יהיה הכנה אל המלוא, גם הוא נחשז לשומר מלוא אשר צעורה 'לא ידע דבר רע', והיו לדיקים אשר צעצות הספירה היו מקלרין בתוספת שבת כדי שיוכלו לספור בזמן ממש, וגם צוה י"ל כדצרינו לעיל, ועוד י"ל דיש דס"ל דכאשר מאריכין צס"ג דבר זה נחשז שהשבת עלמה מתארכת וא"כ שפיר נחשז שסופר בזמן, שהרי רק עתה הוא הזמן, אמנם מלד אחר יקשה על זה שהרי צספיה"ע נלך שיהיו הימים תמימים, וא"כ ציוס ראשון לא יהיו צו כ"ד שעות, ואכמ"ל צזה מא.

מז.

מצה האמצעית הנפרסת לב'

ולבן נפרסת לשתי פרופות, שהם סוד זו"ן בחיותם תוך הבינה, ר"ל, המלה האמצעית רומזת לצינה וצ' חלקיה הינם ז"א ונוק' בי הבינה נק' ה' בכללותי, ונוק' נרמזת בציור אות ד' של ה', וז"א נרמז באות ו' של ה', ובחיותם בתוכה בסוד העיבור שניהם מתחברים ונעשים אות ה' אחת, ולבן נחלקת לב', וחציה הא' שצורתה ו' מניחין לאפיקומן, והוא נרמז אל הז"א הנמלא צמעי אנו, צצחי' תלת גו תלת, וכבר נתבאר ענין זה. וחציה השני שצורתה ד' שהיא כנגד נוקבא, אנו מחברים אותה עם החכמה שהיא מצה הא' השלימה מב.

עיונים והוספות

בחיצוניות בלבד, אמנם בפנימיות כולם באחדות יחד, וכמו שאומרים העולם שבעת אמירת 'הודו' ו'ברוך שאמר' בתפילת שחרית עדיין יש חילוקי מנהגים בין בנ"י, אלו מקדימים ואלו מאחרים, אמנם כאשר מגיעים לאמירת 'יהי כבוד' אזי כולם מתחברים יחד, להורות על שבפנימיות, היינו בחי' יחוד קוב"ה, יהי כבוד, כולם יחד באחדות. ובזה יובן כאן, שהמצה האמצעית הרומזת לספירת הבינה בה יש פירוד שמתחלקת לשנים ד' וו', אמנם בפנימיות היינו בבחי' ספירת החכמה, אין בה

מא. וראה בדרשות חתם סופר (ח"ב רעט ע"ג), דמביא מדרש, 'תמימות', אימתי הן תמימות כשחל עצרת אחר השבת, ומבאר, שהרי במוצאי יו"ט דפסח מוסיפין מחול על הקודש, וא"כ נחסר בתמימות של יום זה, ורק בכה"ג שעצרת חל אחר השבת, ואז גם שבועות יכנס מאוחר עקב קדושת השבת, אזי הן תמימות.

מב. ביאור העניין, איתא מהרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זצ"ל, שאף שיש חילוק ופירוד בין בנ"י, אמנם כל זה הוא רק

ומברכים עליהם המוציא ואכילת מצה, המוציא כנגד השלימה, ואכילת מצה כנגד הפרוסה, כ"ח צמור (או"ח תעה), שעל המלה השלימה מצרך 'המוליא' ואילו על הפרוסה מצרך 'על אכילת מלה', שהשלימה היא כמו ככל יו"ט שצריך שלימות (ווי"א שאכן גם כליל הסדר צריך צ' שלימות, וכ"ה עפ"י האר"ח"ל), והפרוסה הוא כנגד לחם עוני, כמו שאמרו בגמ' (פסחים קטז.) מה דרכו של עני צפרוסה.

מה.

ביאור 'הא לחמא עניא'

ועל זו הפרוסה **הב'** שהיא כנגד אות ד' של **הח'**, **אנו** אומרים **'הא לחמא עניא'**, ר"ל מה שאומרים בתחילת הסדר **'הא לחמא עניא'** הוא עולה על המלה הפרוסה שצברנו ציחץ', וחלק הפרוסה שחזר לקטרה הוא כנגד אות ד' שצאת **הה'** ובמאז"ל (פסחים קטז:) מה דרכו של עני צפרוסה כו'. והענין הוא, פי', מה שאנו אומרים **'הא' מלשון** אות ה"א, והרי המלה היא צלורת ד'. **בי** בתחלה צורתה ה' של **הא לחמא עניא**, שהרי נתבאר לעיל שהמלה האמלעית רומזת לה' העשויה מד"ו. ואחר כך נפרסת ונעשה לחמא עניא, שהוא הפרוסה בנו', שלאחר שנפרסה שבה ונהיתה צחינת עני. **בי** אות ד' הוא לשון ד"ל ועני, **בי** מה שחיתה אות ה' נעשית לחמא עניא, שהוא אות ד'. והנה בהתחברו עם המצה השלימה שהיא אות י', ר"ל, כמו שאמר לעיל שלוקחים המלה האמלעית ומחברים אותה עם העליונה. אז נעשו שתיים ציור ד"י, הפרוסה היא אות הד' והשלימה היא י', שהיא שלימה בי' ספירותיה, שהרי המלה העליונה לא נתחלקה, ואם כן נשארה היא שלימה ככל ה' ספירות שבה. ולפי שהיא פרוסה, ר"ל, המלה האמלעית. **אנו** צריכים לחברה עם השלימה, ואז השלימה נק' ד"י, ר"ל, שמתחילה לא היה נרמז צמלה הא' כי אם אות י' של הה"ה צלורת יו"ד, אבל עתה כאשר מחברים המלה האמלעית שהיא צחינת אות ד' המורה על הפירוד, שהרי היא נפרדה מאות ו'. עם המלה העליונה צחינת אות י' הרומזת על האחדות, אז נרמז צה אות ה' שלימה, ואות ה' זו הינה צנויה מאותיות ד' י'. והנה מורה על התיקון, להראות שהכל צפנימיות הוא אחדות גמור. והרי נתבאר הציור הב' שהוא ד"ו במצה הב' טרם שנפרסה, והציור הא' שהוא ד"י נרמז בהתחברות השלימה עם הפרוסה.

והציור הג' שהוא ג' וויין, נרמז במצה התחתונה הנז', כי עמה הם ג' מצות כמניין שלשה וויין הנז', ר"ל ובהתחברות כל הג' מלות יחד אזי נרמז אות ה' צלורת ג'

עיונים והוספות

פירוד ואף לא נרמז בה פירוד, ולכן בעת הברכה על כך שאף אם יש פירוד זהו רק בחיצוניות ולא לוקחים ב' המצות השלימה והפרוסה, להורות חלילה בפנימיות.

וויין. וזרי נכנסו כל המוחין דגדלות ב' וקטנות א' דמצד אבא, בבחי' שלשה המצות בנז'.

וזכו זיאוורו, 'הא לחמא עניא', שהה' נהיתה עניה ע"י שפרסמו אותה והלכה בגלות וכו', והתיקון לזה הוא האחדות, והיינו שכשיש ל"ע מחלוקת בין יהודים נלך ליכנס לפנימיותם ולראות שצאמת כולם צאחדות, וכך יצוא השלוש, וכמו דא' **מהצטע"ע** זי"ע (ע"י צטע"ע עה"ת וילך ז' מ"ג) על הפסוק (שמות עו ט) 'אמר אויב וגו' שכאשר האויבים צאים אזי יש להסתכל על יחודו של עולם הגרמז צה' אלפי"ן דפסוק הנזכר אמר אויב א'רדוף א'שיג א'חלק, וזה מתבטל כל הפירוד ונגלה כבוד מלכותו, והיינו שצפנימיות הכל צאחדות והכל מאיתו ית"ש.

עזר ירצה ביאור 'הא לחמא עניא' ברו', פי', ה' אחרונה שבשם הנק' לחם עוני, בחסרון חלבנה, כשאין היסוד העליון מקבל שפע נק' עני, ר"ל, הנה היסוד נקרא עני, והיינו כאשר אינו מקבל שפע מספירות העליונות אזי נק' עני. והיא, המלכות, נק' לחם עוני, במד"א (צראשית לע ו) 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל', עטס הדצר שהמלכות נקראת לחם הוא, שלחם הוא רמז אל הזיווג, וכמו שדרשו חז"ל (צ"ר פו ו) עה"פ (צראשית לע ו) 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל' דהיינו על זיווג עם האשה, וא"כ 'לחם עוני' הרי הוא מרמז אל המלכות, שאם היסוד 'עני', היא 'לחם עוני'. ומעתה יוצן המאמר, ד'לחם' הרי הוא מרמז למלכות, וכאשר יש זיווג בין היסוד למלכות הרי היא כזיכול שלימה ומליאה ויש לה כל, משא"כ כאשר אין היסוד משפיע אליה הרי היא חסירה, דלית לה מגרמה כלום, וזהו הנקרא 'לחמא עניא' שהמלכות היא עניה שאין לא זיווג ושפע מהיסוד, ואזי צנ"י הולכין בגלות, וגם השכינה הקדושה הולכת עמם בגלות.

וחיא חיתה בגלות מצרים עם אבותינו ומשפעת להם, במד"א 'עמו אנכי בצרה'. הכוונה כאן היא, שיש לו להאדם לכון צאמירה זו על הקצ"ה, שכזיכול הוא עאמו נמלא ומרגיש צנער צנ"י בגלות, וזהו 'לחם עוני' שלחם שמרמז על המלכות שהיא עניה, שיש לה לער בגלות יחד עם צנ"י מ"י. וזמ"ש 'די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים'.

עיונים והוספות

על צער השכינה, שבכל פעם שיש לאיש הישראלי צער, כביכול הקב"ה מצטער עמו, דאף ברשע מצינו שיש צער לשכינה, וכמו שאמרו בגמ' (סנהדרין מו.) על רשע היוצא ליהרג 'שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי', ועל כן יתפלל האדם על צער השכינה, ובזה ישמע אליו השי"ת ולא יוכלו המקטרגים לקטרג על תפילתו וינצל מצרתו.

מג. וראה ב'נוצר חסד' אבות פ"ו מ"ז.

מד. ונראה להרחיב הדברים, הנה הבעש"ט הק' (ע"י דגל מחנה אפרים פ' וארא, ועוד) אמר, שכאשר יש להאדם צער ומתפלל אל הקב"ה שיושיעו מצרתו הפרטית, הרי שיתכן ויש לו מקטרגים לעכב תפילתו, שאולי ואפשר אינו ראוי לינצל מצער, והעצה לכך הוא, להתפלל

מט.

המשך באור 'הא לחמא עניא'

והנה, הה' יש לה שני ציורים, אם פוד ד"ו, ואם פוד ד"י, שצ' אופנים אלו נמלאים בליור אות ה' והם רומזים לסוד המלכות. כי באשר מקבל מהת"ת שהוא פוד ו', יצטייר בה פוד ד"ו, היינו ה' בלורת ד"ו, ד' רומז למלכות והו' לת"ת המשפיע לה. ובאשר תקבל מיסוד לבד בלי השפעה מהת"ת, היינו כשהיא בגלות. אז היא לחם עוני ויצטייר בה פוד ד"י, שהי' רומז ליסוד. וזמ"ש די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, ר"ל שזה היה לאצותו צמאים, שהמלכות קיבלה רק מהיסוד ללא השפעה מהת"ת, וע"כ נצחנה לצחי' עניה.

ולפי שפוד יסוד הוא כל, ונקרא כן ע"ש שכל' הוא צגימ' ג', והוא רומז לה' ספירות שכ"א כלולה מי' והם ג' צחינות, והיסוד מקבל את כולם. לכן אנו אומרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, לומר שהיסוד העליון שהיה עני ורעב ללחם ולא היה מקבל מת"ת, ייתי עתה ויכול ויזדווג עם מלכות, עד עתה בגלות היה רעב ללחם היינו לזיווג, ועתה יצא ויזדווג עם המלכות. בסוד טיפה היורדת מן המוח דרך חוט השדרה שהוא ת"ת, דחוט השדרה נקרא ת"ת. בסוד הדעת, ר"ל, שכל ההשפעות הינם עוזרים דרך קו האמלטי, היינו דעת ת"ת ויסוד. ובאשר יתעורר ברית קדש לזיווג, יקדמו הזיווגין בסוד הפה העליון בסוד פה ס"ה, וזהו ייתי ויפסח. וכבר הוצאו לעיל דברי הרש"ש זי"ע אשר אמירת ההגדה הוא צחי' יחוד העליון הנקרא 'זיווג דנשיקין', שהוא המעורר את המוחין

עיונים והוספות

שיחשוב בדעתו על כלל ישראל, והמשל בזה, שאם לדוגמא חסר לו בפרנסתו, יחשוב שהרי כמו שלו עצמו חסר פרנסה, ישנם עוד יהודים שחסר להם זה, ואזי יתפלל עליהם, ובוה נחשב שמשותף ומתפלל בעד צער השכינה, מפני שכלל ישראל, השכינה הקדושה, מתאחדת עם נשמת ישראל.

ובליקוטי מוהר"ן (קמא ה, ע"ש) כתב, שכל צער שיש ליהודי הוא שהשכינה כביכול שולחת לו צער, כדי שיזכור שגם היא בצער, וכביכול בזה היא אומרת לו דע שהנני בצרה, ויתפלל בעדה, וא"כ יוצא שבעומק צערו הפרטי שם גופא נמצאת צער השכינה, ובדרך זו יוכל להתפלל על צער השכינה ולהיוושע בעזרת השי"ת.

אמנם הרה"ק מקאמארנא זי"ע כתב, שאף שכן הוא האמת שיש לשכינה הקדושה צער יחד עם בני"י, מ"מ הרי אסור לו לאדם לשקר בתפילתו, וא"כ יש ופעמים שהאדם נמצא עמוק בצרתו ומלופף בצערו, ואינו יכול להתעמק ולחשוב בצער השכינה, וא"כ אינו יכול להתפלל על צערה שהרי אינו מרגיש בזה, והרי העיקר אצל הקב"ה הוא האמת, ומה יעשה האדם, אלא שיש לו להתעמק במחשבתו ולהתאמץ מאוד בזה, עד שירגיש בעצמו שאכן כואב לו צער השכינה, ואזי יוכל להתפלל.

אמנם מצדיקים אחרים כגון הרה"ק בעל הסולם זי"ע ועוד נאמר, שאכן במצב שהאדם לא יכול להתפלל על צער השכינה העצה לזה הוא,

הנמשכין אח"כ בכוסות וצמלות, דבכל פעם שרולים להמשיך מוחין עליונים, מתחילה יש לזווג זווג עליון דפה, ועי"כ יכולים להמשיך שאר המוחין, וזהו הזיווג הנעשה עתה ע"י אמירת ההגדה, וכאן הוא מקורו טהור של דברים אלו.

והנה בח"ל אין זווג בי אם בא"י, ר"ל, היחוד האמיתי הוא צא"י, דצח"ל קשה להרגיש שהכל הוא אלוקות משא"כ צא"י. וזמ"ש השתא הבא בלי זווג, שעתה שאנו צח"ל עדיין אין הזיווג, אצללשנה הבאה בארעא דישראל, ויזדווג המלך עם א"י העליונה, הם ז"א ומלכות. וזהו כנגד כל דכפין ייתי ויכול שהוא פוד הזווג, פי', 'כל' היינו צחי' היסוד, 'דכפין' שהוא כביכול רעב שאין לו זווג, 'ייתי ויכול' שאנו מצקשין בעדו שיהיה הזיווג. ובא"י העליונה, היינו אצא ואימא. באשר יהיה הזווג יהיו הנשיקין מצד חבי' שהוא מקום החירות, וזמ"ש אח"כ השתא הבא עבדי לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין, פי', דמתחילה לריך להיות יחוד העליון דחכמה וצניח, ורק אח"כ יוכל להיות יחוד התחתון.

ג.

'לשנה הבאה בארעא דישראל'

אחר אמירת 'הא לחמא עניא' אומרים 'לשנה הבאה בארעא דישראל', ויש לזרר מה טעם אומרים זאת גם צא"י, והרי אנו עתה בארץ ישראל. ויש ליישב, שאף אם אמנם אנו צא"י מ"מ צערכין נחשז שאנו צח"ל, כלומר, שכלפי מדריגה הגבוהה יותר הרי צחינה של עתה נחשבת לחו"ל, דעיקר מעלת ישיבת א"י הוא צחינת האמונה והדביקות בשכינה הקדושה, וכאשר עדיין לא הגיע לזה נחשז צערכין שהוא צצחי' חו"ל, וא"כ כזה נצין האמירה 'השתא הבא' היינו שאנו עתה צדרגת צחי' חו"ל שהרי אנו צגלות, וע"ז הצקשה 'לשנה הבאה בארעא דישראל' היינו צגאולה וכלפי הדרגה הקודמת נחשז לא"י, אף שגם מקודם כבר היינו צה.

וכפיין מה שאמר הרה"ק **מקאצריין זי"ע**, שאף אם גוף האדם הינו צא"י מ"מ צחי' נשמתו עדיין צח"ל כביכול, וצודאי שגם הוא זכות גדולה אשר גופו נמלא צא"י, מ"מ הצחי' העליונה להיות גופו יחד עם נשמתו צא"י לא הגיע אליו, וזהו הצקשה, 'השתא הבא' היינו שגופינו כאן צא"י אך נשמתנו צח"ל, 'לשנה הבאה צא"י' שגם נשמתנו תהיינה צא"י. ועל דרך זה יש לבאר צשאר לשונות של תפילה, שאף שאנו כבר צא"י מ"מ צקשתינו שלא רק צצחי' הגוף נהיה צה כ"א גם צצחי' הנשמה, וכל עוד שאין הנשמה כביכול צא"י נחשז שעדיין לא חזרנו לא"י, ורק צגאולה תחזור הנשמה לא"י, וכל עוד שהשכינה הק' לא חזרה לא"י ועוד לא נגאלנו נחשז הכל לצחי' חו"ל.

וראה מה שכתב הרה"ק **מקאמרנא זי"ע** אשר ישנם לדיקים שמכל מיני סיבות ומניעות לא עלו לא"י לאונסם, או מחמת ציעול תורה וכדו', אמנם גם הם זכו לצחי' א"י, ע"י שהד' אמות שבהם היו נמלאים נתקדשו ועלו לדרגת א"י. והגר"א כתב שצחי' כנסיות וצחי' מדרשות שצח"ל יש בהם ממש קדושת א"י.

ומן הענין לליין לדברי החת"ס שכותב אשר כל בית יהודי שאומרים זו הגדה של פסח, הרי הצית עלמו מקבל קדושת א"י וקדושת בית הכנסת, ומלורף לזה מה שאמרו (מגילה כט.) עתידין צחי כנסיות וצחי מדרשות שצבצב שיקצעו צא"י, ודברים אלו עולים גם על אותם הצתים שאמרו זהם כנ"ל, שגם הם קצלו קדושת א"י וגם הם יקצעו צא"י, אכ"ר. וזהו הכוונה לשנה הצאה צארעא דישראל, שכל מקום שאמרו זו הגדה הוא עלמו יהפוך להיות ארץ ישראל.

נא.

'מרור' וטיבולו ב'חרושת'

מרור כורך: ועתה נבאר ענין החרושת מ"ה, דע, כי הזווג הנעשה בליל פסח הוא עם רחל, ואין זווג עם לאה כלל בליל זה כמו שיתבאר למטה, ועכ"ז אנו צריכים

עיונים וחוספות

היינו שאינו בדרך יגיעה ועבודה, כ"א הכל מאת השי"ת וכמעט שאין לנו בו עבודה, וכל עבודתינו הוא רק להתבונן בכל האורות שיורדים ולהתעמק בראיה אלוקית, משא"כ ימי ספיה"ע הרי הם בדרך יגיעה, ולכן בפסח נעלמת לאה ונשארת כביכול רק רחל.

ובדרך משל, אדם שח"ו חטא ורוצה עתה לחזור בתשובה, א"א לומר לו שתחילה יתקן כל חטאיו ורק לאחר מכן יכנס לעבודת השי"ת, כי אם כן לעולם לא יגיע לעבודת ה', ומה גם שיוכל ליפול מחמת כן בעצבות ומרה שחורה, ע"כ מתחילה אומרים לו שיכנס ויטעם מהאור האלוקי, ורק לאחר מכן יוכל לתקן חטאיו, ומעתה שוב לא יפול בעצבות ובמרה שחורה, מאחר שכבר טעם מהמתיקות שבעבודת ה'. וכן הוא העניין בפסח, שמתחילה בליל פסח שכמעט קט יצאנו מאת החיצ', ע"כ מתחילה טועמים כביכול מכל האורות הגדולים היורדים בלילה זה, ואח"כ בימי הספירה מתחיל העבודה בדרך יגיעה, ולכן בפסח אין דרך עבודה דיגיעה דלאה, אמנם עכ"פ יש למתק את הדינים דלאה, וזהו ענין החרושת 'מיתוק דיני לאה'.

מה. עניין החרושת ומיתוק דיני לאה ע"ד העבודה. כבר נתבאר לעיל, שיש בעולם האצילות ב' נוק' הנקראים לאה ורחל, ובאופן כללי לאה נחשבת לבחי' פנימיות ורחל לבחי' חיצוניות, אמנם אפשר להבחין ביניהם בהרבה הבחנות, כגון נס וטבע, מחשבה ודיבור, עלמא דאיתכסיא ועלמא דאיתגליא, ועוד על זה הדרך, ובעומק הדבר יש לבאר כל בחי' מאלו הבחינות הן בלאה והן ברחל, וכבר ביאר הרמח"ל, דבחי' אלו דלאה ורחל מתחלפים בחינותיהם בכל עולם ואין בזה סתירה, אמנם באופן רגיל כל אחת יש לה את הבחי' שלה. והנה בליל פסח לאה היא גנוזה ונקראת 'מצה שמורה', ומחמת פחד אחיות החיצ' נכנסת לתוך רישא דז"א, וכל הזיווגים הנעשים עתה בליל פסח הם עם רחל, וכבר נתבאר לעיל עניין עבודה דב' בחי' אלו, ועתה נבאר עוד.

הנה לאה היא משורש בינה, ורחל היא משורש חכמה, וע"כ לאה היא מבחי' עבודה כדרך הבינה שהוא בדרך יגיעה, משא"כ רחל מבחי' חכמה הוא מבחי' ראייה אלוקית לראות בכל דבר ודבר האלוקות שבו, ופסח הוא עניין 'חירות'

להמתיק את הדינין שבה, אע"פ שאין הזווג עמה, דליל פסח אין כלל זיווג עס לאה, דלאה הנה היא נעלמת ומתעטלת אז, וכבר נתבאר לעיל. וזה נעשה ע"י טיבול המרור בחרוסת, אשר מלת חרוסת הוא חיבור רו"ת ס"ח, פי' הענין הוא, כי הנה נוק' דז"א בכללות' נק' שם אדנ"י, ר"ל עלם ספירת המלכות מתכנה בשם אדנ"י. והנה נחלקת היא לב', והם לאה ורחל, כאשר אינם נכללות יחד, דלפעמים לאה ורחל מתחזקין יחד לפרלוק א', כנודע.

ולחיות כי לאה כולה דינין, לפי שהיא אחוריים דאי' עילאה כנודע, דמינה דינין מתערין. לבן שם אדנ"י מתחלק בהם לב' בחי', דשם אדנ"י שייך הן צרחל והן צלאה, אמנם ככל א' הוא צאופן אחר. כי שם אדנ"י בפשוטו הוא ברחל, ובמילואו, כזה, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. הוא בלאה, לפי שמלוי הוא בגי' אלהי"ם שהוא דין, ולכן ניתן ללאה, שהרי לאה היא צחי' דין, וע"כ שם המילוי שגם הוא צחי' דין הוא שייך ללאה. והענין הוא, כי אדנ"י במילואו הוא תרע"א, וכאשר תסיר פשוטו שהוא ס"ח מנין אדנ"י לרחל, שהרי הפשוט שייך לרחל ישאר מילוי שיהא בגי' רו"ת אל לאה. וז"ל אותיות רו"ת שבחרוסת, שהיא בחי' לאה.

הנה מבואר כאן שרות היא צחי' לאה, ואילו במקום אחר כתב האר"י (עי' ליקוטי תורה פ' וירא, ליקוטים שופטים ד) שרות היא צחי' רחל, וערפה היא צחי' לאה, ולכאורה הוא סתירה בדבריו. אך י"ל, דהנה דוד ילא מרות כנודע, ודוד הוא צחי' תשובה, שהוא הקים עולה של תשובה (מו"ק עז:), ולכן כשאנו מדברים מצחי' התשובה, וכמו שכבר נתבאר שהוא דרך העבודה צאופן של יגיעה הרמוזה צלאה, לכן כותב הרב הסודות ע"ד שרות היא צחי' לאה, משא"כ במקומות אחרים נאמר שרות היא צחי' רחל. וכבר נתבאר, שעפ"י העומק יש לפרש ככל אחד את צ' הצחי', ואכמ"ל.

וב' אותיות ס"ח שבחרוסת הנשארים, אחר שהורדנו אותיות רו"ת מחרוס"ת. הם בחי' המוחין דז"א, שהם הנק' חיי המלך ממנין ס"ח, במבואר בענין התפילין (שטה"כ דרושי תפילין דרוש ג), שהם שלשה שמות אהי"ה הוי"ה אהי"ה, הנה ג' שמות אלו הם שמות תפילין של ראש, והוא צגי' ס"ח כמנין חיים, והם המעוררין את המוחין ז"י.

עיונים והוספות

בליל פסח אנו ממתיקין דיני לאה, [ע"י הטיבול בחרוסת, וכדלהלן], היינו שגם כאשר יתעסקו בתשובה לא יהיה זה להם חלילה בבחי' מות.

מו. עניין מוחין אלו, כתב בליקוטי מוהר"ן (קמא סי' לח), דתפילין של ראש הם בבחי'

והנה מרור גי' מות, פי', דישנם אנשים שמרגישים חלילה בחי' מות בעבודת השי"ת, והנה לאה היא בחי' תשובה, אזי כשעושים תשובה על חטאיהם מרגישים בעצמם טעם מות, ואין זה רצון השי"ת חלילה, וע"כ תחילת העבודה היא ברחל, ורק אח"כ בלאה, וע"כ

והכונה היא, להמשיך החיים הנז' מן המוחין דז"א, אל לאה הנק' רות', כדי שיתמתקו דינים. וכבר נתבאר לעיל מה שקשה לכאורה דמה שייך להמתיק דיני לאה, והרי לאה מתעטלת ונעלמת תוך ז"א כליל פסח. וי"ל, שהיא עלמה אינה נעלמת ורק אורותיה נעלמים, ואותה יש למתק. ועו"ל, דאף כשהיא צפנים כזיכול, ג"כ לריכה מיתוק. או שאין הכוונה שמתעטלת לגמרי כ"א נשארת צנחי' נקודה כלל. וז"ש המרור שהיא בגימט' מו"ת, שהם סוד דינים המרים שבה, אשר בהם נאחזים הקלי' הנק' מו"ת, ולמתקה ע"י המשכת החיים הנז' שהם ס"ח. וזהו טעם שצריך שירגיש טעם מרירות מו", היינו שירגיש זה הצחי', ר"ל שירגיש את צחי' החטא וגריעותו, אך כל זה יהיה צורך חיים ע"י ה"ס"ח' הג'.

עיונים והוספות

לעצבות, וזהו עניין טיבול בחרוסת, פי' רות' היינו לאה, היינו עבודה בדרך 'אפסיותו' בתוך 'סח' שהוא בגימ' חיים, ועי"כ איננו נופל חלילה.

והרה"ק מקאמרנא זי"ע כתב, שהיו לו יסורים גדולים בנפש ובגוף, וכשהניח תפילין בבוקר התחדש כבריה חדשה לגמרי, מרוב גילוי אלוקות, שהיה לו ע"י התפילין, ונהפך כליל, וכמו שאמר הבעש"ט זי"ע שכשהאדם יש לו יסורים שילמד בבוקר בדביקות, ועי"כ ימתק מעליו הדינים, והנקודה הוא, שהמוחין האלו ממתיקין את כל הדינים, וכמו שכתב כאן האריז"ל.

מז. והרה"ק האוהב ישראל כותב, שבמרור יש בהעלמה גם בחי' כתר, הגם כי פסח מגיעים בו רק עד חכמה, אך בהעלמה מאיר גם בחי' הכתר, והסוד הוא, הנה ה'תורת חכם' (לט: כ') שבפסח כל המוחין הנכנסין בו הוא בחי' נה"י, ובספיה"ע בחי' חג"ת, ובשבועות בחי' חב"ד, ובחי' נה"י היינו בחי' עיבור, ואי' בגמ' (נדה ל:) כשהתינוק במעי אמו הוא צופה ורואה מסוף העולם ועד סופו, היינו שאף שמבחי' הכלים הוא במדרגה הפחותה תלת גו תלת, מ"מ מבחי' האורות מאיר עליו אור דיחידה, והוא בחי' 'נר

בושה מהקב"ה, אמנם מצד אחר ביאר שהוא עניין דביקות, וא"כ כשנצרך ב' הפירושים יחד, תהיה הכוונה שהוא דביקות בדרך הבושה. והביאור בזה, דיש ופעמים אנשים מפחדים מהתשובה שהוא בבחי' עצבות ומרירות, אמנם יהיו אחרים שדוקא ע"י התשובה ישיגו דביקות בהקב"ה. ונבאר הדברים, דהנה יש ב' דרכים בעבודת השי"ת, א' 'גדלות הבורא', היינו שהאדם מעלה בדעתו עד כמה הקב"ה גדול ומלא כל הארץ כבודו, ובגילוי יתברך שמו בכל העולמות, וברא כל העולמות אבי"ע, ובהם בחי' עד אין מספר וכו', ועי"ז הרי הוא מתדבק בו, וזהו בחי' עבודה ד'רחל', וכמו שכבר נתבאר לעיל כמה פעמים, אמנם יש דרך ב' והוא 'אפסיות הנאצל' שהאדם מעלה בדעתו עד כמה פחות הוא, ומה הוא בכלל ומה בכוחו לעשות ודוקא ע"י הביטול הזה ע"י גילוי אפסיותו הרי הוא נדבק בהקב"ה, וזהו דרך העבודה ד'לאה', אמנם בדרך זה יכול האדם ח"ו ליפול בעצבות, כשישים אל לבו שאין הוא נחשב, ואף עבודתו אינה נחשבת, והעצה לזה הוא לערב בו את ג' השמות הנ"ל שהם בגי' חיי"ם, שהם מביאים האדם לדביקות בבורא יתברך שמו כמו בעת הנחת תפילין שהוא כמבואר עניין הדביקות בו, ועי"כ הרי הוא נשאר בחיים ואינו נופל

ואם בלעו לא יצא ידי חובתו עד שילעסנו בשיניו, כי ע"י טחינת השיניים מתמתקים ומתדקקים כחות הדין שבה, כמבואר אצלנו בענין בונת האכילה ע"י ל"ב שיניים, וע"ש בשער המצות פ' עקב. דל"צ שיניים הם כנגד ל"צ נתיבות החכמה, שהם ממתקים את הצניח, שזכו כוחם להמתיק את הדינים, ע"י אורות דחכמה. ולחיות כי אין זוג בלאה בליל פסח, לכן לא הוזכרה רק דרך עראי במנין החרושת, בדרך הגימטריא, שאינו אלא זכר בעלמא מדברי סופרים, ואינו מוצה כמו חיון והמצה בר'.

הצ"ח הגז"י (אות צ) וז"ל, אמר שמואל. עוד מלאתי צספרים לזולתי, ואעפ"י שלעני"ד אינם מדברי מורי ז"ל, עכ"ז לא נמנעתי מלכותצם, אעפ"י שלא ישרו צעני, וז"ל, כי צסם הוי"ה צמילוי ההי"ן רמוז ענין מו"ת כזכר, צגימטריא צזה האופן, י"פ יו"ד צמלואו שהוא י' פעמים יו"ד, הרי ר', ה"פ ה"ה הרי נ', א' פעם א' [ז"ל: ו"ו פעמים ו"ו] הרי קמ"ד, ה"פ ה"ה הרי נ', הרי תמ"ד. וצפנים של הוי"ה וצאחור [ר"ל, דהוי"ה יש צה צחי' פנים ואח', וצ' צחי' אלו אלו מלרפים אותם] שהם צ', הרי מות מ"ת. וקשה לי צמלת הא' [ז"ל: צמלת הו'] למה נשתנית מהג' אותיות של יה"ה להיותם מלאה א' [ז"ל: מלאה ו"ו] משא"כ ציה"ה כי אלו מונין אותם לצדס צלי מילוי, וז"ע. ועיקר הכוונה צזה שיהיה צמילת מרור רמז אל המות.

נב.

שלחן עורך

הנה, כוונת האכילה צליל הסדר, הוא כרגיל צכל השנה כולה. אמנם, עלם מעלת גדולת וקדושת זה הסעודה לא נתצאר לא צשער הכוונות, ואף לא צסידורי הרש"ש, ולא עוד אלא שיש המלזלים צסעודה זו, ואינם משגיחים כי אם צעלם המלזות המיוחדות לליל

עיונים והוספות

אך אם יאמין האדם ברחמי השי"ת עליו, אזי אף בתוך כל זה יאיר עליו האור הגדול, עד שיזכה לגילוי האור דכוס החמישי, בחי' כוסו של אליהו זכור לטוב.

מח. וראה ב'פרי עץ חיים' (שער חג המצות פ"ו) דאי' באופן מעט שונה, וז"ל שם, 'וכן עולה שם הוי"ה דב"ן, י"פ יוד, גי' ר'. ה"פ ה"ה, גי' נ'. וכן ה' אחרונה, נ'. ו"פ ו"ו, ע"ב, ועם ע"ב אחר של אח' דהוי"ה פשוט שהוא ע"ב, וב' כוללים, הרי גי' מרור, ע"כ, ע"ש עוד.

דלוק על ראשו, והוא בהעלמה, וע"כ בליל פסח, אף שאין מגיעים ליחידה, כ"א לנשמה וחיה, מצות ויין, אך מפני שהוא עיבור, מאיר בו גם יחידה, כתר, וכשאוכלים המרור אזי מאיר הכתר בהעלמה, והוא בבחי' מרירות, והטעם הוא דכשיש את הכלי הראוי והנכון, אזי האורות מאירים היטב, אמנם כשעדיין אין את הכלים הנכונים, אזי האורות מאירים בבחי' מרירות, ולכן בליל פסח שכמבואר אין בו עדיין את כלי הכתר, שהרי הוא בבחי' עיבור, ע"כ אין הכתר מאיר בו בשלימות כ"א בבחי' מרירות.

קדוש זה כשתיית הכוסות ואכילת המלות, אמנם יש לידע, שאכילה זו הינה גבוהה עד למאוד, ראשית שהוא סעודת השכינה הק', ותו, דהנה צפרי עץ חיים (שער חג המלות פ"ז) הגדיל מעלת זה הסעודה עד למאוד וז"ל שם, ודע, כי רמזו בכאן [היינו בד' שאלות ד'מה נשתנה] נגד ד' עולמות אצ"ע, מלמטה למעלה, ואמר, שכל הלילות אין אנו מעבילין אפילו פעם אחת, נגד עשייה שאין שם זיווג, ולכן קראם לילות, וכליל פסח הוא הארה גדולה כ"כ, שאפילו שם יש זיווג, ולזה ראייה הלל גמור, הרומז למלכות שמקנת צעשה, והקליפות נכלעו בנרתקן כאלו לא היו, לכן יש זיווג, לכן אמר הלילה הזה צ' פעמים, ע"כ. פי', דהנה בכל אכילה אנו מכוונים לייחד כל העולמות, כאשר נמלא דבר זה בסידורי הרש"ש בכוונת האכילה, וזיווג האחרון שנעשה הוא צאו"א דעשיה, אמנם זו"ן דעשיה, כותב הרש"ש שאסור לכוון זיווג צעשה, אמנם כליל פסח, שיש יחוד צעשה, ע"כ מותר לכוין לייחד זו"ן דעשיה, והיינו שיש להוסיף אחר כל היחודים פעם נוסף יחוד הוי"ה ואהי"ה, לייחד הזו"ן והוא למעשה הכוונה הגדולה ביותר שיש בכל השנה כולה, שאנו מכוונים לזווג עד סוף עולם העשיה. ומכאן נראה מעלת זה הסעודה הקד'.

נב.

בום שלישי ורביעי

אח"כ ענין הב' בופות האחרות, הם כוסות ג' וד', והם מוח הדעת ומתפרדים לב', כוס ג' הוא חסדים דדעת וכוס ד' היא גבורות שצו, ונקדים תחילה בקילור סדר הכוונה בהם, תחילה יש לכיון כי כבר נכנס קטנות א' בכרפס, וכבר נכנס גדלות א' דיססו"ת בקדושת היום, ועתה ע"י הכוסות נמשכין מוחין דקטנות וגדלות צ', וזוהי שיטת היר"א, אמנם שיטת הרד"ס, וכבר נתבאר לעיל, שמתחילה יכוין כבר נכנס גד"א, ואח"כ קט"א, ושם ימשיך על הסדר קט"צ וגד"צ. ובהמשך מבאר האר"י, שכל כוס מאלו הצ' יש לכיון צ' הכוונות יחד, היינו הן חסדים והן גבורות, אלא שבכוס ג' החסדים הם העיקר והגבורות עפלות להם, ובכוס ד' להיפך, הגבורות הם העיקר והחסדים עפלים להם, דשניהם הם צחי' מוח א', היינו מוח הדעת, אלא שהוא נחלק לב', חסדים וגבורות, וע"כ יש לכלול חסדים בגבורות וחסדים.

נד.

איך אפשר לומר שהכוסות הם מוחין דאבא

והב', ר"ל צ' הכוסות. בחי' ב' מוחין דמצד אבא, הנקרא חסדים וגבורות, הנקרא יחד מוח דעת. דבר זה הוא תמיה עלומה, שהרי הכוסות הם מצחי' מוחין דאימא, ואילו המלות הם צחי' מוחין דאבא, ואיך כתב כאן בכוסות שהם צחי' מוחין דאבא. וכבר עורר בזה המהרש"ו (הוצ"ד בהגוז"י אות ג) וז"ל, א"ש, כך מלאחי צספר מוז"ל, וק"ל, דהול"ל דמלך אימא, ואולי משגה הוא, לכן הרב שמן ששון מגיה דנ"ל דמלך אימא, עכ"ל.

והרצ השדה ^מ כתב לתרן וז"ל, נ"ל דרך אפשר לקיים הגירסא 'מלך אצא', אע"פ שהכוסות הם מלך אימא, עכ"ז צשי הכוסות האחרונים שהם צח"ג דאימא, גם צח"ג דדעת דאצא נכנס עמהם, לפי פשט דברי הרצ, שהכוסות הם מוחין דאימא והמלה הם מוחין דאצא, לפי הכלל שצדינו, שאי אפשר שיכנסו מוחין דאצא, עד שיכנסו תחי' מוחין דאימא, ואח"כ מתלצשין מוחין דאצא, תוך מוחין דאימא, א"כ בשלמא צח"ג דאצא הרמזים צמלה שהם ע"צ ס"ג, כיון שזכנסו, קודם להם צשי כוסות ראשונים צח"ג דאימא, לכן אנו מכוונים צמלה להביא צח"ג דאצא צמלה שהם צגימטריא ע"צ ס"ג, אצל צח"ג דאצא, שהם דעת דאצא, איך יכנסו צמלה קודם צח"ג דאימא שהם שני כוסות האחרונים... מכוונים צשי כוסות האחרונים צח"ג דאימא לריך להמשיך עמהם צח"ג דאצא, ע"כ.

פי', דהנה הכלל הוא דמוחין דאצא צאין תמיד מלוצשים צמוחין דאימא, ואינם יכולים ליכנס קודם אליהם, והרי הכוסות הם מוחין דאימא והמלות הם מוחין דאצא, וא"כ בשלמא צצ' הכוסות הראשונות שבהם נכנסו קוי ימין ושמאל היינו צח"ג דאימא, ורק אח"כ נכנסו אותם הקוים דצחי' אצא ע"י ה'מוליא מלה', והרי הוא לפי הסדר הרגיל, ולכן יכולים מוחין דאצא ליכנס כסדרן וצמנס, אמנם כאשר נמשכו צ'כור' צ' קוין האמצעים דאצא היינו צח"ג דדתי', [או לשיטת היר"א והרד"ס שכבר צמוליא מלה נכנסו כל המוחין], הרי עדיין אינם יכולים ליכנס ערם שיכנסו צח"ג דאימא, וע"כ כתב האר"י שצצ' הכוסות האחרונות יש לכיון גם למוחין דאצא, שרק עתה ע"י שיכנסו המוחין דצח"ג דאימא, יוכלו ליכנס גם מוחין אלו דאצא, וא"ש.

נה.

הרש"ש כתב שיש לבוין בכום ג' וד' לקט"א שכבר נכנס בכרפם

ונראה לבאר כאן מילתא תמיהא הנמלאת צסידור הרש"ש ^ז, דכן אי' שס, שצצ' הכוסות האחרונות יש לבוין דקטנות א' נכנס צכרפם, ודבר זה כבר נחצאר שצכל פעם יש לבוין זה כדי שכל המוחין יכנסו על הסדר, אמנם נוסף שם שיש לבוין צקט"א הן דיש"ס והן דתצונה, וכאן יש מקום לתימה, צשלמא צגדלות א' מצואר מה טעם יש לבוין ציש"ס וצתצונה יחד, דהרי שניהם נכנסו יחד ע"י קדושת היום, והוא ע"י המאליל שלא ע"י עצודתו, ולכן גם צכוונה אין אלו מפרידים צהם, אמנם צקטנות א' למה נכוין צשניהם יחד, והרי קט"א דאימא נכנס צכרפם, ואילו קט"א דאצא הוא צמקומו, אחר כל גד"צ. והנה אף כי הציאור האמיתי לא נודע צזה, מ"מ יתכן ושורשם של דצרים נעוץ כאן צדצרי האר"י, צמ"ש שצצ' הכוסות

עיונים והוספות

מט. הובא בהגהות יקרות במהדו' החדשה לשער ג. לסופרו של הרש"ש רבי יוסף דרעי ז"ל, ראה שם עמ' 45.

הכוונות.

האחרונות 'הם צחי' צ' מוחין דמלד אצא', דהיינו שיש לכיין צהס גם למוחין דאצא, והיינו שמלכד מה שמכווין לקט"א דאימא, יש לכיין ג"כ לקט"א דאצא.

נו.

המשך ביאור ב' הכוסות האחרונים

ולבן אלו הב' כוסות אין ראוי להפריד ביניהם לשתי כוס אחר של רשות. פי', שעפ"י הלכה מותר לשתי כין כוס א' לצ', אמנם כהיום נהגו שלא לשתי שלא יהא נראה כמוסיף על הכוסות, וכבר כתבו הפוסקים והציאס המ"צ (תעצ ס"ק כא) שיכוין צעת השתי שאס ירלה לשתי עוד כוס יוכל לשתי, ואז לא ילערך לדרך עליו ולא יהא נראה כמוסיף, עכ"פ צין כוסות הראשונות מותר לשתי, וצין הכוסות האחרונות אסור לשתי, ואכן גם מי ששכח לשתי הכוסות צהסיצה יש לו לסמוך על דברי הראצ"ה דס"ל דצמן הזה אי"ל להסב, ועי' לקמן ציאור ענין ההסיצה. לפי ששניהם הם מוח א' הנק' דעת, וצריך להברם יחד ולכלול אותם צב"ז במ"ש, ולבן בין ג' לד' לא ישתה כנ"ו במשנה, והוא כי החו"ג הם זכר ונקבה וצריך להברם יחד, ולכן אין להפריד צהס.

והנה נבאר עתה כונת כל כוס מאלו הב' בפ"ע, ובעת כונתך תכוין לכלול ב' יחד במ"ש, ר"ל, שיש לכיין צכוס ג' צעיקר לחסדים וגם אל הגצורות, וכן צכוס ד' העיקר הוא הגצורות וגם אל החסדים. הנה כוס הא' הוא החסדים שבדעת, והנה הקטנות ראשון שלו הוא אלהי"ם דמילוי אלפי"ן, כפי שכבר נתצאר לעיל שמוח הדעת שס אלהי"ם דקטנות שצו הוא צמילוי אלפין כזה, אל"ף למ"ד ה"א יו"ד מ"ס, אמנם יש חילוק צין החסדים לגצורות. אבל צורת האל"ף שבמילוי אות הח"א דאלהי"ם היא בצורת יו"י בנ"ל בזה [א], ומוחין אלו צבר נכנסו צכרפס. וגדלות הא' הוא הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, כזה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ומוחין אלו צבר נכנסו צקדושת היום ליש"ס ותצונה יחד, ועתה חוזרים לכונס צדרך 'צבר נכנס'. וקטנות הב' הוא שם אכדט"ם, שהוא חילוף שס אלהי"ס. בבחי' חשבונו שהוא בגי' ע"ד, וגדלות הב' הוא הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, הרי נתצאר כל שמות המוחין דחסדים דדעת.

והכוס האחרון הוא כן, כי קטנות הא' הוא אלהי"ם דמילוי אלפי"ן, אלא שצורת הא' שבמילוי הח"א היא צורת יו"ד בזה [א], וגדלות א' הוא הוי"ה דב"ן דהחי"ן, כזה, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. וקטנות הב' הוא אכדט"ם בבחי' חשבונו שהוא ע"ד, והגדלות הב' הוא הוי"ה דב"ן דהחי"ן. אמנם אתה תחבר ב' הכונות יחד בכוס א', והחסדים הם העיקר. ואח"כ תכוין שתייהם בכוס הב', ואז הגצורות הם העיקר. והסיבה היא בנ"ל, לכלול אותם יחד בסוד זכר ונקבה, וכבר אמרנו לעיל שהנלע"ד ששמעתי, שיש חילוק בקטנות השני בין החסדים לגבו' בשם אכדט"ם, כי זה, ר"ל צחסדים, חשבונו ע"ה בסוד ג"פ יב"ק, ולעיל נתצאר ששם זה הוא ע"ז הדרך, שיש לכיין אל ג' יחודים של שס הוי"ה ואלהי"ם צמילוי אלפין, וכשנצוא למנות האותיות יהיו לנו ס"ט אותיות, נוסף עליהם כללות ו'

השמות, ר"ל ג' הוי"ות וג' אלהי"ם, והכל צגי' ע"ה, כחשזון שם אכדע"ס עם הכולל, ועי' לעיל מה שנתבאר בזה. וזה ר"ל ובגזירות, חשבונו ע"ד, אבל לא מציאתי בתוב בקונטרס שכתבתי בו מה ששמעתי ממוז"ל.

נז.

סדר עשיית החרוסת

הציא הגוצי (אות ו) וז"ל, א"ש. עוד ראיתי לכתוב צענין החרוסת כילד נעשה, וממה נעשה, וז"ל מוז"ל, הנה חקרתי את פי אמו של מוז"ל, מה מיני פירות הי' מניח בחרוסת, וא"ל כי אלו הם הדברים שהיה רגיל תמיד מורי ז"ל להניח בחרוסת, ג' מיני חבלין, שזולת נרד ובערצי נקרא סינזול, ובושש"י וזינגזילי וקאניל"ה הנקרא קומ"ן. וז' מיני פירות והם, ענבים ותאנים ורמונים ותמרים ואגוזים ותפוחים ופירא"ש [פי', אגסים]. אבל האשכנזים [הנה האר"י הקדוש היה מולאו מאשכנ"ז והיה מגזע המהרש"ל ועל שמו נקרא 'לוריא', ומלד אמו היה ממשפחת ספרדים, והיה נוהג בכמה מיני מנהגים כאשכנזים, כגון ב' חורים בטלית ועוד, ובחלקו כספרדים] נוהגין לשים עיקר החרוסת מג' דברים אלו, ואלו הם היותר מוכרחים, והם ר"ת אצ"ן בלשון אשכנזי והם אגוזים [גי'סלעך], ותפוחים [א'פלעך], ופיראש [ב'ארן, היינו אגסים בלשוננו], כי בלשון אשכנזי ר"ת ג' פירות אלו הם נוטריקון אצ"ן, ונותנין סימן לדבר ו'בחרוסת אצ"ן למלאות' [עפ"י שמות לא ה], ע"כ מלאתי. כ"צ, א"מ. וכלשון הזה מלאתי ג"כ בספר הדרת קודש מחזור האשכנזים, ונמלא שזה אינו עפ"י הסוד, רק מאמר הרב סתם, עפ"י מנהג האשכנזים, כ"ל.

נח.

ענין ההסיבה

ענין ההסיבה לא נזכר בדברי האר"י, ונראה לבאר מעט צענין זה, הנה בשו"ע (או"ח תעב ז) א"י, כל מי שזריך הסיבה, אם אכל או שתה בלא הסיבה לא ילא, וזריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה. הנה: ויש אומרים דצומן הזה, דאין דרך להסב, כדאי הוא ראצ"ה לסמוך עליו שצדיעבד ילא בלא הסיבה, ונראה לי, אם לא שתה כוס שלישי או רביעי בהסיבה, אין לחזור ולשתות בהסיבה דיש בו חשש שנראה כמוסיף על הכוסות וכו', ע"כ. היינו מכיון דהראצ"ה ס"ל דא"ל להסב, יש לסמוך על דבריו בכה"ג שלא יראה נראה כמוסיף על הכוסות.

ונראה לבאר עטם הדבר דהראצ"ה הוא דס"ל שא"ל הסיבה, הנה צחי' הסיבה הוא במלכות צצחי' שם ו"ה, אמנם 'עמידה' הוא צצחי' שם י"ה, ו'שיבה' באופן כללי ג"כ נכלל בשם ו"ה צצחי' המלכות, אמנם בערכין, אפשר להבחין את הישיבה כלפי הסיבה כעמידה, ואזי גם הישיבה נחשבת לצחי' י"ה, ורק הסיבה היא צחי' ו"ה, והנה בגלות הזה בו אנו נמצאים הוא צחי' ו"ה, וע"כ יש לנו להסב בו שגם ההסיבה הוא צחי' ו"ה, אמנם הראצ"ה ס"ל מכיון ואנו כבר קרובים אל הגאולה, מתחיל להתנוץ אור הגאולה וכבר מאיר השם י"ה, הרומז

לגאולה, וזהו ג"כ ביאור שמו 'ראב' י"ה' שמתחיל להתנוץ הארה משם זה, וע"כ ס"ל דצמנינו אי"ל להסב, ודיינו בישיבה שהוא בחי' שם י"ה.

נמ.

'נרצה'

הנה הרש"ש לא ביאר מהו ענין ה'נרצה', אמנם בסידור 'כונות זמניות - שר שלום' שהדפיסו תלמידי השד"ה כתבו וז"ל, הלל נרצה, ימזוג כוס ד' וכו' ויאמר עליו ההלל ואז נרצה לפני ה' אמן כי"ר, ומכן לכיון ציווגי שים שלום כמ"ש בפנימיות, היינו כמו יחוד הגעשה בתפילת יום ש"ק, ובפשטות העעס לזה הוא שמאחר שהבאנו כל המוחין בעריכת הסדר, עד תכלית גדלות הב', הרי שיש עלינו לעשות הציווג שהוא נ"א.

פ.

הקדמה לחילוקים בין מהדור"ק למהדור"ב

נראה שיש עתה צותן טעם לצרר מעט צענין המהדורות שיש צסידורי הרש"ש צענין פסח. הנה צאופן כללי יש צשיטת הרש"ש צ' שיטות, והיינו שלא צדוקא צענין פסח כ"א צהרצה נושאים שמתחילה סצר הרש"ש צסצרא אחת ושוב חצר צו לסצרא אחרת, וישנם סידורים המסודרים צעיקר עפ"י המהדור"ק היינו עפ"י סצרתו הראשונה, ואחרים צצאופן כללי הם מסודרים עפ"י המהדור"ב, כלומר עפ"י סצרתו לאחר ששינה טעמו. אמנם צענין פסח מלצד עלם החילוק הכ"ל, עוד יש צו דצר נוסף שכתב הרש"ש עלמו צ' הקדמות לסדר ליל פסח, היינו שלאחר שכתב הקדמה אחת העציר עליה סוגריים וכתב הקדמה צ', וצהמשך הדצרים נעמוד מה סצר צהדדמה הא' וממה חצר צו.

ומעתה נצא לציאור החילוקים שישנם צין מהדור"ק למהדור"ב, ונציא תחילה דצרי הרש"ש צהקדמתו למהדור"ק, והנה לפני ההקדמה נכתב צזה"ל ז"ל הרצ כמהר"ש שרעצי

עיונים והוספות

נב. ונבאר בקיצור סדר השתלשלות הסידורים, סידור הא' שנכתב ע"י הרש"ש הוא הסידור הנקרא 'אור הלבנה', שבו השתמשו והתפללו וכיוונו המקובלים עד לאחרונה, וזהו סידורו של הרד"ם שהיה תלמידו של הרש"ש זי"ע והוא סידר סידור הנ"ל, עד שלאחרונה נתגלו סידורים חדשים, והם סידור הרב קוינקא להגדה של פסח, וכן סידור כ"י הרש"ש שנתגלה ממש לאחרונה, וכן כמובן יש את סידור היר"א, שבו היו משתמשים בירושלים

נא. וראה עוד בשמן ששון (לעץ חיים ח"ב ש"מ פ"ב אות ט) וזלה"ק, 'ובענין פסח יש מקשים שמצינו בכוונת התפילה של ערבית אשר מכוונים להמשיך כל המוחין השייך לה"פ חכמה דמודווגים זי"ן בשים שלום, ואילו בבחי' החיצו' הניתקן ע"י המעשה של ד' כוסות לא מצינו זווג אחר המשכת המוחין. וי"ל, שלבחי' חיצו' הזווג נעש' ממיל' דחיות העולמות לא פסיק, ועיין נהר שלום בכוונת הברכה ד' פ"ב ע"ב, עכלה"ק.

זאק"ל וע"ז ההקדמה העציר עליה הקולמוס חלי לזנה' ע"כ. כלומר, שכתב אחרת במקומה, וזסידורים כתבו את צ' ההקדמות, ונגסה לבאר ממה חזר צו צמהדו"צ, ומה נשאר גם למסקנא.

ומתחילה נביא את כל לשון קדשו הנוגע לעניינו, וז"ל צמהדורא קמא, יכוין צצרכת הקידוש לקיים מצות כל הד' כוסות מצוה דרצן, ויכוין להעלות מ"ן מצוררי אורות וכלים דה"פ צינה דז"ן ויעקב ורחל, שהם ג"ר וו"ק דצינה הנז', ומצוררי כלים ואורות דו"ק דה"פ חכמה דז"ן דיעקב ורחל וכו', ולזווג הו"ק דאוי"א עי' הגק' אי' להמשיך משם כל הלל דמו' דקט' וגד' צ' ע"ג רישא דז"א, וגם לזווג חצ"ד והו"ק דישסו"ת ולהמשיך משם

עיונים והוספות

היר"א כנוסח המהדו"ב. ואכן הסידורים החדשים שנסדרו מחדש הם מיוסדים על המהדו"ב, ויש באף יותר פירוט ממנו וכשיטת הרב קוינקא זי"ע.

ואגב נוסף ונאמר, דהנה בכל הסידורים שהיו מודפסים, הדפיסו רק פ"א לכל בחי', היינו ציור א' לקטנות, וציור ב' לגדלות, והרה"ק ר' וידל קוינקא זי"ע הוא היה הראשון שהתחיל לצייר בסידורו ב"פ לפר' הקטנות, וג"פ לפר' הגדלות, ולאחרונה המשיך בדרך זו הרב יעקב משה הלל לצייר בכל כך פרטי פרטיות, אמנם למעשה אי"צ לכוין כ"כ הרבה פעמים, ודי לחשוב במחשבה שכוונה זו הינה לב' פר' הקטנות, וכוונה זו לג' פר' הגדלות.

ואף הרש"ש עצמו לא בכל מקום פירט את כל הפרצופים השייכים לה, ולדוגמא נביא, הנה בסדר תפילת שחרית דיום חול, תפילת לחש הינה בנה"י, וחזרה הינה חג"ת, ואילו נפילת אפים היא בחב"ד, הרי לנו ב' פר' בשמו"ע, וג"פ בנפ"א, ומ"מ לא נכתב דבר זה בפירוש ובפירוט, אך בוודאי הגמור שהוא מכיל בקרבו ה"פ, אלא שלא בכל מקום נפרטים הבחי' באותה הצורה.

תובב"א, הנה באר"ץ כשהרה"ק ר' חיים שלום הגיע היו משתמשים בסידור 'אור הלבנה' שלא היו להם סידורים אחרים, וכשעלו לירושלים הביאו עמם סידורים אלו, וסידור זה הוא סי' הרש"ש המיוחס למהדו"ק להרש"ש, ויש חילוקים נוראים בין סידור הרד"ם לסידור היר"א המיוחס צמהדו"ב להרש"ש, ומאז שנדפס סידור היר"א, מזה כמה שנים, עברו רוב המקובלים להשתמש בסידורו שהוא יותר מסודר עפ"י המהדו"ב, והוא היה תלמיד בעל ה'דברי שלום' זי"ע שקיבל תורתו יותר באריכות, אמנם בארם צובא הגיעו הסידורים שהביא רבי חזקיה בנו של הרש"ש [הוא היה תלמיד הרד"ם] שמהם השתלשו הסידורים שהדפיס אח"כ הרב השד"ה הסידור הקצר להרד"ם.

וכמו כן הסידורים שמשתמשים בהם לתפילות דיום חול, הם סידור הקצר, ולאחרונה התחילו להדפיס סידורי היר"א הארוכים, ותחילה הדפיס ר' אליעזר פרוש סידור היר"א מכ"י, ואח"כ נוספו עוד ועוד סידורים מכת"י, ונתקבלו בין המקובלים כסידורי המהדורה בתרא להרש"ש. ומהמקובל הישיש הרה"ק ר' יצחק כדורי זי"ע שמעתי ממנו אשר תמיד הוחזק אצל סידורי

כל הלל דמו' דקט' וגד' א', כ"ז הוא צצרכת הקידוש שהיא דאורייתא וזה יכוין לקיים מלות ד' כוסות דרצקן, ואח"כ בכל כוס וכוס יכוין להמשיך הראוי מאותם המו' וכו'.

ומ"ש 'יכוין צצרכת הקידוש לקיים מלות כל הד' כוסות מלוא דרצקן, נראה לבאר הענין, הנה כבר נתבאר דבכל מ"ע דאורייתא המוחין הנמשכין הם לזו"ן הגדולים, ובמ"ע דרצקן נמשכים לזו"ן הקטנים, ונבאר, זו"ן הגדולים היינו ז"א דאלילות, שנבנה ממ"ה וצ"ן כגודע, ואח"כ גם זו שייך דבר ונוק', ושיניהם יחד הם נקראים זו"ן הגדולים, והנוק' דאלילות גם היא נפרעת לדבר ונוק', והם הנקראים זו"ן הקטנים. וכשממשיכין המוחין צעת עשיית מ"ע דאורייתא לזו"ן הגדולים, הרי דדרך ממילא נמשך השפע גם לזו"ן הקטנים, כ"ה שיטת התורת חכם, ואף שיקשה ע"ז, דא"כ מה שייך לחלק בין מ"ע דאורייתא לדרצקן שזה בזו"ן הגדולים וזה בזו"ן הקטנים, והרי הכל הולך למקום אחד, אמנם כך ס"ל, וכבר נאמרו דברים לבאר ענין זה ואכ"מ.

ועתה נבחון נא את פרטי המלוות דליל הסדר, הנה מלות ד' כוסות הם דרצקן, ואח"כ הם בזו"ן הקטנים, אמנם כוס קידוש יש לעיין מה דינה, דהנה צצצ"ק רוצ הפוסקים ס"ל דהוי מ"ע דאורייתא עלם הקידוש, אך מה שצריך שיהיה נעשה על כוס יין ישנם דס"ל דהוי דרצקן. אמנם ציו"ע כתב המג"א (או"ח רע"א ס"ק א) דהוי דרצקן, אמנם הרש"ש ס"ל דגם ציו"ע הוא דאורייתא, ומה שנראה לבארה שהרש"ש הינו צזה דעת יחיד כנגד רוצ הפוסקים, יעויין נא בספר **אולרות הקידוש** (פכ"ו סי' א) להרה"ג ר' ש"צ ליצרמן שליט"א מעי"ק לפת"ו, דהביא שם חזל ראשונים כבעל הלכות גדולות (דף י"ב), רש"י (שזעוט יג), וכן הביא ראיה מהמכילתא (פר' יתרו) ועוד, דס"ל דהוי דאורייתא, וכמעט שנשאר המג"א צדעת יחיד כנגדם. עכ"פ הרש"ש ס"ל דהוי דאורייתא, ואח"כ הוא המשכת המוחין לזו"ן הגדולים, ומעתה נתקשה הרש"ש לבארה מה יעשה כאן, דהרי כוס ראשון היא קידוש, ואם הוא דאורייתא בזו"ן הגדולים, הרי ששאר הכוסות הם דרצקן בזו"ן הקטנים, ואיך ישתלצו הדברים אחד אל אחד להיות לאחדים, שאיך יתכן כוס א' בזו"ן הגדולים דהיינו שממשיכים לשם חלק מהמוחין, ואח"כ כביכול עוזרים אל זו"ן הקטנים וגם לשם ממשיכים רק חלק מהמוחין, והוא תימיה. ועוד יש להקשות, דהרי צנוסח הספרדים אין אומרים צרכה על כל כוס וכוס כ"א צכוס א' דקידוש וכוס ג' דצרכהמ"ז, ואם כן יקשה טפי, מתי יהיו נעשין הצירורים דכוס צ' וד'.

וע"כ ילא הרש"ש לחדש, דיש לכוון כבר צעת הקידוש לצירורים לכל הד' כוסות, והצאור צזה, דכיון דכוס א' הוא דאורייתא וצו אנו מכוונים להעלות כל הצירורים דכל שאר הכוסות, הרי הכל נמשך אחרי כוס א', וגמלא שהכל נכלל בחיוצ הדאורייתא, ובכל כוס יחשצ הן דאורייתא לזו"ן הגדולים והן דרצקן לזו"ן הקטנים. וזהו מה שכותב בהקדמה, **ויכוין להעלות מ"ן מצרורי אורות וכלים דה"פ צינה וכו' ומצירורי כלים ואורות דו"ק דה"פ חכמה**, פ"י, דהנה קטנות וגדלות א' נצחן לפרלוף צינה, וקט"צ וגד"צ נצחן לפרלוף חכמה, וכל צחי' קטנות כוללת צ' פרלופים חג"ת ונה"י ונקראו גם צשם ז"א ונוק', וכל פרלוף גדלות נצחן לג' פרלופין צינה חכמה כתר, הנקראים אימא, אצא וא"א, ואח"כ כשכתוב ה"פ צינה וה"פ חכמה, הרי

הוא כולל כל הד' בחי' קט"א וגד"א, קט"ב וגד"ב, וזוהי הרווחנו ב' הדצרים, הן שהכל נעשה כצר עתה צעת צרכה דאז' וע"כ הוא כולל בו כל הכוסות והכל בזו"ן הגדולים, ואח"כ בכל כוס וכוס יכנסו המוחין צעתם וצמנם, והן שהצירורים דכוס ב' וד' כצר נעשו ג"כ.

[אמנם מה שכתב מצויה לצרר ה"פ ומחכמה ו"ק דה"פ, ולכאורה היה ל"ל כל הה"פ חכמה ולא רק ו"ק שלהם שהוא פר' החג"ת נה"י, אמנם כצר נחצאר דצר זה שעפ"י עומק הדצרים ס"ל להרש"ש דמוחין דכוסות הנקראים בשם מוחין דאימא אינם מה שנקרא בכל מקום תצויה ואימא עילאה, אלא הכוונה לישסו"ת כולו ולו"ק דאז"א עילאין, ואלו נפרטים לד' בחינות הג"ל קטנות וגדלות א' הוא ישסו"ת בכללותו, וקטנות וגדלות ב' הוא ו"ק דאז"א עילאין, ונחצאר לעיל באורך דצר זה, וכמה פרטים המוקשים המתיישבים ע"י הקדמה זו, ע"ש.]

והנה, זה צרור שכן היתה כוונתו צמהדו"ק, אמנם צמהדו"ב חזר בו, ויש לעיין ממה היתה החזרה, והרבה פירשו חזרתו באופן זה, שכתבו לחדש שיש מחלצ הנקרא 'מחלצ המלוות', ונצאר, הנה לדוגמא, צעת התפילה יש להבחין זה ב' בחינות, א' מה שכל פרט ופרט מהתפילה הוא המשך אחד, שבו נצנה הז"א והגוף, וכל העולמות הנחקקים ע"י התפילה כל דצר על מתכוונתו, ויש גם בחי' ב', והוא מלוות פרטיות הגעשים זה ללא קשר עם התפילה, כגון, לבישת עלית בשחרית, שעלם העלית צנזין התפילה הוא לתיקון חי' עולם היצירה, אמנם יש בו גם עלם המלוה צפ"ע שהוא קיום מ"ע דלבישת עלית שהוא מלוה שלימה ועומדת צפני עלמה, וא"כ מה נעשה זה, דלא נגרעה מלוה זו ממלוה אחרת הנעשית במשך היום שהינה מחקת תיקונים הראויים לה צפני עלמה. וע"כ חידשו, שיש מחלצ הנקרא 'מחלצ המלוות', שבו כל מלוה היא פעולה שלימה צפ"ע ולא כפרט מחוך כלל, כלומר, שחזן ממה שפועלת עטיפת העלית כחלק מחלקי התפילה, הינה גם פועלת פעולה שלימה במקום ההוא. וכן כאן צפסח, עלם הקידוש הרי הוא מ"ע, והיא כצחינה שלימה לעלמה, וחזן מדצר זה הוא גם פרט צתוך כלל צנין הז"א דליל פסח.

וצזה מיישצ השמן ששון מה שקשה צענין צרכת העלית, שכתב האר"י שמות הכלים שהוא צעולם האלילות, וקשה שהרי צעת עטיפת העלית אין אנו עוסקים כלל צעולם האלילות כ"א צעולם היצירה, ומה שייך שמות הכלים דאלילות, אמנם להג"ל יצואר היעצ, דאה"י מלד התפילה הרי עלית היא ציצירה, אמנם מלד עלם מלוה העלית, שהיא מלוה א' מתרי"ג, הרי הוא צמחצ המלוות שבו היא מלוה שלימה ופעולה שלימה, ולכן יש זה כלים אף צעולם האלילות, והצן. אמנם, יש לעורר מעט שלפי דצרים אלו חסר חסרון רצ מכל הסידורים שהרי צכל מלוה ומלוה שייך זה עוד מלוות נוספות השייכות אליה, וכגון מלוות קריאת שמע, ששייך זה גם מלוות אהבת ה' ייחוד ה' ואחדותו וכהנה רבות, אמנם מלד ב' אכן מתיישבים צזה קושיות אחרות, וכנ"ל.

ולחיצת הקודש נעתיק כאן לשון קדשו של רצינו השמן ששון (לעז חיים ח"צ שער מ פ"צ אות יב) חלה"ק, עוד צענין הכוונה, כל צרכת המלוות ונהגים המתצברים מצירור המלכים

במילת מלך העולם, שהוא דבחי' רפ"ח דאזתה המלוא וגם דאזתה התפילה, לריך שתצין דכל מין המשכת המו' אשר אנו ממשיכין ע"י אזהרה הצרכה של המלוא כמו מלואות ליטות ותפי' וצרכת הקידוש וכן קידוש של ליל פסח וצרכת תקיעת שופר ולולב וכיוצא, הכל הוא המשכת ז' מיני ללמי המו', והוא צבחי' ללם של אזהרה הצרכה השייך לאזהרה המלוא, וגם השייך לללם המו' דאזהרה התפי' ההיא, המשל בזה, ע"י צרכת ליטות ותפי' אנוחנו מצררים ע"י אזהרה הצרכה במילת מלך העולם רפ"ח לאורך המו' דאזהרה מלוא עלמה מתרי"ג מלואות שגלעונו, וגם המשכת המו' אחרים עמהם השייך לענין ליטות ותפי' וכיוצא וכפי מה שהיא המלוא ההיא, דיש מהם שצוררים צוררי רפ"ח וגמשים צסוד מו', ויש מהם שחזרים המו' וגמשים צז"ן כמו התפי' שהם הרשימו של יום שעבר כנז' צשע' הכוונות דרושי תפיל' וצכ"מ. וכן ע"י ספירת העומר שחזרים המו' שנסתלקו מליל פסח כנז' צשע' הכו' דרושי עומר דרוש ז' יע"ש. ונראה, דהרצ ש"ש זלה"ה לא ביאר כל זה, וסמך על המעיין, דכבר כת' הקדמה צפ"ע שם צענין מ"ע ומל"ת, עכלה"ק.

ולשיעיתם מלוא מקור גדול לדברים אלו מה שכתב כאן הרש"ש צמהדו"ז, וזלה"ק, קדש, ארבע כוסות כל כוס מלוא צפ"ע כנז' צגמ', רצינא אמר כל חד וחד מלוא צאנפי נפשה היא, עכלה"ק, וביארו כוונתו, צמהדו"ק ס"ל לצרר כל הצירורים דכל הד' כוסות צעת הקידוש, וכמו שהוצא לעיל, ועתה חוזר צו מדצריו אלו, וס"ל שכל כוס הוא מ"ע צפ"ע, היינו ששייכת למחלצ המלואות, שבה כל מלוא היא 'שלמה' וצפ"ע, ובה מתיישצים עוד דקדוקים שיש לדקדק צדצרי הרש"ש ואכ"מ.

ואם כי צעלם הדבר יש לו מקורות גדולות צתלמידי הרש"ש, כהשמן ששון הנ"ל והרצ קוינקא, אמנם הנראה לי הוא, שאי"ז צאור כוונת הרש"ש זי"ע, אלא שהיה קשה לו הקושיה שכתבנו לעיל, דכוס א' הוא דאורייתא והשאר הוא דרצנן, וצמהדו"ק כתב לחדש מפני כן שכל הצירורים נעשין צקידוש וכנ"ל, אמנם צמהדו"ז חזר צו, וס"ל צאופן אחר, והוא, שצכל כוס יש צו גופו גס מ"ע דאורייתא ועי"כ כל כוס וכוס כשלעלמה יש בה דאורייתא ושצ המוחין הגמשים צה הינם לצו"ן הגדולים, דהנה כמו שצקידוש יש צו צ' ענינים, א' כוס א' מד' כוסות דהוי דרצנן, צ' כוס קידוש דהוי דאורייתא, וכדציארנו לעיל שכ"ה שיעת הרש"ש (וכן רצים מהראשונים), כ"ה גס צכוס צ' וג', דהנה צכוס צ' הוא צרכת 'אשר גאלנו' שהוא צרכה על אמירת ההגדה שהוא מ"ע דאורייתא, וכן כוס ג' הוא מ"ע של 'צרכת המזון' דגם הוא דאורייתא, ולכוס ד' אין צורך למ"ע דאורייתא מוספת, דכבר כתב האר"י דצכוס ג' יכוון לחסדים דדעת וילרף גצורות דדעת עמהם, וכן צכוס ד' יכוון לגצורות וחסדים, וא"כ כבר נכללו הגצורות צחסדים דכוס ג', ושם הוי דאורייתא, ודבר זה מספיק אף לכוס ד'.

אמנם יש שרצו לומר שלדצרי הרש"ש ההלל דליל הסדר הינו דאורייתא, וא"כ יולא שאף כוס ד' יש צו מ"ע דאורייתא, אמנם מלשון קדשו אין נראה כן, כ"א שצמלערף כוס ג' לכוס ד'. וא"כ יולא שכל הכוסות יש בהם מ"ע דאורייתא, וא"כ צכל כוס ממשיכין המוחין לצו"ן הגדולים ומשם נמשך לצו"ן הקטנים צדרך ממילא, וכנ"ל.

ומעתה נחזה דברי קדשו בהקדמת מהדו"צ וזלה"ק, קדש, ארבע כוסות כל כוס מלוא צפ"ע וכו', לפיכך בצרכת הקידוש יכוון להוילא ולהמשיך ללס שלס דמוח חכמה, וצרכת אשר גאלנו ללס שלס דמוח צינה, וצהמ"ז צ' ללמי מו' דחו"ג, עכלה"ק. הרי שציאר, שכל כוס הוא צפ"ע, דהיינו שכל כוס ישנה מ"ע דאורייתא המיוחדת לה, שעל ידה נמשכין המוחין לזו"ן הגדולים, ואף שאין זה כתוב להדיא בדברי קודשו, מ"מ הרי צרור שחזר צו ממהדו"ק, ודברי הסוברים שיש 'מחלצ המלוות', לא כתוב ד"ז בדברי הרש"ש, אלא שהם סוברים שכאן הוא המקור, ודבר זה אינו מוכרח מדצ"ק, וגם שיש להקשות לדבריהם מהו שכותב 'צהמ"ז צ' ללמי מו' דחו"ג', אי נימא דכל כוס הוא מלוא צפ"ע ומקומה צ'מחלצ המלוות', מה שייכות יש לכוס ג' עס כוס ד', אמנם לדברינו מיושצ, שהרי כוס ד' לא מלאנו מ"ע דאורייתא, ועל כרחינו נאטרך לשייך את כוס ד' לכוס ג', ועפ"י דברי האר"י שמהם נכללין יחד, וכנ"ל.

וצה יתצאר לנו שיטת התוס' (פסחים לט: ד"ה לא יפחתו לו, ע"ש), דכתבו שדי צכך שהצעה"צ יקח כוס ויאמר עליה ההגדה, וא"ל לשותת, ולכאורה הרי המלוא היא השתיה, שתקנו רבנן ד' כוסות, אמנם לדברינו הג"ל יוצנו על נכון, דעיקר הד' כוסות הם הד' מלוות דאורייתא שיש צכל אחד מהם, ושעי"ז כל כוס הינה צזו"ן הגדולים, וע"כ העיקר הוא המלוא דאורייתא, וא"כ די צזה שיאמרו ההגדה על כוס צ' וא"ל את השתיה, ודוק.

והנה לגבי שאר הפרטים אותם כתב הרש"ש צמהדו"ק, ולא כתב צהם סצרתו צמהדו"צ, סצרו המקובלים כהרה"ק ר' חיים שאל דוויך זי"ע, ובעל השמן ששון זי"ע, שאכן כל חזרתו היתה רק לגבי פרע זה, האם כל הד' כוסות נכללים צכוס א' או שכל כוס הינה מלוא צפני ענמה, אמנם שאר הדברים הינם ללא שינוי, וכגון החידוש דצליל פסח יש שינוי מוחין דאצא ודאימא מה הם ועד היכן הם מגיעים, ראה לעיל.]

מידור פסח כהלכתו

סיכום הכוונות

מזעריב:

צרכו	יכוין שכבר נכנס גדלות ראשון דיש"ס ודחצונה, אח' ופנים, פנימיות וחילוניות, [ושאר המוחין רק דפנימיות, וחילוניות צ'סדר'], ולשי' השד"ה: אח' בלבד, ואילו הפנים יכנסו צסדר.
שמע ישראל	קטנות שני דאצא ודאימא (צמקוס קט"א).
אחד	ו"ק דגדלות שני דאימא.
אלוקי אברהם וכו'	חצ"ד דגדלות שני דאימא, ונה"י דגדלות שני דאצא.
האל'	כניסת קטנות ראשון דחצונה [לשי' הרצ' דצרי שלוס'].
גומל	חג"ת דגדלות שני דאצא.
קונה הכל	חצ"ד דגדלות שני דאצא.
אחר קונה הכל	לשי' הרצ' דצרי שלוס', כניסת קטנות ראשון דיש"ס. ולשיטת סידור הגדפס (הרצ' השד"ה): כניסת מוחין דקטנות ראשון דיש"ס ודחצונה.
הלל	סודו רס ונשא, יש שציארו שהוא הודאה על המוחין הצאים עתה. ויש לבאר שהוא צחי' הזיווג הנעשה אחר כניסת כל המוחין כציוס ש"ק צמוסף.

הגדה של פסח:

מתחילה נציא עצלאות לסיכום עניני המוחין והכוונות מוחין דאצא ומוחין דאימא:

מוחין דאצא – מלות	מוחין דאימא – כוסות
פשט דצרי הרצ	אמא וחצונה
השד"ה	ג"ר דכל המוחין: קט"א וגד"א קט"צ וגד"צ
תורת חכם	ו"ק דכל המוחין הנ"ל
דיוק לשון	ו"ק וג"ר דישסו"ת
הרש"ש	קט"א וגד"א דישסו"ת, וקט"צ דאו"א עילאין

רפו

יום החכמה ❖ סדר פסח •

זמני הבורנות:

השחיה	תשלום הצרכה	אחירת הכוס	
הרד"ס	כל הכוונות באו"מ לז"א	כל הכוונות באו"פ ז	
היר"א	ל"מ	בדרך רמז	
הרצ קווינקא		כניסת גדלות ראשון	

סדר הבורנה:

הערות	ציורים דמלך העולם	תחילת הצרכה	
גד"א: אח' בקדושת היום, פנים עתה	גד"צ וקט"א	קטנות ז	השד"ה
בגד"א אי"ל לבוין	ג"ר דכל הג"ל	ו"ק דקט"א, קט"צ וגד"צ	ר"א לעגיומי
ציורי הקט"א יעשו כסדר, ויכנסו רק בכרפס	גד"א וגד"צ	קט"א וקט"צ	שמן ששון

קדש בום א':

כצר נכנס [ש' הרצ קווינקא: יכוין כרגיל] מוחין דגד"א דיש"ת ודחצונה [לש' השד"ה: האח' נכנסו בקדושת היום, והפנים עתה]. וימשיך קט"צ וגד"צ דחכמה מלד אימא.

הרמזים: ה' אלצעות: ה' אוחיות אכדט"ס, קט"צ, ולפי שמועה אחרת הרמז לקט"א, [וי"ל, א. בדרך שידע שעחיד ליכנס, צ. הכוונה על שאר הכוסות, ג. הכוונה לענין הציורים שבר נעשים עתה]. הכוס: קטנות שני. היין: עלם המוחין דקטנות שני. שם הוי"ה: גדלות שני.

ורחין:

יכוין לרחון כלי פנימי דז"א, ע"י שם יו"ד ה"י דע"צ, ויכוין כ' פעמים ה"י.

ברפס:

הרד"ס: קט"א דחכמה דחצונה, והארה מקט"א דצינה ודעת.

היר"א: קט"א דחכמה צינה ודעת דחצונה.

צרכת הכרפס: יכוין לציורים דקט"א [כ"א לשיטתו], אמנם השמן ששון ס"ל דציורי קט"א נעשו צמקומן, א"כ הצרכה שייכת רק לצרכת הנהגין.

יחין:

המלה האמלעית צחי' הצינה, והיא ה' צליור ד"ו, ושוצרים אותה לצ' חלקים, [ויש שציארו שהוא סוד הנסירה].

מוגיד:

פשע דצרי הרצ (דרוש ד): ע"י הארות דליל פסח, נתצקע הפה, ומספרים בשצחו של מקום. **יש** שרלו לומר דדעת הרש"ש, דהוא מ"ע ד'הגדת לצנך' ואינה קשורה לעריכת הסדר. **אמנם** שיעת הרש"ש הוא: דיצור ההגדה הוא זיווג דנשיקין, והוא משפיע לכל שאר המוחין שיכנסו צליל קדוש זה.

בום ב:

כצר נכנס קט"א דצינה, וכצר נכנס גד"א דישסו"ת [השד"ה: רק האח' ועתה הפנים. וכ"ז לש' היר"א, ולהרד"ס, תחילה כצר נכנס גד"א, ואח"כ עלמות קט"א]. ועתה ימשיך קט"צ וגד"צ דצינה מלד אימא.

רחצה:

רחילת כלי אמלעי דז"א, ע"י שם יו"ד ה"י דס"ג, ויכוין כ' פעמים ה"י.

מוציא מצה:

הרד"ס והיר"א: מוחין דאצא, (גד"א אין לכוין, שכצר היתה זו הכוונה זכוסות), קט"צ וגד"צ דחכמה צינה ודעת, ואח"כ קט"א דכולם, והכל צזו"ן הגדולים.

הרצ קוינקא: כנ"ל, אלא שרק במוחין דחכמה וצינה צלצד.

הרמזים: בגדלות: מלה גי' ע"צ וס"ג, לרמז על מוח החכמה והצינה דצ' המלות העליונות, והתחתונה היא מוח הדעת. ובקטנות: שמות הקטנות הוא שם אלהי"ם, והשנוי הוא צורת אות ה', מלה העליונה ה' צורת ד"י לחכמה, האמלעית ד"ו לצינה, והתחתונה ג' ויין לדעת.

מרור:

טיצולו בחרוסת, למחק דיני לאה [אף שמתצלת. י"ל, א. שרק האורות נעלמים, צ. אף צפנים לריכה מיתוק, ג. נשארה צצחי' נקו' צלצד].

בורך:

הרד"ם והיר"א: ככל הכוונה צמוליא מלה, אלא שעתה הוא צז"ן הקטנים.
הרצ קוינקא: מוחין דאצא, (גד"א אין לכוין), קט"צ וגד"צ דחו"ג דדעת, ואח"כ קט"א שלהם, וצז"ן הגדולים.

שלחן עורך

סעודת השכינה, ויש לכוין כוונת אכילה דכל השנה, וצחוספת זיווג זז"ן דעשיה.

צפון:

[יש שציארו שהוא תשלום כניסת צינה דקט"א].

מים אחרונים:

יכוין לרחוץ כלי חילון דז"א, אלא שעדיין לא נכנסו המוחין, ע"כ לא יכוין צשמות.

ברך בום ג':

כצר נכנס קט"א דחסדים דדעת, כצר נכנס גד"א דישסו"ת [ולהשד"ה: מקודם האח' ועתה הפנים. וכ"ז לשי' היר"א, ולהרד"ס, תחילה כצר נכנס גד"א, ואח"כ עלמות קט"א]. ואח"כ קט"צ וגד"צ. ויש לכוין גם לגצורות דדעת שטפלים לחסדים.

חלל בום ד':

כצר נכנס קט"א דגצורות דדעת, כצר נכנס גד"א דישסו"ת [ולהשד"ה: מקודם האח' ועתה הפנים. וכ"ז לשי' היר"א, ולהרד"ס, תחילה כצר נכנס גד"א, ואח"כ עלמות קט"א]. ואח"כ קט"צ וגד"צ. ויש לכוין גם לחסדים דדעת שטפלים לגצורות.

האר"י כתב שצצ' כוסות אלו יש לכוין למוחין דאצא, וציאר השד"ה דצכדי להמשיך מוחין דאצא לריך מקודם מוחין דאימא, ולכן צחו"צ דאצא שכצר קדמו להם חו"צ דאימא, שפיר אצל חו"ג דאצא שרק עכשיו נכנסין חו"ג דאימא, ע"כ יש לכוין עתה שוב למוחין דאצא.
בסידור הרש"ש כ"י א' דצר פלא, דיש לכוין צכוס ג' וד' לקט"א דיש"ס ודתצונה שכצר נכנס צכרפס.

נרצח:

יש סידורים שמדרו צנרלה זיווג דיום ש"ק.

חילוק ברש"ש בין מוהדר"ק למוהדר"ב:

יש שביארו שמתחילה סבר דיש לכוין כל הצירורים של כל הכוסות זכום א', שהוא דאורייתא, ואח"כ ס"ל שאי"ל, שזכל כוס אפשר לכוין לצדה, מטעם שהוא צ'מחלצ המלוות' זה כל מלוה יש לה שורש שלם בפני עולמה.

אמנם הגר"ה הוא דמתחילה סבר דיש אכן לכוין כל הצירורים זכום א' שהוא דאורייתא, משא"כ שאר הכוסות, ולצסוף ס"ל דזכל כוס יש מ"ע דאורייתא, כוס א' קידוש, כוס ז' מ"ע דהגדה, כוס ג' מ"ע דזרכת המזון, כוס ד' יש שרלו לומר דהרש"ש ס"ל דההלל הוא דאו', אמנם צפשעות הפירוש הוא שזום ד' נכלל זכום ג'.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

